

Program Ochrony Przyrody

RDLP
w Katowicach

Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Kobiór na okres 01.01.2023 r. – 31.12.2032 r.

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W KATOWICACH**

NADLEŚNICTWO KOBIÓR

OBRĘB: KOBIÓR

PLAN URZĄDZENIA LASU

na okres gospodarczy
od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2032 r.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

**Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
Oddział w Krakowie**

**Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie
ul. Senatorska 15, 30-106 Kraków**

tel. 12 421 95 42, faks 12 421 66 94 sekretariat@krakow.buligl.pl www.buligl.pl NIP: 525-000-78-85

Wykonano na zlecenie
Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach
Kraków 2022

Wykonawca
Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie
ul. Senatorska 15, 30-106 Kraków
tel. 12 421 95 72, faks 12 421 66 94
e-mail: sekretariat@krakow.buligl.pl

Program opracował zespół w składzie:

mgr inż. Jan Górniak
mgr inż. Łukasz Soboń
mgr inż. Aleksandra Jasińska-M'Bodj

Spis treści

WSTĘP	7
1. Ogólna charakterystyka Nadleśnictwa	8
1.1. Położenie.....	8
1.2. Regionalizacja fizycznogeograficzna i przyrodniczo – leśna	12
1.2.1. Charakterystyka mezoregionów	13
1.3. Klimat	15
1.4. Wody powierzchniowe i podziemne	17
1.5. Gleby	20
1.6. Siedliska leśne.....	24
1.7. Struktura użytkowania ziemi w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa	30
1.8. Ilość i wielkość kompleksów leśnych.....	33
1.9. Funkcje lasów	34
1.10. Wybrane zagadnienia z zakresu turystyki i rekreacji	35
2. Szczególne formy ochrony przyrody	41
2.1. Rezerваты przyrody	42
2.1.1. Rezerваты istniejące	42
2.1.2. Rezerваты projektowane.....	52
2.2. Parki krajobrazowe	52
2.3. Europejska sieć obszarów chronionych – Natura 2000	54
2.3.1. Tabela nr XXII. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 w lasach nadleśnictwa lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie	59
2.4. Pomniki przyrody	64
2.5. Użytki ekologiczne	65
2.6. Zespół przyrodniczo - krajobrazowy.....	67
2.7. Obszary chronionego krajobrazu	68
2.8. Stanowiska dokumentacyjne	69
2.9. Ochrona gatunkowa.....	69
2.9.1. Prawnie chronione i rzadkie gatunki roślin	69
2.9.2. Prawnie chronione gatunki zwierząt.....	72
2.9.3. Ochrona strefowa	76
2.9.4. Żubry w lasach pszczyńskich.....	77
2.9.4.1. Wyniki hodowli	78
3. Pozaustawowe formy ochrony przyrody	78
3.1. Lasy o charakterze zbliżonym do naturalnego	79
3.2. Lasy o nadzwyczajnym bogactwie florystycznym.....	79
3.3. Lasy na siedliskach wilgotnych i bagiennych	80
3.4. Drzewostany naturalnego pochodzenia	81
3.5. Leśne zasoby genowe	82
3.5.1. Wyłączone drzewostany nasienne	82
3.5.2. Gospodarcze drzewostany nasienne	82
3.5.3. Drzewostany zachowawcze	85
3.5.4. Źródła nasion.....	86
3.5.5. Drzewa mateczne	86
3.5.6. Plantacje nasienne	86
3.5.7. Uprawy pochodne.....	87
3.5.8. Uprawy zachowawcze	90
3.5.9. Gospodarka szkółkarska.....	90
3.6. Lasy o szczególnych walorach przyrodniczych	91
3.6.1. Lasy o zwiększonej funkcji społecznej - przyosiedlowe	91
3.7. Drzewa cenne.....	92
3.8. Parki zabytkowe	95
3.9. Geostanowiska	95
4. Walory przyrodniczo – leśne	96

4.1. Charakterystyka drzewostanów	96
4.1.1. Struktura gatunkowa i warstwowa	96
4.1.2. Pochodzenie drzewostanów	99
4.1.3. Struktura wiekowa i miąższościowa	100
4.1.4. Zgodność składu gatunkowego z siedliskiem	101
4.1.5. Zasoby drzewne	103
5. Zagrożenie ekosystemów leśnych	103
5.1. Ocena zdrowotnego i sanitarnego stanu lasów	103
5.2. Zanieczyszczenia przemysłowe	103
5.3. Stan wód powierzchniowych i podziemnych	107
5.4. Zagrożenia biotyczne	109
5.4.1. Szkodniki owadzie	109
5.4.2. Grzyby patogeniczne	109
5.4.3. Szkody od zwierzyny	110
5.5. Szkody abiotyczne	110
5.6. Zagrożenia antropogeniczne	111
5.7. Formy degradacji ekosystemów leśnych	112
5.7.1. Aktualny stan siedliska	112
5.7.2. Borowacenie	113
5.7.3. Monotypizacja	114
5.7.4. Neofityzacja	114
5.8. Przebudowa drzewostanów	115
6. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania oraz wykonywania prac leśnych	115
7. Plan działań z zakresu ochrony przyrody	120
7.1. Kształtowanie stosunków wodnych	120
7.2. Kształtowanie granicy polno - leśnej	121
7.3. Kształtowanie strefy ekotonowej	122
7.4. Ochrona bioróżnorodności	123
7.5. Akumulacja drewna drzew martwych	124
8. Rozwój rekreacji i turystyki	126
9. Edukacja ekologiczna	127
10. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody	129
11. Zdjęcia	135
12. Załączniki	139
12.1. Lokalizacja stanowisk roślin chronionych	139
13. Literatura	148
13. Kronika	150

WSTĘP

Wejście Polski do Unii Europejskiej w roku 2004 spowodowało, że ogólne podejście do ochrony przyrody nabrało nieco innego wymiaru. Oczywistym jest fakt, że regulacje w zakresie szeroko pojętej ochrony przyrody przed przystąpieniem do Wspólnoty Europejskiej miało niezwykle znaczenie i regulowane było na poziomie Krajowym bardzo dokładnie. Oprócz tego zobowiązania Polski do zachowywania wytycznych m.in.: konferencji w Strasburgu (1990), Helsinkach (1993) i Lizbonie (1998) spowodowało, że opracowano i przyjęto w 1990 r. Politykę Ekologiczną Państwa, oraz uchwalono w 1991 r. Ustawę o lasach oraz w 2004 r. Ustawę o ochronie przyrody. W roku 1997 Rada Ministrów zatwierdziła dokument pt. Polityka Leśna Państwa. W 2001 r. uchwalono ustawę: Prawo ochrony środowiska.

Samo przystąpienie do UE spowodowało, że Polska musiała podjąć dalsze starania nad dostosowaniem swojego ustawodawstwa do szerszych ram wspólnotowych. Zostały wyznaczone obszary sieci Natura 2000 istotne dla wspólnej (całościowej) ochrony przyrody spełniające niejako funkcję rezerwaru cennych gatunków roślin zwierząt czy też siedlisk przyrodniczych. Sprawilo to, że decyzje podejmowane w odniesieniu do przedmiotów ochrony zlokalizowanych na gruntach LP muszą spełniać rolę zadań ochronnych w stosunku do elementów środowiska ważnych dla Wspólnoty.

W nowoczesnym ustawodawstwie leśnym rezygnuje się z priorytetu funkcji surowcowej, na rzecz współegzystencji funkcji surowcowej i funkcji ekologicznych: obiegu wody (szerzej – materii i energii), ochrony gleb, powietrza oraz funkcji społecznych – rekreacyjnych, zdrowotnych, oświatowych, krajobrazowych. Jest to podstawowa cecha wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej, a podstawowymi, ustawowymi zasadami jej prowadzenia są:

- powszechna ochrona lasów
- trwałość utrzymania lasów
- ciągłość i zrównoważone wykorzystanie wszystkich funkcji lasów
- powiększanie zasobów leśnych.

Od 1996 r. jest sporządzany Plan Ochrony Przyrody dla nadleśnictw, jako część Planu Urządzenia Lasu. Niewątpliwie zasady zagospodarowania lasów zebrane w Instrukcjach, Zasadach i Zarządzeniach, zapewniają gospodarkę leśną zgodną z nowoczesnymi, ekologicznymi zasadami, jednak Program Ochrony Przyrody pozwala bardziej wyeksponować przyrodnicze wartości obszaru Nadleśnictwa. Może też wpływać na postanowienia gospodarcze wynikające z inwentaryzacji lasów.

Pilotowana obecnie przez Departament Leśnictwa i Łowiectwa¹ idea Programów ochrony przyrody w nadleśnictwach, dotyczy wyłącznie lasów będących własnością Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych.

Celem tego programu jest:

- zobrazowanie bogactwa przyrodniczego lasów
- przedstawienie walorów przyrodniczych i zagrożeń lasów
- doskonalenie gospodarki leśnej i sposobów sprawowania ochrony przyrody, w tym doskonalenie prac hodowlano – urządzeniowych, ze szczególnym uwzględnieniem wyników prac glebowo – siedliskowych
- prezentacja obiektu na tle regionu i kraju
- ustalenie hierarchii grup funkcji poszczególnych kompleksów leśnych
- wskazanie nowych przedmiotów ochrony oraz określenie celów i metod ochrony
- uświadomienie wszystkim grupom społeczeństwa obecnych i potencjalnych zagrożeń lasów i środowiska przyrodniczego.

Program Ochrony Przyrody jest częścią planu urządzenia lasu zawierającą kompleksowy opis stanu przyrody na gruntach nadleśnictwa, zadania i metody wynikające z planów ochrony,

¹ 7 października 2020 z mocą obowiązującą od 6 października 2020 weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 października 2020 r. w sprawie zniesienia Ministerstwa Środowiska i rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 października 2020 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów chronionych na gruntach i w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa. Do POP załączony jest dokument z danymi niejawnymi (np. z lokalizacją stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt gatunków chronionych), który nie może być upubliczniany.

1. Ogólna charakterystyka Nadleśnictwa

1.1. Położenie

Nadleśnictwo należy do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach. Siedziba Nadleśnictwa położona jest w Piasku przy ulicy Katowickiej 141.

Zasadniczą część Nadleśnictwa stanowią Lasy Pszczyńskie, niekiedy dzielone na Lasy Kobiórskie (część zachodnia) i Lasy Pszczyńskie (część wschodnia, dawniej Dolne Lasy Pszczyńskie). Obszar Nadleśnictwa położony jest na południe od przemysłowego centrum województwa śląskiego. Najbardziej na północ wysunięte kompleksy leśne Nadleśnictwa oddalone są o około 10 km od centrum Rudy Śląskiej i 12 km od centrum Katowic.

Większość obszaru jest słabo zróżnicowana wysokościowo – Równina Pszczyńska i Dolina Górnej Wisły mają charakter równinny z najniższym położonym obszarem – nieco ponad 200 m n.p.m. w części SE. Wyraźniejszą rzeźbę ma część północna, zaliczana do Wyżyny Katowickiej, z najwyższymi położonymi fragmentami - Górą św. Wawrzyńca o wys. 357 m n.p.m.

Całkowita powierzchnia Nadleśnictwa Kobiór wynosi 21366,82 ha, co powoduje, że Kobiór jest jednym z największych nadleśnictw w RDLP Katowice. Zasięg terytorialny wynosi 714,60 km². Obszar zasięgu terytorialnego jest dość zwarty, zarysem zbliżony do trójkąta. Największa odległość po kierunku N – S (Chudów pod Gierałtovicami – Jezioro Goczałkowickie) wynosi 36 km, a po kierunku E – W (Nowy Bieruń – Jastrzębie Zdrój) 41 km.

Nadleśnictwo w całości leży na obszarze województwa śląskiego, w 6 powiatach, w tym 2 miastach na prawach powiatu, i 14 gminach. Według podziału administracyjnego Lasów Państwowych wchodzi w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach. W granicach RDLP usytuowane jest w środkowo-południowo-wschodniej części zasięgu.

Nadleśnictwo jest jednoobróbowe (obrób Kobiór), podzielone na 16 leśnictw. Powierzchnia ogólna gruntów Nadleśnictwa wynosi 21366,82 ha*, w tym:

1. Grunty leśne zalesione	19083,47 ha
2. Grunty leśne niezalesione	702,21 ha
3. Grunty związane z gosp. leśną	597,64 ha
4. Grunty nieleśne	983,50 ha
Razem	21366,82 ha

* 0,93 ha gruntów nieleśnych we współwłasności.

Powierzchnia zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa wynosi 714,60 km² (71460 ha). Lesistość w zasięgu terytorialnym obliczona systemowo na podstawie VMapy wynosi około 32%.

Położenie Nadleśnictwa na tle podziału administracyjnego RDLP Katowice

Nadleśnictwo położone jest w województwie śląskim. Zasięgiem obejmuje powiaty: pszczyński, mikołowski, rybnicki, bieruńsko-łędziński, miasto Tychy, miasto Jastrzębie-Zdrój.

Rozliczenie gruntów nadleśnictwa wg podziału administracyjnego kraju.

Gmina Powiat	Grupy kategorii użytkowania					Ogółem
	Leśna zalesiona	Leśna niezalesiona	Związana z gospodarką leśną	Lasy razem	Nieleśna	
	Powierzchnia [ha]*					
1	2	3	4	5	6	7
gm. Bieruń	257,9796	16,5116	5,4755	279,9667	8,1959	288,1626
gm. Bojszowy	781,7635	48,3124	17,7307	847,8066	58,3276	906,1342
pow. Bieruńsko-łędziński	1039,7431	64,8240	23,2062	1127,7733	66,5235	1194,2968
gm. M. Jastrzębie-Zdrój	3,6798	0,0000	0,0400	3,7198	5,1471	8,8669
pow. M. Jastrzębie-Zdrój	3,6798	-	0,0400	3,7198	5,1471	8,8669
gm. M. Tychy	977,2940	22,1771	27,2144	1026,6855	62,2931	1088,9786
pow. M. Tychy	977,2940	22,1771	27,2144	1026,6855	62,2931	1088,9786
gm. Łaziska Górne	146,2530	1,0470	5,8665	153,1665	1,9846	155,1511
gm. Mikołów	714,1217	3,7458	21,8008	739,6683	28,6029	768,2712
gm. Orzesze	2892,6837	63,2776	101,2197	3057,1810	126,4674	3183,6484
gm. Wyry	1192,9284	66,0326	40,1242	1299,0852	156,8194	1455,9046
pow. Mikołowski	4945,9868	134,103	169,0112	5249,101	313,8743	5562,9753
gm. Goczałkowice-Zdrój	78,3972	0,0000	2,9372	81,3344	4,5080	85,8424
gm. Kobiór	3796,4503	157,3692	126,2785	4080,0980	132,5185	4212,6165
gm. Miedźna	729,7569	61,5335	14,2800	805,5704	25,4858	831,0562
gm. Pawłowice	316,6175	4,9100	4,9337	326,4612	148,9586	475,4198

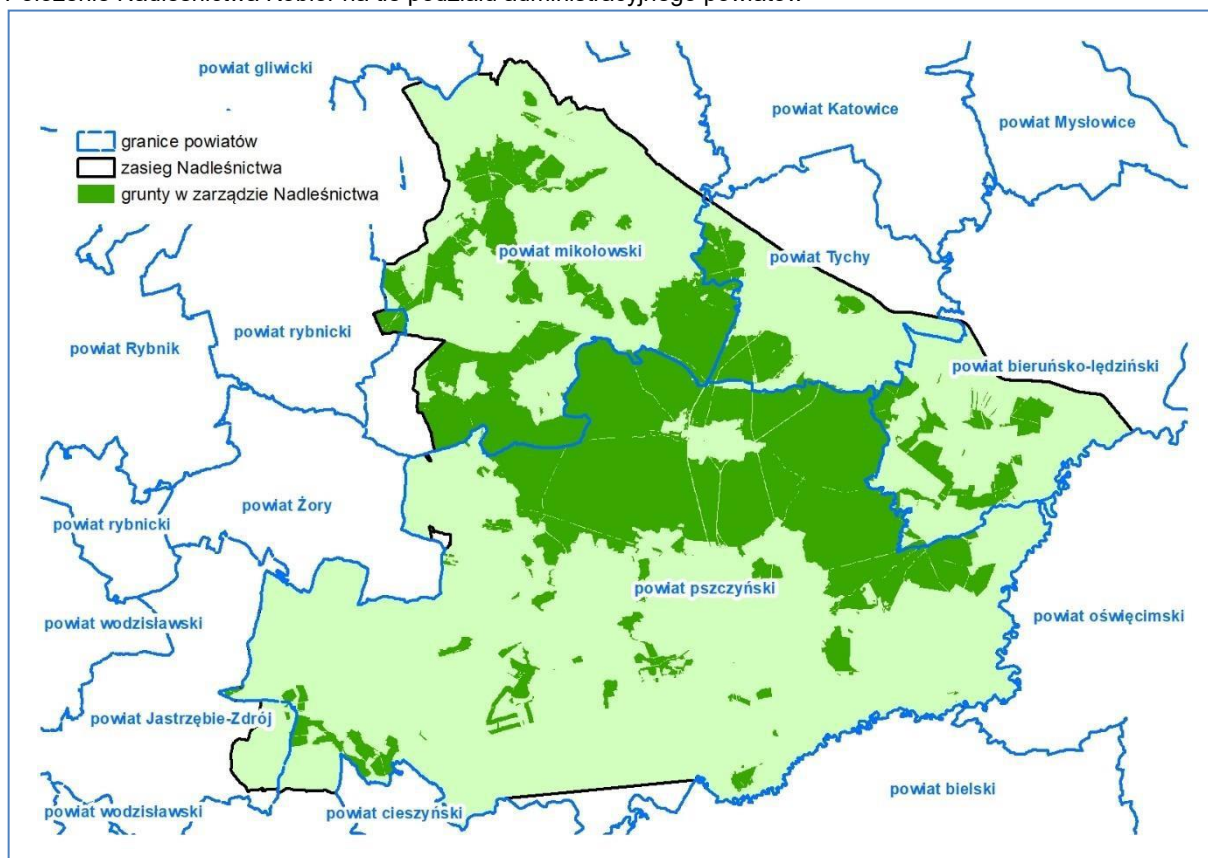
Gmina Powiat	Grupy kategorii użytkowania					Ogółem
	Leśna zalesiona	Leśna niezalesiona	Związana z gospodarką leśną	Lasy razem	Nieleśna	
	Powierzchnia [ha]*					
1	2	3	4	5	6	7
gm. Pszczyna Miasto	120,9301	0,7788	4,5200	126,2289	4,2678	130,4967
gm. Pszczyna Obszar wiejski	4582,4513	161,8837	135,0688	4879,4038	177,3273	5056,7311
gm. Suszec	2381,7286	93,9360	84,2044	2559,8690	41,4639	2601,3329
pow. Pszczyński	12006,3319	480,4112	372,2226	12858,9657	534,5299	13393,4956
gm. Czerwionka- Leszczyny Obszar wi	110,2695	0,6700	5,9300	116,8695	0,0000	116,8695
pow. Rybnicki	110,2695	0,6700	5,9300	116,8695	0,0000	116,8695
woj. Śląskie	19083,3051	702,1853	597,6244	20383,1148	982,3679	21365,4827
Ogółem	19083,3051	702,1853	597,6244	20383,1148	982,3679	21365,4827

* bez współwłasności 0,9329 ha (0,93 ha) w gminie Bojszowy – 0,1685 ha, w gminie Pszczyna obsz. wiej. – 0,7644 ha

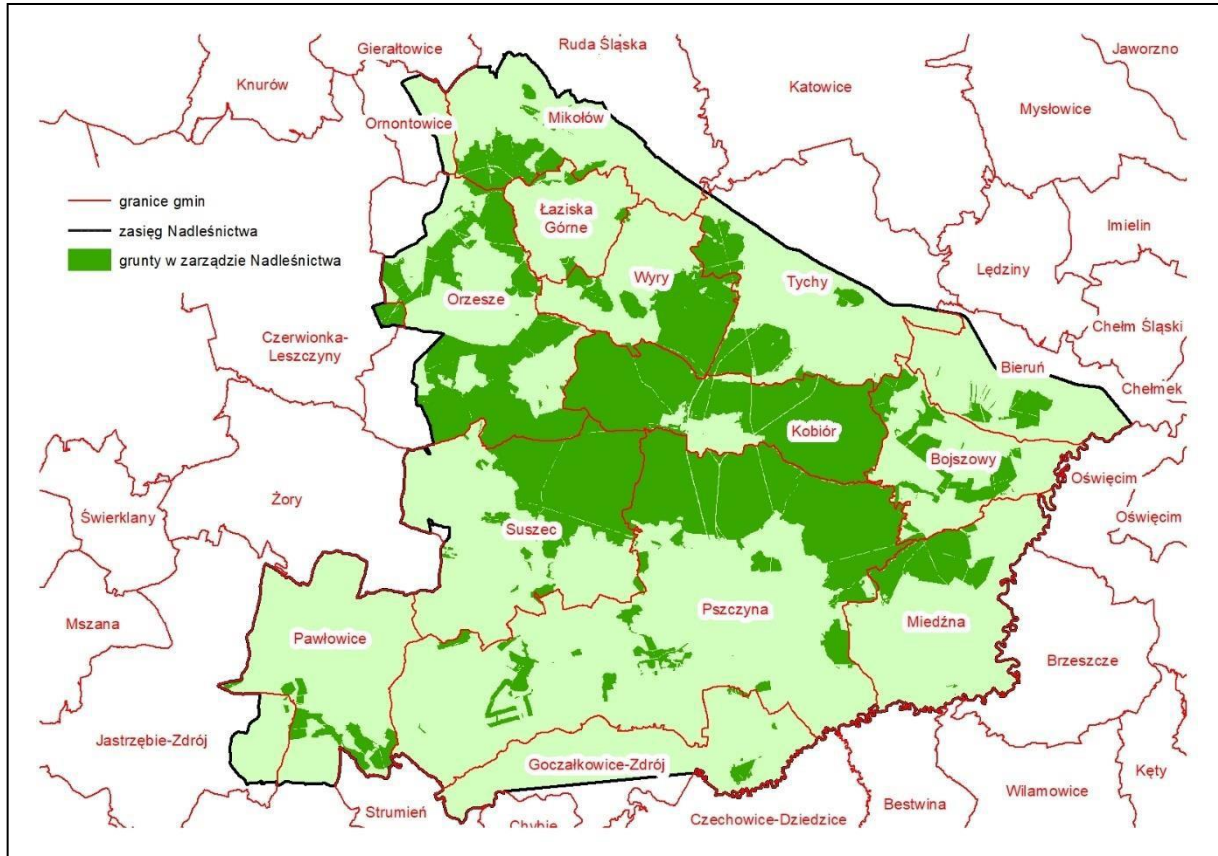
Współrzędne geograficzne wysuniętych punktów gruntów Nadleśnictwa

Punkt skrajny	Długość geogr.	Szerokość geogr.	Opis miejsca
Punkt północny:	18°48'51"	50°12'33"	L-ctwo Mokre, 301 g, sad dawnej osady w Chudowie.
Punkt południowy:	18°47'11"	49°54'30"	L-ctwo Pawłowice, 934 f, Las Bór, Goczałkowice Zdrój
Punkt wschodni:	19°11'32"	50°03'50"	L-ctwo Wola, 768 a - pod Nowym Bieruniem.
Punkt zachodni:	18°38'22"	49°57'44"	L-ctwo Pawłowice, 974 i - pod Jastrzębiem Zdrój.

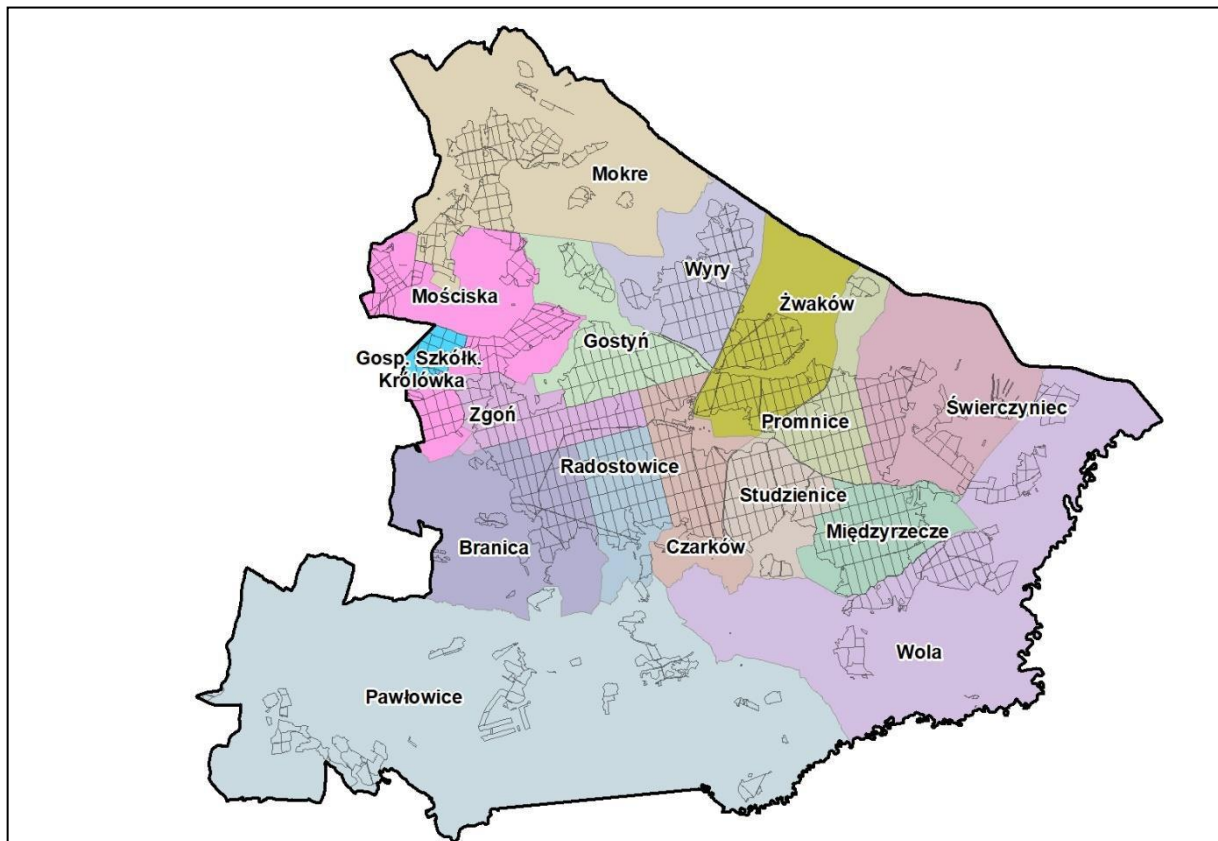
Położenie Nadleśnictwa Kobiór na tle podziału administracyjnego powiatów

Położenie Nadleśnictwa Kobiór na tle podziału administracyjnego gmin

Podział na leśnictwa

Siedziba Nadleśnictwa: ul. Katowicka 141, 43-211 Piasek, obręb Kobiór, oddział 248 I, leśnictwo Czarków.

Kontakt:

tel. 32 218 81 81

e-mail kobior@katowice.lasy.gov.pl

strona internetowa www.katowice.lasy.gov.pl

1.2. Regionalizacja fizycznogeograficzna i przyrodniczo – leśna

Położenie przyrodniczo - leśne

Według podziału na regiony przyrodniczo-leśne obowiązujących w Lasach Państwowych, Nadleśnictwo Kobiór należy do dwóch krain i trzech mezoregionów:

Krainy V – śląskiej

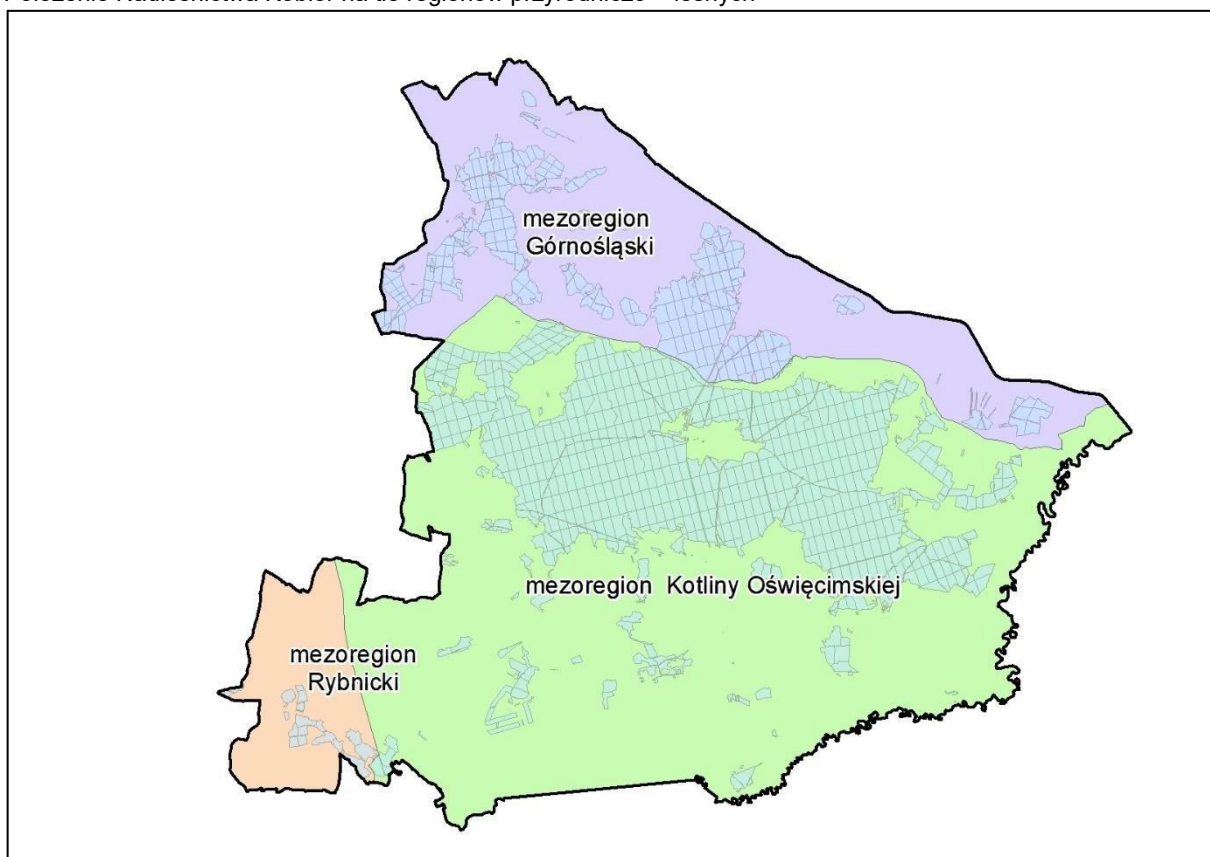
- mezoregionu 23 Rybnickiego

Krainy VI - małopolskiej

- mezoregionu 16 Górnos Śląskiego

- mezoregionu 17 Kotliny Oświęcimskiej

Położenie Nadleśnictwa Kobiór na tle regionów przyrodniczo – leśnych

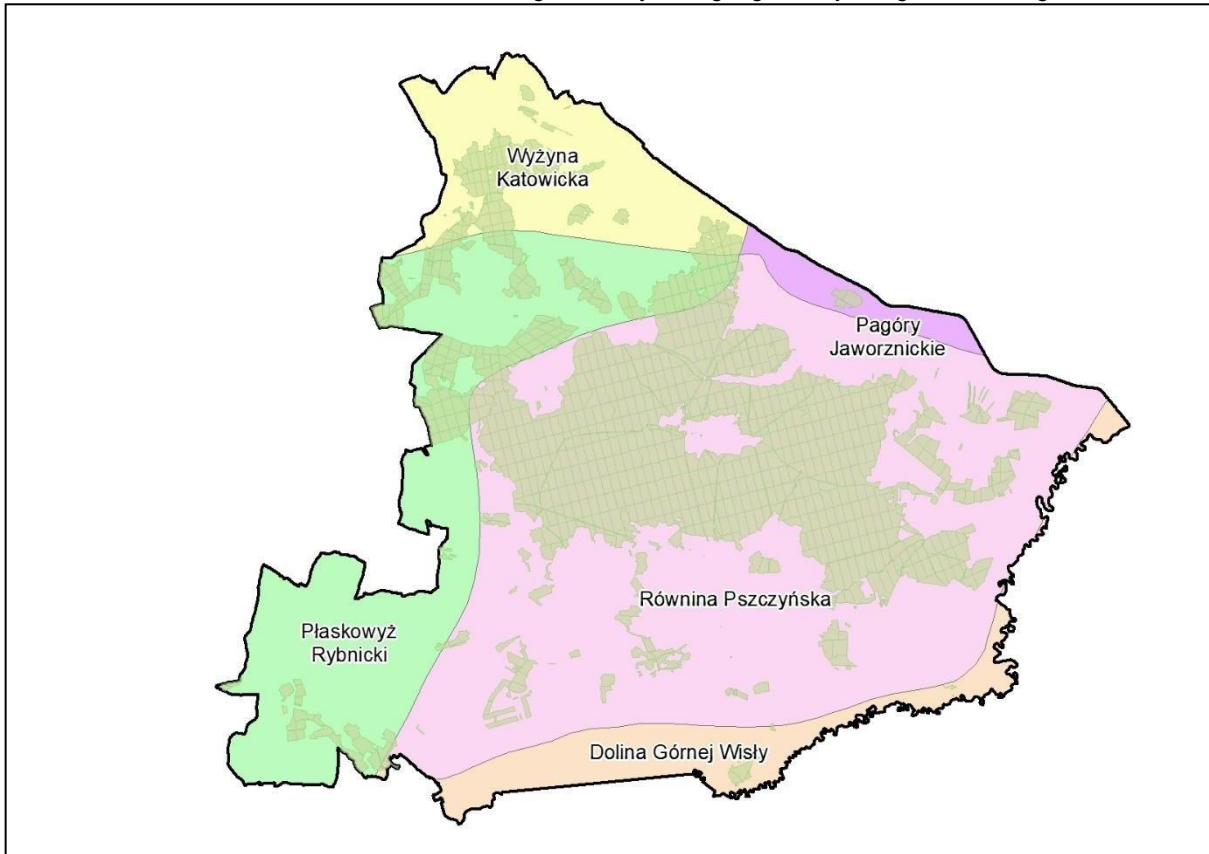
Położenie fizyczno - geograficzne wg Kondrackiego:

Obszar:	Europa Zachodnia
Podobszar:	3 - Pozaalpejska Europa Środkowa
Prowincja:	34 - Wyżyny Polskie
Podprowincja:	341 - Wyżyna Śląsko-Krakowska
Makroregion:	341.1 - Wyżyna Śląska
Mezoregion:	341.13 - Wyżyna Katowicka
Mezoregion:	341.15 - Płaskowyż Rybnicki

Podobszar: 5 - Karpaty, Podkarpacie i Nizina Panońska

Prowincja: 51-52 - Karpaty i Podkarpacie
 Podprowincja: 512 - Północne Podkarpacie
 Makroregion: 512.2 - Kotlina Oświęcimska
 Mezoregion: 512.21 - Równina Pszczyńska
 Mezoregion: 512.22 - Dolina Górnej Wisły

Położenie Nadleśnictwa Kobiór na tle mezoregionów fizyczno-geograficznych wg Kondrackiego

1.2.1. Charakterystyka mezoregionów

Wyżyna Katowicka (341.13) jest centralną częścią Wyżyny Śląskiej, obszaru występowania wapieni, margli i dolomitów środkowego triasu zalegających na karbońskich skałach węglonośnych. W granicach Nadleśnictwa położona jest jedynie stosunkowo niewielka, południowa część mezoregionu zwana **Zrębem (lub Garbem) Mikołowskim**. Można przyjąć, że jest to obszar na północ od linii Orzesze – Tychy, zajmujący około 12% obszaru zasięgu terytorialnego, ale zawierający tylko niecałe 8% gruntów Nadleśnictwa. Jest najwyżej położony nad poziom morza zarówno na terenie mezoregionu, jak i na całym obszarze zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa. Jest również najbardziej zróżnicowany orograficznie, zbudowany z szeregu wzniesień i pagórów porozcinanych dolinami cieków głębokości 40 do 60 m. Najwyższym wzniesieniem jest Góra Świętego Wawrzyńca – 357 m n.p.m., będąca jednocześnie najwyższym wzniesieniem Nadleśnictwa, oraz Fiołkowa Góra (inaczej Uroczysko Skały) – 340 m n.p.m.

Zrąb Mikołowski jest zbudowany w większości z karbońskich piaskowców, zlepieńców, mułowców i ilowców, a także plejstocenijskich glin zwałowych, piasków, żwirów, glin lodowcowych i wodnolodowcowych, a także eluwiów glin zwałowych. Utwory geologiczne i wyniesienie n.p.m. są przyczyną wyróżnienia na tym obszarze jedynych na terenie Nadleśnictwa siedlisk lasów wyżynnych: LMwyż, Lwyż, OIJwyż. Występują one w 50 oddziałach, w północnej części nadleśnictwa na powierzchni 823,10 ha, co stanowi niewiele ponad 4% ogólnej powierzchni leśnej Nadleśnictwa. Jest to jedyny tak duży, jednorodny

obszar leśny w całym nadleśnictwie z panującymi gatunkami liściastymi, w tym przypadku dębem i bukiem, które zajmują ponad 60% powierzchni tego obszaru. Prawie 20% udziału brzozy jest tu wynikiem bardziej zaniedbań hodowlanych, niż celowego działania gospodarczego. Na pozostałej części lasów w tym mezoregionie – ok. 400 ha – nie stwierdzono cech siedlisk wyżynnych, ale są to zwykle lasy świeże i wilgotne, niekiedy lasy mieszane. Szczególnym przypadkiem są oddziały 607 i 612 leśnictwa Wyry, leżące na skraju pd.-zach. zasięgu mezoregionu, odznaczające się obecnością wychodni wapieni triasowych w buczynach o nieprzeciętnych parametrach. Jest to również ważny obszar wodonośny zaopatrujący browar tyski. Obszar Zrębu Mikołowskiego jest potencjalnie bardzo cenny przyrodniczo, na co wskazują badania Fiołkowej Góry, a także żyzność siedlisk, ale jednocześnie jest to obszar bardzo silnie przekształcony w wyniku ponad 200 letniej działalności przemysłowej i wydobywczej.

Płaskowyż Rybnicki (341.15) występuje w dwóch częściach: północnej, obejmującej lasy leśnictw Mościska i Mokre w rejonie miejscowości Palowice, Gardawice, Orzesze i większej, południowej, położonej między drogą DK 81, a zachodnią granicą zasięgu terytorialnego – w okolicach Pawłowic. Całkowita powierzchnia mezoregionu zajmuje około 8% obszaru zasięgu terytorialnego, a znajduje się tu nieco ponad 4% gruntów Nadleśnictwa.

Większość mezoregionu jest łagodnie pagórkowata i nie wykazuje się w nim zróżnicowania wewnętrznego, chociaż w południowej części (okolice Wodzisławia) występują wzgórza o zdecydowanych stokach, a także jary i wąwozy. Utwory powierzchniowe to, jak zwykle na tym terenie, czwartorzędowe piaski, żwiry, gliny i lessy, dające zróżnicowany troficznie zestaw siedlisk leśnych. Pod nimi zalegają utwory mioceńskie (zawierające m.in. pokłady soli) przykrywające węglonośne skały karbońskie. Intensywne wydobycie węgla rozpoczęło się tu w drugiej połowie XX w., a jego ubocznym skutkiem było zrzucanie przez wiele lat zasolonych wód kopalnianych do rzek – głównie do Wisły, niekiedy również (w wyniku awarii) na powierzchnie leśne.

Równina Pszczyńska (512.21) jest najważniejszym mezoregionem Nadleśnictwa. Zajmuje około 65% obszaru zasięgu terytorialnego, ale zawiera ponad 82% gruntów Nadleśnictwa. Jest to skrajnie północno - zachodni mezoregion Kotliny Oświęcimskiej mający charakter niezróżnicowanej równiny peryglacialnej. Różnice wysokości wynoszą tu max. 20 m. Powierzchnia jest zasłana utworami wodnolodowcowymi, lodowcowymi, rzeczными i eolicznymi, w tym również lessami. Najczęściej jednak występują tu piaski (sandr tyski) i gliny, a także najmłodsze osady rzeczne i utwory organiczne – torfy i mursze. Podłoże zapewnia przeciętne warunki siedliskowe – przeważnie bory mieszane i lasy mieszane. Powierzchnię Równiny Pszczyńskiej ocenia się na 430 km², z czego ok. 40% zajmują lasy Nadleśnictwa Kobiór (nie ma tu gruntów innych nadleśnictw). Jest to w zasadzie jednolity kompleks leśny znany jako Lasy Pszczyńskie, czasem dzielony na część zachodnią – Lasy Kobiórskie (na zachód od drogi nr 1, lub linii kolejowej) i wschodnią – Lasy Pszczyńskie. Stara nazwa gospodarcza tego kompleksu to Dolne Lasy Pszczyńskie (Niederförsten), w odróżnieniu od Górnych Lasów Pszczyńskich (Oberförsten), tj. lasów murckowskich położonych na Wyżynie Katowickiej.

Dolina Górnej Wisły (512.22) rozpoczyna się na zachodzie od charakterystycznej zmiany kierunku Wisły z północnego na wschodni, w okolicach wsi Strumień. W tym miejscu Wisła opuszcza Pogórze Śląskie i wpływa na obszar Kotliny Oświęcimskiej. Mezoregion, w obecnie obowiązujących granicach, obejmuje obszar o zmiennej szerokości w stosunku do koryta Wisły: w części zachodniej biegnie brzegiem Jeziora Goczałkowickiego, w okolicach Goczałkowic osiąga szerokość ok. 1,5 km, na wysokości Miedźnej zaledwie kilkadziesiąt metrów, a w rejonie od Gilowic do Bierunia przekracza nawet 5 km, osiągając wschodnią granicę rezerwatu Żubrowisko. W zasięgu terytorialnym obejmuje piaszczyste tarasy rzeczne różnego wieku i starorzecza, odcięte obecnie od procesów aluwialnych. Teren mezoregionu ciągnie się na długości ponad 41 km (nie licząc meandrów Wisły) wzdłuż południowej granicy zasięgu terytorialnego. Jest niezróżnicowany orograficznie, położony na wysokości 220 – 240

m.n.p.m., w większości zagospodarowany rolniczo z licznymi stawami hodowlanymi. Obejmuje około 14% obszaru zasięgu, ale tylko niecałe 6% gruntów Nadleśnictwa. Część lasów w tym mezoregionie może mieć pochodzenie łąkowe, ale procesy aluwialne są tu od dawna przerwane – występują jedynie w ścisłym, obwałowanym korycie Wisły.

1.3. Klimat

Klimat obszaru zasięgu Nadleśnictwa Kobiór zaliczany jest do kategorii umiarkowanej o cechach przejściowych między odmianą morską i kontynentalną. Zasadniczy wpływ na kształtowanie warunków klimatycznych i stanów pogodowych mają napływające masy powietrza:

- polarno-morskiego, napływającego z zachodu przez 60% dni w roku,
- polarno-kontynentalnego, napływającego ze wschodu przez 30% dni w roku.

Przez 6% dni w roku napływa z północy powietrze arktyczne, a najrzadziej, przez 3% dni, powietrze zwrotnikowe z południa.

Według podziału przyjętego przez A. Wosia obszar Nadleśnictwa Kobiór należy do regionu R-XXVI – Śląsko -Krakowskiego. Region wyróżnia się wysoką liczbą dni z pogodą bardzo ciepłą z opadem – około 34 dni w ciągu roku.

Według regionalizacji rolniczo-klimatycznej Gumińskiego obszar Nadleśnictwa leży, w zasadzie w całości, w XV Dzielnicy Częstochowsko-Kieleckiej, wyróżniającej się jednym z dłuższych okresów wegetacyjnych w kraju.

Według regionalizacji ekoklimatycznej opracowanej dla Lasów Państwowych (Tramplera 1990), dokonanej na podstawie występowania klimatycznych i regionalnych odmian potencjalnej roślinności naturalnej oraz makrorzeźby terenu, Nadleśnictwo Kobiór należy do Strefy D – Środkowopolskiej, makroregionu 4 – Wyżyny Małopolskiej.

Niezależnie od przyjętych podziałów generalnie należy stwierdzić, że obszar Nadleśnictwa położony jest w rejonie uważanym za jeden z cieplejszych w kraju z okresem wegetacyjnym na poziomie 210 – 220 dni przy średniej krajowej na poziomie 200 dni.

Ogólnie klimat obszaru Nadleśnictwa można określić, jako umiarkowanie ciepły z przeważającym wpływem mas powietrza atlantyckiego, lokalnie modyfikowany sąsiedztwem rozległych obszarów zurbanizowanych.

Średnia temperatura roczna wynosi zawiera się w przedziale +7 - +8 °C, co jest wartością nieco wyższą niż przyjmowana dla kraju, tj. 6 – 8 °C. Średnia temperatura lipca wynosi 14 – 16 °C, stycznia od -2 do -4 °C.

Roczna suma opadów osiąga wartość 700 - 800 mm, co jest wartością wyższą niż przyjmowana, jako przeciętna dla Polski, tj. 600 mm, ale zdecydowanie wyższą niż przyjmowana dla terenów niżowych, tj. 450 – 550 mm. Przeciętną długość okresu wegetacyjnego dla obszaru Nadleśnictwa należy przyjąć w wysokości ponad 210 - 220 dni, co jest wartością wyższą niż przeciętna dla kraju, wynoszącą 200 dni.

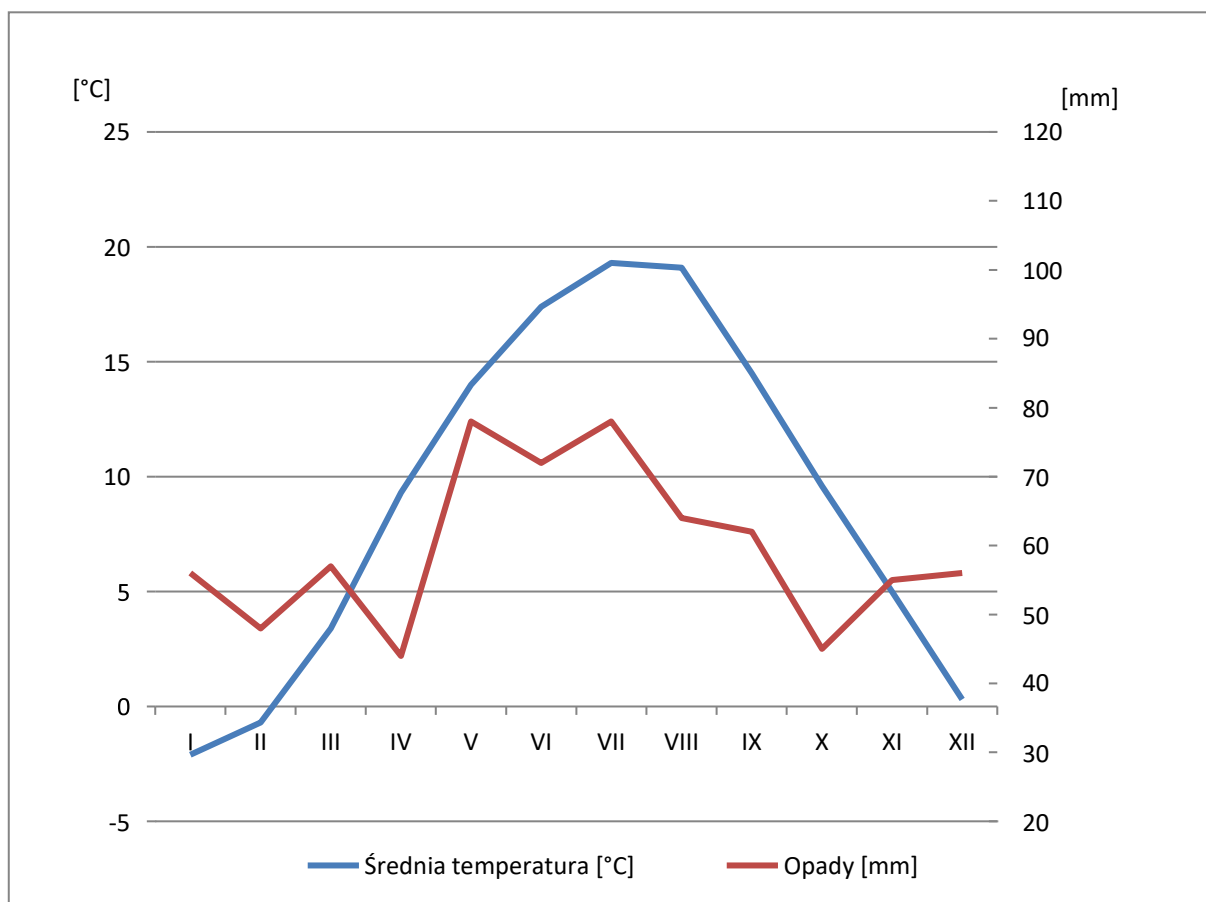
Rozkład średnich miesięcznych temperatur i sumy miesięcznych opadów.

Miesiące												Średnia za rok
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Temperatury - °C												
-2,1	-0,7	3,4	9,3	14,0	17,4	19,3	19,1	14,5	9,6	5,0	0,3	9,1
Opady - mm												
56	48	57	44	78	72	78	64	62	45	55	56	715*

* - roczna suma opadów na podstawie danych za ostatnie 30 lat dla miejscowości Pszczyna.

<https://pl.climate-data.org/location/44344/>,

https://www.meteoblue.com/pl/pogoda/prognoza/modelclimate/k%c5%82obuck_polska_3096090

Główne wskaźniki charakteryzujące klimat obszaru Nadleśnictwa

długość okresu wegetacyjnego	około 220 dni
średnia temperatura stycznia	- 2,1°C
średnia temperatura lipca	+ 19,3°C
średnia temperatura roczna	+ 9,1 °C
roczna suma opadów	715 mm

Temperatura powietrza

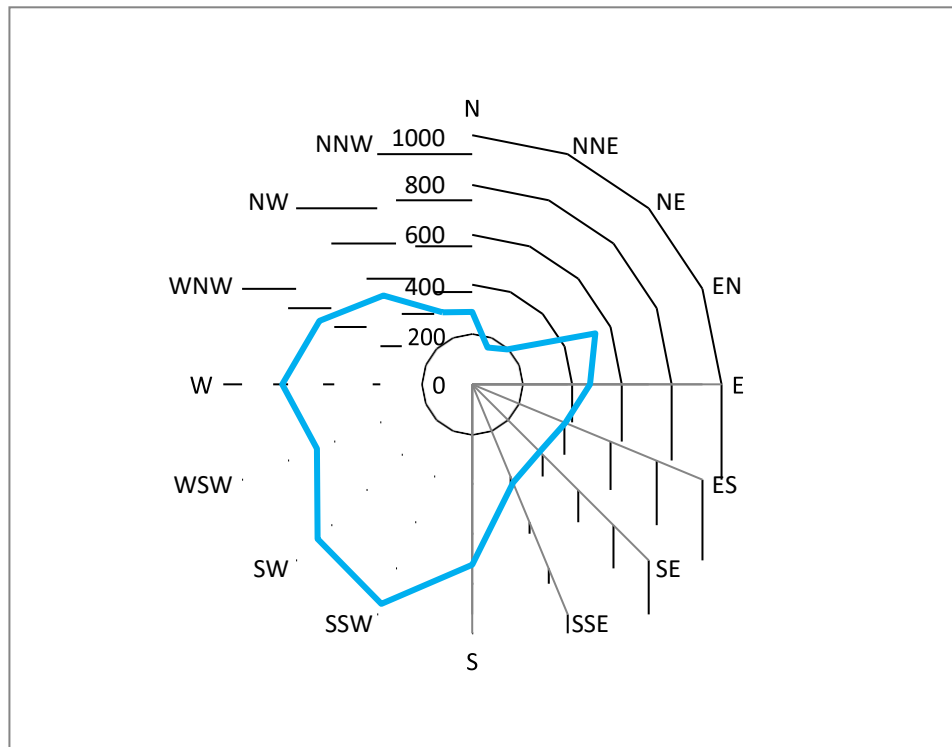
Średnia roczna temperatura wynosi 9,1 °C. Skrajne wartości temperatura w omawianym okresie osiągnęły minimum – 5,0 °C w styczniu oraz maksimum +23,5 °C w lipcu i sierpniu. Amplituda temperatur skrajnych wyniosła 28,5 °C. Średnia roczna amplituda temperatury wynosi 21,4 °C.

Opady

Średnia roczna suma opadów w omawianym okresie wyniosła 715 mm, przy najniższej wartości w kwietniu 44 mm, a najwyższych w maju i lipcu – 78 mm.

Wiatry

Przeważają wiatry południowo – zachodnie i zachodnie zgodnie z ogólną cyrkulacją atmosfery w Polsce. Wiatry z kierunków od SSW do W zajmują łącznie około 39% całkowitego czasu trwania wiatrów. Średnia prędkość wiatru w obszarze Nadleśnictwa wynosi około 4 m/s.

Wiatrogram dla okolic Kobióru

Według ostatnich obserwacji następuje skrócenie przejściowych pór roku. W ostatnich latach wielokrotnie następowało nagle przyjście wysokich temperatur po okresach z ujemnymi temperaturami. Jest to prawdopodobnie konsekwencją globalnych zmian klimatycznych. W Polsce średnie temperatury wzrosły o 0,7 – 0,8 °C w ciągu ostatniego wieku. Zimy przychodzą coraz później, są też przeważnie ciepłe, wilgotne i bezśnieżne. Globalne ocieplenie klimatu sprzyja pojawianiu się ekstremalnych zjawisk atmosferycznych. W warunkach Polski są to nieprzeciętne opady lub przeciwnie – długie okresy bezdeszczowe oraz wiatry o ekstremalnym natężeniu.

Opisane tu cechy klimatyczne są ogólne dla całego obszaru. Z punktu widzenia hodowli lasu bardzo ważny jest mikroklimat, który może znacznie modyfikować warunki klimatyczne regionu. Mikroklimat kształtują takie czynniki jak: wzniesienie nad poziom morza, mezorelief, skały macierzyste, stan gleby i sposób jej użytkowania oraz rodzaj pokrywy roślinnej, zabudowania i zakłady przemysłowe.

Na szczególną uwagę zasługują ekstremalne zjawiska pogodowe, z którymi należy liczyć się w związku ze zmianami klimatycznymi:

- silne wiatry o charakterze huraganowym powodujące wiatrołomy
- trąby powietrzne - silne lokalne wiatry spowodowane dużymi różnicami termicznymi podłoża. Prędkość wiatru może dochodzić do 50 m/s. Tworzenie i przemieszczanie się trąb powietrznych powoduje lokalnie znaczne zniszczenia w drzewostanach
- okresy suszy i wysokich temperatur w okresie wegetacyjnym, częste w ostatnich latach, wpływające na kondycję drzewostanów
- szybkie ustąpienie pokrywy śnieżnej, lub jej całkowity brak, i dotkliwa susza mrozowa
- intensywne opady deszczu powodujące podtopienia.

1.4. Wody powierzchniowe i podziemne

Przez teren Nadleśnictwa przebiega granica działu wodnego I rzędu, oddzielającego dorzecze Wisły i Odry. Zdecydowana większość zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa należy do dorzecza Wisły. Wzdłuż zachodniej granicy zasięgu Nadleśnictwa spotyka się fragmenty 4

zlewni należących do dorzecza Odry: Kłodnicy (pn. fr. leśnictwa Mokre), Bierawki (okolice Orzesza), Rudy (rejon Woszczyc) i Piotrówki (na pd. od Pawłowic) – dopływu Olzy.

Lasy Nadleśnictwa nie mają bezpośredniego kontaktu z rz. Wisłą. Stanowi ona południową i południowo-wschodnią granicę zasięgu terytorialnego, a w najbliższym sąsiedztwie koryta Wisły położone są fragmenty lasów leśnictw Wola i Pawłowice, m.in.:

- oddz. 933, 934 (Las Bór) w odległości około 450 m na pn. od Wisły,
- oddz. 928 n, sukcesja w odległości około 140 m na pn. od Wisły.

Dorzecze Wisły:

1. Drobne ciekі wpadające bezpośrednio do Wisły między zbiornikiem Goczałkowickim, a ujściem Pszczynki, albo do zbiornika Goczałkowickiego.
2. Zlewnia Pszczynki (ciek II rzędu) z dopływami III rzędu: Kanał Branicki, Nieradka, Dokawa, Korzenica (Korzeniec) (w górnym biegu dzielona na północną i południową), Swornica (IV rzędu). Korzenica w stanie naturalnym wpadała bezpośrednio do Wisły, ale w wyniku regulacji jest obecnie dopływem Pszczynki. Na Pszczynce istnieje zbiornik zaporowy Łąka, pełniący również rolę zbiornika wyrównawczego dla zbiornika Goczałkowickiego.
3. Zlewnia Gostyni (ciek II rzędu) z dopływami III rzędu: Brada, Zgoński Potok, Potok Żwakowski, Potok Tyski. Na Gostyni istnieje zbiornik zaporowy Paprocany.

Dorzecze Odry:

1. Zlewnia Kłodnicy (ciek II rzędu) z krótkimi odcinkami górnych biegów Jasienicy i Promnej oraz dopływami niższego rzędu Jamnej.
2. Zlewnia Bierawki (II rzędu) z fragmentem górnego odcinka w Orzeszu.
3. Zlewnia Rudy (II rzędu) z fragmentem górnego biegu Rudy i jej dopływu (III rzędu) Jasionki.
4. Zlewnia Piotrówki (IV rzędu) dopływu Olzy z potokiem Bzianka.

Pod względem zasobności wodnej województwo śląskie zaliczane jest do obszarów ubogich. Ocenia się, że wody powierzchniowe zajmują zaledwie 1,5% powierzchni województwa. Wynika to zarówno z przyczyn naturalnych – położenia w strefie wododziałowej, jak i silnego, antropogenicznego przekształcenia środowiska. Pod tym względem obszar Nadleśnictwa nie odbiega od reszty województwa. Odwadnianie obszarów leśnych w celu ich udostępnienia było typowym zabiegiem gospodarczym, stosowanym aż do początków drugiej połowy XX w. W zasadzie wszystkie ciekі naturalne na terenie Nadleśnictwa tylko wyjątkowo płyną naturalnymi korytami. Zwykle ich koryta zostały wyrównane, co najczęściej łączy się z obniżeniem poziomu dna i zmianą spadku, a także przemieszczone. Mimo tych zmian $\frac{3}{4}$ powierzchni Nadleśnictwa zajmują gleby wilgotne i bagienne, a wśród gleb świeżych większość wykazuje poziom wody gruntowej w zasięgu profilu, jednak okresowo poziom wód gruntowych w glebach świeżych może zanikać.

Aktualnie powierzchnia rowów odwadniających o szerokości ponad 2 m wynosi około 33 ha. Powierzchnia pozostałych rowów może mieć podobną wielkość.

Ważnym elementem środowiska leśnego są zbiorniki wody, bagna i torfowiska zwiększające retencję i wpływające na klimat obszarów leśnych. Obszar Nadleśnictwa położony jest głównie w Kotlinie Raciborsko-Oświęcimskiej, gdzie istnieje stara tradycja tworzenia stawów. Współcześnie ocenia się ich ilość w tym rejonie na 4000 ha. Na gruntach Nadleśnictwa zinwentaryzowano aktualnie 70 stawów o łącznej powierzchni 298,14 ha, tj. około 1,4% całkowitej powierzchni Nadleśnictwa. Opisano także 11 innych zbiorników wody o łącznej powierzchni 16,49 ha. Bagna – 20 wydzieleń – w ewidencji zaliczane do nieużytków, zajmują powierzchnię 29,28 ha. Są to przeważnie zabagnienia przy istniejących stawach i innych zbiornikach wody, fragmenty dawnych naturalnych tarasów przypotokowych (np. przy korycie Korzeńca i Potoku Żwakowskiego), fragmenty starorzeczy (szczególnie w korycie Pszczynki), a także zabagnienia spowodowane naruszeniem stosunków wodnych, np. przy linii kolejowej. Bagna i stawy – 15,39 ha – są także zasadniczym elementem użytku ekologicznego Paprocany. Podobnie w licznej grupie 107 wydzieleń przeznaczonych do naturalnej sukcesji, bagna i tereny okresowo zabagniane stanowią znaczną część powierzchni

– ponad 96%. W znacznej części są to tarasy przypotokowe Gostynki, Korzeńca i Pszczynki, a także tereny sąsiadujące ze sztucznymi zbiornikami wody.

Drobne zbiorniki wody i bagna nie podlegające wyłączeniu, opisane zwykle w ramach wydziałów drzewostanowych, zajmują łączną powierzchnię 24,96 ha – 142 wydziałów nieliterowane.

Obecnie na gruntach Nadleśnictwa Kobiór powierzchnia o istotnym znaczeniu retencyjnym zajmuje około 550 ha, tj. 2,6% powierzchni całkowitej.

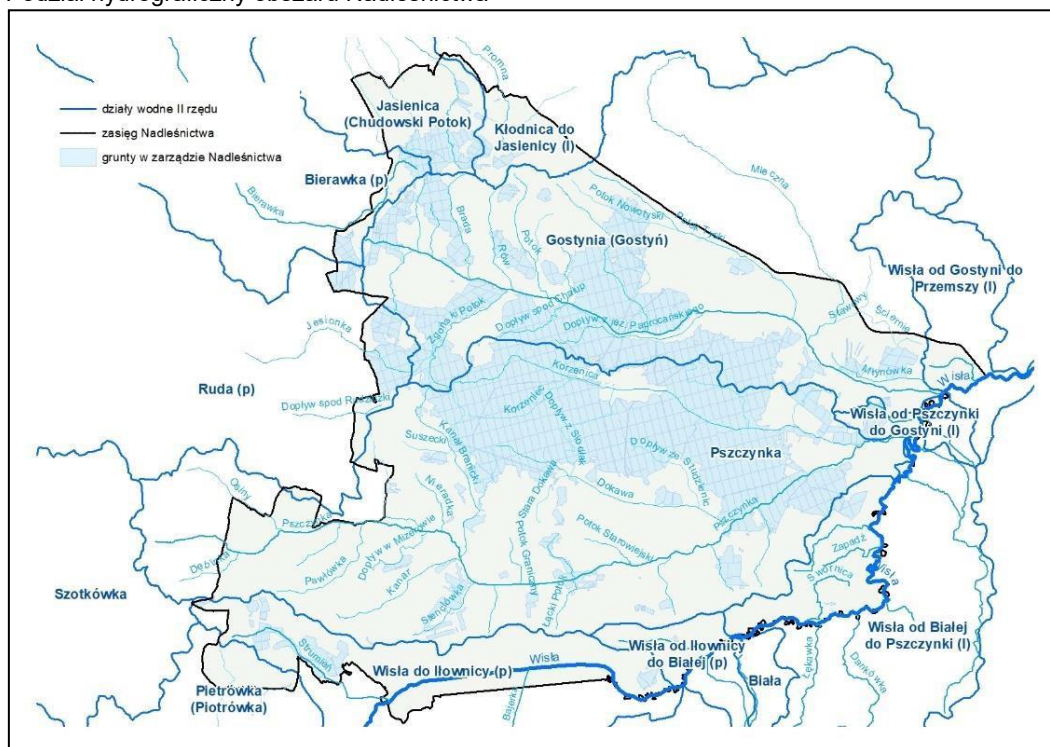
W granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa znajdują się 3 sztuczne zbiorniki wody o większej powierzchni: Jezioro Goczałkowickie (32 km²), Zbiornik Łącki (3,53 km²), Jezioro Paprocańskie (1,32 km²). Są to zbiorniki zaporowe, przy czym tylko zbiornik Paprocany na Gostynce ma istotny, bezpośredni kontakt z lasami Nadleśnictwa Kobiór. W niektórych rejonach zasięgu Nadleśnictwa istnieją stawy hodowlane – pojedyncze, lub w złożonych systemach. Szczególnie liczne i wielkopowierzchniowe istnieją w dolinie Wisły, w rejonie od zapory goczałkowickiej do Bierunia, m.in.: Zabrzyszczak (ponad 70 ha) i Maciek (ponad 130 ha) przy oddz. 933 i 934 i porównywalny z nimi kompleks – Stawy Wola o powierzchni ponad 100 ha przy ujściu Pszczynki. Poza doliną Wisły stawy występują przeważnie pojedynczo w rozproszeniu, np.: Staw Łysina u zbiegu Gostyni i Mlecznej (około 15 ha), Staw Poloczek (około 25 ha) obok oddz. 778.

Na obszarze Nadleśnictwa znajdują się również 2 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (wg. Mapy obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w Polsce Kraków 1990):

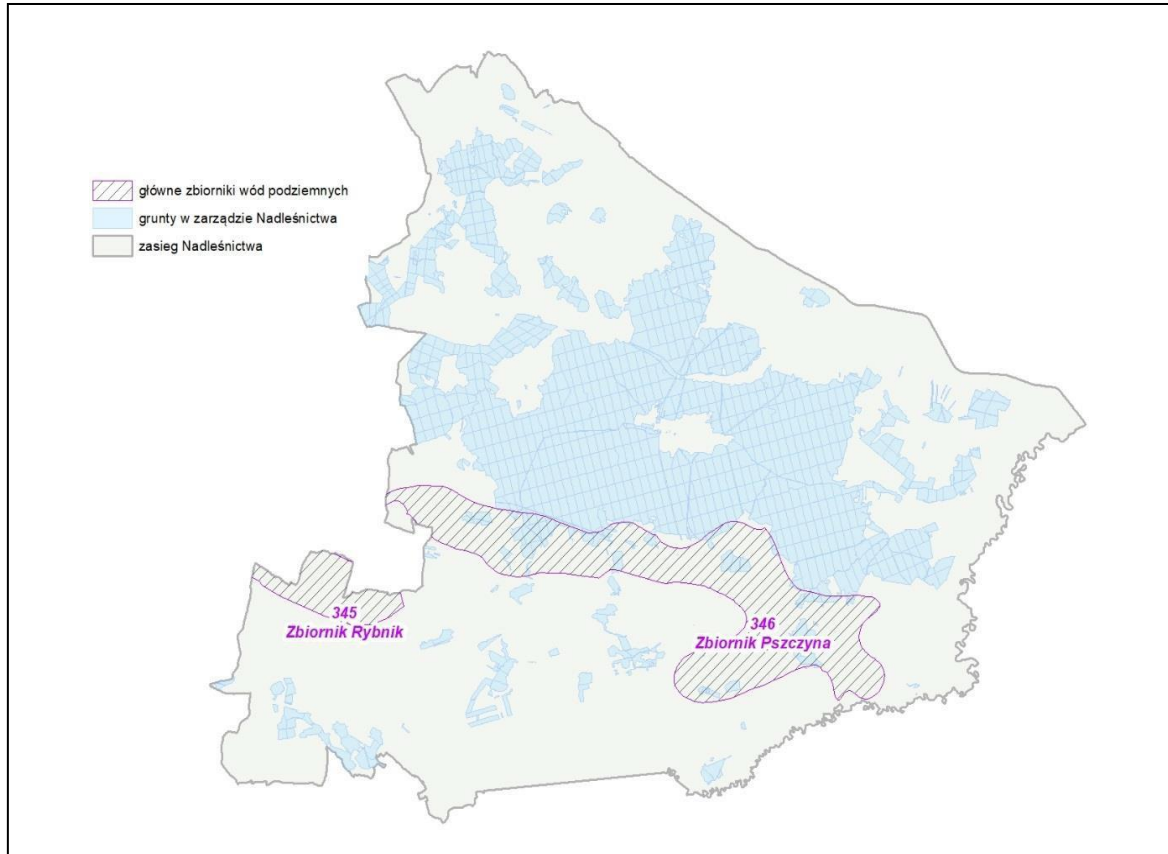
1. Zbiornik nr 346 Pszczyna-Żory – jest to zbiornik czwartorzędowy związany z doliną rzeki Pszczynki, zbudowany z piaszczystych i żwirowych utworów porowych. Zbiornik ten, w kształcie pochylonej lewostronnie cyfry 3, obejmuje swym zasięgiem teren od centralnej i wschodniej części gminy Orzesze aż do południowej części gminy Miedźna. Zasoby dyspozycyjne zbiornika, określone w dokumentacji, wynoszą 17 tys. m³/d. Powierzchnia zbiornika osiąga 73,0 km². Wodonośność utworów czwartorzędowych w obrębie zbiornika waha się od 64 do 40 m³/h, a czasami tylko 15–17 m³/h.

2. Niewielka część zbiornika nr 345 Rybnik – zbiornik czwartorzędowy typu porowego o powierzchni 72 km². Średnia głębokość ujęć wynosi 20–60 m, a szacunkowe zasoby dyspozycyjne 8 tys. m³/d. Zbiornik ten obejmuje swym zasięgiem niewielki obszar Nadleśnictwa (około 560 ha), w północnej części gminy Pawłowice.

Podział hydrograficzny obszaru Nadleśnictwa

Główne zbiorniki wód podziemnych

1.5. Gleby

Szczegółowe omówienie budowy geologicznej i charakterystyka gleb znajduje się w Operacie glebowo-siedliskowym Nadleśnictwa Kobiór sporządzonym przez Pracownię glebowo – siedliskową Biura Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej w Krakowie, wg stanu na 01.01.2006 r. Jest to kolejne całościowe opracowanie glebowo-siedliskowe dla Nadleśnictwa w obecnym kształcie. Poprzednie opracowania (z lat 1980, 1981) wykonano zgodnie z zasadami obowiązującymi do roku 2000: m.in. wg Klasyfikacji Gleb Leśnych PTG z 1973 r. i obowiązujących wówczas instrukcji urządzania lasu.

Aktualne opracowanie wykonano na podstawie Klasyfikacji gleb leśnych z 2000 r., Instrukcji urządzania lasu z 2003 r. i Siedliskowych podstaw hodowli lasu z 2004 r. Jego zasadniczym celem jest określenie rzeczywistych możliwości produkcyjnych lasów Nadleśnictwa Kobiór i przedstawienie ich w umownej formie kartograficznej i opisowej, a ponadto dostosowanie wyników inwentaryzacji do wymagań formalnych, rozpoznanie siedlisk na gruntach przejętych i określenie wpływu zmian środowiskowych na właściwości siedlisk leśnych.

Inwentaryzacją objęto obszar 19640,93 ha powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej, tj. 99,3% aktualnej powierzchni leśnej.

W aktualnym PUL zastosowano nazewnictwo obowiązujące od roku 2003 z późniejszymi zmianami. W wydzieleniach podtyp gleb zapisano wg większościowego udziału.

Większość gleb nadleśnictwa – 94,7% – powstała na utworach czwartorzędowych (w obowiązującym podziale stratygraficznym czwartorzęd zaliczany jest do neogenu), a pozostałe 5,3% na starszych utworach, głównie piaskowcach karbońskich i ich zwietrzelinach, występujących w północnej części nadleśnictwa.

W grupie utworów czwartorzędowych największe znaczenie mają:

- piaski wodnolodowcowe opisane na ponad 44% ogólnej powierzchni gleb nadleśnictwa

- gliny zwałowe – 17,6%
- piaski i pyły rzecznych tarasów plejstoceńskich – 16,5%
- piaski, pyły, ropy zastoiskowe – 8,6%
- piaski i mady rzeczne holoceniowe – 0,22%
- najmłodsze utwory organiczne (torfy, mursze, gytie, muły) – ponad 5%.

Wyróżniono 42 podtypy gleb w ramach 14 typów.

Zasadniczymi typami są gleby opadowoglejowe, zajmujące ponad 47% powierzchni leśnej nadleśnictwa, gleby bielcowe – ponad 20% oraz gleby rdzawe zajmujące ponad 13% powierzchni. Wyraźnie zaznacza się udział gleb murszowatych – ponad 5%, gruntowoglejowych – niemal 5% i brunatnych – ponad 4%. Pozostałe 8 typów zajmuje łącznie 4,59% powierzchni objętej inwentaryzacją.

Udział procentowy typów gleb w powierzchni Nadleśnictwa wg stanu na 2006 r.

Lp.	Typ gleby	Udział [%]
1	Arenosole (AR)	0,00
2	Czarne ziemie (CZ)	0,09
3	Brunatne (BR)	4,24
4	Płowe (P)	2,70
5	Rdzawe (RD)	13,29
6	Bielcowe (B)	20,23
7	Gruntowoglejowe (G)	4,96
8	Opadowoglejowe (OG)	47,05
9	Mułowe (MŁ)	0,29
10	Torfowe (T)	0,17
11	Murszowe (M)	1,02
12	Murszowate (MR)	5,64
13	Mady rzeczne (MD)	0,20
14	Industrioziemne i urbanoziemne (AU)	0,12
Razem		100,00

Poniżej przedstawiono charakterystykę najważniejszych gleb opisanych na gruntach Nadleśnictwa wg stanu ilościowego na 01.01.2006 r.

Gleby **opadowoglejowe (OG)** są w nadleśnictwie najbardziej rozpowszechnioną grupą gleb, występującą na ponad 9,24 tys. ha, tj. na ponad 47% powierzchni leśnej. Wyróżniono tu 3 z 6 obowiązujących podtypów: właściwe, bielcowane i amfiglejowe. Najbardziej rozpowszechniony jest podtyp właściwy opisany na ponad 6 tys. ha, tj. ponad 30% powierzchni leśnej. Spotykane są we wszystkich leśnictwach, najczęściej na glinach zwałowych spiaszczonych odgórnie lub z pokrywą piasków wodnolodowcowych i innego pochodzenia. Charakteryzują się okresowo silnym oglejeniem odgórnym, wywołanym gromadzeniem się wód opadowych nad warstwami słabo przepuszczalnymi. Podstawowe parametry glebowe są bardzo zróżnicowane: C:N w A od 10 do 27, V[%] od 7,8 w A do 36,9 w C, (wyjątkowo do 93%), odczyn od bardzo silnie kwaśnego do słabo kwaśnego, gleby silnie próchniczne. W związku z tym podtyp właściwy ma szeroki zasięg troficzny: od ubogich gleb oligotroficznych, do zasobnych eutroficznych. Na glebie opadowoglejowej właściwej opisano zróżnicowane siedliska, najczęściej wilgotne, rzadziej silnie świeże: LMw, Lw, Lwyżw, LMśw, Lśw, Lwyżśw, a także żyźniejsze warianty BMw i BMśw. W opisywanym podtypie procesy mikrobiologiczne przebiegają dość wolno, stąd silna tendencja do akumulacji substancji organicznych.

Podtyp bielcowany jest znacznie słabiej rozpowszechniony – zajmuje niecałe 7% powierzchni leśnej (ponad 1,3 tys. ha). Powstał na podobnych utworach jak opisany powyżej podtyp właściwy, ale ma gorsze parametry i występuje w wariantach ubogich i średnio żyznych. Silnie kwaśna próchnica nadkładowa i okresowe duże uwilgotnienie uaktywniają proces bielcowania widoczny w górnej części profilu. Na podtypie bielcowym opisano siedliska LMw i BMw, rzadziej LMśw i BMśw.

Podtyp amfiglejowy zajmuje ponad 9% powierzchni leśnej, tj. ok. 1,8 tys. ha. Ten podtyp wykazuje wpływ zarówno wód opadowych, jak i gruntowych. Powstały na utworach

wodnolodowcowych, rzecznych, glinach i piaskach zwałowych, a także na zwietrzelinach piaskowców karbońskich. Parametry glebowe są zbliżone do opisanych dla podtypu właściwego i najczęściej związane są z siedliskami LMw, rzadziej Lw i BMw, sporadycznie LMśw i BMśw. Najczęściej lokalizowane są w leśnictwach Wiry i Studzienice.

Gleby **bielicowe (B)** są w nadleśnictwie drugą najbardziej rozpowszechnioną grupą gleb, występującą na powierzchni ponad 1,8 tys. ha, tj. na ponad 20% powierzchni leśnej. Wyróżniono tu 4 z 6 obowiązujących podtypów. Najczęściej spotykane są gleby glejo-bielicowe właściwe i murszaste, znacznie rzadziej bielicowe właściwe, a glejo-bielice mają nieistotny udział. Zasadniczy obszar występowania obejmuje leśnictwa: Świerczyniec, Promnice, Żwaków, Gostyń, Zgoń (cz. zach.), Studzienice, Czarków, Radostowice. W innych występują wyspowo – niekiedy w bardzo ograniczonym zakresie, jak w leśnictwach: Mokre, Mościska, Wiry. Gleby bielicowe należą do najuboższych w nadleśnictwie, a ich skałą macierzystą są ubogie piaski tarasów rzecznych, eoliczne zwałowe, piaski i żwiry wodnolodowcowe. Zasadniczą cechą gleb bielicowych jest obecność próchnicy nadkładowej, w której tworzą się kwasy próchniczne rozkładające minerały w górnych warstwach. Produkty rozkładu są wymywane do warstw środkowych, do poziomu wmywania, a wyżej położone warstwy ulegają rozjaśnieniu – bielicowaniu.

Największe znaczenie ma podtyp glejo-bielicowy właściwy, zajmujący ponad 10% powierzchni leśnej, tj. ponad 2 tys. ha. Utworzył się najczęściej na piaskach wodnolodowcowych, rzecznych i zwałowych pod wpływem ubogich lub średnio zasobnych wód gruntowych. Podstawowe parametry glebowe, tj.: C:N – od 10 do 35, odczyn od b. silnie kwaśnego do kwaśnego, V% - od 8% w poziomie AE do 21,6% w poziomie G. Wymienione parametry wskazują generalnie na ubóstwo tego podtypu. Opisano na nim najczęściej siedliska BMw oraz uboższe warianty LMw.

Podtyp glejo-bielicowy murszasty zajmuje nieco ponad 7% powierzchni leśnej, tj. niemal 1,4 tys. ha. Warunkiem powstania tego podtypu jest wyższy (niż dla podtypu glejo-bielicowego właściwego) poziom oligotroficznej wody gruntowej pozwalający na wytworzenie poziomu murszasto-eluwialnego. Dla tego podtypu charakterystyczna jest też częsta obecność warstwy orsztynu – nieprzepuszczalnej dla korzeni drzew warstwy związków żelaza, a także toksycznych dla drzew związków glinu i manganu. C:N w poziomie A wynosi od 12 do 27, co wskazuje na bardzo zmienne zaopatrzenie w azot – od słabego do bardzo dobrego, odczyn jest najczęściej silnie kwaśny, V% od 6,1% w górze profilu do 45,4% w najniższym poziomie. Generalnie są to gleby oligotroficzne oraz mezotroficzne, tworzące najczęściej siedliska BMw i uboższe warianty LMw.

Podtyp bielicowy właściwy charakteryzuje się brakiem wpływu, lub nieznacznym wpływem wód gruntowych na procesy glebowe. Zajmuje jedynie nieco ponad 2% powierzchni leśnej, tj. 460 ha, najczęściej w leśnictwach: Świerczyniec (część wschodnia) i Żwaków. Żyzność podtypu jest zmienna, ale ograniczona do gleb ubogich i średnio żyznych w dolnym zakresie. Gleba bielicowa właściwa stanowi podstawę dla siedlisk BMśw, BMw oraz uboższych odmian LMśw i LMw.

Glejo-bielica właściwa zajmuje jedynie niecałe 15 ha wyłącznie w leśnictwie Promnice i częściowo Świerczyniec. Charakteryzują się silniejszym procesem bielicowania niż gleby glejo-bielicowe. Tworzą siedlisko BMw umiarkowanie wilgotnego.

Gleby **rdzawe (RD)** opisano na powierzchni ponad 2,6 tys. ha, tj. na 13,29% powierzchni leśnej. Występują we wszystkich 3 obowiązujących podtypach, ale podtyp brunatny opisano zaledwie na 264 ha, tj. 1,35% powierzchni leśnej. Istotne znaczenie ma gleba rdzawa bielicowa – ponad 6% powierzchni leśnej nadleśnictwa oraz rdzawa właściwa – ponad 5% powierzchni leśnej. Skałą macierzystą są ubogie utwory piaszczyste oraz kwaśne, silnie spiaszczone, bezwęglanowe zwietrzliny gliniaste. Charakterystyczną cechą typu jest proces rdzawienia, w którego konsekwencji na ziarnach mineralnych osadzają się brunatne otoczki związków mineralno – próchnicznych.

Ponad połowę powierzchni typu zajmuje podtyp bielicowy. Bielicowanie gleb rdzawych związane jest ze zwiększoną wilgotnością gruntu, ale także powietrza (wpływ zbiorników wody) oraz obecnością monokultur iglastych. Zaopatrzenie w azot, wysycenie kompleksu sorpcyjnego i odczyn gleby tego podtypu lokalizuje go w grupie gleb ubogich i średnio żyznych

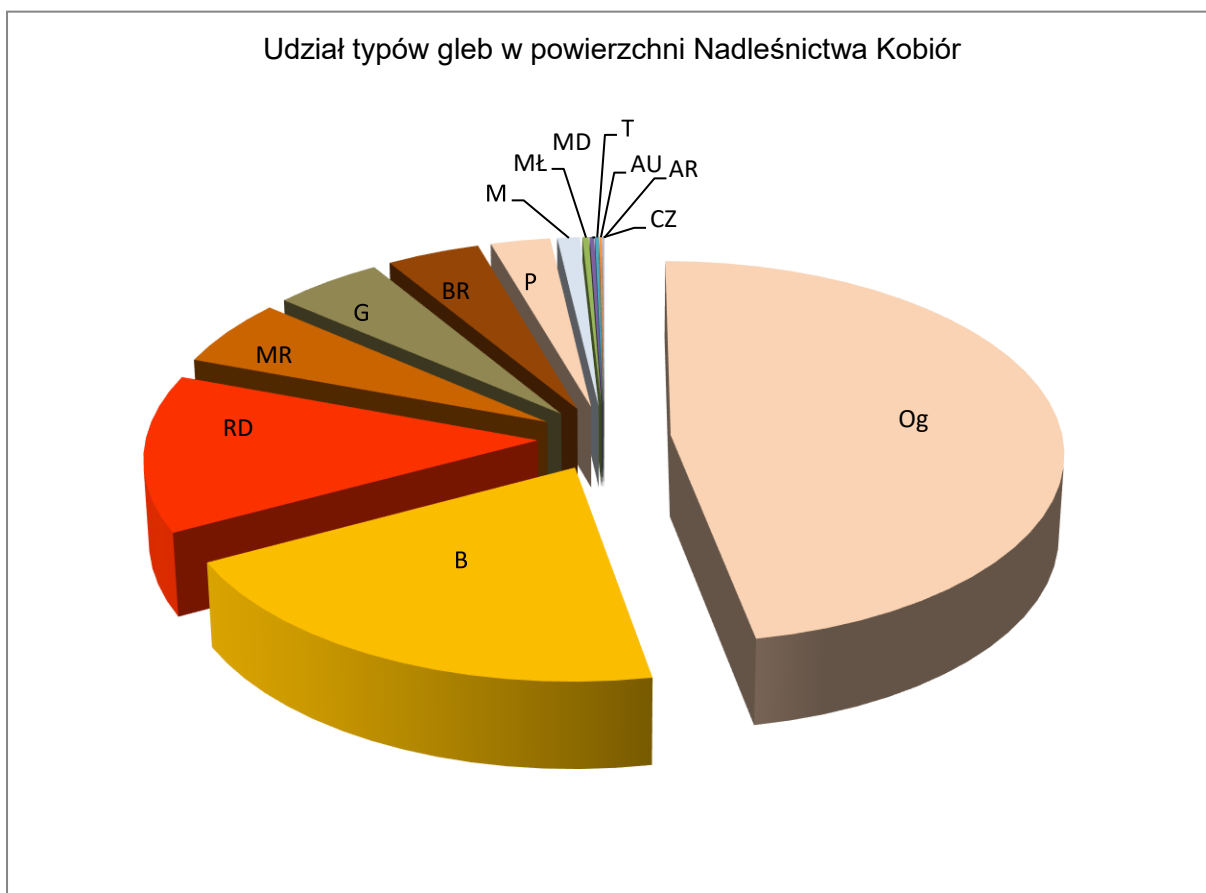
– w dolnym zakresie grupy mezotroficznej. Tworzą siedliska BMśw i uboższe warianty LMśw, (także LMwyżśw), niekiedy warianty umiarkowanie wilgotne.

Podtyp właściwy zajmuje nieco ponad 5% powierzchni leśnej (40% powierzchni typu). Należy zaliczyć go do grupy oligotroficznej i mezotroficznej, jest jednak wyraźnie żyzniejszy od bielcowego, często profil glebowy jest podścielony glinami, łąkami i utworami zawierającymi węglany. Podtyp właściwy tworzy siedliska BMśw, LMśw, LMwyżśw, rzadziej LMw.

Podtyp rdzawy brunatny opisano jedynie na powierzchni nieco ponad 260 ha, tj. 1,35% powierzchni leśnej. Jest to gleba najżyźniejsza w typie rdzawych – zbliżona do ubogich wariantów gleb brunatnych. Tworzy siedliska LMśw i Lśw, występuje w rozproszeniu na ograniczonym obszarze.

Gleby **murszowate** (MR) opisano na powierzchni 1107,17 ha, tj. 5,64% powierzchni leśnej. Występują we wszystkich trzech obowiązujących podtypach o podobnych udziałach powierzchniowych. Gleby murszowate należą do grupy gleb mineralno – organicznych. Powstały w wyniku odwodnienia gleb gruntowoglejowych z nadkładem organicznym lub płytkich gleb torfowych i mułowych, co uruchomiło lub przyspieszyło proces murszenia. W powstałych w ten sposób glebach wyróżniono trzy podtypy: mineralno-murszowe, murszowate właściwe i murszaste. Ich właściwości zależą od utworu macierzystego i mineralnego podłoża oraz właściwości i dynamiki wód gruntowych.

W warunkach nadleśnictwa gleby murszowate w górnych poziomach wykazują odczyn silnie i bardzo silnie kwaśny, co niewiele się zmienia w poziomach dolnych. Wysycenie kompleksu sorpcyjnego oraz wartość C:N wyraźnie lokalizują gleby murszowate w grupie gleb oligotroficznych i mezotroficznych, nie przekraczając jednak połowy zakresu przewidzianego dla gleb średnio zasobnych. Gleby murszowate najczęściej tworzą siedliska BMw, LMw i OI – to ostatnie jedynie na ok. 100 ha, incydentalnie OIwyz i BMb

Udział typów gleb w powierzchni leśnej Nadleśnictwa Kobiór wg stanu na 2006 r.

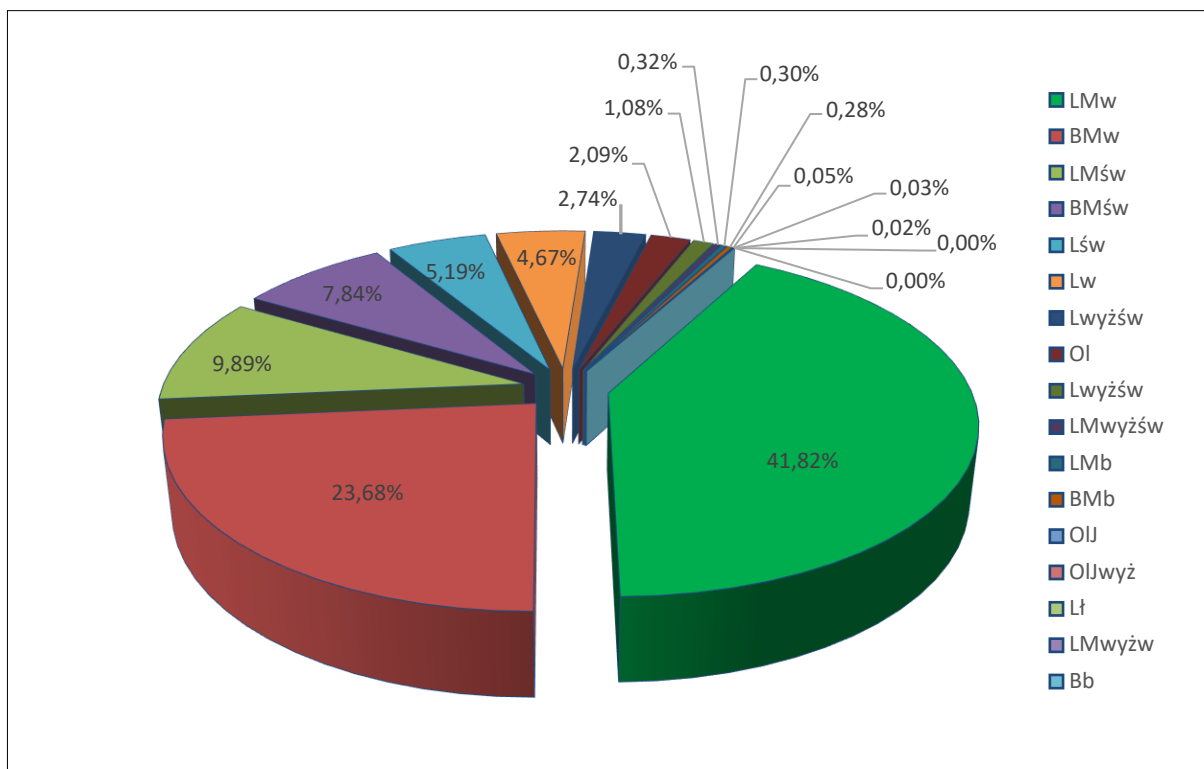
1.6. Siedliska leśne

W Nadleśnictwie Kobiór podczas inwentaryzacji glebowo – siedliskowej w roku 2006 stwierdzono występowanie 12 nizinnych typów siedliskowych lasu i 5 wyżynnych. Zdecydowana większość siedlisk – 68,2% powierzchni, ma charakter lasowy. Są to głównie lasy mieszane i lasy – niżowe i wyżynne, w mniejszym procencie olsy, incydentalnie olsy jesionowe i lasy łąkowe. Wymieniona grupa zajmuje gleby mezotroficzne i eutroficzne. Siedliska borowe na glebach oligotroficznych, przejściowych do mezotroficznych i dolnego zakresu mezotroficznych, zajmują zdecydowanie mniejszą powierzchnię, tj. 31,8% powierzchni leśnej. Są to niemal wyłącznie bory mieszane – nie wyłączono boru świeżego i wilgotnego, a bór bagienny opisano na powierzchni 0,42 ha i nie stanowi obecnie samodzielnego wydzielenia leśnego, podobnie jak LMwyżw, zajmujący 0,80 ha, ale położony w dwóch oddziałach.

Większość powierzchni zajmują siedliska wilgotne – 71,3%, świeże – 25,9%, bagienne (w tym OI) – 2,7%, łąkowe (w tym OIJ, OIJwyż) – 0,1%.

Zestawienie udziału siedlisk w powierzchni leśnej Nadleśnictwa Kobiór wg Operatu siedliskowego i wg opisów taksacyjnych.

Lp.	Typ siedliskowy	Udział [%] 2006 r.	Udział [%] 2023 r.
1	Bb	0,00	-
2	BMśw	7,84	7,09
3	BMw	23,68	24,56
4	BMb	0,28	0,27
5	LMśw	9,89	9,28
6	LMw	41,82	42,26
7	LMb	0,30	0,32
8	Lśw	5,19	5,37
9	Lw	4,67	4,62
10	OI	2,09	2,03
11	OIJ	0,05	0,03
12	Lł	0,02	0,01
13	LMwyżśw	0,32	0,22
14	LMwyżw	0,00	-
15	Lwyżśw	2,74	2,95
16	Lwyżw	1,08	0,97
17	OIJwyż	0,03	0,02
Razem		100,00	100,00

Udział powierzchni typów siedliskowych w powierzchni leśnej Nadleśnictwa Kobiór wg inwentaryzacji glebowo - siedliskowej na 01.01.2006 r.

Aktualna powierzchnia leśna Nadleśnictwa Kobiór jest minimalnie większa od analogicznej powierzchni podlegającej inwentaryzacji typologicznej w roku 2006 o 148,32 ha, tj. około 0,8%. Ten wzrost wynika głównie z przejścia nowych gruntów, niekiedy także ze zmian w ewidencji gruntów. Grunty włączone w czasie taksacji urządzeniowej do lasu nie mają określonego siedliska w sensie typologicznym, a jedynie na podstawie oceny wizualnej wykonanej przez taksatorów, a w związku z tym nie mają opisanego gatunku gleby.

Udział powierzchni siedlisk wynikający z inwentaryzacji zasobów leśnych na dzień 01.01.2023 r. jest zbliżony do wartości określonych w roku 2006. Różnice są niewielkie i wynikają zwykle z przestrzennego rozproszenia siedlisk o najmniejszych udziałach, co w konsekwencji nie pozwala na tworzenie z nich wydziałów drzewostanowo – siedliskowych. Zgodnie z obowiązującą metodyką inwentaryzacji, jednorodny płat siedlisk niespełniający warunku minimalnej powierzchni są opisane w informacjach dodatkowych opisu taksacyjnego, jako siedliska poboczne, z podaniem ich udziału procentowego w ramach wydziału.

Niezależnie od zmian powierzchniowych proporcje udziałów siedlisk są zachowane i w dalszym ciągu najważniejszymi siedliskami są w kolejności: LMw, BMw, LMśw, BMśw, Lśw, Lw, zajmujące łącznie prawie 95% powierzchni leśnej. Pozostałe 5% powierzchni zajmuje 11 innych siedlisk.

Największy udział ma las mieszany wilgotny, zajmujący ponad 42% ogólnej powierzchni leśnej, następnie bór mieszany wilgotny – niemal 25%, las mieszany świeży – ponad 9%, bór mieszany świeży – ponad 7%, las świeży nieco ponad 5% i las wilgotny – ponad 4%.

Las mieszany wilgotny. Siedlisko o szerokim zasięgu glebowym, obejmującym 7 typów i 17 podtypów. Ponad 93% siedliska występuje w pierwszym, umiarkowanie wilgotnym wariancie wilgotnościowym – nie stwierdzono siedlisk trwale odwodnionych, a jedynie okresowo. Na większości powierzchni (97,9%) stwierdzono różne stopnie zniekształcenia, a cechy porolności na nieco ponad 1% powierzchni. Większość siedliska – 84,7% powierzchni, jest związana z glebami opadowo-glejowymi, najczęściej w podtypie właściwym. Siedlisko generalnie należy do mezotroficznego z wariantami: ubogim, typowym i żyznym, w zależności od uziarnienia substratu glebowego.

Siedlisko jest szeroko rozpowszechnione w nadleśnictwie – szczególnie w leśnictwach: Czarków, Radostowice, Gostyń, Zgoń. Najmniejsze powierzchnie LMw występują w leśnictwach: Pawłowice, Mokre i Królówka.

Drzewostan na LMw jest w zasadzie monolitem sosnowym. Sosna jest gatunkiem panującym na 82% powierzchni siedliska, a oprócz niej znaczenie ma jedynie dąb z udziałem 8%. Brzoza, olcha i modrzew mają łączny udział 7%, a pozostałych 9 gatunków 3%. Większość drzewostanów sosnowych – 88% - wykazuje najlepsze bonitacje, tj. Ia i I, pozostałe 12% to niemal w całości II bonitacja. Udział sosny liczony wg gatunków rzeczywistych jest nieco niższy: 64% powierzchniowo i 73% miąższościowo. Wyraźniej zaznaczone są także udziały dębu, brzozy i olchy, ale tylko dąb przekracza nieznacznie udział 10% w rozmiarze powierzchniowym.

Zapas w drzewostanach na LMw stanowi niemal 41% całego zapasu nadleśnictwa i jest nieznacznie mniejszy od udziału powierzchniowego tego siedliska. Średnia zasobność wynosi ok. 250 m³/ha, ale w starszych klasach wieku osiąga ok. 380 m³/ha, a na powierzchniach próbnych stwierdzono zasobności przekraczające 700 m³/ha.

Drzewostany na LMw zajmują ok. 40% powierzchni manipulacyjnej przeznaczonej do użytkowania, co stanowi 16% całkowitej powierzchni tego siedliska.

Dla LMw w nadleśnictwie Kobiór przyjęto odpowiednik fitosocjologiczny w postaci grądu subkontynentalnego w odmianie typowej (*Tilio-Carpinetum typicum*).

Bór mieszany wilgotny. Siedlisko występuje na 15 podtypach gleb z 7 typów, ale największe znaczenie mają gleby z typu bielcowych (głównie glejo-bielcowe właściwe i murszaste) opisane na 70% powierzchni siedliska.

Większość siedliska – ponad 92%, występuje w wariantcie umiarkowanie wilgotnym, wariant silnie wilgotny na 6,4% powierzchni, a odwodnienie stwierdzono na niewiele ponad 1% powierzchni. Większość siedliska wykazuje cechy degradacji i zniekształcenia – razem 89% powierzchni, porolności stwierdzono na zaledwie 0,06% powierzchni. Generalnie jest to siedlisko umiarkowanie ubogie, niekiedy w dolnym zakresie gleb mezotroficznych.

Siedlisko jest szeroko rozpowszechnione w nadleśnictwie – najliczniej w leśnictwach: Żwaków, Promnice i Branica. Jedynie w leśnictwach: Mokre i Królówka nie opisano wydziałów na tym siedlisku, a w Pawłowicach jedynie na pow. ok. 16 ha.

W drzewostanie bezwzględnie panująca jest sosna, ale tylko jako gatunek panujący – jej udział osiąga 90% w rozmiarze miąższościowym, a w powierzchniowym 92%. Według udziałów rzeczywistych osiąga udział ponad 80% w rozmiarze miąższościowym, ale w powierzchniowym już nieco ponad 70%. Ponad 90% drzewostanów sosnowych osiąga bonitacje z zakresu Ia i I, gorszych niż III nie stwierdzono.

Zapas w drzewostanach na BMw stanowi około 24% całkowitego zapasu nadleśnictwa, co odpowiada powierzchniowemu udziałowi siedliska. Średnia zasobność wynosi ok. 255 m³/ha i jest zbliżona do średniej dla nadleśnictwa. W starszych klasach wieku zasobności przekraczają wartość 360 m³/ha, a na powierzchniach próbnych stwierdzono zasobności przekraczające 600 m³/ha.

Drzewostany na BMw zajmują około 24% powierzchni manipulacyjnej przeznaczonej do użytkowania, co stanowi prawie 17% całkowitej powierzchni drzewostanów na tym siedlisku.

Fitosocjologicznie, w aktualnym opracowaniu siedliskowym, dla BMw przewidziano, jako odpowiednik, zespół środkowoeuropejskiego acidofilnego lasu wilgotnego (środkowoeuropejskiej mokrej dąbrowy trzęślicowej); (*Molinio caeruleae* – *Quercetum*), należący do klasy atlantyckich lasów acidofilnych (*Quercetea robori* – *petraeae*).

Las mieszany świeży. Trzecie siedlisko, co do wielkości zajmowanego obszaru, ale z udziałem nieco mniejszym niż 10%. Większość siedliska występuje w wariantcie silnie świeżym – wariant świeży zajmuje jedynie 2% powierzchni siedliska.

Siedlisko związane jest z 5 typami i 10 podtypami gleby. Największe znaczenie mają gleby rdzawe z udziałem około 68%, opadowo-glejowe z udziałem 20% i brunatne z udziałem prawie 10%. Niemal 98% powierzchni siedliska wykazuje cechy degradacji i zniekształcenia, porolności nie stwierdzono. Są to siedliska generalnie mezotroficzne, wyjątkowo eutroficzne w zależności od uziarnienia substratu glebowego. Występują na całym obszarze nadleśnictwa

– w minimalnej ilości w leśnictwie Branica. W pozostałych leśnictwach w dużym rozproszeniu – większa koncentracja występuje w leśnictwach: Mościska, Mokre, Królówka, Wola.

W drzewostanach na LMśw panująca jest sosna – prawie 65% w rozmiarze powierzchniowym i 69% w miąższościowym. Do większego znaczenia dochodzą tu: Dąb, odpowiednio 19% i 18% oraz brzoza – około 5% w obu rozmiarach. Według gatunków rzeczywistych udział sosny w rozmiarze powierzchniowym spada do wartości około 45%, a miąższościowym do 57%. Jest to spowodowane zwiększaniem w składzie najmłodszych drzewostanów udziału dęba, buka i innych domieszek, a także naturalnego udziału brzozy. Ten proces zachodzi szczególnie intensywnie w ostatnich okresach gospodarczych.

W panujących drzewostanach sosnowych najlepsze bonitacje – Ia i I występują na 84% powierzchni, II na 15%, a III jedynie na 1%.

Zapas w drzewostanach na LMśw stanowi 9,8% całkowitego zapasu nadleśnictwa, co dokładnie odpowiada powierzchniowemu udziałowi siedliska w powierzchni leśnej. Zasobność osiąga wartość około 265 m³/ha i jest nieznacznie większa od średniej zasobności nadleśnictwa. W starszych klasach wieku zasobności osiągają wartość 400 m³/ha, a na powierzchniach próbnych przekraczają niekiedy wartość 700 m³/ha.

Drzewostany na LMśw zajmują nieco ponad 13% ogólnej powierzchni manipulacyjnej przeznaczonej do użytkowania rębego, co stanowi około 22% całkowitej powierzchni siedliska. W warunkach nadleśnictwa Kobiór siedlisko LMśw wykazuje związki z zespołami kwaśnej buczyny niżowej (*Luzulo pilosae-Fagetum*) i grądu subkontynentalnego, ubogiego podzespołu z turzycą drzączkowatą (*Tilio-Carpinetum caricetosum brizoides*).

Bór mieszany świeży. Siedlisko o znaczącej powierzchni ponad 1,5 tys. ha, co jednak daje udział niecałych 8% w powierzchni leśnej. Na ponad 72% powierzchni występują gleby rdzawe – głównie rdzawe bielicowe, bielicowe właściwe na prawie 25%, a opadowo-glejowe na niecałych 3%. Większość siedliska – ponad 91% występuje w wariantcie silnie świeżym z wodą gruntową w dolnej części profilu lub z wpływem wód opadowych, podobnie degradację i zniekształcenie opisana na ponad 91% powierzchni siedliska. Cechy porolności stwierdzono na nieco ponad 8% powierzchni.

Siedliska głównie oligotroficzne, ale również mezotroficzne z niższego zakresu średniej żyzności.

Rozmieszczenie jest nierównomierne: największa powierzchnia została opisana w leśnictwach: Mościska, Świerczyniec i Wola. W leśnictwach Mokre i Królówka nie występuje wcale, a w Pawłowicach, Czarkowie i Promnicach w ilości kilku hektarów.

W drzewostanach na BMśw panująca jest sosna – ponad 90% w obu rozmiarach. Z innych gatunków jedynie dąb przekracza udział 3%. Według gatunków rzeczywistych skład jest nieco bardziej urozmaicony. Udział sosny spada do 75% w rozmiarze powierzchniowym i do 85% w rozmiarze miąższościowym. Zaznacza się tu udział gatunków domieszkowych szerzej wprowadzanych w ostatnich okresach gospodarczych, szczególnie dębów, buka i modrzewia, a także naturalnych domieszek brzożowych.

Większość drzewostanów sosnowych, tj. ponad 95%, wykazuje najlepsze bonitacje – Ia i I, II na 4,5%, III na 0,03%.

Zapas w drzewostanach na BMśw stanowi 7,7% ogólnego zapasu Nadleśnictwa, co również odpowiada udziałowi powierzchniowemu siedliska w powierzchni leśnej. Średnia zasobność dla siedliska wynosi ok. 275 m³/ha, w starszych klasach wieku osiąga wartość nawet 400 m³/ha, a na powierzchniach próbnych stwierdzono nawet wartości przekraczające znacznie 600 m³/ha.

Drzewostany na BMśw zajmują 6% powierzchni manipulacyjnej drzewostanów przeznaczonych do użytkowania, tj. około 14% całkowitej powierzchni drzewostanów na tym siedlisku.

Bór mieszany świeży wykazuje powiązania z zespołami: kontynentalnego boru mieszanego (*Quercu roboris – Pinetum*) i kwaśnej dąbrowy trzcinnikowej (*Calamagrostio arundinacea – Quercetum*).

Las świeży jest ostatnim siedliskiem, którego powierzchnia przekracza obszar 1 tys. ha, co daje udział przekraczający 5% w powierzchni leśnej nadleśnictwa. Na prawie 45% powierzchni występują gleby płowe opadowoglejowe, ale ograniczone do trzech leśnictw:

Wyry, Wola i Pawłowice. Najbardziej rozprzestrzenione są gleby brunatne (4 podtypy), zajmujące nieco ponad 30% powierzchni. Pozostałe to: opadowoglejowe właściwe (ponad 20%) i rdzawe brunatne. Siedlisko występuje głównie w wariantcie silnie świeżym, zajmującym 97,5% powierzchni. Wariant świeży opisano jedynie na 25 ha. Większość obszaru siedliska, tj. 87,4% nosi cechy degradacji, porolności nie stwierdzono.

Siedlisko generalnie eutroficzne, szczególnie wariant silnie świeży uważany jest za bardzo żyzny, o wysokich możliwościach produkcyjnych.

Rozmieszczenie siedliska jest nierównomierne, ograniczone do 7 leśnictw, przy czym w leśnictwie Promnice powierzchnia jest minimalna - około 5 ha. Największą powierzchnię Lśw opisano w leśnictwach: Pawłowice, Mokre i Mościska - odpowiednio 386, 166 i 154 ha.

Las świeży jest jedynym siedliskiem niżowym w którym wyraźnie zaznacza się przewaga udziału dębu, jako gatunku panującego – około 45% w obu rozmiarach (na Lw nie przekracza 40%). Oprócz dębu istotne udziały mają: sosna, buk, dąb czerwony i brzoza. Udziały pozostałych gatunków nie przekraczają progu 5%. Udziały liczone wg gatunków rzeczywistych nie są bardziej złożone – kolejnym gatunkiem przekraczającym próg 5% udziału jest olcha.

Większość drzewostanów dębowych, tj. ponad 70%, wykazuje I bonitację, a III zaledwie nieco ponad 3%.

Zapas w drzewostanach Lśw stanowi 6% ogólnego zapasu nadleśnictwa. Jest to wartość nieco wyższa niż udział powierzchniowy. Średnia zasobność drzewostanów osiąga wartość 278 m³/ha, ale w starszych klasach wieku przekracza niekiedy 400 m³/ha. Na powierzchniach próbnych zlokalizowanych na Lśw zasobności przekraczają nawet 800 m³/ha.

Drzewostany na Lśw zajmują 6% powierzchni manipulacyjnej drzewostanów przeznaczonych do użytkowania, tj. 19% powierzchni siedliska.

Las świeży wykazuje powiązania z grądem subkontynentalnym w podzespole typowym (*Tilio-Carpinetum typicum*).

Siedliska wyżynne opisano na powierzchni nieco ponad 800 ha, tj. 4,2% powierzchni leśnej objętej inwentaryzacją. Zlokalizowane są wyłącznie na terenie leśnictwa Mokre w oddziałach położonych na Zrębie Mikołowskim – niekiedy nazywanym Garbem Mikołowskim. Jest to najwyższej położona część obszaru Nadleśnictwa, należąca do Płaskowyżu Bytomsko-Katowickiego – części Wyżyny Śląskiej. Znajduje się tu około 1200 ha lasów Nadleśnictwa, ale na części z nich opisano niżowe siedliska z grupy lasów i lasów mieszanych. Do czasu aktualnej inwentaryzacji glebowo-siedliskowej wyróżniano tu jedynie około 50 ha siedlisk wyżynnych. Obecna powierzchnia wynika ze zmian instrukcji urządzania lasu, tj.: nowej siatki troficzno-wilgotnościowej, zwiększenia ilości siedlisk wyżynnych, zmian w kryteriach wyróżniania siedlisk. W związku z tym opisano tu 5 siedlisk wyżynnych: LMwyżw, LMwyż, Lwyżw, Lwyż, OIWyż, ale istotną powierzchnię zajmują tylko 2 z nich: Lwyżw – 537 ha, i Lwyż – 212 ha. Pozostałe siedliska zajmują niekiedy nieistotne powierzchnie: LMwyż – 0,80 ha (nie funkcjonuje, jako odrębne wydzielenie leśne), OIWyż – prawie 5 ha, LMwyżw – 62 ha.

W ramach wydzieleni drzewostanowo-siedliskowych sumaryczna powierzchnia siedlisk wyżynnych jest niemal identyczna z powierzchnią wynikającą z inwentaryzacji glebowo-siedliskowej. Nie wyłączono jednak LMwyżw ze względu na małą powierzchnię, a powierzchnie innych siedlisk są nieco inne niż wykazane w operacie glebowo-siedliskowym ze względu na większościową zasadę przyporządkowywania siedlisk wydzieleniom leśnym.

Zasadnicze znaczenie mają gleby opadowo-glejowe właściwe – na ponad 45% powierzchni, i brunatne kwaśne – ponad 36%. Cechę porolności stwierdzono na około 1% powierzchni siedlisk wyżynnych. Gleby wytworzone są najczęściej na glinach i pyłach, rzadziej piaskach zwiertelinowych na piaskowcach karbońskich, a także (szczególnie na LMwyż) na czwartorzędowych utworach wodnolodowcowych na piaskowcach karbońskich. Pod względem zasobności są to gleby co najmniej mezotroficzne, natomiast na Lwyżw 2 i Lwyż wyraźnie eutroficzne. W kompleksie siedlisk wyżynnych największe możliwości produkcyjne przypisuje się siedlisku Lwyżw.

Na siedliskach wyżynnych generalnie panującym gatunkiem jest dąb, za wyjątkiem LMwyżw gdzie nieprzeciętnie wysoki udział mają stare drzewostany brzozowe. Jednak

ogólnie dąb w rozmiarze powierzchniowym zbliża się do wartości 50%, a w rozmiarze miąższościowym nawet nieco ją przekracza. Drugim gatunkiem, co do udziału powierzchniowego jest buk – ponad 23%, ale częściowo jest to wynik zabiegów hodowlanych z ostatnich okresów gospodarczych, na co wskazuje znacznie niższy udział w rozmiarze miąższościowym, tj. około 15%. Niski jest udział sosny – niewiele ponad 10%, podobnie brzozy.

Przeciętna zasobność drzewostanów na siedliskach wyżynnych wynosi około 262 m³/ha, przy czym wyraźnie niższą zasobność wykazują drzewostany na LMwyżśw. Możliwości produkcyjne siedlisk wyżynnych są jednak znacznie większe, ponieważ drzewostany w starszych klasach wieku osiągają zasobności ponad 400 m³/ha, a na powierzchniach próbnych osiągają wartości od 600 do niemal 800 m³/ha.

Siedliskom wyżynnym – lasom mieszanym i lasom – w Nadleśnictwie Kobiór przypisuje się powiązania z grądami subkontynentalnymi w podzespole typowym (*Tilio-Carpinetum typicum*), w formie wyżynnej, wariacie ubogim i żyznym. Odpowiednikiem dla Lwyżśw wydaje się być najżyźniejsza odmiana grądu – *Tilio-Carpinetum corydaletosum*.

Aktualny skład gatunkowy drzewostanów Nadleśnictwa Kobiór jest odbiciem dawnej gospodarki leśnej preferującej sosnę, jako gatunek główny na większości siedlisk. Według nowoczesnych zasad gospodarki leśnej prawidłowy dobór gatunków lasotwórczych dla konkretnego siedliska jest podstawą, z której wynikają dalsze czynności gospodarcze i ochronne. Przyjęto następujące typy drzewostanów (TD) oraz ramowe składy gatunkowe odnowień w zależności od typu siedliskowego lasu:

Ramowe składy gatunkowe odnowień

Lp.	TSL	Wariant wilgotnościowy	TD	Skład odnowień [%]
1	Bb	0, 1, 2, 3	So	So 80, Brzo i inne 20
2	BMśw	1	So	So 80, Bk i inne 20
3	BMśw	2	So	So 70, Dbb i inne 30
4	BMw	0	So	So 80, Brz i inne 20
5	BMw	1	So	So 80, Dbb i inne 20
6	BMw	2	So	So 80, Sw i inne 20
7	BMb	0, 1, 2, 3	So	So 80, Św i inne 20
8	LMśw	1	Bk – So	So 50, Bk 30, Md i inne 20
9	LMśw	2	So – Bk	Bk 40, So 40, Dbb i inne 20
10	LMw	0	So	So 70, Dbs i inne 30
11	LMw	1	Dbs – So	So 50, Dbs 30, Sw i inne 20
12	LMw	2	So – Dbs	Dbs 40, So 40, Ol i inne 20
	LMw	1,2 Żubrowisko	So - Dbs	Dbs 40, So 40, Ol i inne 20
13	LMb	0	Ol - So	So 50, Ol 30, Brzo i inne 20
14	LMb	1	Ol – So	So 50, Ol 30, Brzo i inne 20
15	LMb	2	So – Ol	Ol 50, So 30, Brzo i inne 20
16	LMb	3	Brzo – Ol	Ol 50, Brzo 30, So i inne 20
17	Lśw	1	Dbs – Bk	Bk 50, Dbs 30, Jw i inne 20
18	Lśw	2	Bk – Dbs	Dbs 50, Bk 30, Jd i inne 20
19	Lw	0	Dbs	Dbs 70, Kl i inne 30
20	Lw	1	Ol – Dbs	Dbs 50, Ol 30, Wz i inne 20
21	Lw	2	Dbs – Ol	Ol 50, Dbs 30, Js i inne 20
22	Ol	0	Dbs – Ol	Ol 50, Dbs 30, Js i inne 20
23	Ol	1	Ol	Ol 80, Dbs i inne 20
24	Ol	2	Ol	Ol 80, Sw i inne 20
25	Ol	3	Ol	Ol 90, Brzo i inne 10
26	OlJ	0	Ol – Js	Js 50, Ol 30, Dbs i inne 20
27	OlJ	1	Ol – Js	Js 50, Ol 30, Wz i inne 20
28	OlJ	2	Js – Ol	Ol 50, Js 30, Brzo i inne 20
29	Lł	0	Js – Dbs	Dbs 50, Js 30, Ol i inne 20
30	Lł	1	Wbb – Tpb	Tpb 50, Wbb 30, Dbs i inne 20
31	Lł	2	Ol – Js – Tpb	Tpb 30, Js 20, Ol 20, Wbb i inne 30
32	LMwyżśw	1, 2	Bk	Bk 50, Md 20, Jw i inne 30
33	LMwyżśw	0, 1, 2	Bk – Dbs	Dbs 50, Bk 30, Jd i inne 20

Lp.	TSL	Wariant wilgotnościowy	TD	Skład odnowień [%]
34	Lwyżów	1, 2	Bk	Bk 70, Md i inne 30
35	Lwyż	0, 1, 2	Bk – Dbs	Dbs 50, Bk 30, Jd i inne 20
36	OlJwyż	0	Ol – Js	Js 50, Ol 30, Dbs i inne 20
37	OlJwyż	1	Ol – Js	Js 50, Ol 30, Wz i inne 20
38	OlJwyż	2	Js – Ol	Ol 50, Js 30, Brzo i inne 20

Na terenie rezerwatu Żubrowisko typ drzewostanu na LMw jest So-Dbs niezależnie od wariantu siedliska.

W trakcie inwentaryzacji gleb i siedlisk nie opisano wszystkich wyżej wymienionych wariantów wilgotnościowych.

1. Bb opisano tylko w wariantcie 2, nie jest samodzielnym wydzieleniem
2. BMb nie występuje w wariantcie 3
3. LMw nie występuje w wariantcie 0
4. Lmb nie występuje w wariantcie 0
5. Lw nie występuje w wariantcie .
6. OlJ występuje wyłącznie w wariantcie 2
7. Lł występuje wyłącznie w wariantcie 1
8. LMwyż występuje wyłącznie w wariantcie 2 i nie tworzy samodzielnego wydzielenia
9. Lwyż występuje wyłącznie w wariantcie .
10. OlJwyż występuje wyłącznie w wariantcie 1.

1.7. Struktura użytkowania ziemi w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

Tereny zarządzane przez Nadleśnictwo Kobiór w 92,6% zajmują grunty leśne zalesione i niezalesione, 2,8% związane z gospodarką leśną, a 4,6% to grunty nieleśne.

Współwłasności obejmują 0,93 ha gruntów nieleśnych – zabudowań i łąk.

Obliczona systemowo na podstawie VMapy powierzchnia lasów położonych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa wynosi około 23, 1 tys. ha, a w związku z tym lesistość w zasięgu terytorialnym wynosi około 32%.

Ogólne zestawienie podstawowych rodzajów gruntów Nadleśnictwa.

Grunty leśne				Grunty nieleśne*	Ogółem*
Zalesione	Niezalesione	Związane z gosp. leśną	Razem		
Powierzchnia [ha]					
19083,47	702,21	597,64	20383,32	983,50	21366,82

* ze współwłasnością 0,93 ha

Szczegółowe zestawienie powierzchni gruntów Nadleśnictwa wg grup i kategorii użytkowania.

Rodzaj użytku	Województwo	śląskie						Ogółem
	Powiat	mikołowski	pszczyński	rybnicki	Bieruńsko-łędziński	M.Jastrzębie-Zdrój	M.Tychy	
	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Lasy - razem		5249,1010	12858,9657	116,8695	1127,7733	3,7198	1026,6855	20383,1148
1.1. Grunty leśne zalesione - razem		4945,9868	12006,3319	110,2695	1039,7431	3,6798	977,2940	19083,3051
1) drzewostany		4941,1368	11997,7519	110,2695	1039,7431	3,6798	977,2940	19069,8751
2) plantacje drzew - razem		4,8500	8,5800					13,4300
w tym:								
- plantacje nasienne		4,8500	8,5800					13,4300
- plantacje drzew szybkorosnących								
1.2. Grunty leśne niezalesione - razem		134,1030	480,4112	0,6700	64,8240		22,1771	702,1853
1) w produkcji ubocznej - razem		17,4315	81,2662					98,6977
w tym:								
- plantacje choinek		4,4100						4,4100
- plantacje krzewów								

Rodzaj użytku	Województwo	śląskie						Ogółem
	Powiat	mikołowski	pszczyński	rybnicki	Bieruńsko- lędziński	M.Jastrzębie -Zdrój	M.Tychy	
	1	2	3	4	5	6	7	8
- poletka łowieckie		13,0215	81,2662					94,2877
2) do odnowienia - razem		96,4734	249,8101		18,2888		16,8050	381,3773
<i>w tym:</i>								
- halizny								
- zręby		96,4734	249,8101		18,2888		16,8050	381,3773
- płazowiny								
3) pozostałe leśne niezalesione - razem		20,1981	149,3349	0,6700	46,5352		5,3721	222,1103
<i>w tym:</i>								
- przewidziane do naturalnej sukcesji		19,0223	122,3020		23,8851		5,3540	170,5634
- objęte szczególnymi formami ochrony		0,1700	0,1300					0,3000
- przewidziane do retencji								
- wylesienia na gruntach wyłączonych z produkcji		1,0058	26,9029	0,6700	22,6501		0,0181	51,2469
1.3. Grunty związane z gospodarką leśną - razem		169,0112	372,2226	5,9300	23,2062	0,0400	27,2144	597,6244
<i>w tym:</i>								
1) budynki i budowle		3,0870	8,1262		0,1845		0,6365	12,0342
2) urzędnia melioracji wodnych		6,6163	21,2818		3,4128		1,1400	32,4509
3) linie podziału przestrzennego lasu		48,2447	127,5850	0,9000	5,6851		10,0800	192,4948
4) drogi leśne		59,3262	154,9268	1,6100	13,4818	0,0400	8,8979	238,2827
5) tereny pod liniami energetycznymi		47,9370	58,2754	3,4200	0,4400		6,4600	116,5324
6) szkółki leśne		2,9400						2,9400
7) miejsca składowania drewna		0,1900	0,3674					0,5574
8) parkingi leśne			0,1900					0,1900
9) urzędnia turystyczne		0,6700	1,4700		0,0020			2,1420
2. Grunty zadrzewione i zakrzewione		0,0600	0,6108					0,6708
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - razem		5249,1610	12859,5765	116,8695	1127,7733	3,7198	1026,6855	20383,7856
3. Użytki rolne - razem		301,8686	485,8712		63,4921	5,1471	38,4666	894,8456
3.1. Grunty orne - razem		55,5360	160,1092		41,3876	4,2752	15,3925	276,7005
<i>w tym:</i>								
1) role		54,0271	157,2336		39,8696	4,2752	15,3925	270,7980
2) plantacje, poletka, składy drewna i szkółki na gruntach ornym		1,5089	2,8756		1,5180			5,9025
3) ugory, odłogi								
4) działki rodzinne na gruntach ornym								
5) budowle wspomagające produkcję rolniczą								
3.2. Sady		0,8264	1,4633				0,2993	2,5890
3.3. Łąki trwałe		112,6321	76,8492		12,0139		16,4137	217,9089
3.4. Pastwiska trwałe		38,9401	22,3331		4,3795		0,9717	66,6244
3.5. Grunty rolne zabudowane		0,3045	0,7347		0,4043		0,0419	1,4854
3.6. Grunty pod stawami rybnymi		86,8484	204,3492		3,4760		3,5371	298,2107
3.7. Grunty pod rowami rolnymi		0,1036	0,5158		0,0926			0,7120
3.8. Zadrzewienia i zakrzewienia na użytkach rolnym		0,5599	0,1510		0,7142			1,4251
3.9. Nieużytki - razem		6,1176	19,3657		1,0240	0,8719	1,8104	29,1896
<i>w tym:</i>								
1) bagna		6,1176	19,3657		1,0240	0,8719	1,8104	29,1896
2) piaski								
3) utwory fizjograficzne								

Rodzaj użytku	Województwo	śląskie						Ogółem
	Powiat	mikołowski	pszczyński	rybnicki	Bieruńsko- lędziński	M.Jastrzębie -Zdrój	M.Tychy	
	1	2	3	4	5	6	7	8
4) wyrobiska nieprzeznaczone do rekultywacji 5) wody nie nadające się do produkcji rybnej								
4. Grunty pod wodami - razem		0,1650	18,4317		0,0592		0,2886	18,9445
<i>w tym:</i>								
4.1. Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi			2,2829		0,0592		0,2886	2,6307
4.2. Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi		0,1650	16,1488					16,3138
4.3. Grunty pod morskimi wodami wewnętrznymi								
5. Użytki ekologiczne - razem							19,0637	19,0637
6. Tereny różne - razem		7,7097	20,8313		1,2240		2,4004	32,1654
<i>w tym:</i>								
1) grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagos. grunty zrekult.								
2) wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego								
3) grunty wyłączone z produkcji (poza gruntami pod zabudowę)		7,6272	20,2971		1,2240		2,1144	31,2627
4) różne inne		0,0825	0,5342				0,2860	0,9027
7. Grunty zabudowane i zurbanizowane - razem		4,0710	8,7849		1,7482		2,0738	16,6779
<i>w tym:</i>								
7.1. Tereny mieszkaniowe		1,9764	1,5617					3,5381
7.2. Tereny przemysłowe			0,2580				0,8515	1,1095
7.3. Tereny zabudowane inne			1,1448					1,1448
7.4. Zurbanizowane tereny niezabudowane			1,4054					1,4054
7.5. Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe - razem								
<i>w tym:</i>								
1) ośrodki wypoczynkowe i tereny rekreacyjne								
2) tereny zabytkowe								
3) tereny sportowe								
4) ogrody zoologiczne i botaniczne								
5) tereny zieleni nieurządzonej								
6) rodzinne ogrody działkowe								
7.6. Użytki kopalne								
7.7. Tereny komunikacyjne - razem		2,0946	4,4150		1,7482		1,2223	9,4801
<i>w tym:</i>								
1) drogi		1,9260	4,4150		1,7482		1,2223	9,3115
2) tereny kolejowe		0,1686						0,1686
3) grunty pod budowę dróg publicznych								
4) inne tereny komunikacyjne								
Razem (2-7) Grunty nie zaliczone do lasów		313,8743	534,5299		66,5235	5,1471	62,2931	982,3679
w tym: grunty przeznaczone do zalesienia								
OGÓŁEM (1-7)		5562,9753	13393,4956	116,8695	1194,2968	8,8669	1088,9786	21365,4827

1. Powierzchnia w ha (z dokł. do 1 ara) wynikająca z sumy opisów taksacyjnych (bez współwłasności):

leśna:	20383,32
<u>nieleśna:</u>	<u>982,57</u>
Ogółem:	21365,89

2. Powierzchnia gruntów we współwłasności w ha (z dokł. do 1 ara)

leśna:	0,0000
<u>nieleśna:</u>	<u>0,9329</u>
Ogółem:	0,9329

3. Powierzchnia w ha (z dokł. do 1 ara) wynikająca z sumy opisów taksacyjnych (ze współwłasnością):

leśna:	20383,32
<u>nieleśna:</u>	<u>983,50</u>
Ogółem:	21366,82

1.8. Ilość i wielkość kompleksów leśnych

Zestawienie kompleksów leśnych

Wielkość kompleksu [ha]	Ilość kompleksów	Średnia powierzchnia kompleksu [ha]	Suma powierzchni kompleksów [ha]
poniżej 1	37	0,38	13,9916
1 - 5	29	2,23	64,6065
5 - 20	24	11,75	281,9692
20 - 100	20	46,73	934,6494
100 - 200	5	146,62	733,0956
200 - 500	5	228,61	1143,0600
500 - 2000	5	881,48	4407,4097
powyżej 2000	2	6893,82	13787,6336
Ogółem*	127		21366,4156

* - powierzchnia ze współwłasnością

Według przyjętych kryteriów obszary leśne oddalone od siebie o ponad 20 m są osobnymi kompleksami – stąd Lasy Pszczyńskie nie są jednolitym obszarem, ponieważ DK nr 1, dzieląca je po linii N-S, ma szerokość ponad 35 m, tak jak linia kolejowa Pszczyna – Tychy o podobnym przebiegu. Niektóre rzeki w zasięgu Nadleśnictwa również osiągają (w sensie ewidencyjnym) szerokości ponad 20 m, np. Korzeniec w dolnym biegu.

Lasy Nadleśnictwa podzielone są na 127 kompleksów. Przeważają kompleksy małe do 20 ha - 90 kompleksów o łącznej powierzchni ponad 360 ha, co stanowi ponad 70% ogólnej liczby kompleksów leśnych, ale tylko 1,7 % powierzchni Nadleśnictwa. Kompleksy o powierzchni od 20 do 200 ha zajmują 7,8% powierzchni. Jest ich 25, co stanowi niemal 20% z ogólnej liczby kompleksów. Kompleksów dużych, od 200 do 2000 ha jest 10, a ich powierzchnia stanowi około 26% ogólnej powierzchni. Ponad 64% powierzchni Nadleśnictwa zajmują 2 kompleksy z grupy bardzo dużych, zajmujące razem ponad 13 tys. ha.

Kompleksy leśne Nadleśnictwa otoczone są głównie gruntami nieleśnymi, stanowiącymi własność prywatną.

Rozdrobnienie powierzchni leśnej ma różne przyczyny. W części północnej, na obszarze wyżyny i płaskowyżu zmniejszenie powierzchni leśnej nastąpiło z powodu obecności lepszych gleb, a także dogodniejszych warunków dla przemysłu, szczególnie wydobywczego. Południowa część zasięgu Nadleśnictwa nie była atrakcyjna dla przemysłu, ale dysponowała lepszymi glebami niż część centralna, gdzie bardziej opłacalna okazała się gospodarka leśna. Jednak zasadniczy wpływ na przestrzenne rozmieszczenie lasów i innych użytków, miało funkcjonujące przez kilka wieków na tym obszarze centralne zarządzanie gospodarcze, wynikające z utrzymania jednolitości własnościowej – majątek pszczyński zachował w zasadzie jednolitość od 1474 r., tj. od chwili wyodrębnienia go z księstwa raciborskiego i rybnickiego. Ostatecznie jednolitość gospodarczą zapewniło ustanowienie majoratu, dokonane w roku 1548 przez Baltazara Promnitza – biskupa wrocławskiego. Odtąd majątek pszczyński nie mógł być dzielony, ale dziedziczony w linii męskiej.

Szczególnie rozdrobnione są leżące na południu leśnictwa – Pawłowice i Wola w dużej części związane z Doliną Wisły.

Rozdrobnienie powierzchni leśnej niesie za sobą szereg problemów administracyjnych i organizacyjnych, a także hodowlanych:

- dojazd, zrywka i wywóz mogą się odbywać zwykle przez grunty prywatne, co często wiąże się z utrudnieniami i odszkodowaniami, lub jest całkowicie niemożliwe, np. w leśnictwie Wola oddz. 929; 928 l,m,n,o; 904 m,n; 930 d,f,g,h
- położenie wśród gruntów rolnych, ale w pobliżu terenów osiedlowych wiąże się często z presją budowlaną i ze zmianą klasyfikacji otaczających gruntów na budowlane, w konsekwencji zdarzają się naruszenia granicy
- małe i średnie enklawy śródpolne są zwykle dostępne dla ludzi z każdej strony, co naraża je na silną penetrację ze wszystkimi konsekwencjami – pożary, wwóz odpadów, odprowadzanie lub wwóz ścieków bytowych i hodowlanych, szkodnictwo leśne
- położenie lasów w bezpośrednim sąsiedztwie terenów osiedlowych powoduje zwykle ograniczanie, lub całkowite wstrzymanie użytkowania i prac hodowlanych, nawet koniecznych, a z drugiej strony często wysuwane są żądania wycinki pojedynczych drzew, lub całych fragmentów ściany lasu
- rozdrobnienie gruntów leśnych zwiększa koszty gospodarowania.

1.9. Funkcje lasów

Zasady hodowli lasu z 2012 r. określają dwie grupy funkcji lasu:

- Naturalne, które wynikają z samego istnienia lasu.
- Kształtowane, czyli wzmagane w określonym pożądanym kierunku różnymi metodami gospodarki leśnej.

Funkcje naturalne ze względu na sposób ich świadczenia dzielą się na trzy grupy: biotyczne, ochronne oraz produkcyjne i reprodukcyjne. Lasy Nadleśnictwa Lubliniec spełniają następujące funkcje naturalne:

1. Ochronne – ochrona różnorodności biologicznej, krajobrazu naturalnego, wody przed zanieczyszczeniem, gleb przed erozją i osuwiskami, środowiska naturalnego przed: hałasem, wiatrem, zapyleniem, promieniowaniem, powodzią, przemieszczaniem się zanieczyszczeń, funkcje historyczne, kulturowe, estetyczne, duchowe.
2. Biotyczne – wynikające z procesów wiązania węgla atmosferycznego i azotu, uwalniania tlenu i wody, funkcje klimatyczne, rekreacyjne, turystyczne, retencyjne, oczyszczania i dystrybucji wody.
3. Produkcyjne – produkcja biomasy i akumulacja energii, funkcje rekultywacyjne, majątkowe i dochodowe, miejsca pracy, funkcje usług dla ludności.
4. Kształtowane, czyli wzmagane w określonym pożądanym kierunku różnymi metodami gospodarki leśnej i kształtowane na poziomie lokalnym, wojewódzkim i krajowym. Funkcje lasu dla Nadleśnictwa wynikają z przepisów i zarządzeń, które zawarte są w ustawie o lasach, Instrukcji Urządzania Lasu oraz innych przepisach prawnych.

Kwalifikowanie lasów Nadleśnictwa Kobiór do poszczególnych kategorii ochronności przyjęto w oparciu o:

- Zarządzenie nr 48 MŚZNiL z dnia 3 sierpnia 1993 r. dla Nadleśnictwa Kobiór
- Zarządzenie nr 21 MŚZNiL z dnia 1 lutego 1995 r. dla Nadleśnictwa Pszczyna
- Zarządzenie nr 86, MŚZNiL z dnia 21 czerwca 1996 r. dla Nadleśnictwa Pszczyna
- Decyzję MŚ znak DLP-lpn-612-5/8685/13/JŁ z dnia 4 marca 2013 r.

Podział na kategorie ochronności przedstawia się następująco:

Kategorie ochronności	Powierzchnia [ha]
Lasy trwale uszkodzone na skutek działania przemysłu	16296,32
Lasy wodochronne	1418,67
Lasy w miastach i wokół miast	1105,84
Lasy uzdrowiskowe w strefie B	105,71
Razem	18926,54

Schematyczny podział lasów wg funkcji przedstawiony jest w poniższej tabeli.

Funkcja lasu	Powierzchnia [ha]
Lasy stanowiące rezerваты przyrody	790,54
Lasy ochronne	18926,54
Lasy gospodarcze	68,60
Ogółem pow. leśna	19785,68

1.10. Wybrane zagadnienia z zakresu turystyki i rekreacji

Obszar zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Kobiór ma niezwykle wysoką wartość turystyczną i rekreacyjną o znaczeniu lokalnym, za wyjątkiem Pszczyny, mającej znaczenie ponadregionalne – również o zasięgu europejskim z powodu istnienia zespołu pałacowo – parkowego, jednego z najcenniejszych tego typu zabytków w Polsce. Obiektem o znaczeniu krajowym jest również pokazowa zagroda żubrów zlokalizowana przy rezerwacie Żubrowisko w Jankowicach.

Dla wypoczynku mieszkańców najbliższych położonych obszarów miejskich – Tychy, Pszczyna, Mikołów, Łaziska, a także dalej położonej konurbacji górnośląskiej, niezwykle ważne są obszary leśne Lasów Pszczyńskich i Kobiórskich, a także zbiorniki wodne przystosowane do rekreacji np. Zbiornik Łącki i Jezioro Paprocańskie. Utrzymywanie przejezdności dróg leśnych i podziału powierzchniowego powoduje, że lasy są dostępne dla turystyki pieszej i rowerowej w zasadzie przez cały rok. Lokalne, okresowe zakazy wstępu do lasu są związane z pracami leśnymi (pozyskanie, zrywka, transport), lub mają na celu ochronę upraw leśnych, albo obszarów o specjalnym znaczeniu (ostoje zwierzyny, rezerваты). Poza wymienionymi przypadkami służby leśne nie ograniczają turystyki pieszej i rowerowej.

Od wielu lat są szczególnie popularne niektóre szlaki komunikacyjne Nadleśnictwa:

- „Droga Kobiórska” z Międzyrzecza do Kobióru, z odgałęzieniem do Tych i Pszczyny, jedna z najstarszych dróg Lasów Pszczyńskich
- „Droga Branicka” z Kobióru do drogi nr 935, Pszczyna – Żory w przysiółku Branica, gmina Suszec (własność gminna)
- droga technologiczna wzdłuż rurociągu Goczałkowice – Tychy, przez Studzienice
- drogi, linie gospodarcze i oddziałowe lasów położonych bezpośrednio przy zachodnich dzielnicach mieszkaniowych w Tychach (oddz. 601 – 639; 651 – 657; 662 – 668; 672 – 675), linie i drogi kompleksów w sąsiedztwie Mikołowa i Łazisk i wielu innych miejscowości. Są to lokalnie popularne, nieznakowane trasy spacerowe, biegowe i rowerowe.

Przez obszar zasięgu terytorialnego (OZT) i przez tereny leśne Nadleśnictwa Kobiór przebiega szereg znakowanych szlaków utrzymywanych przez PTTK. Są to zarówno szlaki lokalne, jak i o zasięgu wojewódzkim, regionalnym i ponadregionalnym. Na gruntach Nadleśnictwa są utrzymywane na koszt PTTK i samorządów lokalnych. Poniżej przedstawiono znakowane szlaki turystyczne istniejące w oficjalnej ewidencji:

- czerwony; Chudów – Katowice Muzeum Śląskie, przez Bujaków (ogród botaniczny przy Sanktuarium MB Opiekunki Środowiska), Mikołów. W LP oddz. 307, 308 leśnictwa Mokre
- żółty; okrężny Gliwic, w OZT tylko krótki (ok. 1,3 km) odcinek Chudów – Paniowy
- żółty; „Szlak historii górnictwa górnośląskiego” Rybnik – Katowice, w OZT odcinek Orzesze – Łaziska – Mikołów przez Górę św. Wawrzyńca. W LP oddz. 346, 350, 351 leśnictwa Mokre
- niebieski; „Szlak Obrońców Polskiej Granicy”, Zabrze-Makoszowy – Tychy-Paprocany. W OZT: Paniowy – Bujaków – Stara Szklarnia – Łaziska Górne – Wiry – Gostyń – Żwaków – Paprocany. W LP lasy I-ctwa Mokre, Wiry i Żwaków. W I-ctwie Wiry bunkry „Obszaru Warownego Śląsk” z lat 30-tych, oraz cmentarz żołnierzy z 1939 r.

- czarny szlak „Żwakowski”; Katowice – Paprocany. W OZT: Wilkowyje – Żwaków – Paprocany, w większości przez obszary leśne leśnictw Wyry i Żwaków
- zielony; „Krawędziowy szlak GOP”, Gliwice – Chełmek. W OZT tylko odcinek Mikołów – Tychy, wzdłuż drogi nr 44, nie biegnie przez tereny leśne
- niebieski; „Szlak ewakuacji więźniów oświęcimskich”, Oświęcim – Wodzisław Śląski. W OZT odcinek Brzeszcze – Pszczyna – Pawłowice – Bzie Zameckie
- czerwony „Szlak Południowy”; od zamku „Lipowiec” (Babice, woj. małopolskie) do Strumienia nad jez. Goczałkowickim. W OZT; Nowy Bieruń, Paprocany, Promnice, Studzienice, Pszczyna, Łąka, Strumień. W znacznej części szlak biegnie terenami leśnymi głównego kompleksu Lasów Pszczyńskich, a w części pn.-wsch. i pd., oderwanymi kompleksami leśnictw Świerczyniec (przez Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Góra Chełmeczeki) i Pawłowice
- zielony (spacerowy); Pszczyna, Jankowice, Międzyrzecze. Łąki i lasy doliny Pszczynki.

Oprócz ww. istnieje szereg szlaków opisanych w lokalnych przewodnikach, opracowanych na zlecenie instytucji administracyjnych i samorządowych w ramach promocji miejscowości czy regionu. Są to propozycje dotyczące turystyki pieszej, rowerowej i samochodowej. Poniżej przedstawiono najważniejsze tego typu szlaki w regionie.

- nieznakowany „Szlak książęcy”; Pszczyna, Kobiór, Promnice, Tychy
- nieznakowany „Szlak zabytków techniki województwa śląskiego”. W OZT trzy obiekty; Pszczyna – Muzeum prasy śląskiej, Tychy – Muzeum browarnictwa, Łaziska Górne – Muzeum energetyki
- „Szlak architektury drewnianej”, powstał w porozumieniu władz administracyjnych województwa śląskiego, małopolskiego i podkarpackiego, a ma na celu promocję i ochronę pozostałości zabytkowych budowli drewnianych: sakralnych, gospodarczych, mieszkalnych i przemysłowych. Jest to szlak przeznaczony do turystyki samochodowej. W obszarze zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Kobiór znajduje się kościół w Bieruniu, skansen w Pszczynie, oraz kościoły (także kilka budynków mieszkalnych i gospodarczych) w 12 wsiach wokół Pszczyny
- „Tyski Szlak Miejski”, „Od socrealizmu do postmodernizmu”, przegląd koncepcji urbanistycznych drugiej połowy XX wieku.

W związku z trwającym od lat 90-tych intensywnym rozwojem turystyki rowerowej, powstała potrzeba wytyczenia szlaków turystycznych i rekreacyjnych, specjalnie dla rowerów. Często szlaki piesze i rowerowe nakładają się na siebie, jednak w przypadku szlaków pieszych unika się długich odcinków biegnących drogami publicznymi na otwartym terenie. Trasy rowerowe wytyczają organizacje turystyczne oraz jednostki administracji państwowej i samorządowej różnego szczebla. Poniżej przedstawiono najważniejsze trasy rowerowe w obszarze zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa:

- Trasa regionalna nr 1, czerwona; Pszczyna – Katowice. W OZT; Pszczyna (zamek) – Piasek – Kobiór – Promnice – Żwaków – Wilkowyje, w większości drogami leśnymi i liniami podziału powierzchniowego Lasów Pszczyńskich
- Eurovelo R-4, międzynarodowa trasa Middelburg – Bonn – Praga – Pszczyna – Kraków – Lwów – Kijów. W OZT; Strumień – Wisła Wielka – Łąka – Pszczyna – Wola – Oświęcim. W LP biegnie krótkimi odcinkami przez kompleksy I-ctwa Pawłowice i dłuższym odcinkiem przez oddz. 915 – 919 I-ctwa Wola
- Greenways, międzynarodowa trasa Kraków – Ostrawa – Brno – Wiedeń. Należy do grupy szlaków tworzonych wzdłuż rzek, starych dróg handlowych, naturalnych korytarzy ekologicznych. W OZT od Woli do Łąki pokrywa się z trasą R-4. W Łące odchodzi na południe do Goczałkowic Zdrój, gdzie przez kładkę na Wiśle opuszcza obszar Nadleśnictwa
- Gwaruś, lokalna trasa; Pawłowice – Kryry – Mizerów – Suszec – Woszczyce – Orzesze
- Szlak czterech sołectw (czarny, okrężny); Pawłowice – Bzie – Golasowice – Pielgrzymowice, szlak tylko częściowo w OZT. W LP przez oddz. 977, 982, 983 I-ctwa Pawłowice

- Czerwony szlak lokalny; Lędziny – Bieruń – Bojszowy – Harmęże gdzie łączy się z trasą R4 i Greenways. Nie biegnie przez tereny LP
- żółty (nr 9), okrążający GOP od pd.-wsch.: Pszczyna – Imielin – Jaworzno – Sławków. W OZT; Pszczyna – Jankowice – Studzienice – Droga Kobiórska – Międzyrzecze – Bojszowy Nowe – Świerczyniec – Bieruń Stary
- Niebieski (nr 152); Bieruń Stary – Bieruń Nowy – Imielin – Jeleń. W OZT tylko odcinek Bieruń Stary – Bieruń Nowy (Bijasowice). W LP przez oddz. 768, 769, 770, 771 leśnictwa Wola
- Niebieski, okrężny powiatu mikołowskiego, częściowo pokrywa się z niebieskim, pieszym szlakiem Obrońców polskiej granicy. Szlak ma 72 km długości i biegnie po trasie: Mikołów – Wiry – staw Wicie – Łaziska Górne – Gostyń – Mościska – Gardawice – Zazdrość – Zawada – Jaśkowice – Orzesze – Ornontowice – Bujaków – Paniowy – Śmiłowice – Mikołów. Fragmentami trasa przebiega kompleksami leśnymi I-ctwa Mokre
- Zielony; Ruda Śląska – Żory. W OZT; Borowa Wieś – Bujaków – Góra św. Wawrzyńca – Orzesze – Zawisz – Gardawice – Koźle – Królówka – staw Baraniok – Woszczyce
- Żółty; Katowice – Rybnik. W OZT; Paniowy – Mokre – Kolonia Huta – Łaziska Górne – Stara Szklarnia – Zawisz – Zawada – Zazdrość. Na znacznej długości trasa przebiega lasami leśnictwa Mokre
- Czerwony; połączenie powiatu mikołowskiego z Pszczyną i Żorami, odcinkami pokrywa się z innymi szlakami powiatu. W OZT; Ornontowice – Orzesze – Brada – Kopanina – Gostyń – Zgoń – Droga Branicka – szlak niebieski do Suszca, gdzie następuje połączenie z innymi trasami, m in. do Żor i Pszczyny. W LP trasa biegnie w części pn. przez Las Bujakowski i Mokierski (I-ctwo Mokre), a w części pd. przez Lasy Kobiórskie (I-ctwa Zgoń i Branica)
- Międzygminna ścieżka rowerowa Plessówka: Pawłowice, Suszec, Kobiór – wspólna oś komunikacyjna gmin powiatu pszczyńskiego.

Oprócz ww. szlaków istnieją liczne trasy autorskie opisywane w lokalnych przewodnikach turystycznych i informatorach, a oprócz tego lokalne trasy miejskie, np. w Tychach. Liczne są również szlaki łącznikowe, tu nie opisywane.

Ścieżki przyrodnicze i dydaktyczne

W ramach promocji miejscowości i regionu, a także podniesienia atrakcyjności turystycznej, tworzy się szlaki turystyczne specjalnego przeznaczenia, tj. prowadzone przez obszar, na którym występuje koncentracja obiektów i zjawisk przyrodniczych: zbiorowisk roślinnych, starych drzewostanów i cennych gatunków, sukcesji, procesów geologicznych i geomorfologicznych, a także obiektów kultury materialnej, tak historycznych, jak i współczesnych: pomników, kapliczek, budowli przemysłowych i militarnych, śladów zagospodarowania rolniczego.

W granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Kobiór, a także bezpośrednio na jego gruntach, istnieje kilka ścieżek o charakterze edukacyjnym. Mają one różny charakter, długość tras i szczegółowość opracowania. Poniżej przedstawiono podstawowe wiadomości o istniejących ścieżkach edukacyjnych.

1. Ścieżka przyrodnicza w rezerwacie Żubrowisko, wokół pokazowej zagrody żubrów pn. W krainie pszczyńskiego żubra, oddz. 879 a,b,d,f,h,i,j, 880 a. Ścieżka składa się z 16 przystanków z odpowiednimi opisami dotyczącymi podstawowych problemów ekologii lasu, gospodarki leśnej, życia żubra i innych gatunków zwierząt leśnych, historii odtworzenia populacji żubra i jego funkcjonowania w aktualnych warunkach
2. Ścieżka przyrodnicza przy rezerwacie Babczyna Dolina pn. Dolina Baby Jagi. Zaplanowano 7 przystanków z odpowiednimi opisami dotyczącymi opisu rezerwatu i wybranych problemów ekologii lasu: roli martwego drewna, opisu torfowiska, lasu łęgowego, meandrów potoku, płazów w rezerwacie, podziału powierzchniowego okolicznych lasów
3. Pawłowice – ścieżka edukacyjna na terenie Ośrodka badań dendrologicznych Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, położonego na terenie dawnego parku

pałacowego i przylegających terenów leśnych o łącznej powierzchni ponad 72 ha. Przy ścieżce są prezentowane podstawowe gatunki roślin zbiorowisk spotykanych w Polsce

4. Pszczyna – ścieżki przyrodnicze w części parku pałacowego o nazwie Zwierzyniec: wersja – krótka 3,7 km, 7 przystanków, wersja długa – 7,2 km, 13 przystanków. Ścieżka prezentuje ekosystemy lasu, łąki i rzeki Pszczynki, hodowlę żubrów, pomniki przyrody oraz miejscowe gatunki roślin i zwierząt. Ścieżka ściśle związana z oddziałami 944, 945 leśnictwa Pawłowice.

Na terenie Nadleśnictwa znajduje się szereg obiektów związanych z ruchem turystycznym, lub specjalnie utworzonych i utrzymywanych w celu łatwiejszego i bezpieczniejszego poruszania się po obszarze Nadleśnictwa.

Lista obiektów i gruntów o znaczeniu turystycznym utrzymywanych przez Nadleśnictwo

Lp.	Leśnictwo	Lokalizacja	Rodzaj obiektu	Powierzchnia [ha]	Funkcja Uwagi
1.	Żwaków	698 l	Inne budynki	0,07	Miejsce postoju 0,02 ha przy DK 1
2.	Żwaków	698 n	D-stan	1,72	Miejsce postoju 0,02 ha w cz. N
3.	Żwaków	679 l	Turystyczne	0,06	Miejsce postoju 0,02 ha
4.	Czarków	75 h	Turystyczne	0,11	Miejsce postoju przy DW 928.
5.	Studzienice	187 d	D-stan	0,82	Miejsce postoju 0,02 ha w cz. NE.
6.	Branica	185 f	Turystyczne	0,09	Miejsce postoju przy DW 935
7.	Studzienice	842 c	D-stan	6,08	Wiata w cz. NW.
8.	Radostowice	222 c	D-stan	2,97	Miejsce postoju przy leśnictwie, wiata w cz. SE.
9.	Międzyrzecze	882 b	D-stan	1,29	Miejsce postoju w luce 0,06 ha
10.	Międzyrzecze	887 a	D-stan	3,19	Wiata w cz. S pod d-stanem
11.	Pawłowice	939 h	Inne budynki	0,20	Dzierżawa koła łowieckiego
12.	Zgoń	487 f	Łąka	5,15	Miejsce postoju i wiata w cz. NW.
13.	Wyry	639 k	Turystyczne	0,18	Miejsce postoju, stoły, ławki. Obiekt przy cmentarzu wojennym.
14.	Zgoń	108 b	Poletko łowieckie	1,33	Miejsce odpoczynku – obiekt planowany.

Na gruntach Nadleśnictwa znajduje się stosunkowo niewiele obiektów o znaczeniu historycznym. Są to zwykle krzyże i kapliczki przydrożne, kamienie pamiątkowe – pozostałość kultury łowieckiej Lasów Pszczyńskich, pozostałości ziemnych umocnień frontowych, obiekty trwałych linii obronnych (bunkry), pomniki i cmentarze z okresu II wojny światowej, pojedyncze mogiły. Nie są to obiekty bardzo stare; najstarsze kapliczki mogą pochodzić z XIX w., chociaż lokalizacje mogą pochodzić z XVIII w. i wcześniej.

Poniżej zamieszczono lokalizację (oddział, poddział) znanych obiektów o znaczeniu historycznym.

Kapliczki przydrożne:

- 5 g
- 11 ,
- 71
- 68 h – kapliczka na „Grubej Sośnie”
- 492 h – na pamiątkę przejazdu Jana III Sobieskiego
- 563 f
- 166 g
- 238 b
- 156 b – kapliczka „Maryjka Na Branicy”
- 192 i – stacja drogi krzyżowej (kapliczka na drzewie w cz. S przy linii)
- 601 b w cz. C
- 783 h

- 787 b
- 792 n
- 809 d
- 821 h
- 896 b
- 896 i
- 899 d
- 919 h – św. Huberta
- 928 i
- 933 m
- 934 b.

Krzyże przydrożne:

- 104 f
- 234 h
- 716 c
- 765 b
- 710 g
- 902 m
- 921 a
- 876 c.

Groby żołnierskie:

- 256 o
- 692 k - w cz. S
- 793 h
- 890 j – nieznany żołnierz niemiecki
- 904 f – w cz. E
- 937 g.

Pozostałości okopów z II wojny światowej:

- 670 i
- 669 f
- 921 b, d
- 915 i.

Zagłębienie po wydobytych w 2020 r. samolocie rosyjskim z II wojny światowej:

- 774 b.

Kamienie pamiątkowe związane z obyczajami łowieckimi książąt pszczyńskich:

- 101 b – „Piterman”
- 106 f – „Rusch”
- 193 a – „Mały Kamień”
- 635 a – postawiony w miejscu upolowania jelenia
- 752 g – „Stangen”
- 826 a – z 1848 r. na pamiątkę upolowania pierwszego jelenia
- 853 c – w miejscu postrzelenia członka rodziny księcia w 1862 r.
- 875 f – na pamiątkę polowania cesarza Wilhelma I i następcy tronu Fryderyka Wilhelma w roku 1876.

Pomniki:

- 119 h – postawiony w 25 rocznicę potyczki leśników kobiórkich z Niemcami we wrześniu 1939 r. (na obecne miejsce przeniesiony w roku 2022)
- 185 g – pomnik i cmentarz więźniów obozu Auschwitz
- 639 j – pomnik i cmentarz żołnierzy 23 dyw., 73 pp z bitwy 1 – 3 IX 1939 r.
- 927 c – pomnik żołnierzy 6 DP, II bat., 16 pp poległych pod Ćwiklicami 1-2 IX 1939 r.
- 939 a – pomnik myśliwych
- 939 c – krzyż pamięci leśników walczących w II wojnie światowej

- 944 f – pomnik harcerzy rozstrzelanych 4 IX 1939 r.
- 487 f – obelisk stulecia powstań śląskich
- 118 b – obelisk w miejscu podobozu KL Auschwitz
- 328 b – obelisk w miejscu śmierci (zastrzelenia) leśniczego w roku 1869
- 686 c – Halabardnicy, współczesna rzeźba przy drodze dojazdowej do pałacyku w Promnicach.

Słupy granicy austriacko – pruskiej z XIX w.:

- 10 c
- 465 j, k
- 456 f
- 708 a
- 928 f
- 965 g
- 966 a, f.

Kamienie graniczne działek górniczych w leśnictwie Mokre:

- 304 d
- 315 c, g
- 319 a
- 327 b
- 350 b, c
- 352 c
- 353 c
- 356 f
- 357 f
- 362 c
- 380 c.

Obiekty kultury materialnej związane z gospodarką leśną:

- 842 g, 859 j – piece chlebowe (piekaroki) przy osadach leśnych
- 130 a – „Smolny piec”- pozostałość po urządzeniach do suchej destylacji drewna.

Obszar Warowny Śląsk

W latach 1933 – 1939 na granicy niemiecko – polskiej wybudowano linię umocnień obronnych składającą się z szeregu bunkrów betonowych i umocnień ziemnych. Zachowała się ona w większości do dziś, w dość dobrym stanie, i choć jej obiekty generalnie nie są uznane za zabytki, to jednak otoczone są opieką, i w miarę możliwości konserwowane przez organizacje i stowarzyszenia historyczne, paramilitarne, eksploracyjne itp.

Obszar warowny ciągnie się od Brynicy na północy, do Kobióru na południu. W granicach Nadleśnictwa znajduje się część pododcinków Łaziska i Mokre oraz część pododcinka Wyry i pozycja obronna Las Wyry.

Z pododcinka Łaziska w oddziale 374 c zachował się bunkier, przez okoliczną ludność zwany Stanisław, a w 374 g, fundament bunkra.

Z pododcinka „Mokre” istnieje w oddz. 344 c, schron bojowy podobny do poprzedniego i wykop pod następny.

Z pododcinka Wyry zachował się w oddz. 630 f schron bojowy znany w okolicy pod nazwą Sowiniec. Jest on wyremontowany przez stowarzyszenie „Pro fortalicium, ma odtworzone wyposażenie i jest udostępniony do zwiedzania. Schron Sowiniec z dniem 01.02.2021 r. został wpisany do rejestru zabytków pod numerem ewidencyjnym A/756/2021.

Skrajnie południowy fragment obszaru – pozycja obronna Las Wyry, ciągnie się od Gostynia do Promnic. Zachował się tu betonowy schron piechoty w oddz. 661 g, i fundamenty niedokończonego w oddz. 649 h.

Schron piechoty w oddz. 661 g z dniem 25 lutego 2021 r. został wpisany do rejestru zabytków pod numerem ewidencyjnym A/766/2021.

Ślady umocnień ziemnych są widoczne w lesie wzdłuż Gostynki, a w korycie rzeki zachowały się resztki urządzeń spiętrzających, mających na celu spowodowanie zalania doliny rzeki w celach obronnych.

Zagroda na Cornych Dołach

Obszar polno – leśny w oddziałach 954 – 961 z charakterystycznym, regularnym zarysem kompleksów, ukształtowany świadomie na przełomie XIX i XX w. jako obszar hodowli daniela, jelenia sika i bażanta, a także głuszca.

Grodzisko – pozostałość po wczesnośredniowiecznej wieży obronnej i obwałowaniu w oddziale 184 a leśnictwa Branica – obecnie widoczne, jako nieznaczące, nieregularne wywyższenie terenu w środkowej części wydzielenia.

Bażantarnia księżca

Oddziały 937 i 938 leśnictwa Pawłowice powstały i były utrzymywane, jako założenie krajobrazowe dla wybudowanego w końcu XVIII w. pałacyku Bażantarnia. Pałacyk z zamkiem pszczyńskim łączyła specjalna aleja, częściowo zachowana do dziś. Z dniem 12.12.2018 r. park został wpisany do rejestru zabytków pod numerem ewidencyjnym A/509/218. (por. rozdz. 3.8.).

Kamienie górnicze

Na terenie leśnictwa Mokre odnaleziono kilkanaście kamieni granicznych, będących przejawem prawnego uporządkowania wydobywania minerałów na Górnym Śląsku. Miało to związek z uznaniem przez Fryderyka II wszelkich minerałów za własność królewską (1756 r.), a w konsekwencji z opracowaniem prawa górniczego (1769 r.) realizowanego przez Wyższy Urząd Górniczy we Wrocławiu. Urząd zatwierdzał prawa wydobywcze i oznaczał zgłoszone działki za pomocą kamieni granicznych zastabilizowanych geodezyjnie. Kamienie graniczne, zwane górniczymi, były wykonane przeważnie z miejscowego kamienia naturalnego, obrobionego przez kamieniarzy. Wykuty był na nich herb górniczy (kupła) w postaci skrzyżowanych narzędzi górniczych – pyrlika i żelazka (młot i klin), inicjałów kopalni, daty i numeru kamienia. Obecnie kamienie górnicze uważane są za cenne obiekty kultury materialnej Górnego Śląska. Kamienie górnicze odnalezione dotychczas na terenie Nadleśnictwa zostały zewidencjonowane – określono dla nich współrzędne geograficzne.

Oczyszczalnia szuwarowa

Ciąg łąk wzdłuż Gostyni, w oddziałach: 30, 47 leśnictwa Gostyni i 650, 661, 671 leśnictwa Wiry, a także przed zbiornikiem paprocańskim (te ostatnie obecnie nie należą do Nadleśnictwa) funkcjonował na przełomie XIX i XX w. jako naturalna oczyszczalnia ścieków kopalni Bolesław oraz huty i elektrowni w Łaziskach. Jest to unikatowy obiekt w skali Europy.

Pozostałości współczesnych instalacji wojskowych

W roku 1960 wybudowano w oddziałach 193, 194, 215, 216 leśnictwa Czarków bazę obrony przeciwlotniczej, jedną z baz pierścienia obrony GOP-u. Zlikwidowana została w roku 2000. Widocznymi pozostałościami są wizury, drogi, nasypy i wykopy, resztki zabudowań. Poza gruntami LP, w pobliżu oddz. 302 leśnictwa Mokre, w dawnej bazie rakietowej i radarowej znajduje się obecnie Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogródu Botanicznego.

2. Szczególne formy ochrony przyrody

Do szczególnych form ochrony przyrody, wymienionych w ustawie o ochronie przyrody a leżących na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa należą:

- rezerваты przyrody – 2
- park krajobrazowy - 1
- obszary Natura 2000 - 2
- pomniki przyrody – 29 drzew, 2 głazy
- użytek ekologiczny – 2
- zespół przyrodniczo – krajobrazowy - 1
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów w tym ochrona strefowa ptaków chronionych – bielika.

2.1. Rezerваты przyrody

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody (Art. 13) Rezerwatem przyrody jest obszar obejmujący zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych kulturowych bądź krajobrazowych.

2.1.1. Rezerваты istniejące

Na gruntach Nadleśnictwa Kobiór położone są dwa rezerваты przyrody:

- Babczyzna Dolina
- Żubrowisko.

Rezerwat Babczyzna Dolina położony jest w górnym biegu naturalnego cieku Korzeniec Południowy, w centrum Lasów Kobiórskich. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych naturalnych układów biocenotycznych charakterystycznych dla dolin rzecznych położonych w pobliżu wododziału Wisły i Odry, w zachodniej części Kotliny Oświęcimskiej (Zarz. RDOŚ w Katowicach z dn. 9.11. 2011 r.).

W dokumentacji opisano dobrze zachowane zbiorowiska leśno – torfowiskowe ukształtowane pod wpływem wód stagnujących i wolnoprzebiegowych, a także szereg rzadkich roślin naczyniowych, mszaków i wątrobowców. Stwierdzono tu występowanie 2 leśnych i 6 nieleśnych w pełni wykształconych zespołów roślinnych oraz jednego zbiorowiska, a mianowicie:

- Zespół situ chudego (*Juncetum macri*)
- Zespół okrzęznicy bagiennej (*Hottonietum palustris*)
- Zespół jeżogłówki najmniejszej (*Sparganietum minimi*)
- Zbiorowisko z *Juncus balbosus* – pospolite zbiorowisko rezerwatu z wodną odmianą situ drobnego
- Zespół pałki szerokolistnej (*Typhetum latifoliae*)
- Szuwar z turzycą dzióbkowaną (*Caricetum rostratae*) – główny zespół torfowiskowy
- Zespół sitowia leśnego (*Scirpetum silvatici*)
- Ols torfowcowy (*Sphagno squarrosi Alnetum*)
- Wilgotny bór trzcinnikowy (*Calamagrostio villosae-Pinetum*).

W wyniku późniejszych badań opisano, oprócz wymienionych powyżej, jeszcze 4 zespoły leśne i jedno zbiorowisko:

- Ols porzeczkowy (*Ribeso nigri-Alnetum*)
- Łęg jesionowo-olchowy (*Fraxino-Alnetum*)
- Kwaśną buczynę niżową (*Luzulo pilosae-Fagetum*)
- Grąd subkontynentalny (*Tilio-Carpinetum*)
- Zbiorowisko mezotroficznej dąbrowy z turzycą drzączkową (*Quercus robur-Carex brizoides*).

Podstawową wartością rezerwatu jest zachowanie w stanie częściowo naturalnym doliny meandrującego potoku. Na długości niemal 2,5 km istnieje w dalszym ciągu naturalne, meandrujące koryto niżowego potoku o małym spadku i słabym przepływie. Na podanej długości zachował się niższy taras potoku o szerokości od ok. 40 do nieco ponad 100 m. Potok płynie tu naturalnymi meandrami, ale również korytem wyraźnie sztucznego pochodzenia - jednak i w tym przypadku zachowały się ślady dawnych meandrów. Poza rezerwatem, tj. na zachód od oddz. 148 i na wschód od oddz. 122 potok jest całkowicie uregulowany.

W konsekwencji istnienia naturalnego potoku, a także zaniechania konserwacji urządzeń melioracyjnych, przetrwały zbiorowiska roślinne zależne od różnego stopnia przepływu wód, lub ich stagnowania. Za szczególnie cenne uważa się zbiorowiska mszaków i wątrobowców związanych ze środowiskiem wodnym i bagiennym. W dokumentacji powołującej wymienia się 61 gatunków mszaków i 20 wątrobowców. Występują one w czterech niszach ekologicznych:

naziemnej, na drzewach żywych, na drewnie martwym i w wodzie. Szereg z nich podlega ochronie gatunkowej częściowej, m.in.: torfowiec kończysty, t. frędzlowany, t. Girgensohna, t. błotny, t. nastroszony i szereg innych mchów, np.: biczyca trójwrębna, drabik drzewkowaty, widłoząb miotłowy, bielistka siwa. Wśród roślin naczyniowych (pierwotnie podawano ok. 130 gatunków) potwierdzono jedynie występowanie trzech gatunków objętych ochroną częściową: widłaka goździstego, podrzenia żebrowca i czosnku niedźwiedziego. Ponadto szereg gatunków zaliczono do lokalnie (w skali województwa śląskiego) cennych i zagrożonych w różnym stopniu, np.: czermień błotna, siedmiopalecznik błotny, starzec kędzierzawy, okrężnica bagienna, jeżogłówka pojedyncza.

Za szczególnie cenne uważane są mchy rzadkie w znaczeniu regionalnym: szurpek tępolistny (*Orthotrichum obtusifolium*) i, objęty ochroną częściową, szurpek porośły (*O. lyellii*). Cenny jest również wątrobowiec miedzik płaski (*Frullania dilatata*), pospolity w Karpatach, ale zanikający na niżu, a regionalnie – np. na Śląsku Opolskim – zagrożony wyginieciem.

Siedliska rezerwatu zachowały się w postaci zbliżonej do naturalnej. Dotyczy to szczególnie drzewostanów olchowych na siedliskach właściwych dla olchy, ponieważ nawet po całkowitym usunięciu pierwotnego drzewostanu odnowienie można było wykonać również olchą – bo inne gatunki nie przeżywały. Również do zachowania naturalności przyczyniło się pozostawienie koryta potoku w stanie naturalnym – bez regulacji. Ochroniono w ten sposób siedliska leżące w ścisłym korycie potoku przed degradacją, co stało się w środkowym i dolnym biegu Korzeńca, Gostyni i Pszczynki, gdzie koryta zostały uregulowane, a taras niższy zamieniony na użytki zielone, obecnie często wtórnie zalesiany.

Dla rezerwatu opracowano zadania ochronne, obowiązujące od 08.11.2021 r. do 07.11.2026 r.

Rezerwat Żubrowisko położony jest w środkowej części kompleksu Lasów Pszczyńskich. Jest największym rezerwatem województwa śląskiego. Utworzony został w 1996 r. na podstawie Zarządzenia Ministra OŚZNiL (MP z 1996 r. Nr 67, poz. 635) z powodu istnienia na tym obszarze zamkniętej, zachowawczej hodowli żubrów linii pszczyńskiej.

Celem ochrony jest utrzymanie ze względów społecznych i naukowych populacji zagrożonego gatunku w warunkach półwolnej hodowli, w środowisku zbliżonym do naturalnego.

Obszar dzisiejszego rezerwatu był już w końcu XIX w. miejscem dokarmiania żubrów, a pierwsze zagrody hodowlane powstały już w latach 40-tych XX wieku. Obszar hodowli żubrów w obecnym kształcie powstawał od 1948 r. przez kolejne okresy gospodarcze, do obecnego stanu. Aktualnie jest jednym z lepszych ośrodków hodowli żubrów, tak pod względem zagospodarowania, jak i wyników hodowlanych.

Zbiorowiska roślinne, a także chronione gatunki roślin i zwierząt mają w rezerwacie znaczenie drugorzędne. Siedliska w większości zostały przekształcone, a drzewostany są wtórne, nieznanego pochodzenia. Przeważa wilgotny bór trzcinnikowy, fragmentami kontynentalny bór mieszany, śródładowy bór wilgotny, kontynentalny bór bagienny. Należy jednak podkreślić, że są to zespoły potencjalne. Aktualna roślinność rzeczywista ma charakter zbiorowisk zastępczych zależnych od gatunku głównego w drzewostanie i dominującego gatunku runa – najczęściej są to zbiorowiska sosny z trzęślicą trzciniową, albo z innymi pospolitymi i wszędobylskimi gatunkami runa: trzcinnikami, jeżynami, orlicą, turzycą drżączkowatą. Na niewielkich powierzchniach zachował się odwodniony ols porzeczkowy i kwaśna buczyna niżowa.

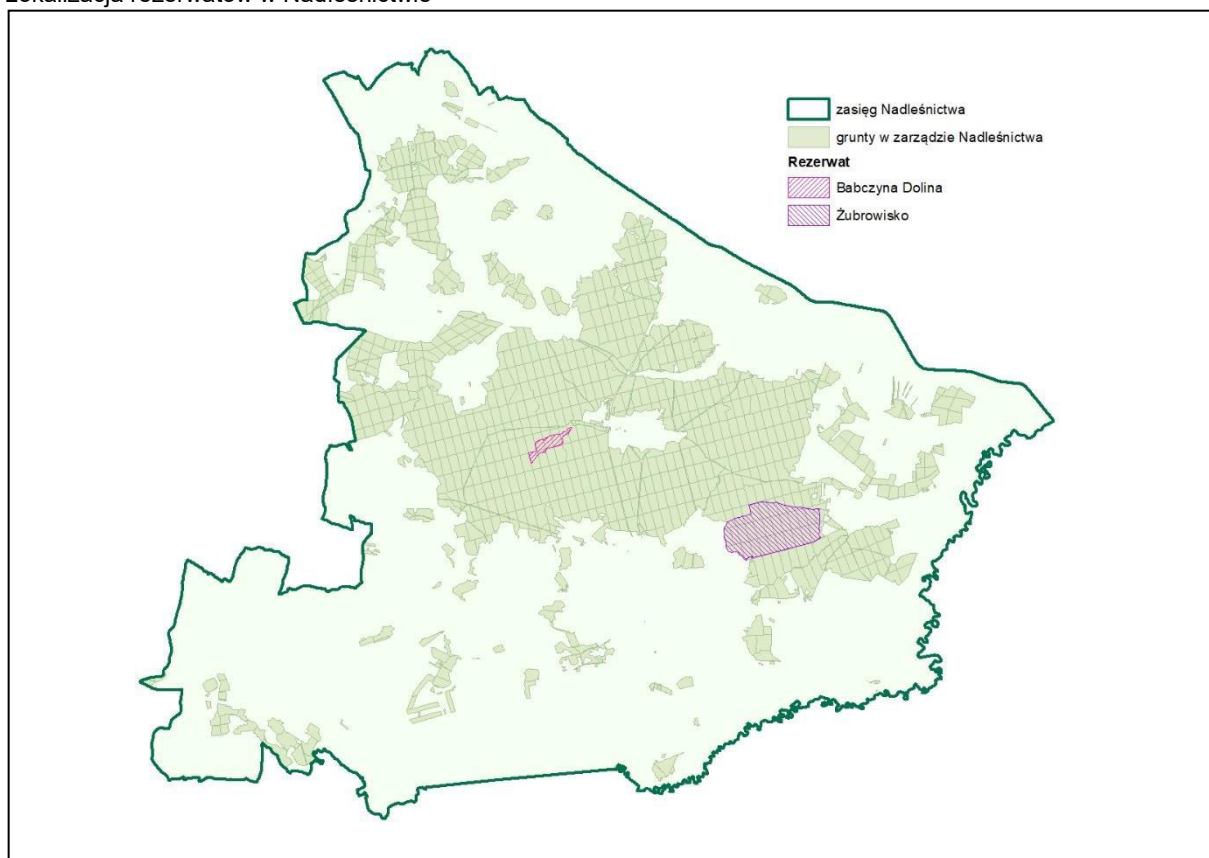
Na zachowanych siedliskach bagiennych występuje kilka chronionych i regionalnie zagrożonych gatunków roślin: rosiczka okrągłolistna, bagno, borówka bagienna, wełnianka pochwowata, żurawina błotna. Stwierdzono ponadto szereg rzadkich gatunków mszaków i wątrobowców – niektóre mają jedyne stanowiska na Górnym Śląsku. W roku 2005 odnaleziono na terenie rezerwatu larwy i postacie dorosłe (samice) chrząszcza jelonka rogacza (*Lucanus cervus*), gatunku objętego ochroną ścisłą, zaliczonego do grupy bardzo wysokiego ryzyka (EN w Czerwonej Księdze Zwierząt). Jest on również wymieniony w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r, jako gatunek wymagający wyznaczenia specjalnych obszarów ochrony. Ten gatunek jest obserwowany również

współcześnie na terenie rezerwatu. Pachnicę dębową odnaleziono w oddz. 854 i 863 podczas inwentaryzacji przyrodniczej prowadzonej w LP w latach 2006 – 2007. Możliwe jest tu również występowanie innych cennych gatunków owadów związanych z dębami, np. kozioroga dębosza, co ma związek z obecnością na obszarach hodowlanych żubra licznych, bardzo starych, przekraczających nawet wiek 300 lat, okazów dębów.

W granicach rezerwatu funkcjonuje wydzielona część o przeznaczeniu turystycznym i edukacyjnym. Odgraniczona część rezerwatu służy do zachowania pszczyńskiej linii żubrów, a jednocześnie pozwala na zwiedzanie zagrody i obserwację stada bez nadmiernego niepokojenia zwierząt. Ścieżka edukacyjna i zagroda pokazowa są związane z Ośrodkiem Hodowli Żubrów i Edukacji Leśnej, otwartym w październiku 2006 r., położonym przy granicy rezerwatu.

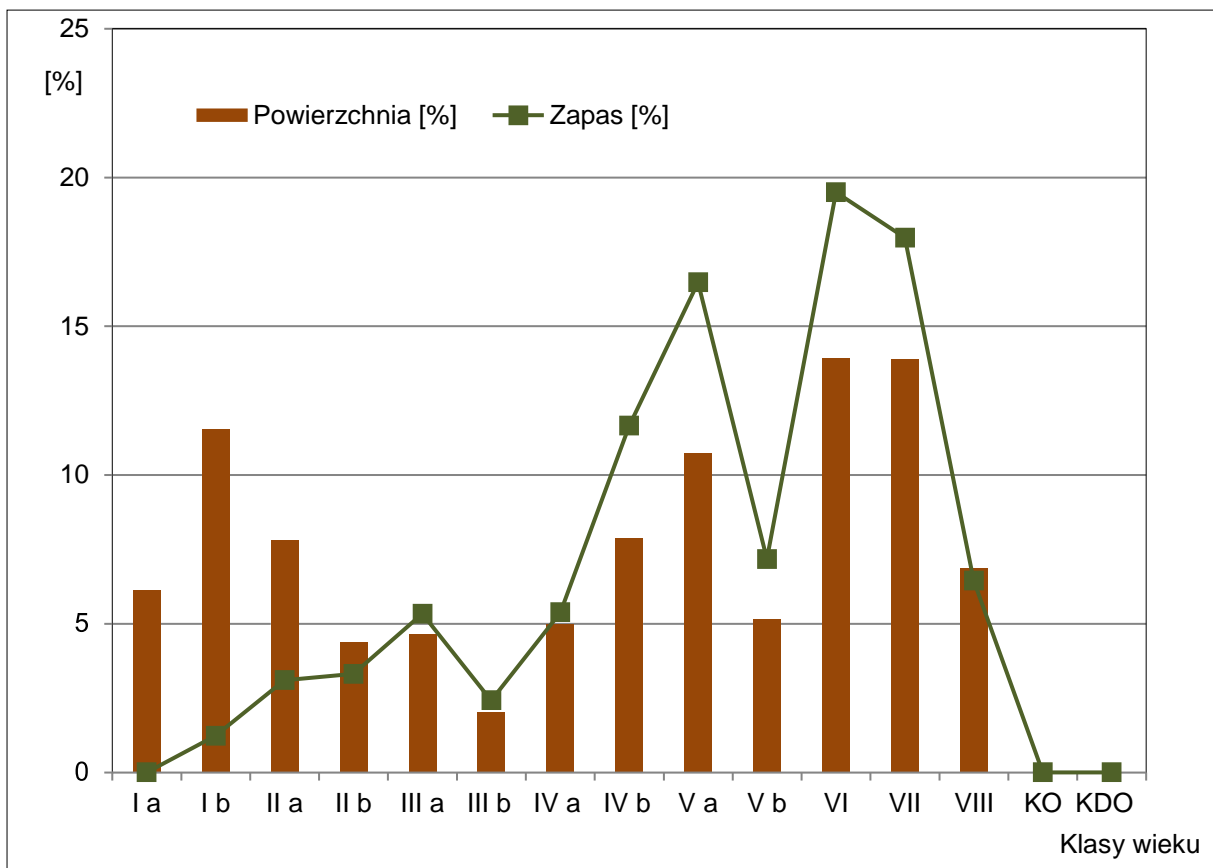
Dla rezerwatu opracowano roczne zadania ochronne obowiązujące od 05.02.2022 r. do 04.02.2023 r.

Lokalizacja rezerwatów w Nadleśnictwie

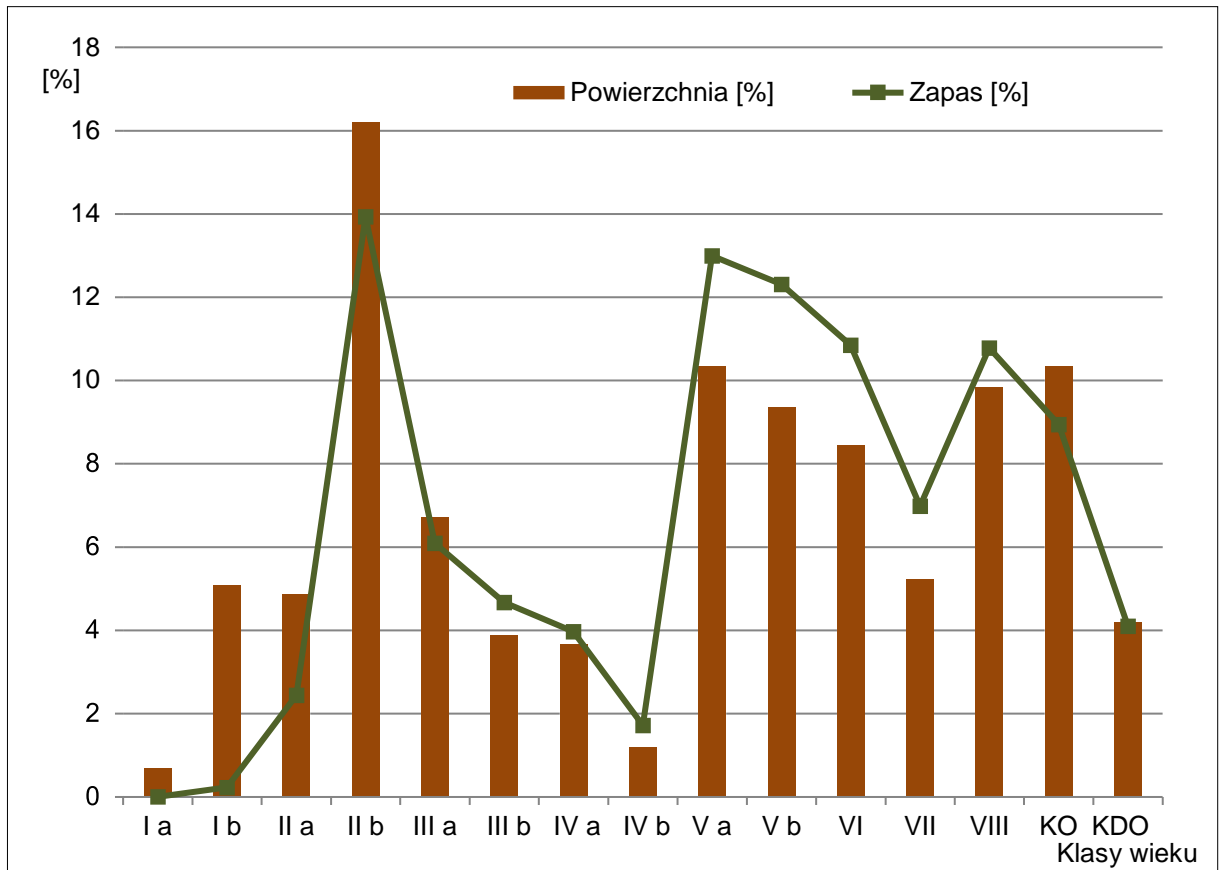

Drzewostany rezerwatu podlegały cięciom pielęgnacyjnym i rębny, co było zastrzeżone w zarządzeniach powołujących rezerwat i uwarunkowane potrzebami gospodarstwa rezerwatowego, wyrażonymi w zadaniach ochronnych rezerwatu. W związku z tym, w rezerwacie wykonywano cięcia trzebieżowe, a także cięcia rębne podyktowane potrzebami hodowlanymi – głównie przebudową drzewostanów. Do roku 2013 stosowano rębnie zupełne i gniazdowe, co jest uwidocznione w niżej zamieszczonych diagramach gdzie widać stopniowe zanikanie najmłodszych klas wieku, spowodowane rezygnacją z rębni zupełnych, a zastosowaniem rębni stopniowych gniazdowych z długim okresem odnowienia. Projektowane obecnie użytkownie ma na celu dalsze różnicowanie struktury gatunkowo- wiekowej drzewostanów, z naciskiem na wprowadzanie dębu jako gatunku docelowego w drzewostanie nawet kosztem niższej jego bonitacji, ale też pod kątem wzbogacenia bazy pokarmowej żubra, który chętnie uzupełnia dietę o młode pędy rozwijającego się podrostu dębowego. W perspektywie drzewostan po cięciu uprzątającym rębni IV d, może przejść z VI

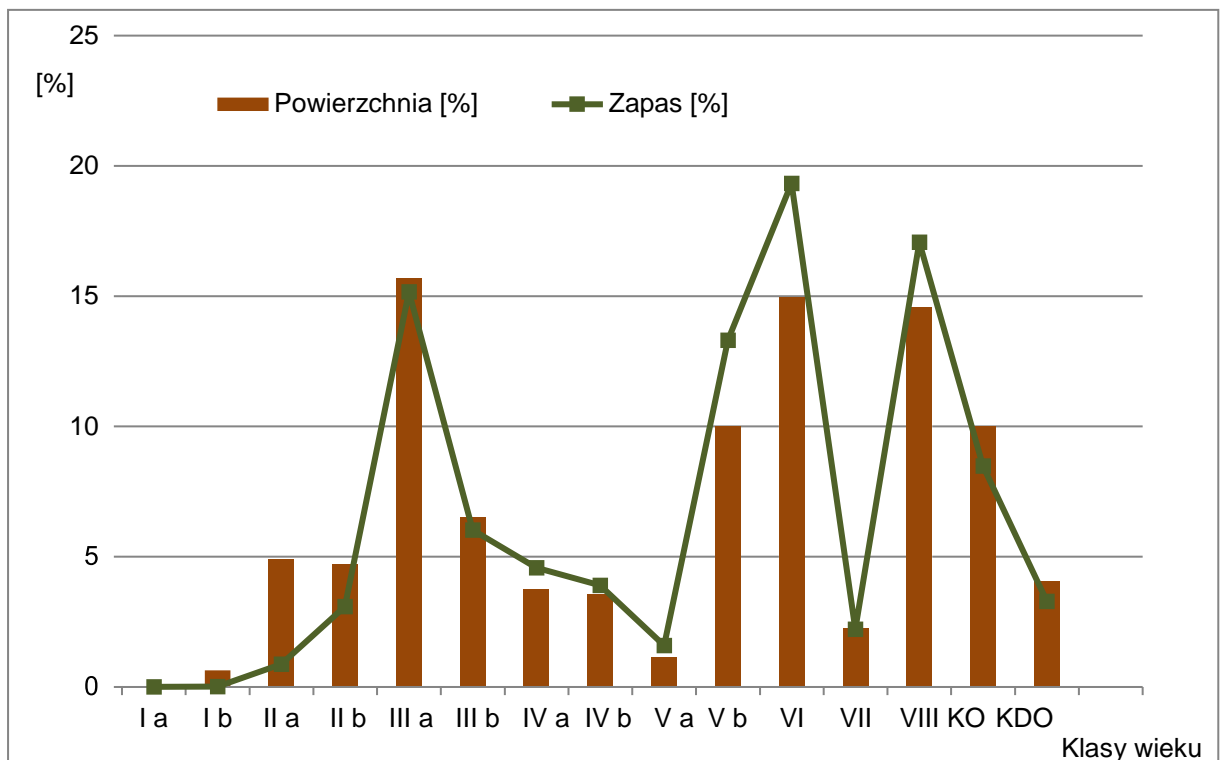
klasy wieku do II, a nawet III. Według zastosowanej symulacji, w roku 2033 w rezerwacie nie będzie Ia klasy wieku, a Ib jedynie na powierzchni 4,61 ha, tj. 0,64% powierzchni leśnej zalesionej. Najstarsze drzewostany, tj. V i starszych klas wieku zajmowały 51% powierzchni w roku 2005, a wg symulacji na 2033 r. będą zajmować 57% powierzchni leśnej zalesionej. Wyraźnie rośnie również średni wiek i zasobność. Według stanu na rok 2005 zasobność, przy średnim wieku 77 lat, wynosiła 230 m³/ha. Aktualnie, (stan na 01.01.2023 r.) średni wiek osiągnął ponad 84 lata, a zasobność 327 m³/ha. Analogiczne wartości przewidywane na rok 2033 wynoszą 94 lata i 350 m³/ha. Zasobność odnosi się do powierzchni zalesionej, a średni wiek jest liczony wg wieku gatunku panującego. Aktualny średni wiek drzewostanów rezerwatu jest o 20 lat wyższy od średniego wieku dla całego nadleśnictwa, a zasobność jest wyższa o około 100 m³/ha. Jest to spowodowane zarówno rezygnacją z rębni zupełnych, jak i znacznie bardziej ograniczoną intensywnością cięć.

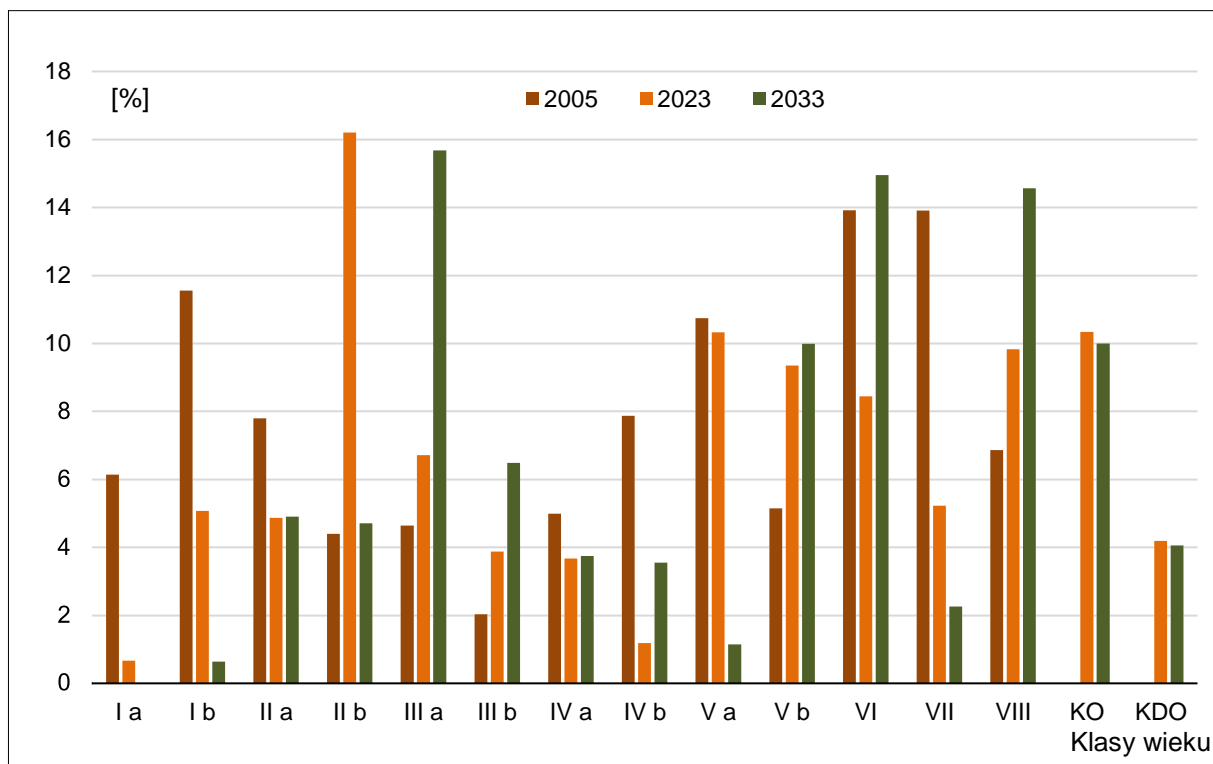
Struktura powierzchniowa i miąższościowa drzewostanów rezerwatu Żubrowisko wg stanu na 2005 r.

Struktura powierzchniowa i miąższościowa drzewostanów rezerwatu Żubrowisko wg stanu na 2023 r.

Przewidywana struktura powierzchniowa i miąższościowa drzewostanów rezerwatu Żubrowisko wg stanu na 2033 r.

Procentowe udziały powierzchni klas wieku w przyjętych okresach porównawczych.

Ogólna charakterystyka rezerwatów.

Nazwa rezerwatu	Akt powołujący	Lokalizacja Stan na 01.01.2023	Powierzchnia [ha]		Typ rezerwatu	Cel ochrony	Osobliwości
			Wg aktu prawnego	Wg PUL			
Żubrowisko	Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 31 października 1996 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. M.P. z 1996 r. Nr 67, poz. 635. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 6 listopada 2018 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Żubrowisko” Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2018 r. poz. 7026	848 g; 849 d; 850 g,h,~d,~f 851 d, ~g, ~f,~g; 852 d, ~c, ~d,~f; 853 b – g, ~c,~d; 854 a – h, ~a,~b; 855 g,h,i, ~c,~d; 856 g – k, ~c; 857 f – j, ~c; 859 l; 860 b,c,d,f, ~d,~f; 861 – 870; 871 l – o, ~b; 872 – 878; 879 a,b,c,g,i, ~a,~b, ~c,~d; 880	744,77	745,40	Faunistyczny, ssaków. PFn ss Leśny i borowy lasów mieszanych nizinnych EL Imn	Zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i turystycznych populacji żubra (<i>Bison bonasus</i>).	Zamknięta hodowla żubra z częścią pokazową. Populacja jelonka rogacza nieznanej wielkości.
Babczyna Dolina	Rozporządzenie Nr 2/2002 Wojewody Śląskiego z dnia 31 stycznia 2002 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody obszaru lasu w gminie Suszec. Dz.U. Województwa Śląskiego z 2002 r. Nr 4, poz. 216. Zarządzenie Nr 30 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Babczyna Dolina”. Dz.U. Województwa Śląskiego z 2011 r. Nr 276, poz. 4645.	122 i,j, ~g; 123 d,f,g,~d,~f; 124 d – i, ~b, ~c,~d; 125 d – h,~c,~d,~f; 126 d – h, ~c,~d; 147 a, ~c; 148 a,b,c,~c,~d; 149 a – h, ~c,~d.	76,25	77,48	Leśny Fitocenotyczny zbiorowisk leśnych leśny i borowy lasów mieszanych nizinnych L.PFi zI.ELImn	Zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych naturalnych układów biocenotycznych charakterystycznych dla dolin rzecznych położonych w pobliżu wododziału Wisły i Odry.	Zbiorowiska mchów i wątrobowców związanych ze środowiskiem wodnym oraz epifitycznych. Zachowane fragmenty naturalnego potoku nizinnego.

Możliwości realizacji celów ochrony

Nazwa rezerwatu	Główny przedmiot ochrony	Cel ochrony	Zachodzące procesy sukcesji	Zagrożenia	Możliwość realizacji celów ochrony	Metody ochrony*		Uwagi
						dotychczasowe	proponowane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Żubrowisko	Żubr (<i>Bison bonasus</i>)	Zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i turystycznych populacji żubra zagrożonego gatunku w warunkach półwolnej hodowli, w środowisku zbliżonym do naturalnego. Utrzymanie i polepszenie warunków środowiskowych, doprowadzenie do naturalności ekosystemu, a w konsekwencji do jego stabilizacji.	Dynamika stada podlega kontroli hodowlanej i weterynaryjnej przez obserwację, częściowo kontrolowane żywienie, interwencję farmakologiczną, kontrolę rozrodu. Dynamika zbiorowisk leśnych podlega ingerencji hodowlanej ze względu na sztuczne i obce pochodzenie większości drzewostanów, a także nieprawidłowy skład gatunkowy. Zbiorowiska nieleśne – łąki i pastwiska – podlegają ingerencji hodowlanej ze względu na potrzebę utrzymania dodatkowej bazy pokarmowej i urozmaicenie	Zagrożenia dotyczące stada żubrów wynikają z ograniczonej puli genowej, chowu wsobnego i w konsekwencji niższej odporności. Zagrożenia zewnętrzne: możliwość zawleczenia infekcji przez ludzi i zwierzęta domowe i dzikie, niepokojenie stada. Zagrożenia środowiska leśnego wynikają z monokulturowości i wysokiego wieku drzewostanów i w konsekwencji zwiększonego ryzyka utraty stabilności. Zaburzony skład gatunkowy runa – z przewagą trzcinnika, turzyc i trzęślicy – zwiększają zagrożenie pożarowe.	Dotychczasowe uwarunkowania prawne i zalecenia ochronne w pełni umożliwiają ochronę stada żubrów i zachowanie ich środowiska.	Hodowla stada żubrów zgodnie z opracowanymi zaleceniami i doświadczeniem.	Kontynuacja jak dotychczas, zgodnie z zadaniami ochronnymi dla rezerwatu. Kontynuacja czynności hodowlanych i ochronnych określonych w aktualnych zadaniach ochronnych dla rezerwatu.	Rezerwat ma opracowane roczne zadania ochronne obowiązujące od 05.02.2022 r. do 04.02.2023 r.

Nazwa rezerwatu	Główny przedmiot ochrony	Cel ochrony	Zachodzące procesy sukcesji	Zagrożenia	Możliwość realizacji celów ochrony	Metody ochrony*		Uwagi
						dotychczasowe	proponowane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
			środowiska bytowania stada.	Presja budowlana przy granicach zewnętrznych.				
Babczyna Dolina	Zespół dobrze zachowanych leśno-torfowiskowych zbiorowisk roślinnych, wzdłuż koryta naturalnego, nizinnego potoku.	Zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych naturalnych układów biocenotycznych charakterystycznych dla dolin rzecznych położonych w pobliżu wododziału Wisły i Odry.	Typowe procesy dynamiki ekologicznej zachodzące w drzewostanach przeważnie średnich klas wieku.	Ogólne zagrożenia biotyczne i abiotyczne dotyczące całego kompleksu leśnego. Możliwość przekształceń zbiorowisk związanych z wodami przepływowymi lub stagnującymi oraz siedlisk bagiennych i wilgotnych w przypadku zmniejszenia przepływu potoku i obniżenia poziomu wód gruntowych.	Nie ma przeszkód formalnych i merytorycznych uniemożliwiających realizację celów ochrony.		Prowadzenie ochrony rezerwatu wg ogólnie określonych zasad. Realizacja czynności przewidzianych w obowiązujących zadaniach ochronnych.	Dla rezerwatu opracowano zadania ochronne obowiązujące od 08.11.2021 r. do 07.11.2026 r.

* - dotyczy działań Nadleśnictwa

Wskazania ochronne proponowane dla rezerwatów na dzień 01.01.2023 r.

Wskazania gospodarcze w projekcie PUL na 01.01. 2023 r.	Zadania ochronne opisane w POP na 01.01. 2023 r. na podstawie Zarządzeń RDOŚ lub Planów Ochrony
Rezerwat Żubrowisko	
<p>Rębnia IV d: 850 h, 852 c, 855 i, 859 l, 866 i, 871 m, 871 o, 872 a, 872 d, 877 c, 878 b. Odnowienia po rębni: 850 h, 852 c, 855 g, i, 859 l, 866 i, 871 m, o, 872 a, d, 877 c, 878 b. TW, TP: 849 d, 852 d, 853 c, f, 854 c, f, h, 856 g, h, 857 f – j, 860 b – f, 861 a, 862 a, b, 865 b, c, 866 a, b, d, j, l, m, n, 867 c, 868 a, c, 869 a, b, 870 a, b, 872 c, 873 a – d, g, 874 j, k, l, 875 c, l, j, k, l, 876 c, 877 d, 878 a, c, d, h, l, 880 a, b, c. CW, CP: 850 g, h, 851 d, 852 c, d, 855 h, i, 856 i, j, d, 866 f, i, j, k, o, 867 b, 868 d, 869 c, d, 870 c, 871 n, o, 872 d, 875 h, 876 a, 877 a, b, 878 f. Pielęgnacje upraw: 869 d, 876 a.</p> <p>Szczegóły czynności hodowlanych i pielęgnacyjnych są zamieszczone w opisach taksacyjnych Nadleśnictwa.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pielęgnacja upraw 16,26 ha: 851 d, 855 i, 867 b, 869 d, 871 o, 876 a. 2. Wprowadzenie odnowień (z wykorzystaniem odnowień naturalnych) 4,11 ha: 869 d, 876 a. 3. Poprawki i uzupełnienia: cały teren rezerwatu w zależności od potrzeb. 4. Czyszczenia wczesne 8,30 ha: 852 c, d, 870 c. 5. Czyszczenia późne 19,79 ha: 855 h, 856 i, 865 d, 866 k, o, 869 c, 870 c, 871 n, 876 a. 6. Trzebieże wczesne 17,26 ha: 857 i, j, 866 h, 868 c, 872 c, 873 c. 7. Trzebieże późne 13,28 ha: 857 f, g, 872 c, f, 873 f, 874 k, 875 k. Dopuszcza się usunięcie z terenu rezerwatu do 95% masy drewna pozyskanego w wyniku cięć (z wyłączeniem przestojów). Drewno pozostawione ma mieć postać całych strzał, bez okrzesywania. 8. Cięcia sanitarne: Cały teren rezerwatu w zależności od potrzeb. Dopuszcza się usunięcie z terenu rezerwatu do 95% masy drewna koniecznej do usunięcia, z wyłączeniem przestojów oraz posuszu jałowego stojącego i drzew dziuplastych, Drzewa pozostawione mają mieć formę całych strzał, bez okrzesywania. 9. Konserwacja grodzień upraw: 850 g, h, 851 d, 852 c, 855 h, i, 856 i, j, 862 a, 865 d, 866 i, l, 867 b, 868 d, 869 c, d, 870 c, 871 n, o, 872 d, 876 a, 877 b, 878 f. 10. Grodzenie upraw siatką: 869 d, 876 a. 11. Kontrola populacji szkodników pierwotnych: Brudnica mniszka – oddz. 867 a, jedna próba. Osnuja gwiaździsta i czerwonołgowa – cały rezerwat wg potrzeb. 12. Prowadzenie gospodarki łąkarskiej: 863 c, d, 864 b, 874 a, b, c, 875 a, g, 878 g, 879 c, g. Dopuszcza się nawożenie, bronowanie, wałowanie, karczowanie pni, podsiewy, koszenie użytkowe i pielęgnacyjne. Potrzeby nawożeniowe wg analiz glebowych i ekspertyz łąkarskich. 13. Utrzymanie drożności i bezpieczeństwa na drogach leśnych: Bieżąca konserwacja dróg, usuwanie złomów, wywrotów, drzew zawieszonych, fragmentów konarów, bieżące podkrzesywanie suchych konarów. W zależności od potrzeb cała masa drewna ma pozostać na gruncie poza pasem drogowym. 14. Zbiór szyszek sosny pospolitej z wytypowanych drzew stojących. Oddz. 879 a WDN. 15. Utrzymanie nasadzeń dębów szypułkowych w historycznych alejach dębowych, tworzących osie widokowe. Drogi: Żubrowa, Jarzębinowa, Dębowa, Pijacka. Ochrona 60 szt. dębów szypułkowych wraz z konserwacją ich indywidualnego zabezpieczenia (siatka i paliki). <p>Czynności związane z ochroną czynną gatunków zwierząt. 1. Bieżące remonty, modernizacja i konserwacja obiektów, ogrodzeń oraz urządzeń hodowlanych: 846 b, 874 b, c, 875 a, c, g, 876 c, 879 a, b, c, g, h. W zależności od potrzeb.</p>

Wskazania gospodarcze w projekcie PUL na 01.01. 2023 r.	Zadania ochronne opisane w POP na 01.01. 2023 r. na podstawie Zarządzeń RDOŚ lub Planów Ochrony
	<p>2. Konserwacja ogrodzenia zagrody pokazowej: 879 a, b, c, g, i. Zgodnie z dokumentacją projektową.</p> <p>3. Bieżące remonty i konserwacja ogrodzenia rezerwatu. Cały rezerwat w zależności od potrzeb.</p> <p>4. Dokarmianie żubrów: 864 b, 874 b, c, 879 b, c.</p> <p>5. Utrzymanie poletek zgrzyzowych – w tym pielęgnacja gleby: 874 c, 875 a, c, d – 3,00 ha.</p> <p>6. Prowadzenie profilaktyki weterynaryjnej, w tym doraźne i specjalistyczne zabiegi lecznicze. Prowadzenie elektronicznego systemu identyfikacji żubrów.</p> <p>Cały obszar rezerwatu. W zależności od potrzeb, z możliwością transportu zwierząt do placówek specjalistycznych.</p> <p>7. Utrzymanie właściwych warunków sanitarnych w rejonie zagród hodowlanych:</p> <p>Centralna część rezerwatu – paśniki. W zależności od potrzeb usuwanie (wymiana) wierzchniej warstwy gleby, wapnowanie.</p> <p>8. Odstrzał redukcyjny zwierzyny płowej i czarnej:</p> <p>Cały teren rezerwatu z wyłączeniem części centralnej – zagród hodowlanych i kwarantannowych, łąk i pastwisk oraz terenu 500 m od gniazda bielika. 37 szt. jelenia i daniela (struktura płciowa i wiekowa wg planu), 10 szt. dzików.</p> <p>9. Utrzymanie paśników dla zwierzyny: 851 d, 855 i. Konserwacja wg potrzeb, wapnowanie otoczenia.</p> <p>10. Utrzymanie pasów zaporowych dla dzików: 863 a – 300 mb.</p> <p>11. Modernizacja ścieżki edukacyjnej wraz z jej przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych: 879 a, b, i, 880 a. Zgodnie z dokumentacją projektową – etap III.</p>
Rezerwat Babczyna Dolina	
Brak wskazań	<p>1. Wykaszenie roślinności zielnej w otoczeniu miejsca odpoczynku 124 f.</p> <p>2. Remonty, konserwacja, wymiana urządzeń związanych z ruchem turystycznym.</p> <p>3. Powalenie do 30 szt. drzew rosnących w pobliżu koryta potoku, w oddziałach 123, 124 w celu utworzenia naturalnych progów i spowolnienia przepływu.</p> <p>4. Bieżące utrzymanie przejezdności drogi między oddziałami 148, 149 w tym usuwanie drzew lub ich części.</p>

2.1.2. Rezerваты projektowane

Na terenie Nadleśnictwa Kobiór nie ma rezerwatów projektowanych.

2.2. Parki krajobrazowe

Park krajobrazowy jest obszarem chronionym ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe, a celem jego utworzenia jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie tych wartości w warunkach racjonalnego gospodarowania tzn. łączenia funkcji ochronnych z gospodarczymi. Obszar parku obejmuje naturalne lub mało przez człowieka przekształcone ekosystemy (lasy, zarośla, murawy, pola uprawne) razem ze znajdującymi się tutaj zabytkami kultury materialnej. Tak więc przedmiotem ochrony jest harmonijnie przenikające się środowisko przyrodnicze i kulturowe.

Grunty rolne, leśne i inne nieruchomości znajdujące się w granicach parku krajobrazowego pozostawia się w gospodarczym wykorzystaniu.

Na terenie Lasów Państwowych znajdujących się w granicach parku krajobrazowego zadania w zakresie ochrony przyrody wykonuje samodzielnie miejscowy nadleśniczy, zgodnie z planem ochrony parku krajobrazowego uwzględnionym w operacie urządzenia lasu.

W granicach Nadleśnictwa Kobiór znajdują się skrajne, wschodnie fragmenty Parku Krajobrazowego o nazwie „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”. Są to oddziały: 392 – 397, 399 – 404, 409 – 411, 444 – 446, 457 – 459, 466 – 468, 469 – 472, 490 – 495, 508 – 513, 544 b, c, d, 545 – 549, 560 - 563 o łącznej powierzchni 1087,24 ha.

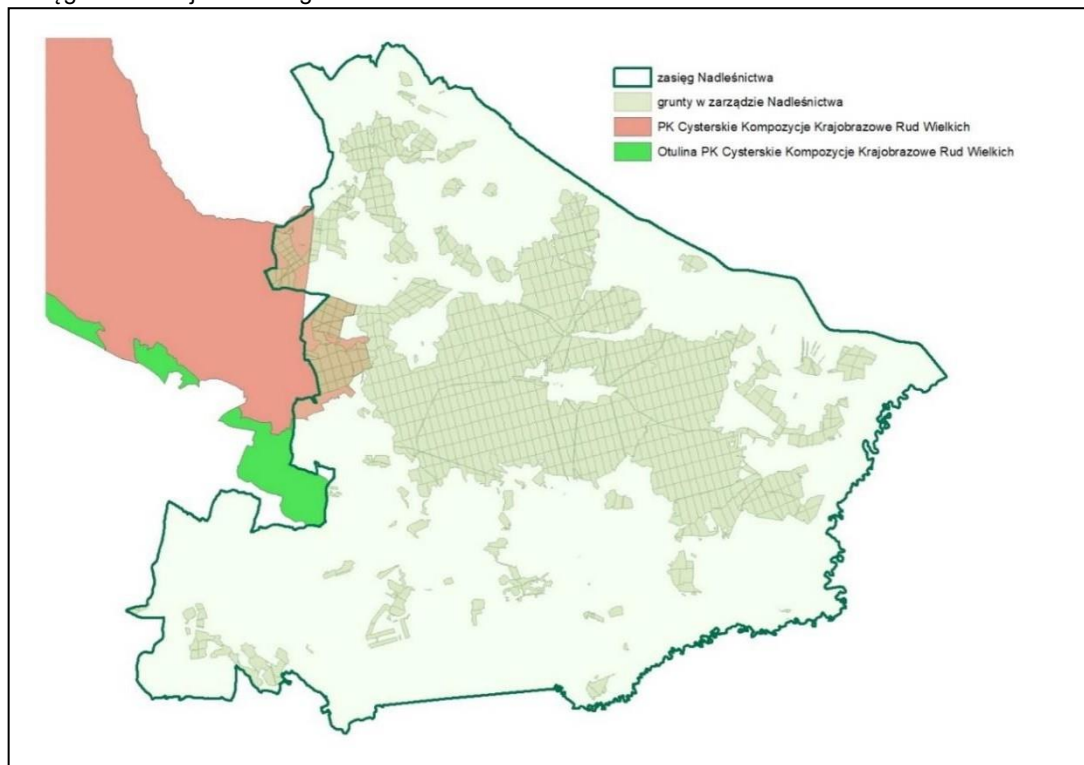
Park został powołany Rozporządzeniem Wojewody Katowickiego nr 181/93, z dnia 23 listopada 1993 r. i funkcjonuje w strukturach organizacyjnych Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego z siedzibą w Będzinie.

Ogólna powierzchnia wynosi 494 km², a otulin 140 km². Większość powierzchni parku obejmuje obszar zagospodarowywany przez Cystersów od 1253 do 1810 r., tj. ponad 5 wieków. Cystersi osiedlili się w terenie bardzo słabo zasiedlonym i zagospodarowanym, gdzie mogli zrealizować od podstaw przemyślaną koncepcję osadniczą. Wszystko wskazuje na to, że koncepcje gospodarcze i organizacyjne opierały się na pewnej wiedzy, dziś powiedzielibyśmy – ekologicznej. Gospodarka Cystersów do połowy XVII w nie przekraczała naturalnych zdolności regeneracyjnych tego obszaru, dopiero później, w wyniku zwiększonych zobowiązań wobec państwa, uległa intensyfikacji. Mimo wszystko zarówno Cystersi, jak i po kasacji zakonu ich następcy (księżęta raciborscy) oparli się żądaniom zwiększenia wydajności gospodarczej kosztem środowiska i m.in. nie dopuścili do istotnego zmniejszenia powierzchni leśnej. Opracowane przez Cystersów struktury gospodarcze – rolne i leśne, funkcjonują w zasadzie do dziś. Prowadzona na tym obszarze zrównoważona gospodarka leśna, rolna i wodna doprowadziła do powstania środowisk znacznie bogatszych gatunkowo niż środowiska wyjściowe. Obecnie ocenia się, że na terenie Parku występuje 56 gatunków ssaków, 14 płazów, 6 gadów, 236 ptaków – w tym 154 gatunki lęgowe, kilkaset gatunków bezkręgowców. Stwierdzono tu ok. 40 zbiorowisk roślinnych leśnych i nieleśnych, a także 47 gatunków naczyniowych roślin chronionych.

Obszar parku jest ważnym korytarzem ekologicznym, łączącym dorzecza górnej Odry i górnej Wisły, a przez Bramę Morawską obszary przyrodnicze Europy Środkowej i Europy Południowej.

Park nie ma opracowanego Planu ochrony, ale gospodarka leśna prowadzona według obowiązujących zasad i instrukcji, nie stoi w sprzeczności z głównymi celami funkcjonowania parku krajobrazowego.

Zasięg Parku Krajobrazowego w Nadleśnictwie Kobiór

2.3. Europejska sieć obszarów chronionych – Natura 2000

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażany od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt unikalnych w skali Europy, ale też zachowanie typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla regionów biogeograficznych.

Sieć Natura 2000 w Nadleśnictwie Kobiór reprezentują trzy obszary:

1. PLB240001 Dolina Górnej Wisły.
2. PLB120009 Stawy w Brzeszczach.
3. PLH240039 Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki.

Położenie Obszarów Natura 2000 w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Kobiór

Nazwa obszaru	Lokalizacja (oddział, pododdział)	Powierzchnia [ha]	
		wg dokumentu powołującego*	na gruntach Nadleśnictwa
PLB240001 Dolina Górnej Wisły	933, 934	24740,19 ha	66,06
PLB120009 Stawy w Brzeszczach	794 i, j, r, s, t, w, x, y 928 l, m, n	3058,55 ha	5,24
PLH240039 Zbiornik Goczałkowicki Ujście Wisły i Bajerki	Tylko obszar zasięgu terytorialnego	1650,26 ha	-

* - dotyczy całej ostoi

PLB240001 – Dolina Górnej Wisły; obszar specjalnej ochrony ptaków, obejmujący w granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Jezioro Goczałkowickie i niewielki obszar na północ i wschód od niego, tj. oddziały 933 i 934 o łącznej powierzchni 66,06 ha.

Większość obszaru ostoi położona jest poza zasięgiem terytorialnym Nadleśnictwa – na południe od koryta Wisły i Jeziora Goczałkowickiego. Całkowita powierzchnia ostoi wynosi 24740 ha.

Obszar ten zatwierdzony został jako OSO w listopadzie 2004 r. (Rozporz. Min. Środ. z dnia 21 lipca 2004 r. Dz. U. 2004, nr 229, poz. 2313, z 21 października 2004 r.).

Występuje tu, co najmniej 29 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej (w tym wszystkie gatunki czapli) i 8 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Lęgi odbywa tu, co najmniej 1% populacji krajowej 19 gatunków z załącznika I. Jest to ważny korytarz ekologiczny i szlak migracyjny ptaków.

Na gruntach Nadleśnictwa leży jedynie kompleks o nazwie Bór (Las Bór), należący do ostoi, złożony z oddziałów 933 i 934 leśnictwa Pawłowice, o łącznej powierzchni 66,06 ha. Kompleks położony jest w odległości niecałych 500 m na północ od koryta Wisły, 1400 m poniżej zapory goczałkowickiej, między rozległymi stawami: Zabrzyszczak, Maciek Kanałowy, Maciek Borowy. Należy do strefy B lasów uzdrowiskowych i stanowi istotny element otoczenia uzdrowiska Goczałkowice Zdrój. Stwierdzono tu gniazdowanie jednej pary kruków i jednej pary muchołówek białoszyich (dane z 2012 r., brak danych nt. innych gatunków). Jest to niewątpliwie ważna część obszaru funkcjonalnego licznych gatunków, szczególnie związanych z obszarami wodnymi i podmokłymi i cenny ze względu na obecność przedmiotu ochrony, tj. muchołówki białoszyjej.

Ostoja posiada Plan Zadań Ochronnych z 31 grudnia 2013 r., ogłoszony w DZ. Urz. WŚ z 8 stycznia 2014 r., obowiązujący do 21. 01. 2024 r.

Projekt zmiany planu zadań ochronnych został opracowany przez RDOŚ w Katowicach w 2022 r.

Zestawienie gatunków ptaków występujących na obszarze Doliny Górnej Wisły (wg SDF)

Kod	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Przedmiot Ochrony	Ocena ogólna wg SDF
A229	<i>Alcedo atthis</i>	Zimorodek	Nie	D
A056	<i>Anas clypeata</i>	Płaskonos	Tak	C
A052	<i>Anas crecca</i>	Cyraneczka	Nie	D
A053	<i>Anas platyrhynchos</i>	Krzyżówka	Nie	D
A055	<i>Anas querquedula</i>	Cyranka	Tak	C
A051	<i>Anas strepera</i>	Krakwa	Tak	C
A043	<i>Anser anser</i>	Gęgawa	Tak	C
A029	<i>Ardea purpurea</i>	Czapla purpurowa	Tak	C
A059	<i>Aythya ferina</i>	Głowienka	Tak	C
A061	<i>Aythya fuligula</i>	Czernica	Tak	B
A021	<i>Botaurus stellaris</i>	Bąk	Nie	D
A136	<i>Charadrius dubius</i>	Sieweczka rzeczna	Tak	C
A196	<i>Chlidonias hybridus</i>	Rybitwa białowąsa	Tak	A
A197	<i>Chlidonias niger</i>	Rybitwa czarna	Tak	B
A031	<i>Ciconia ciconia</i>	Bocian biały	Nie	D
A081	<i>Circus aeruginosus</i>	Błotniak stawowy	Nie	D
A122	<i>Crex crex</i>	Derkacz	Nie	D
A038	<i>Cygnus cygnus</i>	Łabędź krzykliwy	Nie	D
A036	<i>Cygnus olor</i>	Łabędź niemy	Nie	D
A238	<i>Dendrocopos medius</i>	Dzięcioł średni	Nie	D
A236	<i>Dryocopus martius</i>	Dzięcioł czarny	Nie	D
A027	<i>Egretta alba</i>	Czapla biała	Nie	D
A026	<i>Egretta garzetta</i>	Czapla nadobna	Nie	D
A379	<i>Emberiza hortulana</i>	Ortolan	Nie	D
A321	<i>Ficedula albicollis</i>	Muchołówka białoszyja	Tak	C
A125	<i>Fulica atra</i>	Łyska zwyczajna	Nie	D
A153	<i>Gallinago gallinago</i>	Bekas kszyc	Nie	D
A123	<i>Gallinula chloropus</i>	Kokoszka	Tak	C
A127	<i>Grus grus</i>	Żuraw zwyczajny	Nie	D

Kod	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Przedmiot Ochrony	Ocena ogólna wg SDF
A075	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Bielik	Nie	D
A022	<i>Ixobrychus minutus</i>	Bączek	Tak	C
A338	<i>Lanius collurio</i>	Gąsiorek	Nie	D
A339	<i>Lanius minor</i>	Dzierzba czarnoczelna	Nie	D
A176	<i>Larus melanocephalus</i>	Mewa czarnogłowa	Tak	B
A179	<i>Larus ridibundus</i>	Śmieszka	Tak	C
A272	<i>Luscinia svecica</i>	Podróżniczek	Nie	D
A058	<i>Netta rufina</i>	Hełmiatka	Nie	D
A023	<i>Nycticorax nycticorax</i>	Ślepowron	Tak	A
A072	<i>Pernis apivorus</i>	Trzmiełojad zwyczajny	Nie	D
A017	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Kormoran zwyczajny	Nie	D
A391	<i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>	Kormoran zwyczajny- (subspecies)	Nie	D
A234	<i>Picus canus</i>	Dzięcioł zielonosiwy	Nie	D
A005	<i>Podiceps cristatus</i>	Perkoz dwuczuby	Tak	B
A006	<i>Podiceps grisegena</i>	Perkoz rdzawoszyi	Nie	D
A008	<i>Podiceps nigricollis</i>	Zausznik	Tak	A
A120	<i>Porzana parva</i>	Zielonka	Nie	D
A119	<i>Porzana porzana</i>	Kropiatka	Nie	D
A118	<i>Rallus aquaticus</i>	Wodnik zwyczajny	Nie	D
A132	<i>Recurvirostra avosetta</i>	Szablodziób zwyczajny	Nie	D
A193	<i>Sterna hirundo</i>	Rybitwa rzeczna	Tak	B
A307	<i>Sylvia nisoria</i>	Jarzębatka	Nie	D
A004	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Perkozek zwyczajny	Nie	D
A162	<i>Tringa totanus</i>	Krwawodziób	Tak	C

PLB20009 Stawy w Brzeszczach; obszar specjalnej ochrony ptaków ciągnący się nieregularnie po obu stronach Wisły, od Dankowic w gminie Wilamowice do Nowego Bierunia. Ostoja obejmuje ciąg stawów położonych wzdłuż koryta Wisły, oraz grunty przyległe. Szczególnie rozbudowany jest system stawów na północ od Brzeszczy, po wschodniej stronie Wisły. W granicach ostoi znajdują się jedynie oderwane fragmenty gruntów Nadleśnictwa. Są to wydzielania i, j, r - y oddziału 794, o łącznej powierzchni 2,96 ha – łąki i sukcesje, oraz wydzielania l, m, n oddziału 928, o łącznej powierzchni 2,31 ha – leśne enklawy śródpolne. Wymienione wydzielania należą do leśnictwa Wola.

Całkowita powierzchnia ostoi wynosi 3058 ha, z czego mniej niż połowa położona jest po zachodniej stronie Wisły w granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Kobiór.

Obszar ten został zatwierdzony jako OSO w lutym 2011 r. (Rozporz. Min. Środ. z dnia 12 stycznia 2011 r. Dz. U. 2011, nr 25, poz. 133, z 4 lutego 2011 r.).

Występuje tu co najmniej 8 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi. Łęgi odbywa tu, co najmniej 1% populacji krajowej 9 gatunków z załącznika I. Jest to ważny korytarz ekologiczny i szlak migracyjny ptaków.

Ostoja posiada Plan Zadań Ochronnych z 29 sierpnia 2014 r., ogłoszony w DZ. Urz. WŚ z 2 września 2014 r., obowiązujący do 15. 09. 2024 r.

Projekt zmian zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach w sprawie ustanowienia planów zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Stawy w Brzeszczach, został wyłożony do konsultacji społecznych 20 grudnia 2021 r.

Zestawienie gatunków ptaków występujących na obszarze ostoi Stawy w Brzeszczach (wg SDF)

Kod	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Przedmiot Ochrony	Ocena ogólna wg SDF
A229	<i>Alcedo atthis</i>	Zimorodek	Tak	C
A051	<i>Anas strepera</i>	Krakwa	Tak	C
A059	<i>Aythya ferina</i>	Głowienka	Tak	C
A061	<i>Aythya fuligula</i>	Czernica	Tak	C
A021	<i>Botaurus stellaris</i>	Bąk	Tak	C
A196	<i>Chlidonias hybridus</i>	Rybitwa białowąsa	Tak	B
A197	<i>Chlidonias niger</i>	Rybitwa czarna	Tak	C
A123	<i>Gallinula chloropus</i>	Kokoszka	Tak	C
A022	<i>Ixobrychus minutus</i>	Bączek	Tak	C
A176	<i>Larus melanocephalus</i>	Mewa czarnogłowa	Tak	C
A179	<i>Larus ridibundus</i>	Śmieszka	Tak	C
A023	<i>Nycticorax nycticorax</i>	Ślepowron	Tak	B
A005	<i>Podiceps cristatus</i>	Perkoz dwuczuby	Tak	C
A008	<i>Podiceps nigricollis</i>	Zausznik	Tak	B
A193	<i>Sterna hirundo</i>	Rybitwa rzeczna	Tak	C
A004	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Perkozek zwyczajny	Tak	C
A162	<i>Tringa totanus</i>	Krwawodziób	Tak	C

PLH240039 – Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki; specjalny obszar ochrony siedlisk obejmujący południowo – zachodnią połowę zbiornika i wąski pas przybrzeżny. Większość obszaru leży w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa, ale nie na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa. Całkowita powierzchnia ostoi wynosi 1650 ha, z czego ponad 80% powierzchni to wody i bagna. Jest to obszar występowania gatunków zwierząt związanych ze środowiskiem wodnym i wodno-ładowym, wymienionych w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Utrzymują się tu 3-4 rodzin wydry, kumak nizinny, traszka grzebieniasta. Prawdopodobnie istnieje tu również populacja żółwia błotnego nieznanej wielkości. Cennym elementem ostoi są wodne fitocenozy salwini pływającej i żabiścieku pływającego, a także łągi wierzbowe i zbiorowiska szuwarowe. Fitocenozy salwini i żabiścieku

są zaliczane do siedliska przyrodniczego pod nazwą – Starorzecza i naturalne zbiorniki wodne za zbiorowiskami *Nymphaeion* i *Potamion*, kod 3150. Obszar ostoi jest również ważnym miejscem lęgowym i żerowiskowym szeregu gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodnym i nadwodnym – jest częścią ostoi ptasiej Dolina Górnej Wisły”.

Ostoja posiada Plan Zadań Ochronnych ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 12 grudnia 2019 r., zmieniony Zarządzeniem z dnia 10 października 2022 r. Zalecenia ochronne nie są adresowane w żadnym punkcie do Nadleśnictwa.

Siedliska wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotem ochrony

Kod	Nazwa	Ranga	Powierzchnia wg SDF
3150	Starorzecza i naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne ze związku <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamion</i> .	-	1,56

Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i wymienione w załączniku II dyrektywy 92/43/EWG

Kod	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Przedmiot Ochrony	Ocena ogólna wg SDF
1188	<i>Bombina bombina</i>	Kumak nizinny	Tak	C
1337	<i>Castor fiber</i>	Bóbr europejski	Nie	D
1355	<i>Lutra lutra</i>	Wydra	Tak	C
1428	<i>Marsilea quadrifolia</i>	Marsylia czterolistna	Nie	D
1145	<i>Misgurnus fossilis</i>	Piskorz	Tak	B
1166	<i>Triturus cristatus</i>	Traszka grzebieniasta	Nie	D

2.3.1. Tabela nr XXII. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 w lasach nadleśnictwa lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1. OSO Dolina Górnej Wisły – PLB240001					
1.	Muchołówka białoszyja A321, C	Oddziały 933, 934	1. Obecność starych d-stanów liściastych, a szczególnie starych dziuplastych drzew żywych, obumierających i martwych o miękkim drewnie – Os, Lp, Brz, Ol, Wb.	1. Usuwanie martwych i zamierających drzew	1. Pozostawianie kęp (biogrup) drzew do naturalnego rozkładu o powierzchni, co najmniej 0,15 ha, w drzewostanach z przewagą gatunków liściastych podlegających użytkowaniu rębnemu. 2. Monitoring populacji lęgowej w okresie od kwietnia do września. 3. Monitoring wyznaczania i pozostawiania kęp (biogrup). Raz w czasie obowiązywania PZO.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
cd. 1. OSO Dolina Górnej Wisły – PLB240001					
2.	A229 D Zimorodek A056 C Płaskonos A052 D Cyraneczka A053 D Krzyżówka A055 C Cyranka A051 C Krakwa A043 C Gęgawa A029 C Czapla purpurowa A059 C Głowienka A061 B Czernica A021 D Bąk A136 C Sieweczka rzeczna A196 A Rybitwa białowąsa A197 B Rybitwa czarna A031 D Bocian biały A081 D Błotniak stawowy A122 D Derkacz A038 D Łabędź krzykliwy A036 D Łabędź niemy A238 D Dzieciot średni A236 D Dzieciot czarny A027 D Czapla biała A026 D Czapla nadobna A379 D Ortolan A125 D Łyska zwyczajna A153 D Bekas kszczyk A123 C Kokoszka	-			

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
cd. 1. OSO Dolina Górnej Wisły – PLB240001					
cd. 2.	A127 D Żuraw zwyczajny A075 D Bielik A022 C Bączek A338 D Gąsiorek A339 D Dzierzba czarnoczelna A176 B Mewa czarnogłowa A179 C Śmieszka A272 D Podróżniczek A058 D Helmiatka A023 A Ślepowron A072 D Trzmielojad zwyczajny A017 D Kormoran zwyczajny A391 D Kormoran zwyczajny <i>sinensis</i> A234 D Dzieciot zielonosiwy A005 B Perkoz dwuczuby A006 D Perkoz rdzawoszyi A008 A Zausznik A120 D Zielonka A119 D Kropiatka A118 D Wodnik zwyczajny A132 D Szablodziób zwyczajny	-			

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
cd. 1. OSO Dolina Górnej Wisły – PLB240001					
cd.2.	A193 B Rybitwa rzeczna A307 D Jarzębatka A004 D Perkozek zwyczajny A162 C Krwawodziób	-			
2. OSO Stawy w Brzeszczach – PLB120009					
1.	Zimorodek A229, C	-			
2.	Krakwa A051, C	-			
3.	Głowienka A059, C	-			
4.	Czernica A061, C	-			
5.	Bąk A021, C	-			
6.	Rybitwa białowąsa A196, B	-			
7.	Rybitwa czarna A197, C	-			
8.	Kokoszka A123, C	-			
9.	Bączek A022, C	-			
10.	Mewa czarnogłowa A176, C	-			

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego [oddział, pododdział]	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
cd. 2. OSO Stawy w Brzeszczach – PLB120009					
11.	Śmieszka A179, C	-			
12.	Ślepowron A023, B	-			
13.	Perkoz dwuczuby A005, C	-			
14.	Zausznik A008, B	-			
15.	Rybitwa rzeczna A193, C	-			
16.	Perkozek zwyczajny A004, C	-			
17.	Krwawodziób A162, C	-			
3. SOO Zbiornik Goczałkowicki - Ujście Wisły i Bajerki – PLH240039, poza gruntami LP					
1.	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne z <i>Nymphaeion</i> i <i>Potamion</i> . 3150, C	-			
2.	Kumak nizinny, 1188, B	-			
3.	Bóbr europejski, 1337, D	-			
4.	Wydra. 1355, C	-			
5.	Marsylia czterolistna, 1428, D	-			
6.	Traszka grzebieniasta, 1166, D	-			

2.4. Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to forma ochrony indywidualnej, która zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody (Art. 40) obejmuje pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów. Zaliczamy do nich sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, grupy drzew, aleje, źródła, wodospady, skałki, jary, głązy narzutowe i inne.

W Nadleśnictwie wykazanych jest obecnie 18 drzew zarejestrowanych w 15 pozycjach, oraz dwa głązy narzutowe jako pomniki przyrody.

Wykaz pomników przyrody na gruntach Nadleśnictwa Kobiór

Lp.	Leśnictwo Oddział pododdział	Obiekt	Ilość	Gmina Miejscowość	Wiek [lat] Rozmiary [cm/m]	Uwagi
1	Czarków 118 b	Db	1	Kobiór Kobiór	250 185/21	Na roli
2	Radostowice 221 p	Db	1	Suszec Suszec	300 165/24	Na roli
3	Mokre 349 a	Bk	1	Łaziska Górne Łaziska Średnie	165 111/30	
4	Mokre 349 d	Bk	2	Łaziska Górne Łaziska Średnie	165 101/30 105/29	
5	Mokre 360 p	Wzg	1	Orzesze Orzesze	180 175/30	Plac po zabudowaniach
6	Mokre 374 b	Db	1	Łaziska Górne Łaziska Średnie	- 99/26	
7	Mokre 374 b	Db	1	Łaziska Górne Łaziska Średnie	160 87/26	
8	Mokre 374 c	Bk	1	Łaziska Górne Łaziska Średnie	- 138/34	
9	Wyry 645 b	Db	1	Wyry Dolne Lasy Pszczyńskie	360 188/27	Dziuplasty u podstawy
10	Świerczyniec 710 h	Lp	1	Bojszowy Świerczyniec	170 173/29	Korona uszkodzona
11	Wola 768 g	Lp	1	Bieruń Bijasowice	240 140/30	Złamana
12	Międzyrzecze 853 c	głaz	1	Pszczyna obszar wiejski Jankowice		
13	Międzyrzecze 875 f	głaz	1	Pszczyna obszar wiejski Jankowice		Cesarski
14	Międzyrzecze 881 c	Db	1	Bojszowy Międzyrzecze	280 193/14	Złamany
15	Międzyrzecze 881 g	Db	3	Bojszowy Międzyrzecze	330 184/25	Na roli 2 martwe
16	Wola 902 n	Db	1	Miedźna Frydek	300 223/24	Na roli
17	Pawłowice 954A I	Db	1	Pszczyna obszar wiejski Studzionka	230 188/35	

Głązy narzutowe nie są miejscowego pochodzenia, zostały sprowadzone w celu upamiętnienia zdarzeń łowieckich.

2.5. Użytki ekologiczne

Zgodnie z Art. 42. Ustawy o ochronie przyrody, użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mające znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk, takie jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, itp.

Do użytków ekologicznych mogą być również zaliczone zdewastowane łąki, pastwiska, stawy, które nie mają dużego znaczenia gospodarczego, ale mają szczególne wartości przyrodnicze. Poszczególne rodzaje nieużytków, jak też antropogeniczne, kulturowe ekosystemy, często wyróżniają się rzadkimi zespołami roślinnymi oraz gatunkami flory i fauny. Mają one znaczenie w zachowaniu różnorodności biologicznej. Procedura uznania za użytek ekologiczny następuje na podstawie uchwały rady gminy.

Na gruntach Nadleśnictwa znajdują się dwa użytki ekologiczne:

1. Paprocany
2. Użytek bez nazwy.

Ponadto w zasięgu terytorialnym znajdują się dwa użytki ekologiczne:

1. Stawy Jedlina
2. Zapadź.

Paprocany - zespół zarastających stawów, bagien i podmokłych łąk, ze stanowiskami rzadkich gatunków roślin bagiennych i wodnych. Powołany został Rozporządzeniem nr 7/2003 Wojewody Śląskiego z 17.06.2003 r (Dz. Urz. Woj. Śl. nr 55/03, poz. 1689). Obszar ten jest ważnym obszarem lęgowym i żerowiskowym ptaków wodno – błotnych, licznych płazów, częścią terytorium wydry, a także tarliskiem niektórych gatunków ryb. Z gatunków chronionych wymienia się tu: grzybienie białe i grązel żółty (oba objęte ochroną częściową), jest to także obszar występowania rosiczki, orzecha wodnego, bagna, storczyków i innych roślin związanych ze środowiskiem bagiennym i wodnym. Użytek położony jest w leśnictwie Żwaków, w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Tychy i obejmuje wydzielienia nieleśne jak niżej:

- o 651 d – 3,52 ha (E-Ł) o
- 651 k – 1,74 ha (E-N) o
- 662 b – 1,85 ha (E-N)
- o 662 c – 11,53 ha (E-Ws)
- o 663 a – 0,42 ha (E-N).

Łącznie użytek zajmuje 19,06 ha gruntów określanych w ewidencji, jako wody stojące (E-Ws), nieużytki (E-N) i łąki (E-Ł). Jednak na gruncie rozgraniczenie tych użytków, ze względu na postępującą sukcesję, jest praktycznie niemożliwe.

W ubiegłym okresie gospodarczym dla łąki 651 d obowiązywała ekspertyza wraz z zaleceniami ochronnymi, zakładająca ekstensywne użytkowanie kośne i pastwiskowe wg warunków jak niżej.

- koszenie od 15 VI do 30 IX, nie więcej niż 2 razy w roku, wys. 5 – 15 cm
- pozostawienie 5 – 10% powierzchni niekoszonej, co roku w innym miejscu
- usunięcie biomasy najdalej 2 tygodnie po skoszeniu
- zakaz koszenia okrężnego, od zewnątrz do środka
- dopuszczalny wypas od 21 VII do 15 X, przy obsadzie zwierząt nie większej niż 1 DJP/ha – w praktyce 3 – 4 krowy, w przypadku zalewów nie wcześniej niż 2 tygodnie po zejściu wód
- zakaz stosowania nawożenia azotowego w dawce powyżej 60 kg/ha/rok. Zalecano też wycięcie istniejących zadrzewień i zakrzewień w pn.-zach. i pd. części łąki.

Obszar użytku jest popularnym terenem rekreacyjnym (spacerowym) dla mieszkańców pobliskiej dzielnicy Tych – Paprocany i innych dzielnic miasta.

Użytek ekologiczny bez nazwy. Obejmuje część kompleksu o nazwie Wierzysko w oddziale 374 leśnictwa Mokre. Powołany został Uchwałą nr XXII Rady Miejskiej w Łaziskach

Górnych z dnia 2 kwietnia 1992 r. W poprzednim PUL nie był opisywany ze względu na niejasną sytuację formalno – prawną.

Użytek powołano głównie ze względów społecznych, a jego istotą jest drzewostan (374 c – 14,13 ha) z panującym bukiem w wieku 155 lat, udziałem dębu w podobnym wieku i domieszką nieco młodszego graba. Na obszarze użytku znajduje się bunkier Obszaru Warownego Śląsk, pododcinka Łaziska oraz fundamenty rozpoczętego innego obiektu budowane w latach 1934 – 1939. Użytek, ze względu na położenie w terenie silnie zurbanizowanym – między Mikołowem a Łaziskami, ma duże znaczenie rekreacyjne. Zaprojektowano tu cięcia pielęgnacyjne w postaci trzebieży wczesnej oraz rębnię przerębową w minimalnym rozmiarze – 5%. Obie te czynności mają na celu zwiększenie stabilności drzewostanów, zainicjowanie odnowień naturalnych, stabilizację odnowień istniejących, utrzymanie funkcji rekreacyjnych – szczególnie w kontekście dostępności i bezpieczeństwa.

Według dostępnych informacji obszar ten był w okresie kontrreformacji miejscem nabożeństw okolicznej ludności protestanckiej – stąd nazwa kompleksu.

Użytki ekologiczne w granicach zasięgu terytorialnego

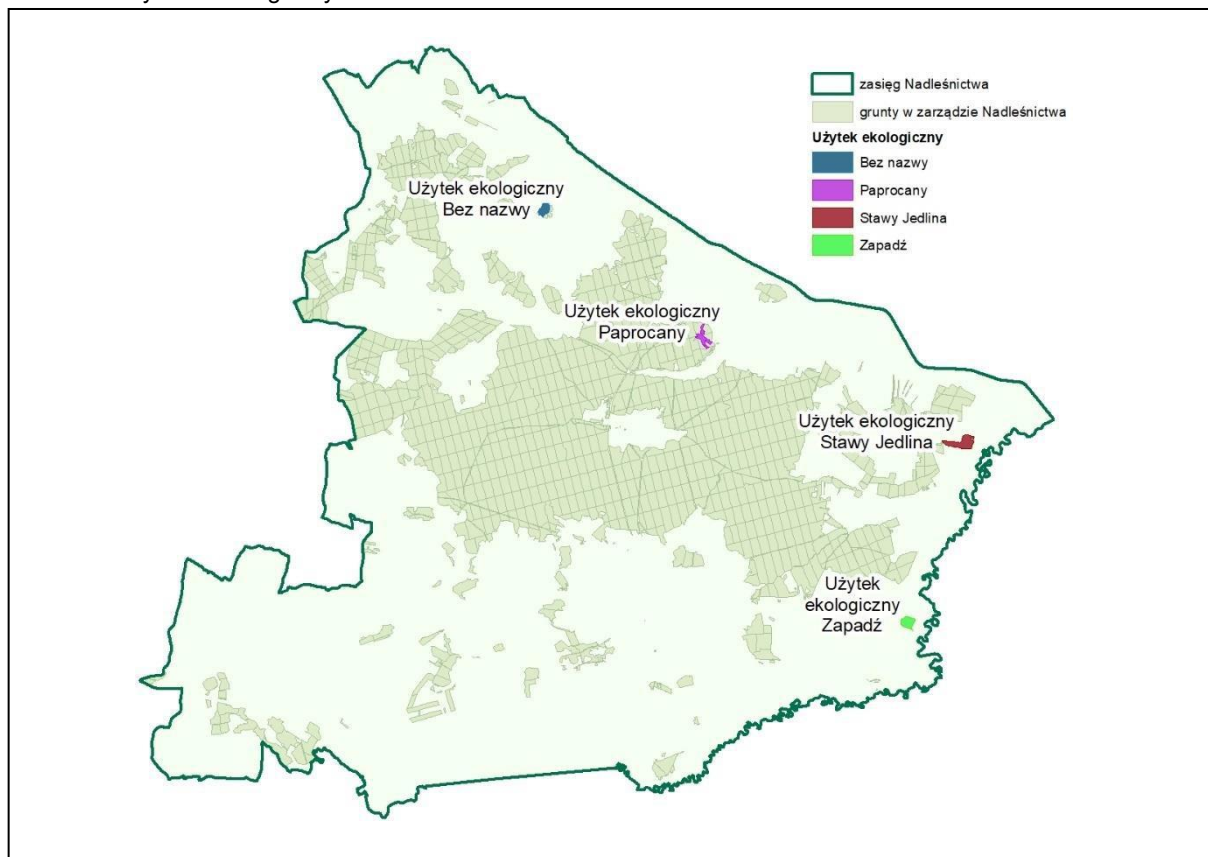
Stawy Jedlina – kompleks nieużytkowanych stawów i podmokłych łąk na terenie gminy Bojszowy, o powierzchni 42,18 ha, będących miejscem lęgowym rzadkich i ustępujących gatunków ptaków, a także miejscem bytowania i rozrodu płazów, i innych zwierząt. Użytek powołany Zarządzeniem nr 60/2004 Wojewody Śląskiego z 08.09.2004 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. nr 90/2004, poz. 2530).

Zapadź – torfowisko ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin, położone w gminie Miedźna, o powierzchni 22,86 ha. Użytek powołany Rozporządzeniem nr 58/2004 Wojewody Śląskiego z 08.09.2004 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. nr 90/2004, poz. 2528). Jest to prawdopodobnie stare wyrobisko po eksploatacji glin lub iłów, na którym, ze względu na nieprzepuszczalność podłoża, nastąpiło stagnowanie wody i uruchomienie procesów torfotwórczych. Występują tu gatunki roślin zagrożonych na terenie Górnego Śląska: siedmiopalecznik błotny, wąkrota zwyczajna, czermień błotna, tojeść bukietowa, bobrek trójlistkowy, rzęśl sp., salwinia, żabiściek pływający, a oprócz tego szereg gatunków wodnych i bagiennych bardziej pospolitych. Obszar użytku jest stosunkowo niewielki, ale jednak stanowi cenną ostoję szeregu gatunków ptaków. Występuje tu: bąk, bączek (oba gatunki o randze europejskiej), czapla purpurowa, błotniak stawowy, kropiatka, rybitwa rzeczna, czarna i białowąsa, zimorodek, derkacz, dubelt i inne.

Użytki ekologiczne na gruntach Nadleśnictwa

Nazwa użytku Podstawa prawna	Leśnictwo Oddział	Pow. [ha]	Rodzaj użytku ekologicznego	Rodzaj powierzchni
Paprocany Rozporządzenie Nr 3/07 Wojewody Śląskiego w sprawie uznania za użytk ekologiczny łąki, torfowiska i stawu pod nazwą „Paprocany” w gminie Tychy. Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 55 poz. 1688 z dnia 04.07.2003 r.	Żwaków 651 d, k, 662 b, c, 663 a.	19,06	Łąka, stawy, bagna	E-Ł, E-N, E-Ws
Użytek bez nazwy (Wierzysko) Uchwała nr XXII/102/92 Rady Miejskiej w Łaziskach Górnych z dnia 2 kwietnia 1992 r.	Mokre 374 b,c,f,g,j,k,n,p,~a,~b	19,26	Lasy	Ls, B

Położenie użytków ekologicznych w Nadleśnictwie Kobiór

2.6. Zespół przyrodniczo - krajobrazowy

Celem powołania zespołu przyrodniczo-krajobrazowego jest ochrona fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego o wyjątkowych walorach widokowych i estetycznych.

Góra Chełmeczki jest najwyższym wyniesieniem okolic Bierunia – 264 m n.p.m. Jest to miejsce ważne dla lokalnej społeczności ze względów religijnych – istnieje tu zabytkowa kapliczka MB Częstochowskiej – historycznych i kulturowych. Prowadził tędy ważny szlak komunikacyjny i handlowy związany z handlem solą. Obecnie przebiega tędy jeden z głównych szlaków turystycznych województwa śląskiego – czerwony – i trasa rowerowa nr 152.

Góra Chełmeczki jest położona w centrum obszaru niegdyś wyłącznie rolniczego i leśnego, ograniczonego od północy drogą DK 44, od wschodu DW 931, od południa doliną Gostyni, od zachodu lokalną linią kolejową. Ochroną objęto znacznie mniejszy obszar – wyłącznie leśny i rolny – w celu zabezpieczenia go przed presją urbanizacyjną.

Uchwała NR XI/14/2021 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 25 listopada 2021 r, powołuje zespół przyrodniczo – krajobrazowy o nazwie Góra Chełmeczki o powierzchni 120,20 ha i określa dla niego szereg zakazów – najważniejszy z nich zabrania zmiany sposobu użytkowania ziemi. Lista zakazów jest podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

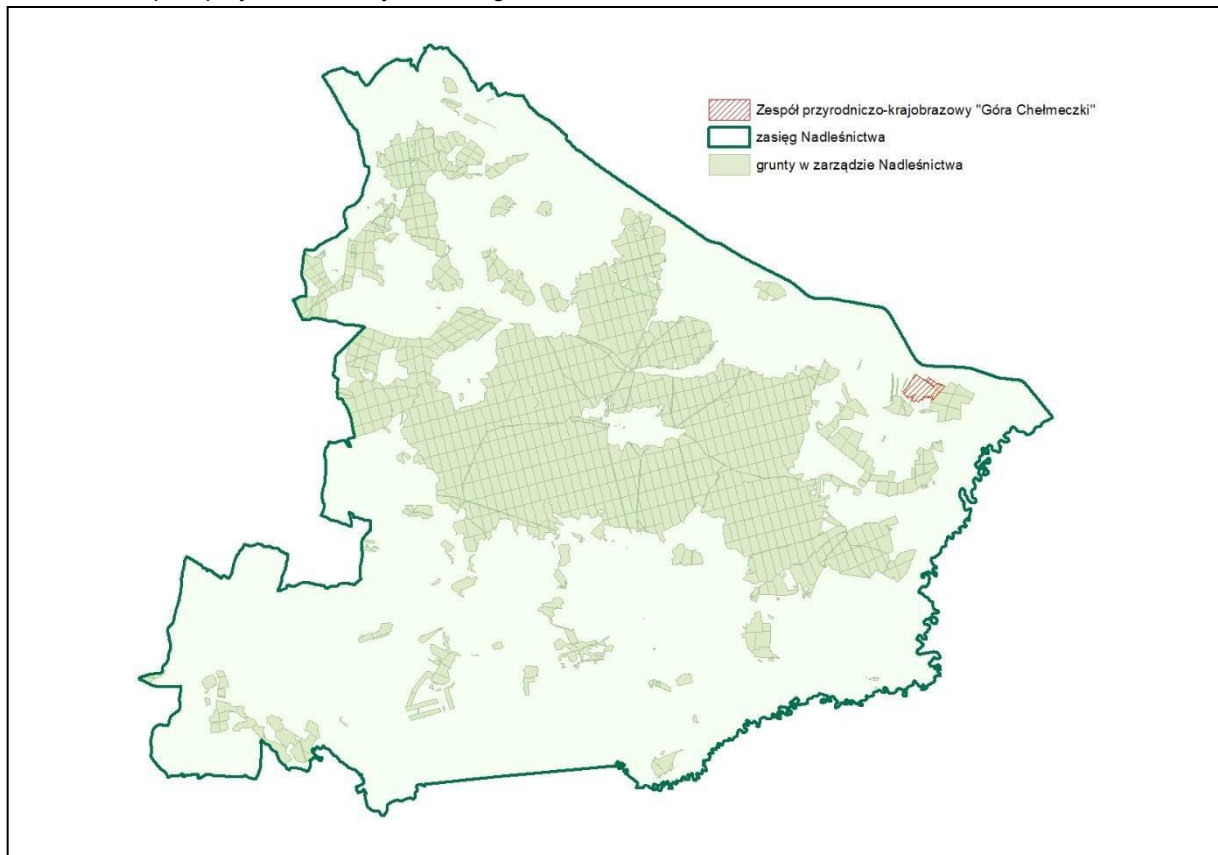
W granicach opisywanego zespołu znajdują się fragmenty oddziałów Nadleśnictwa:

- o 769 h, i, j, m
- o 771 h, ~b
- o 774 a
- o 775 a.

Łącznie 17,09 ha, należące do leśnictwa Świerczyniec i Wola.

Zasady gospodarowania na terenach leśnych nie są sprzeczne z żadnym punktem z listy zakazów obowiązujących dla zespołu przyrodniczo – krajobrazowego.

Położenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego w Nadleśnictwie Kobiór

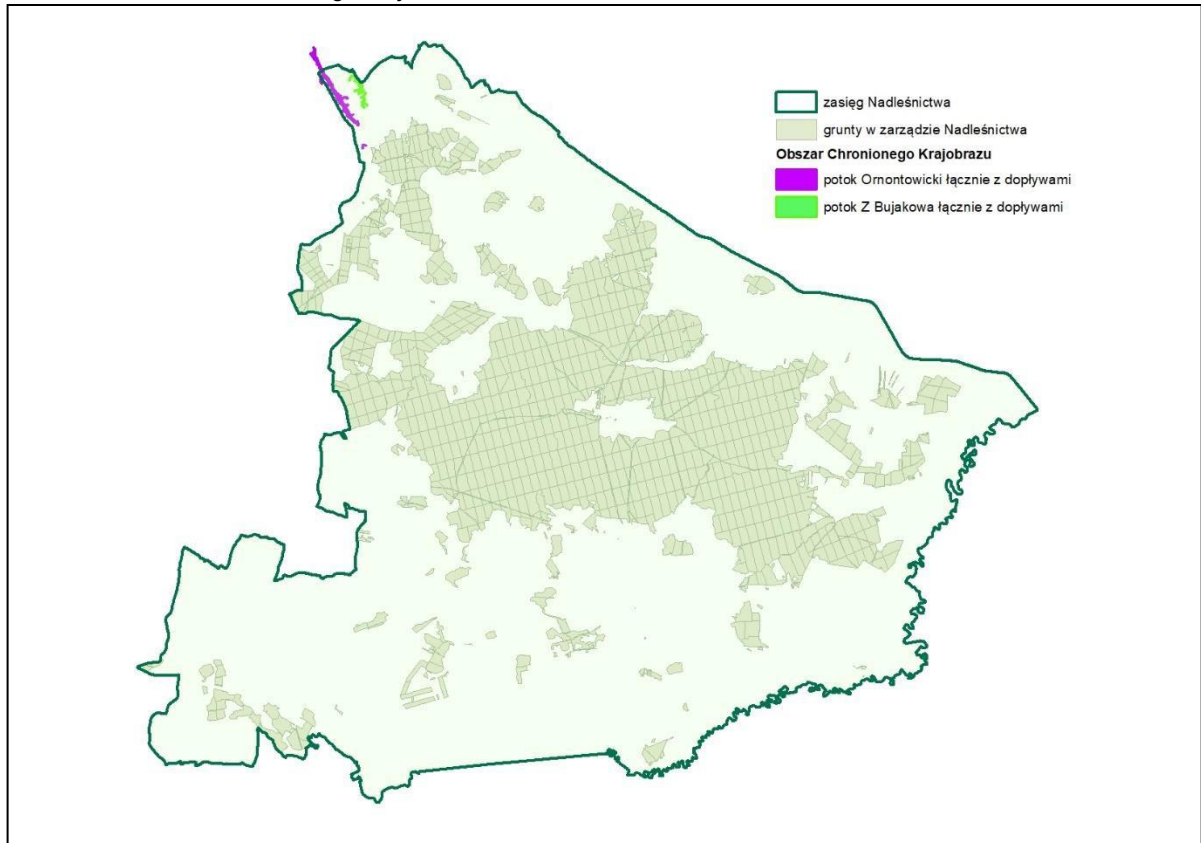
2.7. Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu jest wyróżniany ze względu na wyjątkowe walory krajobrazowe, zróżnicowane systemy ekologiczne lub pełnią funkcję korytarza ekologicznego. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Kobiór istnieją dwa OChK w gminie Ornontowice na gruntach nienależących do LP. Rada Gminy w roku 2003 uchwaliła objęcie ochroną części dwóch dolin miejscowych potoków: Ornontowickiego i jego dopływu o nazwie Potok z Bujakowa. Potok Ornontowicki należy do zlewni Kłodnicy, jest częściowo uregulowany i otoczony zabudową mieszkaniową. Jego dopływ – Potok z Bujakowa – jest bardziej naturalny, położony wśród gruntów rolnych i zadrzewień. Życzeniem miejscowej społeczności było uchronienie tych potoków przed dalszą zabudową i zmianą dotychczasowego wyglądu.

OChK noszą nazwy:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Potoku Ornontowickiego łącznie z dopływami
- Obszar Chronionego Krajobrazu Potoku Z Bujakowa łącznie z dopływami.

Położenie obszarów chronionego krajobrazu w Nadleśnictwie Kobiór

2.8. Stanowiska dokumentacyjne

Na gruntach Nadleśnictwa nie ma stanowisk dokumentacyjnych, jedynie w pobliżu oddziału 374 (180 m na zachód) zlokalizowane jest geologiczne stanowisko dokumentacyjne – dawny kamieniołom piaskowców karbońskich. Jest to odsłonięcie o powierzchni 0,10 ha, ukazujące budowę geologiczną Zrębu Mikołowskiego.

2.9. Ochrona gatunkowa

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk, gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. Szczególnym przypadkiem jest strefowa ochrona obszaru rozrodu i regularnego przebywania, zastosowana w Nadleśnictwie Kobiór dla bielika.

2.9.1. Prawnie chronione i rzadkie gatunki roślin

Występujące na obszarze Nadleśnictwa gatunki chronione i rzadkie gatunki roślin przedstawiono w Programie w wykazie tabelarycznym na podstawie danych otrzymanych w toku prac urzędniowych, jak i uzyskanych z opracowań oraz waloryzacji omawianych terenów. Poniżej zamieszczono listę roślin chronionych i rzadkich, których stanowiska zostały potwierdzone w ramach weryfikacji zleconej przez Nadleśnictwo i wykonanej w 2021 r. Stanowiska roślin chronionych zostały zakodowane w opisach taksacyjnych, w bloku osobliwości przyrodniczych.

Chronione gatunki roślin stwierdzone na gruntach Nadleśnictwa.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony*, kategoria zagrożenia**	Lokalna kategoria zagrożenia ***	Ilość stanowisk ****
1.	bagno zwyczajne	<i>Ledum palustre</i>	Cz	NT	7
2.	biczycza trójwrębna	<i>Bazzania trilobata</i>	Cz, LC	NT	2
3.	bielistka siwa	<i>Leucobryum glaucum</i>	Cz	NT	3
4.	bobrek trójlistkowy	<i>Menyanthes trifoliata</i>	Cz	NT	1
5.	brodawkowiec czysty	<i>Pseudoscleropodium purum</i>	Cz	LC	7
6.	ciemniżyca zielona	<i>Veratrum lobelianum</i>	Cz	NT	2
7.	czosnek niedźwiedzi	<i>Allium ursinum</i>	Cz	LC	2
8.	długosz królewski	<i>Osmunda regalis</i>	C, VU	EN	1
9.	drabik drzewkowaty	<i>Climacium dendroides</i>	Cz	LC	3
10.	dzióbekowiec Zetterstedta	<i>Eurhynchium angustirete</i>	Cz	LC	5
11.	fałdownik nastroszony	<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>	Cz	LC	5
12.	fałdownik trzyczędowy	<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>	Cz	NT	1
13.	gajnik lśniący	<i>Hylocomium splendens</i>	Cz	LC	1
14.	grzybień białe	<i>Nymphaea alba</i>	Cz	LC	3
15.	grzybień północne	<i>Nymphaea candida</i>	Cz, NT	VU	4
16.	kotewka orzech wodny	<i>Trapa natans</i>	C, VU	EN	3
17.	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>	Cz	-	23
18.	kukułka szerokolistna	<i>Dactylorhiza majalis</i>	Cz, NT	LC	10
19.	modrzewnica zwyczajna	<i>Andromeda polifolia</i>	Cz	VU	1
20.	mokradłoszka zaostrowana	<i>Calliergonella cuspidata</i>	Cz	LC	3
21.	nastroszek Brucha	<i>Ulota bruchii</i>	Cz, VU	NT	13
22.	nastroszek kędzierzawy	<i>Ulota crispa</i>	Cz, VU	NT	7
23.	natorfek nagi	<i>Odontoschisma denudatum</i>	C, NT	EN	2
24.	pędzliczek brodawkowaty	<i>Syntrichia papillosa</i>	Cz, R	NT	1
25.	pędzliczek szerokolistny	<i>Syntrichia latifolia</i>	Cz, R	NT	1
26.	pióropusznik strusi ¹⁾	<i>Matteucia struthiopteris</i>	Cz	-	3
27.	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>	Cz	LC	29
28.	plywacz zachodni	<i>Utricularia australis</i>	C, NT	EN	1
29.	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>	Cz	LC	33
30.	próchniczek błotny	<i>Aulacomnium palustre</i>	Cz	LC	9
31.	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>	Cz	LC	31

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony*, kategoria zagrożenia**	Lokalna kategoria zagrożenia ***	Ilość stanowisk ****
32.	salwinia pływająca	<i>Salvinia natans</i>	C	VU	13
33.	szurpek porosły	<i>Orthotrichum lyellii</i>	Cz, R	NT	3
34.	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>	Cz	LC	25
35.	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>	Cz	LC	27
36.	torfowiec Girgensohna	<i>Sphagnum girgensohnii</i>	Cz	LC	15
37.	torfowiec kończysty	<i>Sphagnum fallax</i>	Cz	LC	13
38.	torfowiec magellański	<i>Sphagnum magellanicum</i>	Cz	VU	1
39.	torfowiec nastroszony	<i>Sphagnum squarrosum</i>	Cz	LC	5
40.	torfowiec pogięty	<i>Sphagnum flexuosum</i>	Cz	LC	6
41.	torfowiec Russowa	<i>Sphagnum russowii</i>	Cz	LC	3
42.	torfowiec zanurzony	<i>Sphagnum inundatum</i>	Cz	LC	2
43.	torfowiec ząbkowany	<i>Sphagnum denticulatum</i>	Cz	LC	5
44.	tujowiec tamaryszkowaty	<i>Thuidium tamariscinum</i>	Cz	LC	1
45.	wawrzynek wilczełyko	<i>Daphne mezereum</i>	Cz	LC	7
46.	widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>	Cz, NT	LC	7
47.	widłak jałowcowaty	<i>Lycopodium annotinum</i>	Cz, NT	LC	1
48.	widłoząb kędzierzawy	<i>Dicranum polysetum</i>	Cz	LC	3
49.	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>	Cz	LC	37

1) – nie ewidencjonowano sztucznych stanowisk tego gatunku związanych z odpadami ogrodniczymi.

* Gatunki objęte ochroną ścisłą(C) lub częściową(Cz) zgodnie z Rozp. M Ś z 9 października 2014 r.

** Kategoria zagrożenia w Polsce za: „Weryfikacja stanowisk prawnie chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków flory naczyniowej i bryoflory na terenie Nadleśnictwa Kobiór” z 2021 r.: EN–zagrożony, VU-narażony, NT-bliiski zagrożenia, LC-niższego ryzyka, R – rzadki.

*** - status zagrożenia w województwie śląskim.

**** Adresy stanowisk w załącznikach.

Na obszarze Nadleśnictwa Kobiór występują także gatunki nie objęte ochroną w myśl Rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 października 2014 r., ale uważane za cenne i rzadkie w regionie górnośląskim.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status w Śl*
1.	czermień błotna	<i>Calla palustris</i>	NT
2.	siedmiopalecznik błotny	<i>Comarum palustre</i>	NT
3.	starzec kędzierzawy	<i>Senecio rivularis</i>	NT
4.	okrężnica bagienna	<i>Hottonia palustris</i>	VU
5.	jeżogłówka pojedyncza	<i>Sparganium emersum</i>	LC
6.	skrzyp olbrzymi	<i>Equisetum telmateia</i>	NT
7.	tojeść bukietowa	<i>Lysimachia thyrsoflora</i>	NT
8.	kokoryczka okółkowa	<i>Polygonatum verticillatum</i>	LC

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status w ŚI*
9.	piłowacz zwyczajny	<i>Utricularia vulgaris</i>	LC

* - status zagrożenia w województwie śląskim

2.9.2. Prawnie chronione gatunki zwierząt

Na terenie Nadleśnictwa Kobiór nie przeprowadzono szczegółowej kompleksowej inwentaryzacji ani monitoringu fauny. W związku z tym trudno określić liczebność zwierząt oraz dokładną ich lokalizację. Informacje o stanowiskach gatunków chronionych prawem polskim i międzynarodowym pochodzą z ogólniejszych opracowań przyrodniczych, dotyczących również obszaru Nadleśnictwa, a także z obserwacji służby leśnej. Wyjątkiem jest (cytowane poniżej) opracowanie ornitologiczne z roku 2012 – może już nie być w pełni aktualne.

Lokalizacja miejsc lęgowych gatunków wymagających ochrony strefowej posłużyły do powołania stref ochrony ostoi bielika. Natomiast na podstawie obserwacji służby leśnej znane są niektóre obszary występowania nielicznych gatunków zamieszczonych w tabeli poniżej.

Pozostałe gatunki zwierząt chronionych mają zasięg bardziej ogólny, a informacje o ich występowaniu pochodzą z opisów obszarów Natura 2000, parków krajobrazowych, rezerwatów i innych obszarów chronionych, waloryzacji przyrodniczej gmin i innych jednostek administracji państwowej.

Lista gatunków zwierząt chronionych zlokalizowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa.

Lp.	Gatunek	Adres leśny	Ochrona
1	Bóbr europejski	(dane niejawne)	Cz, II
2	Wydra		Cz, II
3	Bielik		C, I
4	Muchołówka białoszyja		C, I
5	Żuraw		C
6	Traszka zwyczajna		Cz
7	Kumak nizinny		C, II
8	Jelonek rogacz		Cz, II
9	Pachnica dębowa		C, II
10	Osadnik wielkooki		C
11	Kozioróg dębosz		C, II

Gatunki objęte ochroną ścisłą(C) lub częściową(Cz) zgodnie z Rozp. M Ś z 16 grudnia 2016 r
II - gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej
I – gatunki wymienione w załączniku I Dyrektywy Ptasiej

Lista gatunków zwierząt objętych ochroną prawną, wykazywanych w ramach waloryzacji obszarów w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Kobiór.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony	Uwagi
Bezkręgowce				
1.	Modraszek bagniczek	<i>Plebeius optilete</i>	Cz	
2.	M. nausitous	<i>Maculinea nausithous</i>	C, II	
3.	Biegacz skórzasty	<i>Carabus coriaceus</i>	Cz	
4.	B.fioletowy	<i>C.violaceus</i>	-	gatunek lokalnie cenny
5.	B.ogrodowy	<i>C.hortensis</i>	-	gatunek lokalnie cenny
9.	B. Ulricha	<i>C. ulrichii</i>	Cz	
7.	B. pomarszczony	<i>C. intricatus</i>	Cz	
8.	B. gajowy	<i>C. nemoralis</i>	-	gatunek lokalnie cenny
9.	B. zielonożłoty	<i>C. auronitens</i>	Cz	
10.	B. granulowany	<i>C. granulatus</i>	-	gatunek lokalnie cenny
11.	B. pomarszczony	<i>C. intricatus</i>	Cz	
12.	Trzmiel gajowy	<i>Bombus lucorum</i>	Cz	
13.	T. ziemny	<i>B. terrestris</i>	Cz	
14.	T. kamiennik	<i>B. lapidarius</i>	Cz	
15.	Mrówka rudnica	<i>Formica rufa</i>	Cz	

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony	Uwagi
16.	Rak stawowyn (błotny)	<i>Ascatus leptodactylus</i>	Cz	Jeziro i uż. ek. Paprocany
Ryby				
1.	Piskorz	<i>Misgurnus fossilis</i>	Cz, II	Jeziro Paprocany
Płazy i gady				
1.	Traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>	C, II	
2.	T. górską	<i>T. alpestris</i>	Cz	
3.	Grzebiuszka ziemna	<i>Pelobates fuscus</i>	C	
4.	Ropucha szara	<i>Bufo bufo</i>	Cz	
5.	Ropucha zielona	<i>Pseudepidalea viridis</i>	C	
6.	Ropucha paskówka	<i>Epidalea calamita</i>	C	
7.	Rzekotka drzewna	<i>Hyla arborea</i>	C	
8.	Żaba jeziorkowa	<i>Pelophylax lessonae</i>	Cz	
9.	Z. śmieszka	<i>Pelophylax ridibundus</i>	Cz	
10.	Ż. wodna	<i>Pelophylax esculentus</i>	Cz	
11.	Ż. trawna	<i>R. temporaria</i>	Cz	
12.	Ż. moczarowa	<i>R. arvalis</i>	C	
13.	Jaszczurka zwinka	<i>Lacerta agilis</i>	Cz	
14.	J. żyworodna	<i>Zootoca vivipara</i>	Cz	
15.	Padalec zwyczajny	<i>Anguis fragilis</i>	Cz	
16.	Zaskroniec zwyczajny	<i>Natrix natrix</i>	Cz	
17.	Żmija zygzakowata	<i>Vipera berus</i>	Cz	
Ssaki				
1.	Jeż wschodni	<i>Erinaceus roumanicus</i>	Cz	
2.	Ryjówka aksamitna	<i>Sorex araneus</i>	Cz	
3.	Ryjówka malutka	<i>S. minutus</i>	Cz	
4.	Rzęsorek rzeczek	<i>Neomys fodiens</i>	Cz	
5.	Zębiełek karliczek	<i>Crocidura suaveolens</i>	Cz	
6.	Nocek wąsatek	<i>Myotis mystcinus</i>	C	
7.	Nocek łydkowłosy	<i>M. dasycyneme</i>	C, II	
8.	Nocek rudy	<i>M. daubentonii</i>	C	
9.	Karlik malutki	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	C	
10.	Karlik większy	<i>P. nathusii</i>	C	
11.	Borowiec wielki	<i>Nyctalus noctula</i>	C	
12.	Mroczek poźlocisty	<i>Eptesicus nilssoni</i>	C	
13.	Mroczek późny	<i>E. serotinus</i>	C	
14.	Mopek zachodni	<i>Barbastella barbastellus</i>	C, II	
15.	Wiewiórka pospolita	<i>Sciurus vulgaris</i>	Cz	
16.	Orzesznica	<i>Muscardinus avellanarius</i>	C	
17.	Koszatka	<i>Dryomys nitedula</i>	C	
18.	Popielica	<i>Glis glis</i>	Cz	
19.	Gronostaj	<i>Mustela erminea</i>	Cz	
20.	Łasica	<i>M. nivalis</i>	Cz	
21.	Smużka leśna	<i>Sicista betulina</i>	C	
22.	Kret	<i>Talpa europaea</i>	Cz	
23.	Badylarka	<i>Micromys minutus</i>	Cz	
24.	Mysz zaroślowa	<i>Apodemus sylvaticus</i>	Cz	
25.	Karczownik ziemnowodny	<i>Arvicola amphibius</i>	Cz	

Gatunki objęte ochroną ścisłą(C) lub częściową(Cz) zgodnie z Rozp. M Ś z 16 grudnia 2016 r II - gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej.

Na obszarze Nadleśnictwa Kobiór w roku 2012 wykonano inwentaryzację ornitologiczną opartą na sprawdzonych i uznanych metodach liczeń ptaków. Niżej zamieszczona tabela zawiera 39 wybranych gatunków lęgowych, którym poświęcono szczególną uwagę. Ogólnie na podstawie obserwacji z lat wcześniejszych i późniejszych przyjmuje się występowanie 275 gatunków ptaków, tj. około 62% wszystkich gatunków krajowych, w tym 150 gatunków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych a także 125 przelotnych, zalatujących i zimujących. Duża część rzadkich gatunków przelotnych nie jest związana z lasami nadleśnictwa, ale z obecnością licznych zbiorników wody – szczególnie wielkopowierzchniowych.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony, kategoria zagrożenia
1.	Bączek	<i>Ixobrychus minutus</i>	C, DP 1, EN
2.	Bąk	<i>Botaurus stellaris</i>	C, DP 1, VU
3.	Bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>	C, DP 1, CR
4.	Błotniak stawowy	<i>Circus aeruginosus</i>	C, DP 1, VU
5.	Bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>	C, DP 1, VU
6.	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	C, DP 1, EN
7.	Derkacz	<i>Crex crex</i>	C, DP 1, VU
8.	Dudek	<i>Upupa epops</i>	C, VU
9.	Dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	C, DP 1, VU
10.	Dzięcioł średni	<i>Dendrocoptes medius</i>	C, DP 1, VU
11.	Dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>	C, DP 1, VU
12.	Gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>	C, DP 1, VU
13.	Jarzębatka	<i>Sylvia nisoria</i>	C, DP 1, VU
14.	Jastrząb	<i>Accipiter gentilis</i>	C, VU
15.	Kobuz	<i>Falco subbuteo</i>	C, EN
16.	Krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	C, VU
17.	Kropiatka	<i>Porzana porzana</i>	C, DP 1, EN
18.	Kruk	<i>Corvus corax</i>	Cz, NT
19.	Krzyżodziób świerkowy	<i>Loxia curvirostra</i>	C, EN
20.	Lerka	<i>Lullula arborea</i>	C, DP 1, VU
21.	Muchołówka białoszyja	<i>Ficedula albicollis</i>	C, DP 1, VU
22.	Muchołówka mała	<i>Ficedula parva</i>	C, DP 1, EN
23.	Myszołów	<i>Buteo buteo</i>	C, NT
24.	Ortolan	<i>Emberiza hortulana</i>	C, DP 1, VU
25.	Płomykówka	<i>Tyto alba</i>	C, CR
26.	Podróżniczek	<i>Luscinia svecica</i>	C, DP 1, EN
27.	Puszczyk	<i>Strix aluco</i>	C, LC
28.	Rybitwa białowąsa	<i>Chlidonias hybridus</i>	C, DP 1, VU
29.	Rybitwa czarna	<i>Chlidonias niger</i>	C, DP 1, EN
30.	Samotnik	<i>Tringa ochropus</i>	C, DP 1, NT
31.	Siniak	<i>Columba oenas</i>	C, VU
32.	Słonka	<i>Scolopax rusticola</i>	Łowny, VU
33.	Słepowron	<i>Nycticorax nycticorax</i>	C, DP 1, VU
34.	Trzmielojad	<i>Pernis apivorus</i>	C, DP 1, EN
35.	Uszatka	<i>Asio otus</i>	C, VU
36.	Zielonka	<i>Zapornia parva</i>	C, DP 1, CR
37.	Zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	C, DP 1, VU
38.	Zniczek	<i>Regulus ignicapillus</i>	C, VU
39.	Zuraw	<i>Grus grus</i>	C, DP 1, VU

Gatunki objęte ochroną ścisłą(C) lub częściową(Cz) zgodnie z Rozp. M Ś z 16 grudnia 2016 r
Czerwona lista ptaków województwa śląskiego (2013): RE-gatunek wymarły regionalnie, CR-krytycznie zagrożony, EN-zagrożony, VU-narażony, NT-bliski zagrożenia, LC-najmniejszej troski.
DP 1 - gatunek objęty Załącznikiem I art. 4 dyrektywy 2009/147/WE (Dyrektywa Ptasia)

Lista pozostałych gatunków lęgowych Nadleśnictwa Kobiór

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony, kategoria zagrożenia
1.	Bażant	<i>Phasianus colchicus</i>	łowny
2.	Białorzotka	<i>Oenanthe oenanthe</i>	C, VU
3.	Bogatka	<i>Parus major</i>	C, LC
4.	Brzegówka	<i>Riparia riparia</i>	C, VU
5.	Brzęczka	<i>Locustella luscinioides</i>	C, NT
6.	Cierniówka	<i>Sylvia communis</i>	C, NT
7.	Cyraneczka	<i>Anas crecca</i>	łowny, CR
8.	Cyranka	<i>Anas querquedula</i>	C, EN
9.	Czajka	<i>Vanellus vanellus</i>	C, VU
10.	Czernica	<i>Aythya fuligula</i>	łowny, NT
11.	Czyż	<i>Spinus spinus</i>	C, DD
12.	Dymówka	<i>Hirundo rustica</i>	C, NT
13.	Dzierlatka	<i>Galerida cristata</i>	C, CR
14.	Dzięcioł duży	<i>Dendrocoptes major</i>	C, LC
15.	Dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	C, NT

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony, kategoria zagrożenia
16.	Dzięciołek	<i>Dendrocopos minor</i>	C, VU
17.	Dziwonia	<i>Erythrura erythrura</i>	C, VU
18.	Dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	C, LC
19.	Gajówka	<i>Sylvia borin</i>	C, VU
20.	Gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	Cz, VU
21.	Gęgawa	<i>Anser anser</i>	łowny, VU
22.	Gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	C, VU
23.	Głowienka	<i>Aythya ferina</i>	łowny, NT
24.	Gołąb miejski	<i>Colomba livia f. urbana</i>	Cz
25.	Grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	C, VU
26.	Grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	łowny, LC
27.	Jerzyk	<i>Apus apus</i>	C, LC
28.	Kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	C, LC
29.	Kawka	<i>Corvus monedula</i>	C, LC
30.	Klaskawka	<i>Saxicola rubicola</i>	C, NT
31.	Kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	C, VU
32.	Kopciuszek	<i>Phoenicurus ochropus</i>	C, LC
33.	Kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Cz, NT
34.	Kos	<i>Turdus merula</i>	C, LC
35.	Kowalik	<i>Sitta europaea</i>	C, LC
36.	Krakwa	<i>Anas strepera</i>	C, VU
37.	Krętogłów	<i>Jynx torquilla</i>	C, NT
38.	Krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	łowny, LC
39.	Kszyk	<i>Gallinago gallinago</i>	C, EN
40.	Kukułka	<i>Cuculus canorus</i>	C, LC
41.	Kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	C, LC
42.	Kuropatwa	<i>Perdix perdix</i>	łowny, VU
43.	Kwicoł	<i>Turdus pilaris</i>	C, LC
44.	Łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	C, NT
45.	Łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	C, LC
46.	Łyska	<i>Fulica atra</i>	łowny, NT
47.	Makolągwa	<i>Linaria cannabina</i>	C, VU
48.	Mazurek	<i>Passer montanus</i>	C, LC
49.	Modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	C, LC
50.	Muchołówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	C, NT
51.	Muchołówka żalobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	C, NT
52.	Mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	C, NT
53.	Oknówka	<i>Delichon urbicum</i>	C, NT
54.	Paszkot	<i>Turdus viscivorus</i>	C, NT
55.	Pelzacz leśny	<i>Certia familiaris</i>	C, NT
56.	Pelzacz ogrodowy	<i>Certia brachydactyla</i>	C, NT
57.	Perkoz dwuczuby	<i>Pediceps cristatus</i>	C, LC
58.	Perkoz rdzawoszyi	<i>Pediceps griseogena</i>	C, EN
59.	Perkozek	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	C, VU
60.	Piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	C, LC
61.	Piegża	<i>Sylvia curruca</i>	C, NT
62.	Pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	C, LC
63.	Pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	C, NT
64.	Pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	C, LC
65.	Pliszka żółta	<i>Motacilla flava</i>	C, NT
66.	Płaskonos	<i>Anas clypeata</i>	C, EN
67.	Poklaskwa	<i>Saxicola rubetra</i>	C, VU
68.	Pokrzywnica	<i>Prunella modularis</i>	C, NT
69.	Potrzeszcz	<i>Emberiza calandra</i>	C, NT
70.	Potrzos	<i>Emberiza schoeniclus</i>	C, NT
71.	Pójdźka	<i>Athene noctua</i>	C, VU
72.	Przepiórka	<i>Coturnix coturnix</i>	C, VU
73.	Pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	C, NT
74.	Raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	C, VU
75.	Remiz	<i>Remiz pendulinus</i>	C, VU
76.	Rokitniczka	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	C, LC
77.	Rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	C, LC

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony, kategoria zagrożenia
78.	Rybitwa rzeczna	<i>Sterna hirundo</i>	C, VU
79.	Sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	C, LC
80.	Sieweczka rzeczna	<i>Charadrius dubius</i>	C, VU
81.	Sikora czarnogłówka	<i>Poecile montanus</i>	C, NT
82.	Sikora czubątka	<i>Lophophanes cristatus</i>	C, VU
83.	Sikora sosnowka	<i>Periparus ater</i>	C, LC
84.	Sikora uboga	<i>Poecile palustris</i>	C, NT
85.	Skowronek	<i>Alauda arvensis</i>	C, LC
86.	Słownik rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>	C, NT
87.	Sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	C, LC
88.	Sroka	<i>Pica pica</i>	C, LC
89.	Srokosz	<i>Lanius excubitor</i>	C, EN
90.	Strumieniówka	<i>Locustella fluviatilis</i>	C, VU
91.	Strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	C, LC
92.	Szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	C, NT
93.	Szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	C, LC
94.	Smieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	C, VU
95.	Śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	C, LC
96.	Świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>	C, NT
97.	Świergotek łąkowy	<i>Anthus pratensis</i>	C, VU
98.	Świerszczak	<i>Locustella naevia</i>	C, VU
99.	Świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	C, LC
100.	Trzciniak	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	C, LC
101.	Trzcinniczek	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	C, LC
102.	Trznadel	<i>Emberiza citrinella</i>	C, LC
103.	Turkawka	<i>Streptopelia turtur</i>	C, VU
104.	Wilga	<i>Oriolus oriolus</i>	C, LC
105.	Wodnik	<i>Rallus aquaticus</i>	C, EN
106.	Wrona siwa	<i>Corvus cornix</i>	Cz, NT
107.	Wróbel	<i>Passer domesticus</i>	C, NT
108.	Zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>	C, NT
109.	Zausznik	<i>Podiceps nigricollis</i>	C, VU
110.	Zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	C, LC

Gatunki objęte ochroną ścisłą(C) lub częściową(Cz) zgodnie z Rozp. M Ś z 16 grudnia 2016 r
Czerwona lista ptaków województwa śląskiego (2013): RE-gatunek wymarły regionalnie, CR-krytycznie zagrożony, EN-zagrożony, VU-narażony, NT-bliski zagrożenia, LC-najmniejszej troski.

Na przelotach i zimowisku obserwowano 125 gatunków. Były to m.in.: orzeł przedni, orlik, łabędź krzykliwy, batalion, orzechówka, kulik wielki.

2.9.3. Ochrona strefowa

Na gruntach Nadleśnictwa Kobiór zlokalizowane są strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania bielika.

Powołane zostały decyzjami Wojewody Śląskiego i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach, w latach 2005 - 2019. Obecnie istnieją 2 strefy ochrony gniazd: bielika. Ponadto w rezerwacie Żubrowisko istnieje gniazdo bielika nie podlegające odrębnej ochronie w postaci stref.

Gatunek, o którym tu mowa, podlega ustawowo ochronie czynnej, dotyczą go także zakazy wyrażone w § 6 ust. 3 i 4 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, a w konsekwencji obowiązek utworzenie stref ochronnych wokół ich gniazd. Dla bielika obowiązuje całoroczny zakaz czynności gospodarczych w promieniu 200 m od gniazda. Strefa okresowa powinna mieć promień 500 m. W strefie okresowej dla bielika zakaz prowadzenia czynności gospodarczych obowiązuje od 1 stycznia do 31 lipca. W tym terminie bez zezwolenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska zabrania się:

- przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości oraz osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarem objętym ochroną, oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą
- wycinania drzew lub krzewów
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków
- wznoszeniu obiektów, urządzeń i instalacji.

W trakcie prowadzenia prac w granicach strefy ochronnej, w sytuacji stwierdzenia obecności bielika w rejonie gniazda prace należy przerwać i wznowić dopiero po opuszczeniu terenu przez te ptaki. Prace w strefie okresowej poza okresem ochronnym, należy prowadzić ze szczególną ostrożnością, z uwagi na możliwą całoroczną obecność ptaków w bliskim sąsiedztwie gniazd.

Ogółem powierzchnia drzewostanów, w których zlokalizowane są strefy wynosi 112,04 ha, w tym w strefach stałych 30,12 ha.

Strefy całoroczne zaliczone są do lasów referencyjnych. Dokładna lokalizacja stref jest zamieszczona w danych niejawnych.

Powierzchnie stref zostały zweryfikowane wg aktualnych danych geodezyjnych.

Zestawienie stref ochrony ostoi

Lp.	Gatunek	Leśnictwo	Decyzja RDOŚ	Powierzchnia			Uwagi
				Strefa całoroczna	Strefa okresowa	Razem	
1.	Bielik	Pawłowice		9,52	27,04	36,56	
2.	Bielik	Zgoń		20,60	54,88	75,48	

2.9.4. Żubry w lasach pszczyńskich

Pierwszych prób osiedlenia żubrów na Górnym Śląsku dokonano w roku 1865; ksiądz pszczyński Jan Henryk XI Hochberg dokonał zamiany z carem Aleksandrem II – 20 jeleni z lasów pszczyńskich na 4 białowieskie żubry.

Do leśnictwa Wygorzele w Nadleśnictwie Murcki sprowadzono 1 byka i 3 krowy, w wieku 2-3 lat. Zwierzęta, przywiezione wiosną transportem kolejowym do stacji Murcki, zostały umieszczone w zagrodzie o powierzchni 2 ha. Rok później zostały przeniesione do ogrodzonego zwierzyńca „Oberförsten” (Górne Lasy Pszczyńskie), o powierzchni 600 ha.

W latach 1880 i 1900 do stada sprowadzono dwa samce z berlińskiego ogrodu zoologicznego oraz w roku 1909 samca z Drezna. W 1893 roku do stada dołączyło 5 krów z Białowieży. Ostatecznie 12 (4/8) osobników to założyciele linii hodowlanej żubrów pszczyńskich. W roku 1891 zwierzęta zostają umieszczone w Nadleśnictwie Pszczyna, w zwierzyńcu „Niederförsten” (Dolne Lasy Pszczyńskie), bytując na powierzchni 11 tysięcy hektarów w kompleksie leśnym obejmującym teren od Cielmic do Jankowic pod Pszczyną, a centralny punkt stanowi zimowa szopa pokarmowa w Międzyrzeczu. W tym okresie hodowla miała charakter hodowli wolnej, z niekontrolowaną reprodukcją i okresowym dokarmianiem żubrów zimą.

Do 1936 roku żubry pszczyńskie pozostają własnością księząt pszczyńskich.

W latach II wojny światowej przechodzą pod zarząd władz okupacyjnych. Po jej zakończeniu ocalałe zwierzęta umieszczono w 3 hektarowej zagrodzie, którą następnie powiększono w 1947 roku do 40 ha.

W 1948 roku z inicjatywy Dyrekcji Lasów Państwowych Okręgu Śląskiego rozpoczyna się budowa rezerwatu o powierzchni 700 hektarów. Na tym terenie żubry przebywają do czasów obecnych.

Organizacyjnie hodowla żubrów prowadzona była do 1955 roku w Ośrodku Hodowli Żubrów, funkcjonującym na prawach leśnictwa w Nadleśnictwie Pszczyna. Po epidemii

pryszczycy, która miała miejsce na przełomie 1952/53 roku, ośrodek został przejęty przez Zarząd Ochrony Przyrody Ministerstwa Leśnictwa w Warszawie. Z dniem 1 stycznia 1979 roku Ośrodek Hodowli Żubrów w Pszczynie został przekazany pod zarządek Babiogórskiego Parku Narodowego w Zawoi, a w okresie od stycznia 1987 do 9 stycznia 1998 pod zarządek Ojcowskiego Parku Narodowego w Ojcowie. Od stycznia 1998 roku do grudnia 2002 roku żubry znajdowały się pod zarządem Nadleśnictwa Pszczyna, a po połączeniu Nadleśnictwa Pszczyna z Nadleśnictwem Kobiór żubry administracyjnie podlegają Nadleśnictwu Kobiór.

2.9.4.1. Wyniki hodowli

W trwającej blisko 140 lat hodowli żubrów w lasach pszczyńskich ich liczebność ulegała wahaniom, uzależniona była zarówno od potencjału rozrodczego osobników, ich kondycji, ale również od warunków społeczno – gospodarczych, w jakich prowadzono hodowlę. W latach 1865 – 1918 następuje rozwój ilościowy stada, od 4 osobników w 1865 roku do 74 w 1918 roku. W tym okresie sprowadzono do Pszczyny 12 żubrów, 203 się urodziło, 73 odstrzelono i sprzedano, 68 padło w wyniku „zabodzenia” lub kłusownictwa.

Okres od I wojny światowej aż do zakończenia procesu budowania państwowości polskiej na Górnym Śląsku w 1922 roku nie sprzyjał hodowli tych zwierząt, nastąpił katastrofalny spadek liczebności. W roku 1922 pozostały 3 osobniki: 2 byki (5 letni Plebejer i 3 letni Platon) oraz 18 letnia krowa Planta.

W kolejnym okresie hodowli, trwającym do wybuchu II wojny światowej nastąpił wzrost ilościowy stada do 19 osobników w 1939 roku. W roku 1946 w Pszczynie przebywa 20 osobników. Po blisko 90 latach hodowli w wyniku epidemii pryszczycy, na przełomie 1952/53 roku stado przestaje istnieć.

Po dwóch latach rozpoczęto proces odbudowy pszczyńskiej hodowli, sprowadzając pierwsze osobniki z Niepołomic i Smardzewic. W 1956 roku stado liczyło 13 osobników, wszystkie należały do linii białowiesko-kaukaskiej. W wyniku sukcesywnie realizowanej wymiany między stadami, ostatecznie żubry tej linii zostały z Pszczyny wywiezione. Na ich miejsce sprowadzono żubry pszczyńskie z Białowieży. Rozpoczął się okres ustabilizowania hodowli, gdzie liczebność stada wahała się od 24 do 40 osobników w kolejnych latach.

Współcześnie bardzo istotną, przełomową decyzją hodowlaną było włączenie do stada pszczyńskiego sprowadzonego z Niemiec byka Ramona – byka z linii białowieskiej, genetycznie odległego od reszty krajowej populacji. Jego potomstwo uważane jest obecnie za najcenniejsze osobniki dla hodowli żubrów w Polsce. Obecnie linia pszczyńska jest przetrzymywana jedynie w zagrodzie pokazowej, a linia białowieska w zasadniczej części rezerwatu, w warunkach hodowli półwolnej.

Obecnie stado składa się z 45 osobników (bez urodzonych w roku 2022): 24 samców i 21 samic. Najstarsza część stada, tj. w wieku 6 – 17 lat, obejmuje 17 szt.: 4 byki w wieku 6 - 11 lat i 13 krów w wieku 8 - 17 lat. Najmłodsza część stada (1 – 20 lat) składa się z 16 osobników: 10 samców i 6 samic. Młodych byków (3 – 5 lat) jest obecnie 10, a krów w tym samym wieku dwie.

3. Pozaustawowe formy ochrony przyrody

Do obiektów zasługujących na ochronę, których ochrona nie jest regulowana na poziomie ustawowym, ale np. zarządzeniami wewnętrznymi, resortowymi (Ministra Środowiska, DGLP, RDLP) należy zaliczyć przede wszystkim te, które zostały zinwentaryzowane w toku nadzwyczajnej waloryzacji przyrodniczej i będą przez administrację leśną traktowane specjalnie. Należą do nich m.in. lasy o charakterze zbliżonym do naturalnego, lasy na siedliskach wilgotnych i bagiennych, uprawy pochodne i drzewostany nasienne, a także zachowawcze, obiekty i miejsca o wartości historycznej oraz inne miejsca zasługujące na ochronę.

3.1. Lasy o charakterze zbliżonym do naturalnego

Na obszarze w zasięgu Nadleśnictwa Kobiór osadnictwo rolnicze i związane z nim trwałe wylesienia i eksploatacja lasów na istotną skalę, należy datować na XIII w., tj. okres osadnictwa na prawie niemieckim, obejmujący, m.in. szeroki pas doliny Pszczyнки i Wisły. Zasadnicze wylesienia należy datować na okres od średniowiecza do początków XVI w., tj. okres lokacji miast i wsi w zasięgu Nadleśnictwa Kobiór, np.: Mikołów – pocz. XIII w. (1222 r), Łaziska – koniec XIII w., Suszec – pocz. XIV w. (1326 r), Kobiór – XV w., Bieruń – X do XI w., Tychy – ok. 1500 r., Bojszowy – 1368 r.

Zasadniczy kształt współczesnych kompleksów leśnych pochodzi z okresu wydobycia węgla kamiennego na skalę przemysłową, intensywnego rozwoju hutnictwa i metalurgii, a także powstania linii kolejowych, tj. od połowy XVIII w. (1748 r. – kopalnie w okolicach Rudy i Murcek, 1846 r. - pierwsza linia kolejowa). U uruchomienie pierwszego wielkiego pieca opalanego koksem węglowym, w połączeniu z rozwojem komunikacji kolejowej, kończy okres eksploatacji lasów, jako źródła opału technologicznego (drewna opałowego i węgla drzewnego), ale zwiększa zapotrzebowanie na drewno konstrukcyjne – budowlane i kopalniane. Konieczność zabezpieczenia ciągłości dostaw taniego drewna zabezpieczyła trwałość obszarów leśnych, ale jednocześnie doprowadziła do zasadniczych zmian w składzie gatunkowym drzewostanów, zaburzenia naturalnych procesów ekologicznych i utraty miejscowych ekotypów.

Najprawdopodobniej w lasach Nadleśnictwa Kobiór nie ma drzewostanów, które nie były w jakiegokolwiek formie użytkowane i odnawiane, a zatem nie ma drzewostanów, w których nie przerwano ciągłości procesów ekologicznych. Na obszarze Nadleśnictwa nie ma także miejsc bezwzględnie niedostępnych, co mogłoby zapewniać brak użytkowania, i tak jest prawdopodobnie od dawna.

Pozostałością lasów naturalnych są jedynie pojedyncze egzemplarze dębów w rezerwacie „Żubrowisko” pochodzące z połowy XVIII wieku. Najstarsze z nich mogą pochodzić z początków XVIII wieku. Najstarsze buki również mogą pochodzić z drzewostanów naturalnych, z przełomu XVIII i XIX wieku.

3.2. Lasy o nadzwyczajnym bogactwie florystycznym

Nie ma obecnie aktualnych informacji o obszarach Nadleśnictwa szczególnie bogatych florystycznie. Dostępne waloryzacje florystyczne nie opisują szczególnego bogactwa gatunkowego na obszarze Nadleśnictwa. Znane stanowiska gatunków chronionych, zweryfikowane w roku 2021, wyjątkowo liczą ponad 10 gatunków, ale w tej liczbie zwykle znaczną część stanowią torfowce i inne mchy.

Dawna gospodarka leśna nastawiona na szybką produkcję drewna zmieniła radykalnie skład gatunkowy drzewostanów, a w konsekwencji warunki świetlne, wodne, chemizm gleby, budowę wierzchnich poziomów genetycznych. Dodatkowy, negatywny wpływ wywarły imisje przemysłowe, gazowe i pyłowe, silnie wpływające na organizmy żywe i chemizm gleby. W efekcie zamiast gatunków typowych dla grądów, dąbrów i niżowych buczyn, największe powierzchnie zajmują zwarte darnie turzycy drzączkowatej, trzęślicy, trzcinnika i orlicy z domieszką jeżyny. Wykluczają one rozwój innych gatunków runa, a także utrudniają samosiewy większości gatunków drzewiastych. Większość powierzchni Nadleśnictwa charakteryzuje się niewielkim różnicowaniem gatunkowym, albo obecnością gatunków pospolitych i wszędobylskich.

Do potencjalnie bogatych florystycznie siedlisk leśnych można zaliczyć: lasy wilgotne i świeże, olsy jesionowe, lasy łąkowe i lasy wyżynne przy założeniu, że stan siedliska jest nie gorszy niż N1 i N2, a drzewostan jest zgodny z siedliskiem. W warunkach Nadleśnictwa odpowiadają one grądom – szczególnie niskim na Lw (*Tilio-Carpinetum corydaletosum*), niekiedy dąbrowom niżowym (*Calamagrostio – Quercetum*), łągom jesionowo – olchowym (*Fraxino – Alnetum*) i łągom wiązowo – jesionowym (*Ficario – Ulmetum*). W Nadleśnictwie Kobiór istnieje jedynie nieco ponad 100 ha drzewostanów spełniających ww. warunki –

z przyjęciem również zgodności częściowej. Wszystkie położone są w leśnictwie Wola i Pawłowice.

Generalnie na większości siedlisk Lśw i Lw w runie dominują niekiedy gatunki z wyższych jednostek taksonomicznych – klasy i rzędu – np. podagrycznik, marzanka, gajowiec, szczyr, ale często jest to jeżyna, pokrzywa, malina, niecierpek drobnokwiatowy. Podobnie jest w runie OIJ i Lł gdzie najczęściej opisywano pokrzywę, jeżyny, maliny, nawłoc kanadyjską, niecierpka drobnokwiatowego.

Na słabą różnorodność runa, oprócz zubożonego składu drzewostanu, ma również wpływ zbyt niskie zwarcie, co powoduje łanowy rozrost gatunków wszędobylskich.

W lasach Nadleśnictwa Kobiór trudno wskazać jakiś większy, jednorodny obszar licznej koncentracji cennych i ciekawych gatunków roślin typowo leśnych. Na pozostałym obszarze Nadleśnictwa nawet stare drzewostany bukowe charakteryzują się ubóstwem runa właściwym dla kwaśnych buczyn, mimo że tylko niewiele z nich leży na uboższych sandrach Równiny Pszczyńskiej. Znacznie większe bogactwo gatunkowe wykazują zbiorowiska nieleśne: naturalne lub zbliżone do nich łąki trzęślicowe, naturalne, a nawet wtórne zbiorowiska bagienne, wodne i torfowiskowe.

3.3. Lasy na siedliskach wilgotnych i bagiennych

Na gruntach Nadleśnictwa Kobiór wyróżniono 10 siedlisk pod wyraźnym wpływem wód gruntowych lub opadowych.

Ta grupa siedlisk zajmuje wspólnie 3/4 powierzchni leśnej. Najwięcej jest lasów mieszanych wilgotnych – ponad 42%, i borów mieszanych wilgotnych – prawie 25%. Siedlisk bagiennych, tj. olsów, lasów łęgowych, borów i lasów bagiennych jest łącznie prawie 3%. W gospodarce leśnej, nie tylko lasów Pszczyńskich, praktycznie do lat 70-tych XX wieku, powszechną praktyką było udostępnianie gospodarcze obszarów leśnych przez odprowadzenie nadmiaru wód za pomocą systemu rowów odwadniających. Dokonywano również regulacji cieków wodnych, nawet niższego rzędu. Obecnie główne potoki Nadleśnictwa: Pszczyńska, Korzeniec i Gostynka, w wyniku regulacji i obwałowania nie są już ciekami meandrującymi i nie tworzą siedlisk łęgowych, co jest nieodwracalną stratą przyrodniczą. Można przypuszczać, że w wyniku celowego odwodnienia, a także wpływu lejów depresyjnych ogólna wilgotność siedlisk obniżyła się o kilka stopni w skali wilgotności gleb. Według danych historycznych okolice dzisiejszej Pszczyzny były w średniowieczu jedynym miejscem w okolicy gdzie szlak handlowy z Krakowa i Śląska na Morawy, mógł bezpiecznie przekroczyć bagna doliny Pszczyńki. Wobec tego można przypuszczać, że pierwotnie na Równinie Pszczyńskiej mogło być, co najmniej 10% siedlisk łęgowych, a olsów i innych siedlisk bagiennych, co najmniej 50%.

Poniżej zestawiono powierzchnie i udziały procentowe siedlisk wilgotnych i bagiennych, według opisów na 01.01.2023 r.

Typ siedl. lasu	Nadleśnictwo	
	Pow. [ha]	[%]
BMw	4859,36	24,56
BMb	52,80	0,27
LMw	8361,28	42,26
LMb	62,45	0,32
Lw	914,99	4,62
Lwyżw	191,75	0,97
Lł	2,97	0,01
OI	401,08	2,03
OIJ	5,84	0,03
OIJwyż	4,23	0,02
Razem	14856,75	75,09

Udziały procentowe liczone do ogólnej powierzchni leśnej 19785,68 ha

Siedliska bagienne występują w ilości szczątkowej. Jako obszary szczególnie cenne ze względów hydrologicznych, a także, jako miejsce występowania specyficznej roślinności, są zaliczone do gospodarstwa specjalnego i wyłączone z użytkowania – za wyjątkiem olsów.

3.4. Drzewostany naturalnego pochodzenia

Jednorodna gospodarka i administracja na obszarze Nadleśnictwa trwa stosunkowo od niedawna – można przyjąć, że od 8 cykli gospodarczych. Wcześniejsza gospodarka, przed 1945 rokiem, prawdopodobnie również była ujednolicona, ponieważ większość obecnych lasów Nadleśnictwa wchodziła w skład majątku książy pszczyńskich.

Gospodarka XIX w. i początków XX w. nastawiona była głównie na produkcję sosny, co skutkowało zastąpieniem naturalnych, prawdopodobnie zróżnicowanych gatunkowo drzewostanów, uproszczonymi sośninami nieznanego pochodzenia, wyhodowanymi sztucznie z siewu lub sadzenia.

Współczesne zasady gospodarki leśnej uwzględniają naturalne odnawianie lasu, tam gdzie to jest możliwe i wskazane, dlatego zaleca się naturalne obsiewy w rębniach złożonych, oraz niekiedy na powierzchniach otwartych.

Zdecydowana większość drzewostanów Nadleśnictwa ma pochodzenie sztuczne, tzn. zostały posadzone jako sadzonki szkółkowane, lub wysiane bezpośrednio na zrębach w drugiej połowie XIX w. lub później, tj. w okresie szczególnie intensywnego użytkowania Lasów Pszczyńskich. Wyjątkiem są buczyny, obecnie w wieku ok. 100 lat, np. w oddziałach 607 i 612. Ich budowa zdaje się wskazywać na naturalne pochodzenie jako efekt samosiewu górnego, typowego dla gatunków ciężkonasiennych, tym bardziej, że pozostały w drzewostanie pojedyncze egzemplarze dwukrotnie starsze, tj. pochodzące z początków XIX w., pozostawione jako nasienniki.

Regularność rozmieszczenia drzew w niektórych dębinach sugeruje ich sztuczne (z sadzenia) pochodzenie, ale część prawdopodobnie powstała w wyniku usunięcia górnego piętra, zwykle sosnowego, znad dolnego piętra dębowego lub odsłonięcia podrostu.

Drzewostany sosnowe były odnawiane przez sadzenie i siew, a współcześnie są odnawiane niemal wyłącznie za pomocą sadzenia, wyjątkowo niewielkie powierzchnie pozostawia się do naturalnego obsiewu zwykle traktowanego jako uzupełniający.

Cecha naturalności nadawana drzewostanom podczas inwentaryzacji zasobów leśnych i umieszczona w opisach taksacyjnych, przypisana została przeważnie do samosiewów brzoźowych i olchowych, rzadziej innych gatunków

Poniżej przedstawiono lokalizację niektórych najstarszych drzewostanów Nadleśnictwa, które mogą mieć pochodzenie naturalne.

Lokalizacja	Gatunek, wiek
84 i	Bk 170
84 l	Bk 165
99 h	Db 165
108 a	Db Bk 160 d-st zachowawczy
108 c	Bk Db 160
210 d	So 210 d-st zachowawczy
256 d	Db 150
301 d	So Bk 165 Fiołkowa Góra
311 c	Bk Db 160
348 h	Bk 160
349 d	Bk Db 160
353 c	Bk 130
353 f	Bk 165
356 a	Bk 110
374 c	Bk Db 155 Las Wierzysko

Lokalizacja	Gatunek, wiek
607 f, g	Bk 105
607 h	Bk 100
612 c	Bk 100
612 f	Bk Db 105
854 b	Św So 90, So 200 Rez. Żubrowisko
884 f	OI 60, OI 105
941 a	Db 190
945 n	Db 150, 180
945 o	Db 150, 180
945 s	Db 150, 180
946 a	Db 190
969 c	Db 160, Gb 110

3.5. Leśne zasoby genowe

W celu utrzymania miejscowych, możliwie najlepszych ekotypów, utrzymania ciągłości genetycznej i wyeliminowania obcych pochodzeń, Lasy Państwowe prowadzą gospodarkę nasienną i hodowlaną zgodnie z Programem zachowania leśnych zasobów genowych i hodowli selekcyjnej drzew w Polsce na lata 2011 – 2035 (I etap na lata 2011-2021). W tym celu wybrano drzewostany nasienne wyłączane, zachowawcze i gospodarcze, źródła nasion, drzewa mateczne i założono uprawy pochodne.

W Nadleśnictwie Kobiór w ramach gospodarki nasiennej funkcjonują wyłączane drzewostany nasienne, gospodarcze drzewostany nasienne, drzewostany zachowawcze, źródła nasion, drzewa mateczne, założono uprawy pochodne i zachowawcze.

Obszar Nadleśnictwa należy w większości do regionu nasiennego nr 60 dla głównych gatunków lasotwórczych, tj.: So, Brz, Dbb, Dbs, Bk, Jd, Olcz. Dla modrzewia do regionu nr 20, dla świerka do regionu nr 50, a dla pozostałych gatunków do regionu nr PL60. Wyjątkiem jest obszar w okolicach Pawłowic, należący do regionu nr 50 dla: So, Brz, Dbb, Dbs, Bk, Jd, Md, Olcz, a dla pozostałych gatunków do PL50.

3.5.1. Wyłączane drzewostany nasienne

Nadleśnictwo posiada 2 wyłączane drzewostany nasienne:

- WDN w oddz. 842 c, f; 10,67 ha. Uznany został decyzją Krajowej Komisji w roku 1997. W Krajowym Rejestrze Leśnego Materiału Podstawowego figuruje pod numerem MP/2/31051/05. Gatunkiem nasiennym jest sosna pospolita, obecnie w wieku 140 lat
- WDN w oddz. 879 a; 8,00 ha, w granicach rezerwatu Żubrowisko. Uznany za WDN w roku 1960 Zarządzeniem Naczelnego Dyrektora LP z dnia 9 października 1959 r. W Krajowym Rejestrze Leśnego Materiału Podstawowego figuruje pod numerem MP/2/31050/05. Gatunkiem nasiennym jest sosna pospolita, obecnie w wieku 155 lat.

Nasiona pochodzące z tych drzewostanów (tzw. materiał wyselekcjonowany) służą do zakładania rejestrowanych upraw pochodnych.

3.5.2. Gospodarcze drzewostany nasienne

W Nadleśnictwie Kobiór istnieją obecnie 63 gospodarcze drzewostany nasienne o łącznej powierzchni 329,44 ha, skatalogowane w rejestrze Biura Nasiennictwa Leśnego pod 14 pozycjami rejestrowymi. Ponad połowę powierzchni gospodarczych drzewostanów nasiennych zajmuje sosna, buk 20%, pozostałe znacznie mniej, jak niżej:

- So – 40 drzewostanów, 202,10 ha
- Bk – 10 drzewostanów, 68,69 ha
- Dbs – 6 drzewostanów, 29,63 ha
- Jd – 1 drzewostan, 13,59 ha

- Olcz – 4 drzewostany, 12,36 ha
- Lp – 2 drzewostany, 3,07 ha.

Lista gospodarczych drzewostanów nasiennych:
Sosna pospolita

Lp.	Adres leśny	Gatunek nasienny	Pow. [ha]	Siedlisko	Gatunek panujący	Wiek	Nr rej. BNL
1.	01-31 -h	So	1,95	BMśw	So	160	MP/1/3864/05
2.	01-31 -l	So	1,03	BMśw	So	160	MP/1/3864/05
3.	02-102 -h	So	3,76	LMw	So	145	MP/1/3864/05
4.	02-103 -g	So	3,58	LMw	So	135	MP/1/3864/05
5.	02-106 -j	So	2,94	LMw	So	130	MP/1/3864/05
6.	02-107 -f	So	1,15	LMw	So	130	MP/1/3864/05
7.	02-109 -b	So	6,88	Lw	So	115	MP/1/3864/05
8.	02-109 -h	So	5,43	LMw	So	150	MP/1/3864/05
9.	05-157 -g	So	7,15	BMw	So	150	MP/1/3864/05
10.	04-169 -h	So	7,61	LMw	So	135	MP/1/3864/05
11.	04-170 -f	So	4,73	LMw	So	130	MP/1/3864/05
12.	04-170 -k	So	2,15	LMw	So	130	MP/1/3864/05
13.	04-171 -f	So	6,46	LMw	So	125	MP/1/3864/05
14.	04-172 -b	So	4,46	LMw	So	120	MP/1/3864/05
15.	04-196 -d	So	6,06	LMw	So	140	MP/1/3864/05
16.	04-197 -g	So	9,75	LMw	So	120	MP/1/3864/05
17.	04-198 -i	So	7,14	BMw	So	125	MP/1/3864/05
18.	04-198 -k	So	2,94	BMw	So	125	MP/1/3864/05
19.	04-198 -m	So	1,28	BMw	So	125	MP/1/3864/05
20.	04-198 -p	So	1,64	BMw	So	125	MP/1/3864/05
21.	04-199 -f	So	12,23	BMw	So	125	MP/1/3864/05
22.	04-201 -h	So	5,23	BMw	So	155	MP/1/3864/05
23.	13-209 -f	So	3,98	BMw	So	175	MP/1/3864/05
24.	03-211 -g	So	3,56	LMw	So	130	MP/1/3864/05
25.	04-220 -g	So	2,70	LMw	So	175	MP/1/3864/05
26.	05-230 -h	So	3,92	LMśw	So	135	MP/1/3864/05
27.	03-248 -a	So	3,04	BMw	So	125	MP/1/3864/05
28.	03-248 -f	So	4,86	BMw	So	125	MP/1/3864/05
29.	10-654 -c	So	1,38	BMw	So	160	MP/1/3913/05
30.	09-658 -b	So	7,42	BMśw	So	130	MP/1/3914/05
31.	10-691 -h	So	3,05	LMw	Db	65	MP/1/3914/05
32.	10-692 -h	So	5,80	BMw	So	90	MP/1/3914/05
33.	10-693 -f	So	7,03	BMw	So	100	MP/1/3914/05
34.	13-811 -g	So	2,94	LMw	So	125	MP/1/3935/05

Lp.	Adres leśny	Gatunek nasienny	Pow. [ha]	Siedlisko	Gatunek panujący	Wiek	Nr rej. BNL
35.	13-840 -f	So	7,90	LMw	So	135	MP/1/3935/05
36.	14-848 -b	So	6,04	LMw	So	105	MP/1/3935/05
37.	14-848 -c	So	1,38	LMw	So	105	MP/1/3935/05
38.	14-851 -c	So	4,39	BMśw	So	125	MP/1/3935/05
39.	14-871 -o	So	18,89	LMw	So	125	MP/1/3935/05
40.	14-872 -a	So	8,27	LMw	So	115	MP/1/3935/05
Razem			202,10				

Buk

Lp.	Adres leśny	Gatunek nasienny	Pow. [ha]	Siedlisko	Gatunek panujący	Wiek	Nr rej. BNL
1.	06-329 -a	Bk	12,53	Lwyżśw	Bk	145	MP/1/3900/05
2.	06-348 -h	Bk	9,40	Lwyżśw	Bk	160	MP/1/3901/05
3.	06-349 -b	Bk	5,79	Lwyżśw	Bk	125	MP/1/3901/05
4.	06-349 -d	Bk	4,12	Lwyżśw	Bk	160	MP/1/3901/05
5.	06-352 -b	Bk	6,83	Lśw	Bk	165	MP/1/3905/05
6.	06-352 -c	Bk	7,09	Lśw	Bk	110	MP/1/3905/05
7.	06-353 -c	Bk	5,64	Lśw	Bk	130	MP/1/3905/05
8.	06-353 -d	Bk	4,89	Lśw	Bk	130	MP/1/3905/05
9.	06-353 -f	Bk	5,66	Lśw	Bk	165	MP/1/3905/05
10.	06-356 -a	Bk	6,74	Lśw	Bk	110	MP/1/3905/05
Razem			68,69				

Dąb szypułkowy

Lp.	Adres leśny	Gatunek nasienny	Pow. [ha]	Siedlisko	Gatunek panujący	Wiek	Nr rej. BNL
1.	08-446 -g	Db	2,77	Lśw	Db	120	MP/1/3910/05
2.	08-458 -f	Db	2,57	Lśw	Dbc	110	MP/1/3910/05
3.	16-950 -b	Db	4,86	Lśw	Db	135	MP/1/3931/05
4.	16-956 -d	Db	7,27	Lśw	Db	130	MP/1/3931/05
5.	16-957 -d	Db	7,35	Lw	Db	130	MP/1/3931/05
6.	16-957 -g	Db	4,81	Lśw	Db	140	MP/1/3931/05
Razem			29,63				

W drzewostanie 458 f Db ma udział 40%.

Jodła

Lp.	Adres leśny	Gatunek nasienny	Pow. [ha]	Siedlisko	Gatunek panujący	Wiek	Nr rej.
1.	07-510 -a	Jd	13,59	LMśw	So	105	MP/1/46634/06

W drzewostanie 510 a jodła występuje w postaci miejscowej domieszki.

Olcha czarna

Lp.	Adres leśny	Gatunek nasienny	Pow. [ha]	Siedlisko	Gatunek panujący	Wiek	Nr rej. BNL
1.	16-946 -b	Olcz	1,72	Lw	OI	75	MP/1/46636/06
2.	16-946 -d	Olcz	4,42	Lw	OI	75	MP/1/46636/06
3.	16-954A -k	Olcz	2,79	Lw	OI	95	MP/1/46635/06
4.	16-965 -h	Olcz	3,43	Lw	OI	80	MP/1/46638/06
Razem			12,36				

Lipa drobnolistna

Lp.	Adres leśny	Gatunek nasienny	Pow. [ha]	Siedlisko	Gatunek panujący	Wiek	Nr rej. BNL
1.	14-889 -c	Lp	1,97	LMśw	Lp	95	MP/1/46641/06
2.	16-952 -a	Lp	1,10	Lśw	Lp	95	MP/1/46639/06
Razem			3,07				

3.5.3. Drzewostany zachowawcze

Celem powoływania drzewostanów zachowawczych jest ochrona pozostałości naturalnych populacji dostosowanych do wzrostu w miejscowych warunkach środowiskowych. Ogólnym, wstępnym warunkiem wyboru jest wiek drzewostanu – 150 lat dla gatunków iglastych i 200 lat dla liściastych, wysoka żywotność oraz jakość hodowlana.

W Nadleśnictwie Kobiór zdecydowano się uznać za drzewostan zachowawczy dębinę położoną w oddziale 108 a – 9,46 ha leśnictwa Zgoń. Drzewostan buduje dąb i buk w wieku 160 i 120 lat z niewielką domieszką grabu 70 lat. W rejestrze BNL drzewostan posiada numer MP/1/46642/06.

Za drzewostany zachowawcze sosnowe uznano także wydzielenia z panującą sosną w wieku od 175 do 210 lat, w leśnictwach: Czarków, Studzienice, Międzyrzecze, o łącznej powierzchni 41,13 ha.

Łączna powierzchnia wszystkich 9 drzewostanów zachowawczych wynosi 50,59 ha.

Zestawienie drzewostanów zachowawczych

Adres	Pow. [ha]	Skrócony opis	Numer rej. BNL	Uwagi
05-108 -a	9,46	4Db 3Bk 160 l., 1Db 1Bk 120 l., 1Gb 70 l.	MP/1/46642/06	Najcenniejszy d-stan zachowawczy ze względu na skład, wiek i zachowane siedlisko grabu środkowoeuropejskiego
13-210 -d	2,18	8So 210 l., 2Sw 70 l.	MP/1/46645/06	
13-232 -b	8,16	8So 180 l., 1Bk 90 l., 1Brz 55 l.	MP/1/46644/06	
03-236 -f	2,05	8So 195 l., 1Db 90 l., 1Db 50 l.	MP/1/46646/06	
03-236 -h	1,65	So 195 l.		
13-245 -b	2,72	So 175 l.	MP/1/46644/06	
13-253 -b	5,58	6So 180 l., 2Db 1Brz 60 l., 1Db 45 l.	MP/1/46643/06	
13-253 -c	5,12	6So 180 l., 2Db 60 l., 2Db 45 l.		

Adres	Pow. [ha]	Skrócony opis	Numer rej. BNL	Uwagi
14-868 -d	13,67	9So 190 l., 1Db 55 l.	MP/1/47142/07	
Razem	50,59			

3.5.4. Źródła nasion

Źródło nasion – drzewa rosnące na określonym obszarze, z których pobierane są nasiona. Zwykle są to części drzewostanów, kępy drzew lub rozproszone, pojedyncze drzewa, najczęściej gatunków o charakterze domieszkowym. W Nadleśnictwie Kobiór istnieją 3 źródła nasion – wszystkie w leśnictwie Mokre:

- Jawora w oddziale 360 j, 3 szt. w postaci kępy. Numer BNL – MP/1/47143/07.
- Jawora w oddziale 377 c, 5 szt. w postaci rozproszonej. Numer BNL – MP/1/47144/07.
- Grabu w oddziale 329 a, 4 szt. w postaci kępy. Numer BNL – MP/1/47145/07.

3.5.5. Drzewa mateczne

Drzewa mateczne, tj. egzemplarze drzew o wyjątkowych cechach genetycznych. Materiał genetyczny pobrany z tych drzew służy do zakładania plantacji nasiennych generatywnych lub wegetatywnych. W nadleśnictwie Kobiór istnieje obecnie 15 drzew matecznych – wszystkie z gatunku *Pinus silvestris* – jak niżej.

Lp.	Adres	Numer LMP LP	Numer IBL	Numer BNL
1	691 f	18638	7807	MP/3/33095/05
2	691 f	18639	7808	MP/3/33096/05
3	691 g	18640	7809	MP/3/33097/05
4	839 g	18958	7806	MP/3/33103/05
5	840 c	18957	7805	MP/3/33102/05
6	842 c	18987	7800	MP/3/33100/05
7	842 c	18955	7803	MP/3/33101/05
8	842 f	18954	7802	MP/3/33098/05
9	842 f	18956	7804	MP/3/33099/05
10	851 b	18986	7799	MP/3/33108/05
11	851 b	18988	7801	MP/3/33109/05
12	851 c	18985	7798	MP/3/33107/05
13	879 a	22215	1352	MP/3/33106/05
14	879 b	22216	1353	MP/3/33104/05
15	879 b	22217	1355	MP/3/33105/05

3.5.6. Plantacje nasienne

Nadleśnictwo posiada 2 plantacje nasienne buka o łącznej powierzchni 13,43 ha. Jest to wegetatywne potomstwo (klony) 30 drzew matecznych, pochodzących z Nadleśnictwa Bielsko i Sucha (Beskid Mały i Żywiecki).

Obie plantacje pochodzą od tych samych drzew matecznych.

Leśnictwo adres	Pow. [ha]	Rok założenia	Pochodzenie N-ctwo Region nasienny	Ilość szczepów wyjściowa
Gostyń 19 I	8,58	1995	Bielsko 81 Sucha 80	1819
Mokre 385A a	4,85	1996	Bielsko 81 Sucha 80	987

Obie plantacje prawdopodobnie zostaną zlikwidowane, ponieważ zachodzą wątpliwości co do pochodzenia pędów owocujących – mogą pochodzić z podkładek, a nie ze szczepów.

3.5.7. Uprawy pochodne

Nasiona pozyskane z wyłączonych drzewostanów nasiennych, plantacji nasiennych i plantacyjnych upraw nasiennych, służą do zakładania upraw pochodnych i bloków upraw pochodnych, tj. zespołów upraw o powierzchni będącej wielokrotnością powierzchni drzewostanu matecznego.

Uprawy pochodne, powstające z nasion pochodzących z WDN i plantacji nasiennych, mają być w przyszłości bazą pozyskania nasion o ulepszonej jakości genetycznej. W Nadleśnictwie Kobiór istnieje obecnie 114 rejestrowanych upraw pochodnych o powierzchni 366,41 ha. Dotyczą wyłącznie sosny, a występują w formie zblokowanej i rozproszonej:

- zblokowane – 90 wydzieli w 7 blokach, 293,12 ha
- rozproszone – 24 wydzielenia, 73,29 ha.

Lista upraw pochodnych

Adres leśny	Pow. [ha]	Rok założenia	Nr bloku
09-636 -b	3,68	przed 2013	1
09-636 -c	4,61	przed 2013	1
09-636 -d	3,99	przed 2013	1
09-636 -f	3,84	2016	1
09-636 -g	4,28	przed 2013	1
09-636 -h	2,17	przed 2013	1
09-636 -i	2,22	2019	1
09-637 -a	3,22	przed 2013	1
09-637 -b	3,81	przed 2013	1
09-637 -c	1,66	2017	1
09-637 -d	1,44	2017	1
09-637 -h	5,36	2016	1
09-637 -j	2,46	przed 2013	1
09-638 -a	2,12	przed 2013	1
09-638 -b	1,84	przed 2013	1
09-638 -c	4,39	2017	1
09-638 -f	4,43	2018	1
09-646 -a	3,50	2019	2
09-646 -f	2,78	2016	2
09-646 -h	2,28	przed 2013	2
09-646 -k	1,69	przed 2013	2
09-646 -l	0,93	2021	2
09-647 -c	1,61	2016	2
09-647 -h	3,11	przed 2013	2
09-647 -i	0,93	2016	2
09-647 -j	0,91	2021	2
09-647 -k	3,30	przed 2013	2
09-647 -l	2,41	przed 2013	2
09-648 -b	2,01	2020	2
09-648 -h	1,36	2020	2
09-648 -j	2,88	przed 2013	2
09-648 -k	3,39	przed 2013	2
09-649 -c	6,23	2017	2

Adres leśny	Pow. [ha]	Rok założenia	Nr bloku
09-649 -g	0,95	przed 2013	2
09-649 -i	1,22	przed 2013	2
09-660 -d	0,70	przed 2013	2
09-660 -f	6,15	przed 2013	2
09-660 -h	3,62	przed 2013	2
09-660 -i	3,71	przed 2013	2
09-661 -a	19,89	przed 2013	2
09-661 -f	3,85	przed 2013	2
11-722 -b	2,80	przed 2013	3
11-722 -h	4,03	przed 2013	3
11-722 -i	3,47	przed 2013	3
11-722 -j	2,39	2019	3
11-723 -d	3,91	2019	3
12-743 -b	2,73	2019	4
12-743 -f	3,04	przed 2013	4
11-744 -c	1,14	przed 2013	4
11-744 -d	1,90	przed 2013	4
11-744 -f	1,32	2014	4
11-744 -g	1,90	przed 2013	4
11-744 -h	1,72	2020	5
11-744 -j	2,12	2020	5
11-750 -d	2,83	przed 2013	5
11-750 -g	1,81	przed 2013	5
11-750 -j	2,89	przed 2013	5
11-750 -l	1,95	2018	5
11-751 -a	4,03	przed 2013	5
11-751 -b	1,20	przed 2013	5
11-751 -c	2,30	przed 2013	5
11-751 -d	4,20	2015	5
11-752 -a	3,51	przed 2013	5
11-752 -b	3,64	2016	5
11-752 -c	3,35	2022	5
11-762 -a	4,07	przed 2013	5
11-762 -d	3,23	2016	5
13-810 -c	4,71	przed 2013	6
13-810 -d	3,78	2016	6
13-810 -f	3,14	2022	6
13-811 -c	5,52	przed 2013	6
13-811 -d	3,91	2016	6
13-812 -a	4,16	2016	6
13-812 -b	3,07	2022	6
13-820 -d	5,97	przed 2013	6
13-820 -f	3,88	2019	6
13-821 -c	2,76	przed 2013	6
13-821 -f	3,22	przed 2013	6

Adres leśny	Pow. [ha]	Rok założenia	Nr bloku
13-821 -g	2,99	2017	6
13-822 -b	3,17	2018	6
13-822 -g	1,97	2019	6
13-822 -h	3,40	przed 2013	6
13-822 -i	3,72	2013	6
14-834 -b	3,46	2017	7
14-835 -a	4,19	przed 2013	7
14-835 -b	4,13	2013	7
14-835 -c	3,95	2020	7
14-836 -b	4,33	przed 2013	7
14-836 -c	3,23	2014	7
14-836 -d	4,05	2021	7
09-619 -k	3,87	przed 2013	R
10-654 -h	3,34	przed 2013	R
10-654 -k	2,72	przed 2013	R
10-665 -d	3,28	przed 2013	R
10-665 -f	2,08	przed 2013	R
10-665 -k	2,77	przed 2013	R
10-666 -d	1,61	przed 2013	R
10-666 -f	2,26	przed 2013	R
10-666 -j	2,88	przed 2013	R
10-666 -k	3,14	przed 2013	R
10-667 -d	4,99	przed 2013	R
10-687 -j	3,12	przed 2013	R
10-687 -k	2,59	przed 2013	R
10-704 -g	3,25	przed 2013	R
10-704 -h	3,61	przed 2013	R
10-704 -n	2,46	przed 2013	R
11-719 -g	2,05	przed 2013	R
14-833 -h	3,21	przed 2013	R
13-839 -f	2,46	przed 2013	R
14-850 -a	4,12	przed 2013	R
14-850 -b	3,76	przed 2013	R
14-856 -c	2,92	przed 2013	R
14-856 -d	3,01	przed 2013	R
14-862 -a	3,79	przed 2013	R

Wiek upraw pochodnych zawiera się w przedziale 3 – 30 lat. Generalnie są to drzewostany sosnowe lub z przewagą sosny, za wyjątkiem: 661 f, 752 a, 821 c gdzie panujący jest dąb, a sosna jest gatunkiem drugorzędnym lub domieszkowym.

Wszystkie uprawy pochodzą z nasion własnego wyłączonego drzewostanu nasiennego 879 a, za wyjątkiem uprawy 819 k gdzie zastosowano nasiona z plantacji nasiennej 269 d, w obrębie Karłowice, nadleśnictwa Brzeg gdzie uprawia się szczepy pochodzące z drzew matecznych, z nadleśnictwa Prószków.

3.5.8. Uprawy zachowawcze

Zgodnie z obowiązkiem zabezpieczenia puli genowej drzewostanów zachowawczych, w nadleśnictwie Kobiór założono 21 upraw zachowawczych o łącznej powierzchni 64,39 ha. Ponadto w oddz. 211 f założono dębową uprawę podokapową w postaci dwóch gniazd o łącznej powierzchni 0,90 ha – nie zalicza się jej do ogólnej powierzchni upraw zachowawczych.

Ponad 90% powierzchni zajmują uprawy sosnowe – 19 wydzieleń; 58,93 ha. Pozostałą część stanowią 2 uprawy dębowe – 5,46 ha.

Adres leśny	Pow. [ha]	Gat.	Pochodzenie
03-191 -g	2,74	Db	108 a
03-211 -a	3,38	So	210 d
03-211 -b	3,72	So	210 d
03-211 -d	3,29	So	210 d
03-211 -i	1,60	So	210 d
03-212 -c	2,54	So	253 b, c
03-212 -d	2,59	So	253 b, c
03-212 -f	3,00	So	245 b
03-213 -c	3,58	So	232 b, 245 b
03-213 -d	4,24	So	245 b
03-214 -b	3,32	So	236 f, h
03-214 -c	3,61	So	236 f, h
11-681 -h	2,72	Db	108 a
13-840 -b	3,51	So	868 d
13-840 -c	3,50	So	868 d
13-840 -d	4,31	So	868 d
14-866 -j	1,11	So	868 d
14-866 -k	1,55	So	868 d
14-866 -l	5,29	So	868 d
14-866 -n	2,46	So	868 d
14-866 -o	2,33	So	868 d

3.5.9. Gospodarka szkółkarska

Nadleśnictwo Kobiór prowadzi własną produkcję szkółkarską w ilości, w zależności od aktualnych potrzeb, na poziomie 1,5 – 2 mln szt. rocznie, przy czym proporcje udziałów ilości gatunków liściastych i iglastych są podobne. Większość nasion: So, Db, Jw, Gb, Bk, pochodzi z zasobów własnych, pozostałe z innych nadleśnictw wg obowiązujących zasad:

- Lp – z nadleśnictwa Jarocin (oprócz własnych)
- Olcz – z nadleśnictwa Włoszczowa (oprócz własnych)
- Św – z nadleśnictwa Wisła
- Md – z aktualnie dostępnych źródeł, np. z nadleśnictwa Kłobuck.

Obecnie produkuje się wyłącznie roczne sadzonki, wszystkie na własnej szkółce, za wyjątkiem jodły, której produkcję (również z własnych nasion) zleca się szkółkom np. w nadleśnictwie Bielsko lub Ustroń.

3.6. Lasy o szczególnych walorach przyrodniczych

Są to obszary leśne ocenione w Nadleśnictwie, jako szczególnie wartościowe pod względem zachowania elementów siedliska, zestawu gatunków runa i drzewostanu, lub walorów kulturowych.

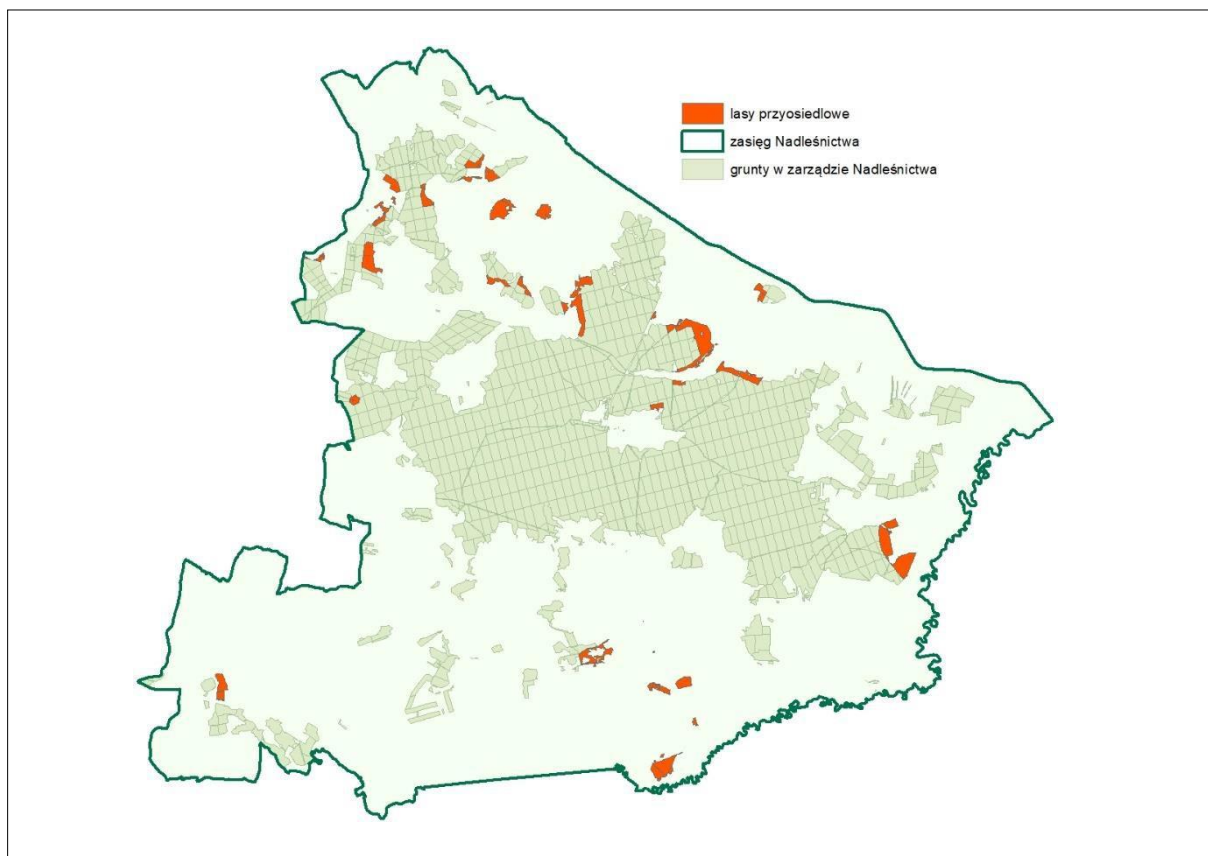
W warunkach Nadleśnictwa Kobiór zdecydowano się uznać za szczególnie cenne obszary leśne chroniące gniazda ptaków wymagających ochrony strefowej, rezerwaty, park krajobrazowy, cenne zespoły leśne i lasy o znaczeniu wodochronnym, jak niżej:

1. Lasy w rezerwach przyrody. Grupa obejmuje dwa istniejące obecnie rezerwaty (por. rozdz. 2.1.) o łącznej powierzchni ogólnej 822,88 ha
2. Parki krajobrazowe. Obszar obejmuje część Parku pn. „Cysterskie kompozycje krajobrazowe Rud Wielkich” (por. rozdz. 2.2.) położoną w granicach Nadleśnictwa, o łącznej powierzchni (ogólnej) 1087,24 ha
3. Ostoje zagrożonych i ginących gatunków. W Nadleśnictwie dotyczy to stref ochronnych 2 gniazd bielika (por. rozdz. 2.8.3.), o łącznej powierzchni 112,04 ha
4. Lasy w ekosystemach rzadkich i zagrożonych w skali europejskiej, ale pospolite w skali krajowej i użytkowane gospodarczo. Są to wydzielania leśne w których rozpoznano zespoły leśne z grupy grądów, buczyn i łęgów, lub zbliżone do nich. Aktualnie ta grupa obejmuje około 60 wydzieleń leśnych o łącznej powierzchni około 230 ha
5. Obszary leśne o znaczeniu hydrologicznym, tj. położone wzdłuż rzek, kanałów, stawów i innych zbiorników wody, tworzące korytarze ekologiczne, a także mające znaczenie retencyjne. W Nadleśnictwie ta grupa obejmuje obszar ponad 5200 ha, gdzie stosuje się użytkowanie złożonym sposobem zagospodarowania.

3.6.1. Lasy o zwiększonej funkcji społecznej - przyosiedlowe

W Nadleśnictwie Kobiór wybrano obszary lasów (około 978 ha) w sąsiedztwie intensywnej zabudowy mieszkalnej, w których czynności gospodarcze oparto o złożony sposób zagospodarowania:

1. Kompleksy na granicy z Łaziskami Górnymi, Mikołowem, Orzeszem, Gardawicami w oddziałach m.in.: 332, 341, 346, 347, 348, 349, 352, 374, 383, 386, 387, 392
2. Lasy przy zabudowaniach Gostynia w oddz.: 5, 6, 9, 14, 621, 630, 639
3. Otoczenia Stawu Baraniok, w oddz.: 494, 495, 512, 513
4. Lasy w sąsiedztwie południowych granic Tych, w granicach miasta i przy zbiorniku Paprocany: 641, 642, 651, 652, 662, 672, 681, 681A
5. Fragmenty lasu przy pn. – wsch. granicy Kobióru: 706, 707
6. Kompleksy przy Pawłowicach: 970, 971, 972
7. Lasy przy zach. i pd. granicach Pszczyny: 944, 945, 929, 930
8. Goczałkowice Zdrój: Las Bór – 933, 934
9. Wola (również obok kopalni Czeczott): 891, 892, 907, 914, 920.

Rozmieszczenie obszarów lasów przyosiadlowych

3.7. Drzewa cenne

Podczas inwentaryzacji zasobów leśnych oprócz drzew uznanych za pomniki przyrody, rejestruje się również drzewa o znacznych rozmiarach i wieku nie objęte ustawową ochroną. W Nadleśnictwie Kobiór zarejestrowano szereg drzew o nadzwyczajnych rozmiarach. Zwykle nieprzeciętne drzewa rejestrowane są w grupie przestojów i zadrzewień. Obecnie przestoje na powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej występują w 1803 wydzieleniach, w 30 gatunkach, w 5011 pozycjach wiekowo - gatunkowych z miąższością ponad 97 tys. m³. W większości są to jednak drzewa w młodym i średnim wieku, a ich rozmiary nie przekraczają przeciętnych wartości. Największy udział miąższościowy mają: sosny – 44%, dęby – prawie 26%, olchy – ponad 12%, buki – 7%, brzozy – ponad 4%. Pozostałe 24 gatunki zajmują łącznie ok. 6,5 % w udziale miąższościowym.

W grupie przestoi za najcenniejszą przyrodniczo należy uznać część w wieku 140 i więcej lat. Jest to 479 pozycji o miąższości 11932 m³, tj. około 12% ogólnej miąższości przestoi. Największy udział miąższościowy w tej grupie mają: sosna – ponad 50%, dąb – 35% i buk – niemal 13%. Pozostały 1,5% przypada na 10 innych gatunków, m.in.: graba, dęba czerwonego, lipę, olchę czarną. Najstarsze drzewa w tej grupie (nie licząc drzew pomnikowych) to dęby w rezerwacie Żubrowisko, lub w pobliżu rezerwatu, oceniane na 270 – 330 lat.

Zadrzewienia opisano w 325 wydzieleniach (w tym na liniach projektowanych), w 36 gatunkach, w 1047 pozycjach wiekowo – gatunkowych, z miąższością ponad 12 tys. m³. W tej grupie największy udział miąższościowy mają: dąb – 30%, olcha – ponad 25%, sosna – ponad 12%, brzoza – 11%, osika – ponad 5%, lipa – 4%. Pozostałe 30 gatunków ma udział łączny w wysokości około 11%.

Poniżej w tabeli zamieszczono informacje o najstarszych i najgrubszych drzewach pomierzonych w warstwie przestojów i zadrzewień – za wyjątkiem pomników przyrody

Niektóre drzewa o nieprzeciętnych rozmiarach w grupie przestoi i zadrzewień

Lp	Leśnictwo Oddział	Gatunek	Wiek [lat]	d [cm]	h [m]	Uwagi
1.	Czarków 163 a	Db	160	56	22	
2.	Czarków 166 d	Bk	160	116	28	
3.	Wiry 602 a	Bk	140	125	32	wielopniowy
4.	Wiry 602 h	Czr	110	65	27	
5.	Wiry 604 c	Brz	120	76	32	
6.	Wiry 606 h	Db	130	89	32	
7.	Wiry 607 g	Bk	180	120	38	
8.	Wiry 610 a	Db	160	104	30	
9.	Wiry 610 b	Bk Db	130 130	93 77	28 26	
10.	Wiry 610 f	Św	100	75	27	
11.	Wiry 312 d	Bk	170	114	36	kolumnowy
12.	Wiry 612 j	Db	170	93	30	
13.	Wiry 617 s	Bk	120	92	29	
14.	Wiry 618 a	Bk Db	130 130	100 111	30 32	
15.	Wiry 621 f	Bk Św	140 140	90 84	30 30	
16.	Wiry 626 a	Bk	120	87	26	
17.	Wiry 632 a	Bk	105	94	30	
18.	Wiry 636 a	Bk	150	83	29	
19.	Żwaków 651 f	Db Db	120 120	123 92	31 32	
20.	Żwaków 652 b	Db	180	102	25	3 szt.
21.	Żwaków 652 c	Db Gb	170 110	109 62	25 23	
22.	Żwaków 652 d	Db Bk Wz	180 180 150	108 102 90	26 26 26	8 szt. Db
23.	Żwaków 667 b	Db Gb	160 160	95 77	28 26	
24.	Żwaków 670 i	Db	160	133	28	
25.	Świerczyniec 710 h	Db	150	99	27	
26.	Studzienice 842 g	Db	165	135	27	2 szt.
27.	Studzienice 844 c	Db	230	160	28	3 szt.
28.	Studzienice 858 d	Db	170	130	24	
29.	Międzyrzecze 859 h	Lp	170	115	17	
30.	Międzyrzecze 871 g	Db	330	150	29	

Lp	Leśnictwo Oddział	Gatunek	Wiek [lat]	d [cm]	h [m]	Uwagi
31.	Międzyrzecze 872 b	Db	300	180	32	

Nieprzeciętne drzewa zarejestrowane na powierzchniach próbnych

Lp	Leśnictwo oddział	Nr pp	Gatunek	Wiek [lat]	d [cm]	h [m]	Uwagi
1.	Mokre 353 f	587	Bk	165	100	40	
2.	Mościska 510 a	783	Bk	130	101	36	
3.	Zgoń 545 c	795	Bk	120	100	-	
4.	Pawłowice 930 c	1563	Db	160	107	30	Najgrubszy dąb
5.	Pawłowice 940 a	1581	Db	125	100	-	
6.	Pawłowice 954 g	1607	Dbc	95	101	-	
7.	Pawłowice 957 i	1619	Db	130	106	-	
8.	Pawłowice 961 b	1630	Dbc	85	100	31	
9.	Mokre 348 h	573	Bk	160	72	43	Najwyższe drzewa pomierzone na pp
10.	Mokre 349 d	579	Bk	160	80	43	
11.	Pawłowice 957 d	1617	Db	130	92	41	Najwyższy dąb pomierzony na pp
12.	Mokre 348 h	573	Bk Bk Bk	160 160 160	53 55 62	42 42 42	
13.	Promnice 746 c	1118	So	100	81	-	Najgrubsza sosna
14.	Wiry 618 g	853	So	85	43	34	Jedna z najwyższych sosen
15.	Wiry 612 f	839	Brz	105	64	29	Najgrubsza brzoza
16.	Pawłowice 938 j	1576	Brz	105	63	35	Najwyższa brzoza
17.	Pawłowice 954 g	1607	Dbc	95	101	-	Najgrubszy dąb czerwony
18.	Mościska 394 f	675	Dbc	110	53	38	Najwyższy dąb czerwony
19.	Studzienice 823 b	1293	OI	80	62	-	Najgrubsza olcha
20.	Gostyń 2 i	3	OI	70	35	30	Najwyższa olcha

Najstarszy drzewostan w Nadleśnictwie opisano w leśnictwie Studzienice, w oddziale 210 d. Tworzą go głównie sosny ocenione na wiek 210 lat z przeciętną pierśnicą 50 cm i wysokością 27 m, a udział 20% wykazują świerki w wieku 70 lat. Siedliskiem jest las mieszany wilgotny na glebie opadowoglejowej właściwej.

Najstarsze drzewostany dębowe opisano w leśnictwie Pawłowice, w oddz. 941 a, 946 a. Wiek panujących dębów oceniono na 190 lat, a przeciętne rozmiary osiągają wartość odpowiednio: 68 cm, 25 m i 84 cm, 27 m. Są to jednak wydzielienia nie przekraczające wielkości 1 ha.

Najstarsze drzewostany z panującym bukiem – 160 do 170 lat – opisano w leśnictwie Zgoń (oddz. 84 i, I) i Mokre (np. 349 d, 352 b).

Najstarsze drzewa, występujące w formie miejscowej domieszki, opisano m.in. w leśnictwie Międzyrzecze, w oddz. 859 n, 874 k, 875 f – dęby w wieku od 200 do ponad 300 lat.

Najgrubszym drzewem w Nadleśnictwie jest prawdopodobnie pomnikowy dąb w oddz. 902 n leśnictwa Wola z pierśnicą 223 cm (24 m wysokości) w wieku ocenianym na 300 lat.

3.8. Parki zabytkowe

Nadleśnictwo Kobiór nie było dotąd właścicielem żadnego obiektu wpisanego do rejestru zabytków. Parki i rezydencje zabytkowe znajdowały się jedynie w granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa. Poniżej wymieniono najważniejsze z obiektów przy których zachowały się, w całości lub w części, założenia parkowe:

- Pszczyna – zamek książąt pszczyńskich wraz z parkiem, łącznie 48 ha, powstałym prawdopodobnie w połowie XVIII w. Nr A/535/65, 7 II 1965
- Pszczyna – Budynek Zarządu Dóbr Książęcych wraz z parkiem. Nr A/16114/95, 14 VII 1996
- Pszczyna Poręba – Pałac Bażantarnia wraz z parkiem. Nr A/504/65; 1977
- Pałacyk Myśliwski Promnice związany z Lasami Pszczyńskimi. Nr A/702/63, 13 VI 1963
- Gardawice – zespół dworsko – pałacowy wraz z pozostałością parku. Nr A/1651/97, 17 XI 1997
- Zawisz – pałac z parkiem z XVIII w. Nr A/726/66, 15 VI 1966
- Mikołów – Park-Planty. Nr A51/01, 17 XII 2001
- Łaziska Górne – pozostałość parku przy ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Nr A153/05, 7 X 2005
- Pawłowice – ruiny pałacu i park z XVIII w. Nr A/533/65, 7 II 1965.

W 2018 r. Śląski wojewódzki konserwator zabytków wpisał do rejestru zabytków nieruchomości województwa śląskiego obiekt o nazwie Park Bażantarnia, obejmujący oddziały leśne: 937 b – k, ~a; 938 a – m, ~a, ~b. Łączna powierzchnia wynosi aktualnie 49,08 ha.

Drzewostany w wymienionych oddziałach stanowią część pierwotnego założenia parkowego, zaprojektowanego w końcu XVIII w. w celu ukształtowania otoczenia klasycystycznego pałacyku Bażantarnia, usytuowanego w otoczeniu drzewostanu lipowo – dębowego (937 c), we wschodniej części kompleksu.

3.9. Geostanowiska

W Centralnym Rejestrze Geostanowisk Polski, prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny, figurują 3 obiekty związane z Nadleśnictwem Kobiór: jeden na gruntach Nadleśnictwa i dwa w jego zasięgu.

Pod numerem 10426 zamieszczono nieczynny kamieniołom zlokalizowany w oddziale 349 b leśnictwa Mokre – opisany obecnie jako luka o powierzchni 0,35 ha. Geostanowisko wraz z całym kompleksem leśnym położone jest na wschodnich stokach łagodnego wyniesienia o nazwie Kamienna Góra (lub Kamienica) o wys. 350 m n.p.m. Cały obszar nosi ślady powierzchniowej eksploatacji surowców skalnych i płytkich pokładów węgla kamiennego.

W opisywanym kamieniołomie eksploatowano karbońskie piaskowce i zlepieńce pochodzenia rzeczno-glebowego na cele budowlane i szlifierskie.

Obecnie cały obszar otaczający geostanowisko ma duże znaczenie społeczne (rekreacyjne) ze względu na położenie w terenie silnie zurbanizowanym – między Łaziskami Górnymi i Łaziskami Średnimi oraz niedalekim Mikołowem. Przez geostanowisko i przez cały kompleks prowadzi ścieżka dydaktyczna utrzymywana przez Urząd Miasta Łaziska. Dodatkową atrakcją jest, położona na południe od kompleksu, hałda Skalny – jedno z najwyższych sztucznych wyniesień w Europie.

W granicach zasięgu terytorialnego położone są dwa geostanowiska: Mokre 1 i Mokre 2 o numerach rejestrowych odpowiednio 1603 i 1632. Są to fragmenty dawnych kamieniołomów wapieni muszlowych triasu środkowego. Znajdują się na obszarze objętym niegdyś eksploatacją surowców skalnych o powierzchni około 13 ha położonym na NE stokach Fiołkowej Góry na NE od wydzielenia h oddz. 302, a na SW od wydzielenia k oddziału 302.

PIG proponuje objąć opisywane geostanowiska ochroną w postaci stanowisk dokumentacyjnych zgodnie z Ustawą o Ochronie Przyrody.

4. Walory przyrodniczo – leśne

4.1. Charakterystyka drzewostanów

4.1.1. Struktura gatunkowa i warstwowa

Bogactwo gatunkowe drzewostanów analizowano pod względem ilości gatunków w składzie warstwy górnej drzew (zapisanych w składzie gatunkowym I piętra) oraz budowy pionowej z podziałem na jednopiętrowe, dwupiętrowe i wielopiętrowe. Zestawienie powierzchni i miąższości drzewostanów według grup wiekowych i bogactwa gatunkowego przedstawia tabela:

Zestawienie powierzchni drzewostanów według grup wiekowych i bogactwa gatunkowego

Liczba gatunków w wydzieleniu	Powierzchnia / miąższość [ha/m ³]			Ogółem	Ogółem [%]
	Wiek				
	<=40 lat	41-80 lat	>80 lat		
jednogatunkowe	543.91	1215.86	3153.92	4913.69	25.7
	80075	429660	1151700	1661435	34.1
dwugatunkowe	1485.50	1582.73	1703.76	4771.99	25.0
	180240	495880	579920	1256040	25.8
trzygatunkowe	2232.08	1638.71	915.12	4785.91	25.1
	234110	475075	300100	1009285	20.7
cztero- i więcej gatunkowe	2097.27	2179.86	336.98	4614.11	24.2
	215600	622180	102170	939950	19.3

Generalnie udziały powierzchniowe grup bogactwa gatunkowego są do siebie zbliżone, ale wyraźnie zaznacza się większy udział drzewostanów bardziej złożonych gatunkowo w młodszych klasach wieku: w grupie do 40 lat powierzchnia drzewostanów 3 i więcej gatunkowych zajmuje nieco ponad 68%, a w przedziale wiekowym 41 – 80 lat prawie 58%. Jednak w przedziale ponad 80 lat zaznacza się wyraźna przewaga drzewostanów o prostej budowie gatunkowej, tj. 1-2 gatunków na ponad 79% powierzchni tej grupy, a w stosunku do całkowitej powierzchni leśnej zalesionej jest to prawie 51%. Warto zauważyć, że monokultury sosnowe, tj. drzewostany z udziałem sosny na poziomie 80 – 100%, zajmują około 91% powierzchni grupy 1-2 gatunkowej, a ponad 39% ogólnej powierzchni leśnej zalesionej – jest to powierzchnia większa od powierzchni wykazanych siedlisk borowych – na których przewidziano docelowo panującą sosnę – o ponad 20%.

Taki obraz struktury gatunkowej jest dość typowy dla większości nadleśnictw niżowych, a ma związek ze stopniowymi zmianami zasad hodowli i użytkowania lasu, a także z wprowadzeniem nowoczesnych kryteriów typologicznych. W wyniku tych zmian, a także wskutek zmian środowiskowych, coraz częściej wprowadzono złożone składy upraw – nawet na uboższych siedliskach. Uproszczone składy najstarszych klas wieku są wynikiem dawnej gospodarki nastawionej na szybką produkcję drewna sosnowego.

Budowa pionowa drzewostanów	Powierzchnia / miąższość [ha/m3]			Ogółem	Ogółem [%]
	Wiek				
	<=40 lat	41-80 lat	>80 lat		
drzewostan	6358.76	6412.27	4739.76	17510.79	91.7
	710025	1967470	1750810	4428305	91.0
drzewostan dwupiętrowy		60.57	56.49	117.06	0.6
		23335	20830	44165	0.9
klasa odnowienia		115.97	1050.25	1166.22	6.1
		24510	283880	308390	6.3
klasa do odnowienia		28.35	263.28	291.63	1.5
		7480	78370	85850	1.8

Budowa pionowa drzewostanów wynika przede wszystkim z cech biologicznych gatunków i sposobów prowadzenia (hodowli i pielęgnacji) drzewostanów. Na obszarze Nadleśnictwa dominującym gatunkiem jest sosna, który w naturalny sposób ma tendencję do tworzenia wyrównanych, jednopiętrowych drzewostanów. Dotychczasowy sposób użytkowania i hodowli drzewostanów mógł prowadzić do powstania okresowo zróżnicowanej struktury pionowej, ale nie miało to większego wpływu na ogólną strukturę lasów Nadleśnictwa. Niewątpliwie istnieją tu fragmenty siedlisk, na których drzewostany mogą być trwale dwupiętrowe, lub nawet bardziej złożone. Dotyczy to najżyźniejszych odmian grądów, obecnie zaliczonych do siedlisk: Lśw, Lw, Lwyżśw, Lwyżw, LMwyżśw – aktualnie ta grupa siedlisk zajmuje nieco ponad 14% powierzchni leśnej Nadleśnictwa. Podczas bieżącej inwentaryzacji wyróżniono jedynie nieco ponad 100 ha drzewostanów dwupiętrowych, tj. 0,6% powierzchni leśnej zalesionej. Większość, poza pojedynczymi przypadkami, występuje w leśnictwach: Świerczyniec, Wola, Pawłowice.

Aktualnie bardziej zróżnicowaną strukturę wykazują niektóre drzewostany zaliczane do KO i KDO, zajmujące obecnie niemal 1500 ha, tj. 7,6% powierzchni leśnej zalesionej. KO i KDO są to umowne grupy lasu utworzone na potrzeby planowania gospodarczego, charakteryzujące się obecnością warstwy młodego pokolenia, jak w przypadku KO, lub w których rozpoczęto proces odnowienia, ale młode pokolenie nie osiągnęło założonego stopnia pokrycia – w KDO.

W warunkach Nadleśnictwa Kobiór zróżnicowanie tej grupy drzewostanów jest zbliżone do ogólnego zróżnicowania całości lasów. Udziały sosny są nieco mniejsze niż przeciętne, ale w dalszym ciągu największe – sosna jest gatunkiem panującym na około 70% powierzchni, przy czym lite sośniny zajmują 41% całkowitej powierzchni KO i KDO. W tej grupie znajdują się drzewostany złożone nawet z 5 i więcej gatunków występujących w kilku grupach wiekowych, ale takich drzewostanów jest nieco ponad 10%.

Klasa odnowienia powstała głównie w wyniku rębni gniazdowej zupełnej (IIIa), znacznie rzadziej w wyniku stosowania innych rębni. Obecnie najczęściej stosowaną rębnią złożoną jest rębnia IV d (stopniowa gniazdowa udoskonalona) przewidziana na 57% powierzchni KO i KDO. Rębnie gniazdowe (III a, III b) przewidziano na 41% powierzchni KO i KDO, przy czym do użytkowania rębniego przeznaczono nieco ponad 63% powierzchni KO i KDO.

W większości drzewostanów początkowe zróżnicowanie struktury pionowej młodego pokolenia, zostanie z czasem wyrównane, za wyjątkiem drzewostanów użytkowanych rębnią IV, gdzie celem jest uzyskanie zróżnicowanej struktury pionowej.

Według aktualnej tabeli klas wieku sosna jest gatunkiem panującym na niemal 72% powierzchni leśnej zalesionej, a to oznacza, że w sensie formalnym lasy Nadleśnictwa Kobiór, jako całość są mało zróżnicowaną sośniną. Na pozostałej powierzchni (ponad 28%) panujących jest 20 gatunków, ale tylko udział dębu nieznacznie przekracza 10%, a olchy 5%.

W związku z tym syntetyczny skład gatunkowy całego Nadleśnictwa w rozmiarze powierzchniowym może mieć postać: 7 So 1 Db 1 Ol 1 inne – miąższościowy jest identyczny.

Należy tu zaznaczyć, że zgodnie z aktualnymi ustaleniami dąb w ostatnich odnowieniach, tj. w klasie wieku I a, częściowo także I b, jest kodowany w opisach taksacyjnych jako dąb szypułkowy (kod 41), a w pozostałych opisach jako dąb nieokreślony (szypułkowy, bezszypułkowy i mieszańce) pod kodem 40.

Analiza składu gatunkowego według gatunków rzeczywistych nie ujawnia istotnych zmian. W rozmiarze powierzchniowym wyraźnie spada udział sosny – o 15%, a udziały brzozy i buka przekracza próg 5%, stąd syntetyczny skład można zapisać w postaci: 6 So 1 Db 1 Bk 1 Brz 1 Ol. W rozmiarze miąższościowym spada udział buka, a rośnie udział sosny nie przekraczając jednak 65%, stąd syntetyczny skład gatunkowy nieznacznie różni się od powierzchniowego.

Wzrasta do 28 ilość gatunków wykazujących udział powierzchniowy, chociaż 17 z nich nie przekracza nawet 0,5%. W rozmiarze miąższościowym udział poniżej 0,5%, lub zerowy wykazuje 20 gatunków.

Powierzchniowy udział gatunków drzew leśnych.

Gatunek	Powierzchnia zalesiona wg gatunków drzew [ha]		
	rzeczywistych	panujących	różnica (2-3)
1	2	3	4
SO	10760,00	13733,12	-2973,12
SO.C	4,92	4,78	0,14
SO.WE	0,52	0,00	0,52
MD	811,04	263,18	547,86
ŚW	291,71	46,64	245,07
JD	42,56	2,82	39,74
BK	1107,70	594,26	513,44
DB	2581,76	2332,68	249,08
DB.S	258,81	110,50	148,31
DB.C	275,36	203,33	72,03
KL	12,14	3,07	9,07
JW	124,20	40,36	83,84
WZ	15,37	4,80	10,57
BST	1,96	0,00	1,96
JS	45,86	51,57	-5,71
GB	36,00	2,76	33,24
BRZ	1302,87	748,70	554,17
OL	1277,20	912,81	364,39
CZR	0,19	0,00	0,19
JB	0,33	0,00	0,33
CZM	0,04	0,00	0,04
AK	11,26	2,29	8,97
TP	3,52	5,45	-1,93
OS	15,45	6,58	8,87
WB	0,35	0,31	0,04
KSZ	0,54	0,00	0,54
LP	101,37	13,46	87,91
CZM.P	0,44	0,00	0,44
Razem	19083,47	19083,47	0,00

Drzewostany Nadleśnictwa zbudowane są, wg kryterium gatunków panujących, z 21 gatunków drzew, przy czym niektóre z nich są gatunkami umownymi stosowanymi na potrzeby budowania bazy danych. W przypadku Nadleśnictwa Kobiór symbolem Db zakodowano dęba

szypułkowego i bezszypułkowego (por. powyżej), Brz – brzozę brodawkowatą i omszoną. Jeżeli weźmiemy pod uwagę pełny skład drzewostanów, tzn. również gatunki współpanujące i domieszkowe, to liczba gatunków wzrośnie do 28, a rozwijając, jak wyżej gatunki umowne liczba ta wzrośnie do, co najmniej 30, ponieważ oprócz wymienionych wyżej gatunków należy sądzić, że kodem Tp opisano topolę białą, ale także, jak się wydaje, hodowlane mieszańce euroamerykańskie o nieznannej ilości odmian. Pod kodem wierzby mogą występować 2 gatunki wierzb drzewiastych.

Grupa gatunków opisana w drzewostanie, ale z udziałami poniżej 5%, tj. wyłącznie jako miejscowe i pojedyncze domieszki liczy 10 pozycji. Z tej grupy śliwę ałyczą i sosnę smołową odnotowano w pojedynczych wystąpieniach, a szereg innych w kilku wystąpieniach. Najczęściej podawano jarzęba.

W drzewostanach Nadleśnictwa Kobiór występują gatunki obce, ale mają nieistotne znaczenie. Jako gatunki panujące występują jedynie: sosna czarna, dąb czerwony, robinia akacja i, być może, topole plantacyjne. Sosna czarna występuje w 4 drzewostanach jako gatunek panujący na powierzchni 4,78 ha, dąb czerwony w 72 na powierzchni 203,33 ha, a robinia w 3 na powierzchni 2,29 ha, co łącznie stanowi 1,1% powierzchni leśnej zalesionej. Jako wyłącznie gatunki współpanujące i domieszkowe występują: sosna wejmutka, kasztanowiec biały i czeremcha późna.

Wszystkie gatunki obce spełniające kryterium gatunku rzeczywistego zajmują łącznie 1,53% powierzchni, a w rozmiarze miąższościowym 1,61%. Jako gatunki występujące wyłącznie pojedynczo i miejscami zarejestrowano sosnę smołową, daglezię i klona jesionolistnego.

Gatunki obce mają niewielkie znaczenie, niekiedy mogą jednak sprawiać problemy hodowlane ze względu na łatwość obsiewania i tworzenia odrostów - szczególnie dotyczy to dębu czerwonego i czeremchy późnej.

4.1.2. Pochodzenie drzewostanów

Jak już wspomniano wcześniej (por. rozdz. 3.4.) większość drzewostanów Nadleśnictwa powstała prawdopodobnie w sposób sztuczny, tj. z sadzenia lub siewu. Jednak bardziej jest istotne pochodzenie nasion. Prawdopodobne jest miejscowe pochodzenie drzewostanów posadzonych lub wysianych w pierwszej połowie XIX w. ponieważ nie było jeszcze wtedy rozpowszechnione powierzanie zaopatrzenia w nasiona specjalistycznym firmom. W drugiej połowie XIX w. powszechne było sprowadzanie nasion za pośrednictwem firm nasiennych, bez zwracania uwagi na rejon pochodzenia. Dlatego można przypuszczać, że część nasion sosny pospolitej pochodziła z Niziny Niemieckiej, albo za pośrednictwem firm wiedeńskich, z obszarów cesarstwa Austro – Węgier. Niewątpliwie część nasion pochodziła z miejscowych drzewostanów ponieważ administracja Lasów Pszczyńskich dysponowała własną wyłuszcarnią.

Nie istnieje ciągłość dokumentacyjna drzewostanów Nadleśnictwa. Podczas lustracji terenowej taksatorzy określali pochodzenie drzewostanów na podstawie sposobu powstania. Według oceny na gruncie ponad 95% drzewostanów powstało głównie w sposób sztuczny lub także częściowo w sposób naturalny. Część składników drzewostanu – zwykle brzoza, powstała w sposób naturalny, tj. z samosiewu. Typowym przykładem drzewostanu opisanego jako naturalny jest d-stan 854 b, w rezerwacie Żubrowisko. Pierwotny drzewostan, obecnie sosna 200 lat w szczątkowej ilości (być może naturalna), był niegdyś wybiórczo użytkowany, po czym całkowicie zaniechano w nim jakichkolwiek czynności gospodarczych. Nastąpił obsiew, zarówno d-stanu głównego, tj. sosny, jak i dolnego piętra, w tym przypadku świerka. Aktualnie gatunkiem panującym jest świerk 90 l., a pierwotna So 200 jest w zaniku.

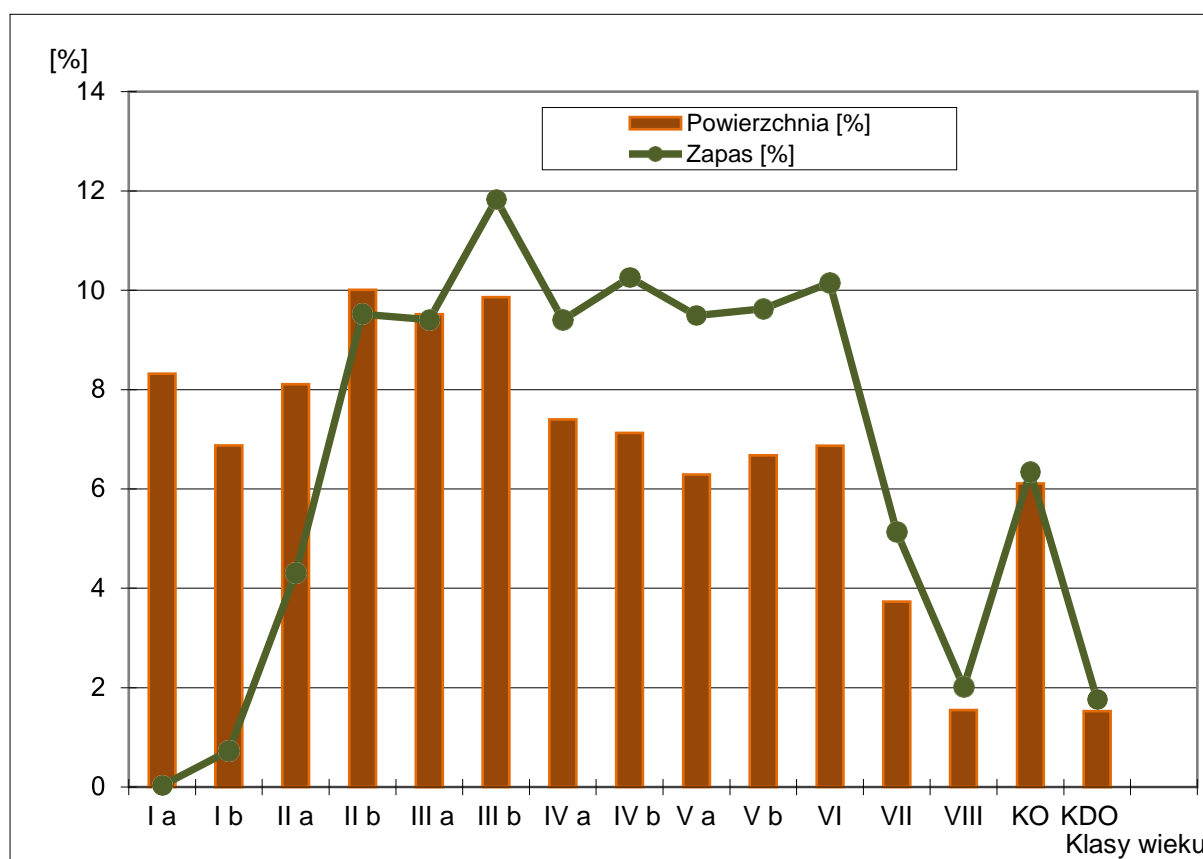
Niektóre gatunki obcego pochodzenia, np. sosna czarna, wejmutka, smołowa, daglezię i dąb czerwony były celowo wprowadzane nawet do czasów współczesnych, obecnie jednak nie przewiduje się ich obecności w składzie upraw. Ich obecność w składzie upraw i młodników ma zwykle charakter naturalny, podobnie jak akacji, kasztanowca, czeremchy późnej i klona jesionolistnego.

4.1.3. Struktura wiekowa i miąższościowa

Struktura drzewostanów Nadleśnictwa Kobiór jest już w większości wynikiem ujednoczonej gospodarki prowadzonej od ponad 6 okresów gospodarczych w ramach Lasów Państwowych. Można przyjąć, że nieco ponad 60% drzewostanów (od I kl. w. do IV a kl. w.) powstało po 1950 roku. Aktualna struktura wiekowa i miąższościowa nie odbiega zasadniczo od struktury innych lasów nadleśnictw niżowych, ponieważ gospodarka zasobami drzewnymi odbywa się w nich wg takich samych zasad hodowli i użytkowania. Zwraca uwagę wysoki udział drzewostanów klas wieku: II b, III a, III b, tj. powstałych w latach 1963 – 1992. Zajmują one ponad 29% powierzchni leśnej zalesionej i ponad 30% całkowitego zapasu. Część z nich powstała w wyniku zalesień gruntów przejmowanych na Skarb Państwa.

Generalnie, powierzchniowe udziały klas wieku – bez uwzględnienia KO i KDO - są do siebie zbliżone: I – 15,2%, II – 18,1%, III – 19,4%, IV – 15,1%, V – 14,9%. Dopiero starsze klasy wieku mają zdecydowanie niższe udziały: VI – 9,6%, VII – ponad 5%, VIII – ponad 2%.

Należy podkreślić, że obecnie w Nadleśnictwie Kobiór przewidziane jest zastosowanie rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej (IV d) na 4% powierzchni leśnej zalesionej, ale jej efekt nie będzie miał istotnego wpływu na strukturę lasów Nadleśnictwa. O strukturze lasów w dalszym ciągu będzie decydować rębnia zupełna, przewidziana obecnie na 12% powierzchni leśnej zalesionej.

Struktura powierzchniowa i miąższościowa drzewostanów Nadleśnictwa.

Aktualny, całkowity zapas Nadleśnictwa Kobiór na powierzchni leśnej zalesionej wynosi 4934256 m³, a zasobność 259 m³/ha, przy średnim wieku 64 lat. Warto wspomnieć, że istnieją fragmenty drzewostanów wykazujące ponadprzeciętne zasobności, co stwierdzono podczas pomiarów na powierzchniach kołowych. Obliczone zasobności znacznie odbiegały od przeciętnych zasobności występujących w drzewostanach Nadleśnictwa. Pomiary ujawniły 2 powierzchnie o zasobności ponad 1000 m³/ha, 9 powierzchni o zasobności w przedziale 800

– 1000 m³/ha i 125 powierzchni o zasobności w przedziale 500 – 800 m³/ha. Poniżej zamieszczono wyniki obliczeń na wybranych powierzchniach kołowych.

- Leśnictwo Pawłowice, oddział 955 d, Lw, pow. nr 1610. Drzewostan z panującym dębem w wieku 130 lat. Na powierzchni 0,05 ha zarejestrowano 9 dębów 130 l., 57 cm, 35 m, 7 wiązów 55 lat, 17 cm, 23 m, 5 jaworów 55 l., 19 cm, 24 m. W przeliczeniu na 1 ha jest to 180 drzew drzewostanu głównego i 240 drzew drzewostanu podrzędnego o łącznej miąższości **1192 m³/ha**. Jest to najwyższa zasobność zarejestrowana na powierzchniach kołowych w Nadleśnictwie Kobiór
- Leśnictwo Zgoń, oddział 84 m, BMw, pow. nr 146. Drzewostan z panującą sosną i współpanującym modrzewiem w wieku 35 – 45 l. Na powierzchni 0,01 ha zarejestrowano 4 modrzewie 45 l., 42 cm, 30 m, 1 buka 45 l., 27 cm, 22 m, 1 buka 35 l., 7 cm, 11 m, 1 świerka 35 l., 7 cm, 9 m. W przeliczeniu na 1 ha jest to 400 górujących modrzewi i 300 pozostałych gatunków o łącznej miąższości **888 m³/ha**.

Inne informacje na temat struktury wiekowej i miąższościowej zawiera Elaborat - Opis ogólny lasu.

4.1.4. Zgodność składu gatunkowego z siedliskiem

Ocenę zgodności składu gatunkowego drzewostanów z przyjętym w obecnej rewizji typem drzewostanu wykonano zgodnie z § 40 Instrukcji urządzania lasu. Kierując się szczegółowymi kryteriami dla tych grup, wyróżniono 3 stopnie zgodności tj. stopień 1 zgodny, stopień 2 częściowo zgodny i stopień 3 niezgodny.

Drzewostany zgodne i częściowo zgodne zajmują 94,6% powierzchni leśnej zalesionej, pozostałą część, tj. 5,4%, drzewostany niezgodne.

Wśród drzewostanów o składzie niezgodnym największy udział, w jednostkach względnych mają drzewostany na siedliskach Lśw. Na siedlisku Lśw drzewostany niezgodne stwierdzono łącznie (bez względu na warianty wilgotności) na 22% powierzchni siedliska, tj. ponad 233 ha, co stanowi 1,2% powierzchni leśnej zalesionej. Stosunkowo wysoki procent zajmują drzewostany niezgodne na siedlisku Lw – prawie 18%, tj. 160,11 ha, co stanowi zaledwie 0,8% powierzchni leśnej zalesionej. Na pozostałych siedliskach drzewostany niezgodne rzadko przekraczają udział 10% w ogólnej powierzchni siedliska.

Największe powierzchnie – licząc w jednostkach bezwzględnych – zajmują drzewostany niezgodne na LMw, LMśw, Lśw, Lw – łącznie ponad 960 ha. Poniżej przedstawiono analizę przyczyn niezgodności w najważniejszych siedliskach.

- LMw: 3,5% powierzchni drzewostanów tego siedliska ma skład niezgodny, a jest to 280,98 ha, tj. 1,5% ogólnej powierzchni zalesionej. Najczęściej powodem niezgodności są brzozy i olchy panujące w 80% drzewostanów niezgodnych na tym siedlisku. Niezgodności powodują także: dąb czerwony, świerk, osika i inne
- LMśw: 9,2% powierzchni drzewostanów tego siedliska ma charakter niezgodny. Powierzchniowo jest to 166,24 ha, co stanowi 0,9% ogólnej powierzchni leśnej zalesionej. Najczęściej powodem niezgodności są brzozy, dęby czerwone i modrzewie panujące w ponad 42% drzewostanów, a także dąb – panujący w 29% drzewostanów – ponieważ na tym siedlisku przewidziany jest wyłącznie jako domieszka
- Lśw: 22% powierzchni drzewostanów na tym siedlisku – 233,92 ha, ma skład niezgodny. W ogólnej powierzchni leśnej zalesionej jest to zaledwie 1,2%, ale siedlisko należy do najcenniejszych przyrodniczo, a przy tym do najbardziej produktywnych, dlatego nie należy dopuszczać do jego degradacji spowodowanej szkodliwym wpływem nieprawidłowego drzewostanu. Niezgodność jest spowodowana najczęściej przez sosny, brzozy, dęby czerwone i olchy, panujące w 90% drzewostanów, i pojedyncze inne gatunki
- Lw: 18% powierzchni drzewostanów - skład niezgodny odnotowano na 0,8% powierzchni leśnej zalesionej. Niezgodność spowodowana jest głównie przez sosny, brzozy i dęby czerwone, panujące w 86% drzewostanów.

Drzewostany niezgodne na pozostałych 8 siedliskach zajmują 197,12 ha, tj. 1% powierzchni leśnej zalesionej.

Gatunki panujące najczęściej powodujące niezgodność:

- Ol na BMb
- Brz, Db, Dbc na BMśw
- Brz, Ol na BMw
- Brz na LMB
- Md na LMwyżśw
- Brz, So, Dbc na Lwyżśw
- So, Św na Ol.

Na gruntach porolnych, niezależnie od gatunku panującego, drzewostany kwalifikuje się do częściowo zgodnych, a gdy tylko gatunek główny jest zgodny z docelowym, to do zgodnych, ale drzewostany na gruntach porolnych zajmują zaledwie 0,5% powierzchni leśnej zalesionej.

Zestawienie powierzchni drzewostanów wg zgodności składu z siedliskiem

Siedliskowy typ lasu	Typ drzewostanu	Drzewostany o składzie gatunkowym					
		zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym obojętnie	
		ha	%	ha	%	ha	%
BMB	SO	31,84	64,1	12,59	25,4	5,23	10,5
BMŚW	SO	1274,69	92,7	69,32	5,0	31,67	2,3
BMW	SO	4200,10	89,2	422,06	9,0	86,29	1,8
LŁ	WB TP			2,97	100,0		
LMB	OL SO	1,76	4,7	32,58	87,7	2,79	7,5
	SO OL	15,63	74,6	2,17	10,4	3,16	15,1
LMŚW	BK SO	27,20	49,8	24,66	45,2	2,74	5,0
	SO BK	374,27	21,3	1216,32	69,3	163,50	9,3
LMW	DB.S SO	3555,67	49,8	3326,52	46,6	255,91	3,6
	SO DB.S	248,69	28,5	600,02	68,7	25,07	2,9
LMWYŻŚW	BK	13,23	30,9	29,14	68,0	0,50	1,2
LŚW	BK DB.S	206,39	19,9	601,44	58,1	227,65	22,0
	DB.S BK	9,96	40,5	8,36	34,0	6,27	25,5
LW	DB.S OL	35,74	37,9	50,07	53,2	8,38	8,9
	OL DB.S	168,05	20,8	488,38	60,4	151,73	18,8
LWYŻŚW	BK	140,19	24,1	404,03	69,3	38,57	6,6
LWYŻW	BK DB.S	33,64	17,8	133,84	70,6	21,97	11,6
OL	DB.S OL	0,73	19,5	3,02	80,5		
	OL	251,55	90,7	18,77	6,8	6,94	2,5
OLJ	JS OL	2,50	47,3	2,78	52,7		
OLJWYŻ	OL JS			4,23	100,0		
Razem		10591,83	55,5	7453,27	39,1	1038,37	5,4

* pow. zalesiona 19083,47 ha

4.1.5. Zasoby drzewne

Aktualny, całkowity zapas Nadleśnictwa na powierzchni leśnej zalesionej wynosi 4934256 m³. Jest to wartość obejmująca również zasoby przestoi na gruntach leśnych zalesionych – 67901 m³. Ogólne zasoby drzewne na dzień 01. 01. 2023 r. na powierzchni leśnej wynoszą 4952645 m³. Całkowite zasoby drzewne Nadleśnictwa Kobiór wynoszą 4964792 m³, na co składają się zasoby na wszystkich rodzajach gruntów Nadleśnictwa jak niżej:

Rodzaj gruntu	Wielkość zasobów [brutto m ³]
Grunty leśne zalesione	4934256
w tym:	
<i>Przestoje na gruntach leśnych zalesionych</i>	67901
Grunty leśne niezalesione	18389
Razem grunty leśne	4952645
Grunty związane z gospodarką leśną	1753
Grunty nieleśne	10394
Ogółem Nadleśnictwo	4964792

Spodziewany bieżący roczny przyrost miąższości wg gatunków panujących wynosi 116880 m³ brutto na powierzchni leśnej zalesionej.

5. Zagrożenie ekosystemów leśnych

5.1. Ocena zdrowotnego i sanitarnego stanu lasów

Zagrożenie środowiska leśnego jest wynikiem jednoczesnego oddziaływania wielu czynników powodujących niekorzystne zjawiska i zmiany w stanie zdrowotnym lasów. Ich natężenie i stopień skupienia odzwierciedlają w znacznym stopniu nie tylko kondycję zdrowotną drzewostanów ale również stopień zagrożenia lasu od poszczególnych niekorzystnych elementów.

5.2. Zanieczyszczenia przemysłowe

Stan środowiska obszaru Nadleśnictwa Kobiór i jego zasięgu terytorialnego podlega monitoringowi dokonywanemu przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach – zgodnie z obowiązującym, państwowym podziałem administracyjnym. Obszar zasięgu terytorialnego należy do stref określonych rozporządzeniem Ministra Środowiska z roku 2012, tj.:

- strefy śląskiej, obejmującej większość gruntów Nadleśnictwa
- aglomeracji górnośląskiej, obejmującej 5% (ponad 1000 ha) powierzchni Nadleśnictwa (grunty miasta Tychy)
- aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej, obejmującej 0,04% (prawie 9 ha) powierzchni Nadleśnictwa (grunty miasta Jastrzębie -Zdrój).

W województwie śląskim stan jakości powietrza monitorowany był (2019 r.) na 130 stanowiskach pomiarowych.

W strefie śląskiej, w granicach zasięgu Nadleśnictwa położona jest jedna stacja pomiarowa w Pszczynie, natomiast w aglomeracji górnośląskiej w Tychach.

Monitoringowi podlega szereg substancji, których wpływ może być szkodliwy dla ludzi i roślin.

Pod względem kryteriów ochrony zdrowia ludności ocenie podlegają:

- dwutlenek siarki
- dwutlenek azotu
- tlenek węgla

- benzen
- ozon
- pył zawieszony PM10
- pył zawieszony PM2,5
- ołów w PM10
- arsen w PM10
- kadm w PM10
- nikiel w PM10
- benzo(α)piren w PM10.

Pod względem kryteriów ochrony roślin ocenie podlegają:

- dwutlenek siarki
- tlenki azotu NO_x
- ozon.

Ocena jakości powietrza wg kryteriów ochrony roślin nie jest wykonywana w strefach aglomeracyjnych.

Poniżej podano wysokość emisji podstawowych zanieczyszczeń reprezentatywnych również dla obszaru Nadleśnictwa w roku 2019.

Obszar	Emisje [kg/km ² ·rok]				
	SO _x	NO _x	PM10	PM2,5	B(α)P
Strefa śląska	1901	3331	1192	1668	0,9
Aglomeracja górnośląska	20410	23528	6118	4649	1,5
<i>Polska</i>	<i>1123</i>	<i>2192</i>	<i>1114</i>	<i>836</i>	<i>0,4</i>

Zasadniczymi źródłami ww. emisji są:

1. procesy spalania w produkcji energii
2. procesy spalania w gospodarce komunalnej i mieszkaniowej
3. procesy spalania w przemyśle
4. procesy produkcyjne
5. wydobywanie i dystrybucja paliw kopalnych
6. zastosowanie rozpuszczalników w procesach technologicznych
7. transport drogowy i inny
8. przetworzenie odpadów
9. rolnictwo.

Bezpośrednio w granicach zasięgu terytorialnego źródłami emisji przemysłowych są: Pszczyna, Tychy, Łaziska Górne. Poza obszarem zasięgu źródłami emisji są:

- aglomeracja górnośląska od Jaworzna, przez Katowice, Chorzów, do Zabrze i Gliwic – z kierunków od NE do NNW i NW
- Rybnik, Żory, Wodzisław Śląski – z kierunków W, WSW
- Jastrzębie Zdrój, Karvina, Stonawa (Republika Czeska) – z kierunków SW, SSW
- Bielsko-Biała, Czechowice-Dziedzice – z kierunku S, SSE
- Oświęcim – z kierunku E, ES, SE.

Ponadto istnieją obszary skoncentrowanej i rozproszonej zabudowy osiedlowej będące źródłem emisji komunalno – bytowych, tj. niskiej emisji: SO_x, NO_x, PM10, B(α)P. W zasadzie wszystkie grunty poza głównymi kompleksami leśnymi podlegają ciągłej presji budowlanej. Szczególnie widoczne jest to w okolicach Pszczyny, ale także Suszca, Bojszów, Bierunia i Pawłowic.

Jako źródło emisji liniowych można wymienić drogi krajowe i wojewódzkie:

- Nr 1 Goczałkowice – Tychy, biegnącą przez kompleks Lasów Pszczyńskich na długości 9 km, a w obszarze zasięgu Nadleśnictwa na odcinku ok. 24 km
- Nr 81 Strumień, Żory, Łaziska Górne, Mikołów – w większości omijająca kompleksy leśne
- Nr 44 Oświęcim – Mikołów, biegnie po granicy zasięgu północnego

- DW 928 Kobiór – Mikołów, biegnie przez Lasy Kobiórskie na odcinku ok. 4,5 km
- DW 931 Pszczyna – Bieruń, biegnie po granicy rez. Żubrowisko na odcinku 3 km
- DW 933 Brzeszcze, Pszczyna, Pawłowice – z niewielkim kontaktem z lasami
- DW 925, 926, 297 w pn.-zach. części obszaru Nadleśnictwa.

Źródłem największych zanieczyszczeń jest aglomeracja górnośląska, ale wiatry z tego kierunku wieją przez około 17,5% czasu trwania wiatrów w roku. Stosunkowo krótkotrwałe są wiatry z kierunku E i ES, tj. od Oświęcimia – około 10,5% czasu całkowitego. Najdłużej wieją wiatry z kierunków SSW, SW, WSW, W – około 39% czasu trwania wiatrów w roku. Z tych kierunków przemieszczają się zanieczyszczenia z Rybnika, Żor i okolic Karwiny po stronie czeskiej.

Ocena jakości powietrza w strefie śląskiej i aglomeracji górnośląskiej za rok 2019.

SO₂.

Stężenia jednogodzinne w strefie śląskiej nie przekroczyły 25%, a w aglomeracji górnośląskiej 23% poziomu dopuszczalnego, przy dopuszczalnej wartości 350 µg/m³ i dopuszczalnej częstości 24 razy w ciągu roku.

Stężenia 24-godzinne w strefie śląskiej nie przekroczyły 48%, a w aglomeracji górnośląskiej 36%, przy dopuszczalnej wartości 125 µg/m³ i dopuszczalnej częstości wystąpień 3 razy w ciągu roku. Wobec tego obszar Nadleśnictwa, jak i cała strefa, został zaliczony do klasy A, w której należy dążyć do utrzymania zanieczyszczeń poniżej poziomu dopuszczalnego.

W całym województwie nie odnotowano przekroczeń norm stężeń jednogodzinnych i całodobowych, tj. 350 µg/m³ i 125 µg/m³.

NO₂.

Średnie roczne stężenie w strefie śląskiej utrzymywało się w przedziale 8 – 19 µg/m³, przy dopuszczalnej wartości 40 µg/m³.

Średnie jednogodzinne stężenie utrzymywało się w przedziale 42 – 82 µg/m³, przy dopuszczalnym 200 µg/m³. W związku z tym strefa, jak i obszar Nadleśnictwa należący do niej, została zaliczona do klasy A.

W aglomeracji górnośląskiej średnioroczne stężenie osiągnęło wartość 54 µg/m³ na jednej stacji, w związku z tym określono dla całej aglomeracji strefę C. Należy podkreślić, że dla stacji w Tychach średnia roczna wartość stężeń nie przekroczyła wartości 30 µg/m³.

Na obszarze głównych kompleksów leśnych średnioroczne stężenia NO₂ mieściły się w przedziale 12,01 – 20,00 µg/m³, a wzdłuż drogi krajowej Nr 1 w przedziale 20,01 – 30,00 µg/m³.

CO

W roku 2019 średnie 8 godzinne stężenie tlenku węgla w strefie śląskiej oznaczono w wysokości 3 mg/m³, przy dopuszczalnym w wysokości 10 mg/m³. Wartość dopuszczalna nigdy nie została przekroczona. Strefa została zaliczona do klasy A. Podobnie w aglomeracji górnośląskiej; 2 – 3 mg/m³.

Benzen C₆H₆

Średnioroczne stężenie benzenu we wszystkich strefach osiągnęło wartości od 1 do 3 µg/m³, przy dopuszczalnej wartości 5 µg/m³. Cały obszar województwa została zaliczony do klasy A.

Ozon O₃

Parametrem służącym do określenia stref zagrożenia jest maksymalne stężenie ośmiogodzinne z dopuszczalnym docelowym stężeniem 120 µg/m³, a dopuszczalny czas przekroczeń wynosi 25 dni w roku kalendarzowym. Na podstawie wyników pomiarów stężeń ozonu w roku 2019, a także w ostatnich trzech latach, strefa śląska i aglomeracja górnośląska zostały zaliczone do klasy C, w której odnotowano przekroczenia wartości docelowej. Przekroczenie maksymalnej wartości trwało 29 dni w strefie śląskiej i 26 dni w aglomeracji górnośląskiej. Nie zostało również dotrzymane kryterium celu długoterminowego, tj. maksymalna średnia ośmiogodzinna w ciągu roku kalendarzowego na poziomie 120 µg/m³ została przekroczona na wszystkich stanowiskach w województwie, stąd całe województwo zostało zaliczone do strefy D2. Należy zauważyć, że większość kompleksów leśnych Nadleśnictwa Kobiór leży w strefie przekroczeń z zakresu 17 – 20 dni, tj. w strefie A.

Przekroczenie parametrów ozonu nie wynika z działalności gospodarczej.

Pył PM10

Według kryterium ochrony zdrowia średnie roczne stężenie nie powinno przekraczać $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$, a średnie dobowe stężenie w wysokości $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ nie powinno występować dłużej niż 35 dni.

W roku 2019 w strefie śląskiej średnioroczne stężenie zawierało się w przedziale $18 - 44 \mu\text{g}/\text{m}^3$, przy czym przekroczenie wystąpiło tylko na stacji Pszczyna. W ciągu ostatnich 10 lat średnioroczne stężenie zmniejszyło się o 20%. Średniodobowe stężenia na 7 stacjach w strefie śląskiej osiągnęły wartości od $60 - 92 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i utrzymywały się przez $58 - 106$ dni. W związku z tym cała strefa została zaliczona do strefy C. W głównych kompleksach Nadleśnictwa, tj. w Lasach Kobiórkich i Pszczyńskich, średnioroczne stężenia PM10 osiągają zakres najczęściej od $30,01$ do $40,49 \mu\text{g}/\text{m}^3$, na co największy wpływ ma emisja z Pszczyny i jej okolic. Podobne wartości występują w północno-zachodnich rejonach zasięgu terytorialnego.

W aglomeracji górnośląskiej średnioroczne stężenia zawierają się w przedziale od 29 do $41 \mu\text{g}/\text{m}^3$, a średniodobowe w zakresie $54 - 79 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i utrzymywały się przez okres $45 - 77$ dni. Jednak w obszarze zajmowanym przez lasy Nadleśnictwa te wartości były znacznie niższe: średnioroczne w zakresie $26,01 - 28,00 \mu\text{g}/\text{m}^3$, średniodobowe $50,50 - 55,00 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Pył PM2,5

Dopuszczalne, średnie stężenie roczne określono na poziomie $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$, poziom docelowy – $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ma być osiągnięty do 2020 r. W roku 2019 na obszarach Nadleśnictwa należących do strefy śląskiej stężenia PM2,5 w części południowej i środkowej osiągały wartości najczęściej z zakresu od $22,01$ do $25,49 \mu\text{g}/\text{m}^3$, ale także wyższe, aż do wartości $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$ – szczególnie w okolicach Pszczyny. Najniższe wartości występowały w rejonie leśnictwa Żwaków i w obszarze na południowy-zachód, tj. z zakresu $22 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i mniej. W okolicach Mikołowa i Łazisk wartości stężeń osiągały poziom jak z okolic Pszczyny. W aglomeracji górnośląskiej, w lasach Nadleśnictwa poziom stężeń nie przekraczał $22 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Benzo(a)piren w PM10

Średnia roczna wartość docelowa wynosi $1 \text{ ng}/\text{m}^3$. W strefie śląskiej została przekroczona zarówno w roku 2019, jak i poprzednich 3 latach. W roku 2019 oznaczono wartości od 4 do $8 \text{ ng}/\text{m}^3$, wobec tego strefa śląska została zaliczona do klasy C, w której wymagane jest opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza. W aglomeracji górnośląskiej średnie stężenie osiągnęło wartość $4 \text{ ng}/\text{m}^3$.

Stężenia w granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa kształtowały się najczęściej w zakresie $2,01 - 3,00 \text{ ng}/\text{m}^3$, ale też i wyższym – do $10 \text{ ng}/\text{m}^3$.

Metale ciężkie w PM10

W strefie śląskiej i aglomeracji górnośląskiej normy stężeń ww. metali ciężkich nie zostały przekroczone, w związku z tym obie strefy zostały zaliczone do klasy A. Poniżej podano średnioroczne stężenia oznaczone w roku 2019 i wartości dopuszczalne:

- Pb – strefa śląska $0,02 \mu\text{g}/\text{m}^3$, aglomeracja górnośląska $0,02 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ($0,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$)
- As – strefa śląska $0,5 - 1,7 \text{ ng}/\text{m}^3$, aglomeracja górnośląska $0,6 \text{ ng}/\text{m}^3$ ($6,0 \text{ ng}/\text{m}^3$)
- Cd – strefa śląska $0,1 - 1,4 \text{ ng}/\text{m}^3$, aglomeracja górnośląska $0,6 \text{ ng}/\text{m}^3$ ($5,0 \text{ ng}/\text{m}^3$)
- Ni – strefa śląska $0,7 - 1,1 \text{ ng}/\text{m}^3$, aglomeracja górnośląska $1,8 \text{ ng}/\text{m}^3$ ($20,0 \text{ ng}/\text{m}^3$).

Pod względem kryteriów ochrony roślin ocenie podlegają:

- dwutlenek siarki
- tlenki azotu
- ozon.

SO₂

Dopuszczalne średnie roczne stężenie wynosi $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i w roku 2019 nie zostało przekroczone. W obszarze zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa, w części pd.-zach. osiągnęło wartości z przedziału od $5,01$ do $10,00 \mu\text{g}/\text{m}^3$, a na pozostałym obszarze od $7,01$ do $10,00 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

NO_x

Dopuszczalne średnie roczne stężenie wynoszące 30 µg/m³ w strefie śląskiej nie zostało przekroczone. Na obszarze Nadleśnictwa stężenia tlenków azotu osiągnęło jedne z wyższych wartości w województwie, tj. ponad 20 µg/m³.

O₃

Docelowy wskaźnik AOT 40 wynoszący 18000 (µg/m³)×h, dla obszaru Nadleśnictwa został przekroczony tak w roku 2019, jak i jako wartość średnia z ostatnich 5 lat. W obu przypadkach obszar Nadleśnictwa należał do strefy w której wskaźnik AOT 40 mieścił się w zakresie 16000 – 18000 (µg/m³)×h. Poziom celu długoterminowego określony wskaźnikiem AOT 40 wynoszącym 6000 (µg/m³)×h nie został osiągnięty, wobec czego strefa śląska została zaliczona do klasy D2.

Przyjmuje się, że wysoki poziom ozonu nie jest wynikiem działalności gospodarczej. Ocena dla aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej nie jest reprezentatywna dla obszaru Nadleśnictwa Kobiór.

5.3. Stan wód powierzchniowych i podziemnych

W celu opisanego stanu wód powierzchniowych związanych z obszarem Nadleśnictwa posłużono się wynikami monitoringu na rzekach związanych z nim bezpośrednio, niezależnie od położenia w zasięgu, na granicy lub w pobliżu granicy. Są to wyniki opublikowane przez GIOŚ w 2020 r. na podstawie pomiarów z lat 2018, 2019.

Wybrane wody płynące i zbiorniki wody podlegające monitoringowi:

1. Bierawka – w zasadzie poza obszarem Nadleśnictwa
2. Dokawa
3. Gostynia – do starego koryta
4. Gostynia – od starego koryta do ujścia do Wisły
5. Kanał Branicki
6. Korzenica
7. Mleczna – większość poza zasięgiem Nadleśnictwa
8. Potok Rów S – jeden z lewobrzeżnych dopływów Gostynki w I-ctwie Wyrzy
9. Potok Tyski
10. Potok Żwakowski
11. Promna – większość poza zasięgiem Nadleśnictwa
12. Pszczyńska powyżej zbiornika Łąka
13. Pszczyńska od zb. Łąka do ujścia
14. Zgoński Potok
15. Zbiornik Łąka
16. Zbiornik Goczałkowicki.

W województwie śląskim w 2018 r. powstało 376 mln m³ ścieków wymagających oczyszczenia. W obszarze zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Kobiór również istnieją ośrodki będące producentami ścieków, m.in.: Pszczyzna i okolice, miasto Tychy, Łaziska Górne, Mikołów, Orzesze i szereg mniejszych. Szczególnie Gostynia narażona jest na deponowanie ścieków pochodzących z Orzesza, Łazisk Górnych i Mikołowa, a w dolnym biegu, za pośrednictwem Mlecznej, z Katowic, Mysłowic, Łędzin i Bierunia, przy czym w Mlecznej nie są deponowane ścieki z oczyszczalni, lecz głównie zanieczyszczone wody powierzchniowe. Pszczyńska również narażona jest na deponowanie ścieków. Szczególnie jest to wyraźne poniżej zbiornika Łąka – odprowadzane są tu ścieki z dwóch oczyszczalni miasta Pszczyzna, a ponadto nieznana ilość z okolic miasta, z terenów o nieuporządkowanej gospodarce wodno-ściekowej.

Bezpośrednio w obszarze Nadleśnictwa źródłem ścieków są wszystkie tereny rolnicze i osiedlowe. Gminy w zasięgu Nadleśnictwa posiadają oczyszczalnie i sieci kanalizacyjne, ale o zróżnicowanej sprawności i zasięgu, i w związku z tym część ścieków może być w niedostatecznym stopniu oczyszczona, niewątpliwie także część ścieków z gospodarstw

indywidualnych niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej może trafiać bezpośrednio do gleby, wód powierzchniowych i podziemnych. Niekiedy znaczący ładunek zanieczyszczeń może pochodzić z obszarów rolniczych, szczególnie w wyniku stosowania środków ochrony roślin i nadmiernego nawożenia.

W tabeli poniżej zamieszczono syntetyczny wynik oceny jakości wód w obszarze Nadleśnictwa.

Nazwa	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu jcwp	Uwagi *
Bierawka	Słaby potencjał	Poniżej dobrego	Zły stan wód	Wysoki poziom niklu i jego związków
Dokawa	Umiarkowany stan ekologiczny	-	Zły stan wód	
Gostynia do starego koryta	Słaby potencjał ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód	Wysoki poziom niklu i jego związków
Gostynia od starego koryta do ujścia	Zły potencjał ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód	Wysoki poziom difenyloterów bromowanych, ołowiu, niklu i ich związków, rtęci w biocie.
Kanał Branicki	Umiarkowany stan ekologiczny	-	Zły stan wód	
Korzenica	Dobry stan ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód	Wysoki poziom difenyloterów bromowanych i heptachloru.
Mleczna	Umiarkowany potencjał ekologiczny	Dobry	Zły stan wód	
Potok Rów S	Słaby stan ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód	Wysoki poziom kadmu, ołowiu, niklu i ich związków.
Potok Tyski	Słaby potencjał ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód	Wysoki poziom niklu i jego związków
Potok Żwakowski	Umiarkowany stan ekologiczny	-	Zły stan wód	
Promna	Umiarkowany stan ekologiczny	-	Zły stan wód	
Pszczynka powyżej zb. Łąka	Umiarkowany potencjał ekologiczny	-	Zły stan wód	
Pszczynka poniżej zb. Łąka	Umiarkowany potencjał ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód	Wysoki poziom difenyloterów bromowanych
Zgoński Potok	Umiarkowany potencjał ekologiczny	-	Zły stan wód	
Zbiornik Łąka	Umiarkowany potencjał ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód	Wysoki poziom difenyloterów bromowanych. Wysoki poziom BaP i fluorantenów w wodzie.
Zbiornik Goczałkowicki	Umiarkowany potencjał ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód	Wysoki poziom difenyloterów bromowanych. Wysoki poziom rtęci w biocie, BaP w wodzie, heptachloru w biocie i wodzie.

* - heptachlor – związek chloroorganiczny stosowany jako środek owadobójczy w rolnictwie i do impregnacji drewna,

- benzo(a)piren (BaP), fluoranteny – związki z grupy kancerogennych, wielopierścieniowych związków aromatycznych (WWA),

- difenylotery bromowane – bromowane pochodne benzenu stosowane jako uniepalniacze w tekstyliach, tworzywach sztucznych, materiałach izolacyjnych.

Najważniejsze naturalne ciekły w obszarze Nadleśnictwa charakteryzują się na ogół słabymi cechami biologicznymi. Według danych z lat 2017 – 2019 klasę 2 wykazują: Korzeniec, Pszczynka, Potok Żwakowski i Zgoński Potok. Gostynka w górnym biegu wykazuje 4 klasę, a w dolnym 5.

Główne zbiorniki wód podziemnych występujące w granicach zasięgu Nadleśnictwa nie są objęte monitoringiem jakości GIOŚ. Ogólna ocena jakości wód podziemnych opracowana dla powiatu pszczyńskiego, opisuje ich stan jakościowy jako słaby w północnej części powiatu, a zagrożeniem dla jakości jest głównie niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich

i rekreacyjnych. W części południowej stan jest określony jako dobry, ale zagrożenia są podobne, powiększone o zanieczyszczenia rolnicze.

5.4. Zagrożenia biotyczne

5.4.1. Szkodniki owadzie

W lasach Nadleśnictwa od wielu lat istnieją ogniska gradacyjne osnu gwieździstej i czerwonogłowej, obejmujące łącznie 53 oddziały o powierzchni 1556 ha. Największy jednorodny obszar gradacyjny obejmuje 25 oddziałów w leśnictwach: Międzyrzecze, Studzienice i Promnice o powierzchni 738 ha. Obejmuje on obszar od Pszczynki na południu (oddz. 887), przez Żubrowisko, po oddz. 648 i 636 na północy. Opisany obszar gradacyjny najbardziej był aktywny w latach 2003 i 2004. Ostatnią aktywność ogniska gradacyjnego osnu gwieździstej odnotowano w oddz. 887 w 2014 r., zwalczania nie podejmowano. Ostatnia aktywność osnu czerwonogłowej miała miejsce w 2005 r.

W ostatnim okresie gospodarczym ostrzegawcze stany osnu gwieździstej notowano corocznie głównie na obszarze rezerwatu Żubrowisko, na łącznej powierzchni 667 ha. Czynności ograniczających nie podejmowano.

Zauważalne szkody w uprawach wyrządzają szeliniaki. W latach 2013 – 2018 nasilone występowanie odnotowano na powierzchni 561 ha, a zwalczanie podejmowano na sumarycznej powierzchni 264 ha.

Zwójki dębowe były aktywne w latach 2013 – 2014 na łącznej powierzchni 496 ha.

Zestawienie powierzchni występowania szkodników owadzych

Szkodniki owadzie	Występowanie / uszkodzenia w latach 2013-2021		Powierzchnia zwalczania [ha]
	Powierzchnia [ha]	Krotność rejestracji	
osnuja gwieździsta	667,53	9	-
szeliniaki	561,11	5	263,87
zwójki dębowe	495,71	4	0,94
smolik znaczony	10,87	7	8,80
przyplaszczek granatek	7,13	3	7,13
jeśniak czarny	2,44	1	2,44
przędziorki	0,42	1	-
chrabąszczowate (pędraki)	0,37	2	0,22
kornik modrzewiowiec	0,30	1	-
dzier włośchaty	0,18	1	-

5.4.2. Grzyby patogeniczne

Szkody w drzewostanach powodowane przez grzyby i jemiolę stanowiły około 3% w ogólnej powierzchni uszkodzeń, tj. około 72 ha/rok. Jest to najmniejsza, co do powierzchni, grupa uszkodzeń stwierdzonych w Nadleśnictwie w ubiegłym okresie gospodarczym. Największe znaczenie miało zamieranie pędów sosny, znacznie mniejsze zamieranie jesionu i inne patogeny .

Zestawienie powierzchni występowania patogenów grzybowych

Patogeny grzybowe i inne	Występowanie / uszkodzenia w latach 2013-2021		Zabiegi ochronne [ha]
	Powierzchnia [ha]	Krotność rejestracji	
Zamieranie pędów sosny	535,00	3	-
Zamieranie jesionu	53,59	2	-
Osutki sosny	42,35	7	2,03
Jemiola na gatunkach iglastych	10,59	1	-
Zamieranie buka	2,40	2	-

Patogeny grzybowe i inne	Występowanie / uszkodzenia w latach 2013-2021		Zabiegi ochronne [ha]
	Powierzchnia [ha]	Krotność rejestracji	
Opieńkowa zgnilizna korzeni	2,00	1	-
Pasożytnicza zgorzel gat. iglastych	0,77	1	-
Pasożytnicza zgorzel gat. liściastych	0,22	1	-
Rdze na igłach i liściach	0,03	1	-

Zgorzele i rdze inwentaryzowane są głównie na szkółkach i zwalczane zgodnie z odpowiednią profilaktyką. Zwalczanie grzybów osutkowych przeprowadzono w ograniczonym zakresie w samosiewach sosnowych.

5.4.3. Szkody od zwierzyny

Szkody wyrządzone przez zwierzynę w uprawach i młodnikach są przyczyną obniżenia jakości hodowlanej upraw, młodników, podsadzeń i podrostów.

W Nadleśnictwie Kobiór szkody powodują głównie jeleniowate i jest to rozmiar istotny gospodarczo – w ubiegłym okresie gospodarczym szkody o intensywności ponad 20% odnotowano na łącznej powierzchni 1762 ha, tj. około 196 ha/rok. Dla porównania – jest to około 28% powierzchni obecnej I i II klasy wieku. Zabezpieczenia mechaniczne i chemiczne zastosowano na łącznej powierzchni 1785 ha.

Podczas aktualnej inwentaryzacji zasobów leśnych zarejestrowano uszkodzenia od zwierzyny na powierzchni 1705,33 ha w uprawach, młodnikach i młodych drzewostanach II klasy wieku. Stanowi to 27% powierzchni I i II klasy wieku, przy czym szkody o nasileniu ponad 20% zarejestrowano na powierzchni 420,48 ha, tj. 6,6% I i II klasy wieku.

Zestawienie powierzchni szkód od zwierzyny

Zwierzęta roślinożerne	Uszkodzenia w latach 2013-2021		Powierzchnia zabiegów ochronnych [ha]
	Powierzchnia [ha]	Krotność rejestracji	
jeleniowate	1762,29	9	1785,07
żubr	14,84	5	-
zając	5,33	5	-
gryznie	2,98	2	-
dzik	0,15	2	-
ptaki	1,45	2	-

5.5. Szkody abiotyczne

Dla drzewostanów Nadleśnictwa Kobiór określono trzeci – średni stopień zagrożenia od wiatru, tzn., że wysokie i bardzo wysokie ryzyko uszkodzenia przez wiatr ma 20 – 30% drzewostanów nadleśnictwa.

W latach 2013 – 2021 większość – 81% – pozyskiwanego drewna w ramach cięć sanitarnych pochodziła z drzew, które wypadły z powodu uszkodzenia przez czynniki atmosferyczne, a tylko 19% z powodu chorób i osłabienia fizjologicznego. Szczególnie wysokie uszkodzenia wystąpiły wskutek huraganowych wiatrów w latach 2015, 2016 i 2019. W tym okresie uprzętnięto ponad 47% całkowitego rozmiaru cięć sanitarnych w okresie gospodarczym.

Łącznie czynniki abiotyczne w latach 2013 – 2021 spowodowały szkody na powierzchni 20795 ha, tj. przeciętnie 2311 ha /rok. Rozmiar szkód abiotycznych osiągnął poziom dość istotny gospodarczo i jest porównywalny z ubiegłym (2003 – 2012) okresem gospodarczym – rozmiar cięć sanitarnych wzrósł o około 14%.

Zestawienie powierzchni występowania czynników abiotycznych

Czynnik abiotyczny	Występowanie / uszkodzenia w latach 2013-2021	
	Powierzchnia [ha]	Krotność rejestracji
wiatr	19111,19	3
zmrożenia, zwarzenia	603,19	5
podtopienia i zalania	362,24	8
grad	264,95	2
śnieg	262,71	1
obniżenia poziomu wód, susza	155,20	5
pożar	31,82	9
oparzenia, wędnięcia	4,01	7

5.6. Zagrożenia antropogeniczne

Kompleksy leśne Nadleśnictwa Kobiór graniczą w większości z terenami rolnymi, ale także na znacznej długości bezpośrednio z terenami osiedlowymi, w tym również w postaci enklaw, np. Zgoń, Kobiór, Królówka. Kompleksy leśne są dostępne również przez sieć dróg publicznych – państwowych i gminnych. Rozdrobnienie kompleksów leśnych nie jest bardzo duże – kompleksy o powierzchni ponad 2000 ha zajmują około 70% powierzchni ogólnej, a kompleksy od 200 do 500 ha niecałe 6%. Niekorzystne jest położenie silnie obciążonych dróg publicznych – szczególnie DK nr 1 i DW 928 – rozdzielającej Lasy Pszczyńskie, w mniejszym stopniu DK nr 81 i DW 931. Niezależnie od dróg wyższej rangi, sieć dróg powiatowych i gminnych jest na tyle duża, że nawet centra największych kompleksów są dostępne dla pojazdów samobieżnych, ponadto Lasy Państwowe ustawowo są otwarte dla ruchu pieszego i rowerowego z wyjątkowymi ograniczeniami. Ta dostępność naraża środowisko leśne na straty i uszkodzenia spowodowane bezpośrednią działalnością człowieka – celową lub przypadkową, ogólnie nazywaną szkodnictwem leśnym.

Do istotnych bezpośrednich, negatywnych skutków oddziaływania ludzi na lasy należą:

- zbyt intensywna penetracja terenów leśnych w tym także upraw
- wywożenie do lasu śmieci przez okolicznych mieszkańców
- kłusownictwo
- kradzieże drewna
- nielegalne pozyskanie choinek
- nielegalne przejazdy motocykli i quadów
- lokalizacja budownictwa w bezpośrednim sąsiedztwie lasu, co może wiązać się z koniecznością doprowadzania mediów przez tereny leśne. Problemem są także ścieki odprowadzane z tych zabudowań,
- wypalanie traw, lub pozostałości po skoszonej trawie i zbożach
- zaproszenia ognia, podpalenia.

Większość szkód wynikająca z wyżej zamieszczonej listy ma charakter incydentalny, jednostkowy, za wyjątkiem nieuprawnionego wjazdu pojazdów mechanicznych do lasu. Nowym problemem są nielegalne konstrukcje torów crossowych z przeznaczeniem dla rowerów, np. w północnej części leśnictwa Wiry.

Zaśmiecanie lasu związane z jego funkcjami rekreacyjnymi ma charakter ciągły i jest pod stałą kontrolą – obszary znane ze wzmożonej funkcji rekreacyjnej są kontrolowane i sprzątane na bieżąco. Natomiast nielegalne deponowanie odpadów, nie związane z ruchem turystycznym, jest nieprzewidywalne. W ostatnim okresie gospodarczym usuwano z obszaru Nadleśnictwa 340 m³ odpadów rocznie, a roczny koszt wynosił średnio 58 tys.

Kłusownictwo, kradzieże choinek i wydeptywanie upraw od lat nie są notowane. Kradzieże drewna notuje się w ilości kilkunastu sztuk rocznie, z czego część dotyczy niewielkich ilości. Nadleśnictwo nie wykazuje żadnych problemów związanych z presją budowlaną na granicach kompleksów leśnych, a także od wielu lat nie notuje się wypalania traw w pobliżu lasów. Pożary

lasu notowano na poziomie około 3 ha/rok – część kwalifikowano, jako celowe podpalenia, bez wykrycia sprawców.

5.7. Formy degradacji ekosystemów leśnych

Długotrwała eksploatacja lasów, a następnie gospodarka zasobami leśnymi musi prowadzić do zmian w ekosystemach leśnych. Na ekosystemy leśne ma także wpływ gospodarka rolna, w bliższym i dalszym sąsiedztwie lasów, a także emisje z ośrodków przemysłowych, niekiedy nawet bardzo oddalonych od kompleksów leśnych. Próbując ocenić rodzaj i stopień zniekształceń środowiska leśnego bierze się pod uwagę elementy, które można stosunkowo łatwo opisać lub zmierzyć, m. in:

- aktualny stan siedliska
- borowacenie
- ujednoczenie
- neofityzację.

5.7.1. Aktualny stan siedliska

Ocena stanu siedliska została dokonana podczas inwentaryzacji glebowo – siedliskowej, według obowiązującej ośmiostopniowej skali degradacji (por. tab. Nr 6, Instr. Urz. Lasu cz. 2, 2003). W Nadleśnictwie Kobiór stwierdzono pięć stopni stanu siedliska, tj.:

- Naturalne – N1
- Zbliżone do naturalnych – N2
- Zniekształcone – Z1
- Silnie zniekształcone – Z2
- Zdegradowane – D1.

Diagnoza stanu siedliska dokonywana jest przez analizę trwałych i łatwo zmiennych elementów gleby, przy czym siedliska na gruntach porolnych automatycznie otrzymują zniekształcenie Z1, a siedliska silnie zniekształcone (Z2) opisano tylko na 0,1% powierzchni leśnej. Siedlisk zdegradowanych nie stwierdzono. Poniżej zamieszczono zestawienie powierzchni i miąższości drzewostanów według grup typów siedliskowych i stopni zniekształcenia. Zestawienie skonstruowane jest na podstawie aktualnych opisów taksacyjnych, bazujących na większościowym udziale siedlisk w drzewostanie (por. rozdz. 1.6.).

Wzór 21. Zestawienie powierzchni i miąższości wg grup typów siedliskowych lasu, stanu siedliska i grup wiekowych.

Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Powierzchnia / miąższość [ha/m ³]				Ogółem [%]
		Wiek			Ogółem	
		<=40 lat	41-80 lat	>80 lat		
bory mieszane	naturalny	7.03			7.03	0.0 0.0
	zbliżony do naturalnego	116.55	132.55	136.26	385.36	2.0
		13725	46080	50285	110090	2.3
	zniekształcony	121.04	298.08	220.61	639.73	3.4
12430		90140	80725	183295	3.8	
zdegradowany	1993.35	1604.17	1505.08	5102.60	26.7	
	235760	515810	534380	1285950	26.4	
lasy mieszane	zbliżony do naturalnego	68.96	111.16	26.37	206.49	1.1
		13760	31625	7235	52620	1.1
	zniekształcony	420.59	386.25	782.38	1589.22	8.3
		46780	115130	287370	449280	9.2

Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Powierzchnia / miąższość [ha/m ³]				Ogółem [%]
		Wiek			Ogółem	
		<=40 lat	41-80 lat	>80 lat		
	silnie zniekształcony	16.47 3880			16.47 3880	0.1 0.1
	zdegradowany	3107.61 337135	2869.30 871310	2413.45 846900	8390.36 2055345	44.0 42.2
las	zbliżony do naturalnego	4.18 390	34.51 7280	63.98 21230	102.67 28900	0.5 0.6
	zniekształcony	6.17 605	50.04 13740	42.37 13165	98.58 27510	0.5 0.6
	zdegradowany	496.81 45560	1131.10 331680	919.28 292600	2547.19 669840	13.3 13.8
Ogółem	naturalny	7.03			7.03	0.0 0.0
	zbliżony do naturalnego	189.69 27875	278.22 84985	226.61 78750	694.52 191610	3.6 3.9
	zniekształcony	547.80 59815	734.37 219010	1045.36 381260	2327.53 660085	12.2 13.6
	silnie zniekształcony	16.47 3880			16.47 3880	0.1 0.1
	zdegradowany	5597.77 618455	5604.57 1718800	4837.81 1673880	16040.15 4011135	84.0 82.4

Większość siedlisk opisano w pierwszym stopniu degradacji, co wynikało z założonych warunków inwentaryzacji glebowo - siedliskowej. Podczas inwentaryzacji w roku 2006 stopnie zniekształcenia siedlisk nadawano zgodnie z ówczesnym zasięgiem stref uszkodzeń przemysłowych, stąd dla większości siedlisk przyjęto stopień D1, ponieważ znajdowały się w strefie średnich uszkodzeń, obejmujących 84% powierzchni Nadleśnictwa.

Największy wpływ na ogólny obraz zniekształceń siedlisk mają zniekształcenia na lasach mieszanych – na 44% ich powierzchni stwierdzono pierwszy stopień degradacji, a jest to grupa siedlisk najliczniej reprezentowana w Nadleśnictwie, zajmująca ponad 50% powierzchni leśnej.

5.7.2. Borowacenie

Nadmierny udział typowo borowych gatunków iglastych – sosny i świerka, na siedliskach, na których są niewskazane lub niedopuszczalne monolity tych gatunków, określa się terminem – borowacenie (inaczej pinetyzacja). Borowacenie określa się dla siedlisk borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów w skali czterostopniowej:

- 1) brak, jeżeli udział świerka i sosny mieści się w założonych przedziałach
- 2) słabe, jeżeli udział świerka i sosny w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi:
 - ponad 80% na siedliskach borów mieszanych
 - 50-80% na siedliskach lasów mieszanych
 - 10-30% na siedliskach lasowych
- 3) średnie, jeżeli udział świerka i sosny w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi:
 - ponad 80% na siedliskach lasów mieszanych
 - 30-60% na siedliskach lasowych
- 4) mocne, jeżeli udział świerka i sosny w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi:
 - ponad 60% na siedliskach lasowych.

W Nadleśnictwie na borowacenie ma wpływ jedynie sosna, ponieważ udział świerka według gatunków rzeczywistych osiąga wartość zaledwie 1,5%. Generalnie borowacenie w Nadleśnictwie Kobiór nie jest istotnym problemem, ponieważ ponad 30% powierzchni leśnej to siedliska borów mieszanych, na których dopuszczalny jest monolityczny drzewostan sosnowy, mimo zastrzeżonych 10 - 20% na domieszki.

Według oceny borowacenia wykonanej na aktualnych opisach taksacyjnych prawie 80% powierzchni siedlisk wykazuje brak lub słabe borowacenie, a tylko 19,4% średnie, mocne występuje zaledwie na 1% powierzchni.

Zestawienie powierzchni według form degeneracji lasu – borowacenia.

Stopień borowacenia	Powierzchnia [ha]			Ogółem	Ogółem [%]
	Wiek				
	<=40 lat	41-80 lat	>80 lat		
brak	3077.10	3839.38	1302.78	8219.26	43.1
słabe	2641.90	2094.82	2222.60	6959.32	36.5
średnie	613.34	661.12	2436.22	3710.68	19.4
mocne	26.42	21.84	148.18	196.44	1.0

5.7.3. Monotypizacja

Ujednolicenie gatunkowe lub wiekowe jest jedną z głównych form degeneracji ekosystemów leśnych. Zestawienie wykonuje się dla kompleksów powyżej 200 ha z uwzględnieniem grup wiekowych drzewostanów 1-40, 41-80, i powyżej 80 lat. Monotypizację wyróżnia się w przypadku, gdy drzewostany jednogatunkowe i jednowiekowe występują w zasadzie na zwartych powierzchniach (ok. 100 ha).

Na terenie Nadleśnictwa Kobiór nie stwierdzono kompleksów spełniających kryteria monotypizacji. Występują wprawdzie duże obszary litych sośnin, ale są one jednak zróżnicowane pod względem wiekowym.

5.7.4. Neofityzacja

Neofityzacja polega na wnikaniu do drzewostanów obcych gatunków drzew i krzewów. Pojawiają się one w warstwie drzew i podszytu w wyniku sztucznego wprowadzania do upraw i podszytów bądź przez samosiewne odnowienia. Niektóre z tych gatunków są bardzo ekspansywne i mogą stanowić utrudnienie w odnawianiu lasu. Wyróżnia się ją w drzewostanach:

- mających w swoim składzie gatunkowym (udział co najmniej 10%) gatunki obcego pochodzenia tj. sosnę banksa, sosnę czarną, sosnę smołową, sosnę wejmutkę, dagleżę, dęba czerwonego, czeremchę amerykańską, kłona jesionolistnego, robinie akacjową
- mających wyżej wymienione gatunki w podszycie, podroście lub nalocie.

Zestawienie powierzchni wg form degradacji lasu - neofityzacja

Gatunek obcy	Powierzchnia [ha]			Ogółem	Ogółem [%]
	Wiek				
	<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
AK	42,01	67,39	67,59	176,99	0,9
CZM.P	111,48	154,45	93,07	359,00	1,9
DB.C	322,77	1321,23	490,57	2134,57	11,2
DG		2,44		2,44	0,0

Gatunek obcy	Powierzchnia [ha]				
	Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
	<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
KSZ		1,57	4,02	5,59	0,0
SO.C	23,62			23,62	0,1
SO.WE		2,42	3,56	5,98	0,0

W drzewostanach Nadleśnictwa Kobiór gatunki obce nie mają istotnego znaczenia, co wynika z analizy tabel klas wieku (por. rozdz. 4.1.1.). Wszystkie gatunki obce spełniające kryterium gatunku rzeczywistego zajmują łącznie 1,54% powierzchni leśnej zalesionej. Ten wynik zwiększa się wielokrotnie, jeżeli uwzględni się udziały neofitów we wszystkich warstwach drzewostanu, co przedstawiono w tabeli zamieszczonej powyżej. Według niej, udział powierzchniowy neofitów, uwzględniający również warstwy podszytów i podrzędne składniki drzewostanów, osiąga łącznie 14,1% powierzchni leśnej zalesionej. Na tę wartość szczególnie duży wpływ ma dąb czerwony (2164 wystąpienia), robinia akacja (259 wystąpienia) kasztanowiec biały (152 wystąpienia) i sosna wejmutka (93 wystąpienia).

5.8. Przebudowa drzewostanów

Podczas aktualnej inwentaryzacji lasu nie przewidziano przebudowy drzewostanów w rozumieniu § 40, ust. 6 Instrukcji Urządzania Lasu. Jednak przebudowa drzewostanów Nadleśnictwa Kobiór jest realizowana w sposób ciągły, w postaci wprowadzania zaleconych składów gatunkowych upraw i podsadzeń, związanych z właściwymi siedliskami. Proces przebudowy jest również realizowany za pomocą cięć pielęgnacyjnych, popierających określone gatunki.

6. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania oraz wykonywania prac leśnych

Ogólne zasady prowadzenia gospodarki leśnej określa Polityka leśna państwa przyjęta przez Radę Ministrów z 22. IV. 1997 roku. Zakłada ona prowadzenie zrównoważonej wielofunkcyjnej gospodarki leśnej tzn. działalności zmierzającej do ukształtowania struktury lasów i ich wykorzystania w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału retencyjnego i żywotności.

W związku z tym opracowany został program Polskiej Polityki Kompleksowej Ochrony Zasobów Leśnych, a także opracowano kryteria i indykatory trwałego i zrównoważonego rozwoju lasów dostosowane do specyfiki polskiego leśnictwa. Polityka ta obejmuje trzy główne komponenty: technologiczny, edukacyjny i badawczy.

Komponent technologiczny: obejmuje działania na rzecz ochrony różnorodności biologicznej (ochrony przyrody) oraz promocji bezpieczniejszych niż dotąd technik prac leśnych. Działania te mają na celu umożliwienie kierowania gospodarką leśną w pełnej zgodności z postulatami ochrony przyrody. Cel ten będzie osiągniany przez:

- zachowanie ekosystemów leśnych w stanie zbliżonym do naturalnego
- restytucje obecnie zniekształconych i zdegradowanych ekosystemów leśnych
- ochronę różnorodności biocenoz leśnych
- wzmaganie korzystnego wpływu lasów na środowisko przyrodnicze
- harmonizowanie społecznego i gospodarczego rozwoju kraju z racjonalną ochroną i wykorzystaniem zasobów leśnych.

Komponent edukacyjny: uznaje się za priorytetowy, a to z uwagi na potrzebę przygotowania służb leśnych LP do podjęcia nowych zadań i przyrodniczego doskonalenia zadań już wykonanych. W jego ramach planuje się:

1. Opracowanie programów edukacyjnych dla służb poszczególnych leśnictw, w zakresie administracji państwowej i szkolnictwa, dotyczących:
 - pro sozologicznego modelu gospodarki leśnej

- ochrony różnorodności i złożoności biologicznej w lasach
 - systemów informacji przestrzennej (GIS) i teledetekcji w ochronie i planowaniu przestrzeni leśnej, dla potrzeb kształcenia dyplomowego w zakresie ochrony zasobów leśnych, oraz dla poziomu poniżej inżynierskiego w zakresie ogólnie ekologicznym i ze szczególnym uwzględnieniem ochrony przyrody w lasach.
2. Działalność wydawniczą w zakresie ochrony przyrody w lasach obejmującą zestawy podręczników, materiałów szkoleniowych, czasopism popularnonaukowych przeznaczonych dla młodzieży szkolnej i innych odbiorców.

Wytyczne w tym zakresie, w minimalnym stopniu dotyczą pojedynczych nadleśnictw, a spoczywają głównie na uczelniach leśnych, stowarzyszeniach naukowych, organizacjach ekologicznych, parkach narodowych czy leśnych kompleksach promocyjnych. Program badawczy miałby za zadanie wspieranie programu bezpiecznych środowiskowo technologii i tworzenia podstaw prosozologicznego modelu gospodarki leśnej w warunkach niepewności i zmian w środowisku globalnym.

Podstawowe wytyczne i zasady dotyczące gospodarowania w lasach można ująć w następujących punktach:

- zachowanie całej naturalnej zmienności przyrody leśnej i funkcjonowania ekosystemów leśnych w stanie zbliżonym do naturalnego z uwzględnieniem kierunków ewolucji w przyrodzie
- odtworzenie zbiorowisk zdegradowanych i zniekształconych metodami hodowli i ochrony lasu przy wykorzystaniu, w miarę możliwości, sukcesji naturalnej
- utrzymanie i wzmocnienie produkcyjnych funkcji lasów (użytkowanie główne i uboczne)
- ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej oraz bogactwa genetycznego zbiorowisk dziko żyjących roślin, zwierząt i mikroorganizmów
- utrzymanie i wzmocnienie funkcji ochronnych w zagospodarowaniu lasów (zwłaszcza ochrony gleby i wody),
- utrzymanie zdrowotności i witalności ekosystemów leśnych.

W celu pełnego wykorzystania zdolności produkcyjnych siedlisk oraz w dążeniu do zwiększenia bogactwa gatunkowego i urozmaicenia struktury drzewostanów zastosowano jednostki regulacji użytkowania rębego, czyli gospodarstwa zgodnie z instrukcją zarządzania lasu. Powierzchnia leśna wg gospodarstw w Nadleśnictwie przedstawia się następująco:

Gospodarstwo	Nadleśnictwo Kobiór	
	Powierzchnia [ha]	%
S - specjalne	2740,66	13,85
O - wielofunkcyjnych lasów ochronnych	16976,42	85,81
GPZ - wielofunkcyjnych lasów gospodarczych przerębnowo-zrębnowego sposobu zagospodarowania	68,60	0,34
Razem	19785,68	100,00

Struktura funkcji lasów Nadleśnictwa przyjęta w trakcie aktualnej inwentaryzacji.

Gospodarstwo / Obręb Kobiór	Powierzchnia leśna [ha]
1	2
I-gospodarstwo specjalne	
rezerваты przyrody: Zubrowisko oddz.: 848 g; 849 d; 850 g,h; 851 d; 852 c,d; 853 b – g; 854 b – h; 855 g-i; 856 g – k; 857 f – j; 859 l; 860 c-f; 861 – 870; 871 l – o; 872 – 878; 879 a,b,i; 880 = 715,18 ha Babczyzna Dolina oddz.: 122 i,j; 123 d-g; 124 d-i; 125 d-h; 126 d-h; 147 a; 148 a-c; 149 a-h= 75,36 ha	

Gospodarstwo / Obręb Kobiór	Powierzchnia leśna [ha]
1	2
las na terenach w zasięgu niekorzystnego oddziaływania kopalń węgla kamiennego oddz.: 303-305, 310-316, 318-332, 336, 337, 350-357, 361-363, 768-773, 783, 784, 791, 792, 794-796, 798, 829, 970-974, 979	
drzewostany zachowawcze oddz.: 108 a, 210 d, 232 b, 236 f,h, 245 b, 253 b,c, 868 d = 50,59 ha	
wyłączone drzewostany nasienne oddz.: 842 c,f, 879 a = 18,67 ha otulina WDN oddz.: 878 j, 879 b = 19,14 ha	
las na siedliskach bagiennych i łągowych: BMb, LMb, LŁ, OLJ, OLJwyż = 128,29 ha	
drzewostany w strefie ochrony ostoi gatunków chronionych całoroczna strefa ochrony ostoi = 29,49 ha okresowa strefa ochrony ostoi = 79,84 ha	
las w obszarze działania Stowarzyszenia Śląski Ogród Botaniczny oddz.: 301, 302 = 63,34 ha	
otulina szkółki oddz.: 470 f, 471 d, 472 b = 18,03 ha	
plantacje nasienne oddz.: 19 l, 385A = 13,43 ha	
lasy przeznaczone do masowego wypoczynku przylegające bezpośrednio do zbiornika wody Paprocany oddz.: 672, 672A, 673-675, 681, 681A, 682-688	
lasy uzdrowiskowe w strefie A, B uzdrowiska Goczałkowice Zdrój oddz.: = 63,15 ha strefa A oddz.: 933 f-s, 934 = 57,88 ha strefa B oddz.: 929 d, 933 b = 5,27 ha	
Park Bażantarnia oddz.: 937 b-k, 938 a-g, j-m = 47,39 ha	
Razem gospodarstwo specjalne (S)	2740,66
II-gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów ochronnych (O) tworzone w lasach zaliczonych do lasów ochronnych poza drzewostanami, które zaliczono do gospodarstwa specjalnego	16976,42
III-gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych (G) GPZ bory i lasy = 68,60 ha	68,60
Razem	19785,68

Pełną charakterystykę użytkowania rębego w poszczególnych gospodarstwach oraz inne elementy wchodzące w skład gospodarowania, zostały omówione w opisanii ogólnym Planu Urządzenia Lasu.

Przy **odnawianiu lasu** zaleca się:

- preferowanie odnowienia naturalnego, o ile skład gatunkowy drzewostanów macierzystych odpowiada składowi docelowemu i ma odpowiednią jakość hodowlaną, a stan gleby i runa pozwala na odnowienie naturalne
- preferowanie punktowego i płytkiego przygotowania gleby, o ile stopień zadarnienia gleby na to pozwala
- wprowadzanie wielu gatunków (ochrona bioróżnorodności).

Przy **pielęgnacji i ochronie drzewostanów** zaleca się :

- stosowanie cięć selekcyjnych o charakterze grupowym (popieranie biogrup)
- w przypadku zagrożenia chorobami grzybowymi (huba korzeni, opieńkowa zgnilizna korzeni) stosowanie podczas zabiegów postępowania hodowlano - profilaktycznego, a w uzasadnionych przypadkach stosowanie preparatów biologicznych z grzybami konkurencyjnymi
- ograniczenie stosowania insektycydów tylko do drzewostanów narażonych na zamieranie lub istotne szkody gospodarcze powodowane przez owady.

Przy **użytkowaniu lasu** zaleca się:

- Stosowanie technologii przyjaznych dla środowiska
- Dostosowanie metod wyróbki i zrywki do lokalnych warunków tak by zminimalizować powstające szkody zarówno dotyczące gleby jak i pozostających na powierzchni drzew

- Dostosowanie okresów pozyskania drewna do terminów najmniejszego zagrożenia od owadów, grzybów, wiatrów itp. oraz możliwości wykorzystania przez zwierzynę cienkiej kory na drzewach leżących
- Unikać metod oznakowania drzew polegających na ich ranieniu (z wyjątkiem drzew przeznaczonych do usunięcia)
- W piłach spalinowych i innych urządzeniach mechanicznych stosować w dalszym ciągu środki eksploatacyjne dopuszczone do użycia w lasach
- Planowanie prac z zakresu użytkowania tak by nie kolidowały one z ekologicznymi uwarunkowaniami środowiskowymi takimi jak: stanowiska roślin chronionych i rzadkich, miejsca lęgowe i bytowe chronionych zwierząt. W przypadku cięć wymuszonych względami sanitarnymi należy projektować szlaki zrywkowe omijające te miejsca. Sposoby postępowania w strefach ochronnych są zastrzeżone Ustawą i znane Służbie Leśnej
- Przy projektowaniu cięć uprzętających należy uwzględnić pozostawienie na gruncie 5% grubizny w postaci biogrup drzew przeznaczonych do naturalnego rozpadu w tym także w postaci drzew biocenotycznych (dziuplastych itp.) wybranych zgodnie z zasadami przedstawionymi w Instrukcji Ochrony Lasu (T I, rozdz. 3.2.). Drzewa biocenotyczne należy wybierać również w drzewostanach przedrębnych, na etapie planowania trzebieży. W przypadku graniczenia zrębów z ciekami naturalnymi lub ze zbiornikami wody należy uwzględnić pozostawienie ochronnego fragmentu drzewostanu. W Nadleśnictwie Kobiór przewidziano zwykle pozostawienie 10 do 20% (wyjątkowo więcej) powierzchni drzewostanu, jako pasów ochronnych wzdłuż cieków naturalnych i stawów
- W przypadku prowadzenia czynności gospodarczych w drzewostanach na siedliskach wilgotnych należy unikać zmiany naturalnych stosunków wodnych, tj. obniżenia poziomu wód gruntowych i zmian przepływu wód powierzchniowych. Dopuszczalne są jedynie okresowe odwodnienia powierzchni przeznaczonej do odnowienia w celu użycia sprzętu mechanicznego i osiągnięcia stabilizacji biologicznej uprawy. Do zrywki i transportu powinno się używać sprzętu mechanicznego przeznaczonego na tereny podmokłe aby uniknąć niszczenia organicznych warstw gleby. Decyzja o przeprowadzeniu czynności z zakresu melioracji wodnych powinna być poprzedzona oceną oddziaływania na lokalne siedlisko
- W przypadku użytkowania drzewostanów położonych na granicy stref okresowych utworzonych dla ochrony gniazd ptaków wskazane jest wykonywanie cięć w terminie przewidzianych dla tej strefy
- Drzewostany, na których przewidziano cięcia rębne lub pielęgnacyjne należy sprawdzić pod kątem występowania obiektów podlegających ochronie: stanowisk roślin i zwierząt chronionych, gniazd, drzew biocenotycznych, bagien, ziołorośli itp. Stwierdzone stanowiska, jak również położenie biogrup drzew przeznaczonych do pozostawienia należy zaznaczyć na szkicu powierzchni zrębowej. Należy podkreślić, że opisane zalecenia są stosowane w Lasach Państwowych. W roku 2020 Dyrekcja Generalna LP wydała „Wytyczne dotyczące minimalizowania wpływu prac gospodarczych na miejsca rozrodu i lęgi ptaków”. Wytyczne nawiązują do ww. Rozporządzenia MŚ i przedstawiają propozycję procedury ornitologicznego rozpoznania obszarów lasu przeznaczonych do użytkowania lub innych prac leśnych oraz sposobów zabezpieczenia populacji ptaków przed stratami, szczególnie w okresach lęgowych. Oprócz tego wytyczne nakładają na Służbę Leśną obowiązek uczestniczenia w społecznym obiegu informacji związanych z ochroną ptaków, szczególnie dotyczy to informacji o lokalizacji gniazd i dziupli oraz przypadków dotyczących zaniedbań w tym zakresie
- W przypadku czynności gospodarczych prowadzonych w granicach stanowisk archeologicznych, a dotyczących mechanicznego lub ręcznego przygotowania gleby, należy zawiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Wyżej wymienione wytyczne i zasady określają warunki nowoczesnego leśnictwa realizującego jednocześnie zapotrzebowanie społeczne, tj. produkcję surowca i dostępność

lasów oraz wymagania przyrodnicze, tj. zachowanie naturalnych cech środowiska na możliwie wysokim poziomie. Te dwa cele są niekiedy sprzeczne i właśnie zadaniem leśnictwa jest łagodzenie tych sprzeczności. Należy je także odnieść do konkretnych warunków Nadleśnictwa Kobiór, funkcjonującego w specyficznych warunkach środowiska silnie zagospodarowanego i przekształconego. W tych warunkach zachowanie naturalnych ekosystemów leśnych nie jest zależne wyłącznie od gospodarki leśnej. W Nadleśnictwie nie ma drzewostanów naturalnych, jedynie fragmenty lub części drzewostanów w pewnym stopniu zbliżone do nich przez sposób odnawiania, tj. samosiewy. Współczesna gospodarka leśna gwarantuje w coraz szerszym zakresie utrzymanie ciągłości i prawidłowości naturalnych procesów ekologicznych, a także nienaruszalności obszarów leśnych i ich różnorodności. Natomiast nieprzewidywalny jest wpływ emisji przemysłowych, zmian poziomu wód gruntowych, inwestycji gospodarczych w otoczeniu lasów czy też globalnych zmian klimatycznych. W ostatnich latach wyraźnie zaznaczył się niedobór opadów, ekstremalnie wysokie temperatury, brak typowych dla kraju zim i wzrost temperatury średniej w zakresie globalnym. W związku z tym należy oczekiwać istotnych zmian w składzie gatunkowym naszych lasów. Ten proces nie jest do końca rozpoznany, ale wszystko wskazuje na to, że następuje wycofywanie się świerka, a w perspektywie ten proces może dotyczyć również sosny, naszego podstawowego gatunku. Następuje również napływ owadów i grzybów z innych regionów geograficznych i stref klimatycznych, w zbyt krótkim przedziale czasowym, aby miejscowe drzewa i ekosystemy mogły się do nich przystosować. Skutkiem jest np. trwające właśnie zamieranie jesionów.

W przypadku odtworzenia zdegradowanych siedlisk leśnych gospodarka leśna ma dużo większe możliwości ograniczone w zasadzie tylko wielkością nakładów finansowych. Najczęściej jednak sprowadzają się one do sztucznego wprowadzania gatunków lasotwórczych właściwych dla danego siedliska, po wcześniejszym wyeliminowaniu gatunków obcych. Zwykle dokonuje się to w trakcie rębni lub zespołu czynności opracowanych dla przebudowy drzewostanów. Właściwy skład gatunkowy drzewostanu powinien doprowadzić do regeneracji naturalnego siedliska, pod warunkiem ustania degradującego wpływu czynników zewnętrznych (np. opadu pyłów czy przywrócenia naturalnych warunków wodnych), na które gospodarka leśna nie ma wpływu. Proces regeneracji siedlisk leśnych Nadleśnictwa trwa w zasadzie od dawna, ale od ostatnich dwóch okresów gospodarczych istnieje pełna możliwość dobrania pożądanego składu gatunkowego dla dowolnego siedliska. Jest zatem możliwe odtworzenie w Nadleśnictwie grądów, borów mieszanych, dąbrów żyznych i kwaśnych, kwaśnych buczyn i innych siedlisk na których wprowadzono sosnę jako gatunek panujący lub jedyny. Warunkiem jest jednak bardziej precyzyjne określenie siedlisk leśnych i oznaczenie potencjalnych zbiorowisk roślinnych.

Właściwy, a zatem zróżnicowany skład gatunkowy drzewostanów pozwala także zachować różnorodność biocenoz leśnych lub odtworzyć je tam gdzie zostały zredukowane. Obecnie istnieje możliwość odtworzenia mikrosiedlisk leśnych przez zastosowanie indywidualnego doboru gatunków, a także pozostawienie niezalesionych fragmentów w ramach powierzchni leśnej, o ile występują na nich cenne dobrze zachowane zbiorowiska nieleśne lub stanowiska interesujących roślin czy zwierząt.

Zwiększenie wpływu lasów na środowisko przyrodnicze w warunkach Nadleśnictw Kobiór jest obecnie ograniczone, ponieważ sprowadza się jedynie do poprawiania kondycji biologicznej lasów istniejących. Nie ma natomiast możliwości istotnego powiększenia powierzchni leśnej – przeciwnie, należy się spodziewać przekazywania pewnych powierzchni leśnych na potrzeby rozwoju infrastruktury – terenów komunikacyjnych, linii przesyłowych i terenów przemysłowych.

Lasy Państwowe przyczyniają się do gospodarczego rozwoju kraju głównie przez dostarczanie surowca drzewnego, który jest podstawą tworzenia miejsc pracy i generowania dochodów wielu grup społecznych. Proces pozyskiwania surowca musi być jednak obwarowany szeregiem zasad niedopuszczających do spadku ilości i jakości substancji drzewnej, a szczególnie uszczuplenia wielkości obszarów leśnych. Te zasady są od dawna znane i stosowane w Lasach Państwowych, a polegają na kontrolowanym poborze drewna

w ilości nieprzekraczającej naturalnych zdolności regeneracyjnych jednostki administracyjnej Lasów Państwowych i niezwłocznym odnowieniu powierzchni wylesionych.

7. Plan działań z zakresu ochrony przyrody

7.1. Kształtowanie stosunków wodnych

Podstawową funkcją w ramach wodochronności jest retencyjność. Pojęcie retencja wodna, określane również jako retencyjność wodna terenu, jest to zdolność do gromadzenia i przetrzymywania wody w określonym miejscu i czasie, na powierzchni terenu, w ciekach i zbiornikach różnego typu, w glebie, gruncie, niższych warstwach wodonośnych, w roślinności lub ściółce. Retencją określa się także masowe zatrzymywanie wody w zlewni. Woda zatrzymywana jest głównie w glebie, ale duże znaczenie ma również zatrzymywanie opadów w koronach, oraz tzw. wyczesywanie mgły, tj. opad poziomy. W ramach poprawienia retencyjności należy zwrócić uwagę na następujące zadania:

- podniesienie retencyjności gleb leśnych poprzez przebudowę drzewostanów zmierzające do dostosowania składu gatunkowego drzewostanów do siedlisk i przeciwdziałania degradacji gleby. Powyższe działania zmniejszają również spływ powierzchniowy wód, przeciwdziałając erozji gleby, która jeszcze bardziej osłabia retencyjność
- uwzględnienie w działalności gospodarczej Nadleśnictwa warunków wynikających ze stosowania tzw. małej retencji wodnej.

Mała retencja wodna to wszelkie działania na rzecz magazynowania wody w zbiornikach, ciekach, glebie, oddziałujące na środowisko lokalne. To także działania w zakresie zwiększenia retencji gleby przez zabiegi agromelioracyjne i fitomelioracyjne, a ponadto zwiększanie intercepcji przez zalesianie i zadrzewianie. Znaczącą cechą małej retencji jest upowszechnienie działań oraz stosunkowo niewielki zakres robót.

Mała retencja wodna ma istotny wpływ na środowisko i racjonalną gospodarkę rolną i leśną. Duża liczba małych zbiorników wodnych wzdłuż wododziałów w odpowiedniej oprawie roślinnej stanowi skuteczny czynnik zachowania równowagi ekosystemów i utrzymania w środowisku odpowiednich warunków dla normalnego rozwoju flory, fauny i człowieka. Wspieranie rozwoju małej retencji powinno przyczynić się do poprawy stosunków wodnych na obszarze w którym została zastosowana.

Rozwój małej retencji ma istotny wpływ na poprawę gospodarki wodnej w zlewni przez:

- poprawę bilansu wodnego w zlewni, a co się z tym wiąże regulację i kontrolę obiegu wody w środowisku
- ograniczenie spływu powierzchniowego, a przez to zmniejszenie wezbrań rzek i potoków, co ma istotny wpływ na redukcję fali powodziowej
- regulację natężenia przepływu wody w ciekach powierzchniowych i wyrównywanie przepływów w okresach dużych wahań
- polepszenie możliwości ochrony i odnowy zasobów wody poprzez zwiększenie ilości magazynowanych wód powierzchniowych oraz zwiększenie zasobów wód podziemnych
- ograniczenie procesów erozyjnych oraz ochrona przeciwpożarowa zmagazynowanie wody dla celów bezpośredniego zużycia, np. do nawodnień rolniczych na obszarach o dużych niedoborach wody, do zaopatrzenia w wodę hodowli ryb, do produkcji energii elektrycznej
- podnoszenie walorów krajobrazowych, estetycznych i ekologicznych środowiska
- zwiększanie uwilgotnienia siedlisk przez podniesienie poziomu zwierciadła wód gruntowych
- utrzymanie lub odtwarzanie naturalnych siedlisk, stanowiących ostoję fauny wodnej
- w lasach obiekty małej retencji przyczyniają się do zaopatrzenia w wodę zwierzęcy i ptactwa.

Bardzo ważne jest wykorzystanie naturalnych już istniejących obiektów małej retencji, takich jak:

- tereny moczarowe i bagna, które zbierają wodę okresowo i w małej ilości, mogą jednak stanowić głównie uzupełnienie innych urządzeń służących do redukcji spływu powierzchniowego
- torfowiska magazynujące wody opadowe i płynące, wpływają one hamująco i regulują na odpływ wód w rzekach równocześnie wpływają na odpływ gruntowy gleb sąsiadujących
- naturalne zbiorniki wodne magazynujące wody opadowe i opóźniające spływ powierzchniowy i gruntowy, często stanowią także obiekty rekreacji i wypoczynku
- zbiorniki istniejące na hałdach, wyrobiskach i zapadliskach podlegających rekultywacji technicznej należy pozostawić w stanie nienaruszonym w celu wzbogacenia bioróżnorodności
- rozlewiska stworzone przez bobra, magazynujące wody opadowe i opóźniające odpływ.

W ramach programu małej retencji w latach 2019 – 2021 zrealizowano remont i modernizację stawu „Żebro” – 3,99 ha, oddz. 822 d w leśnictwie Studzienice i stawów „Piasek Duży” i „Piasek Mały” – 8,38 ha, oddz. 472 o w leśnictwie Królówka. Oprócz przywrócenia zdolności retencyjnych wykonano modyfikacje sprzyjające funkcjonowaniu płazów i ptaków związanych ze środowiskiem wodnym. Staw „Piasek Mały” pozostawiono do naturalnej sukcesji, jako obszar mokradłowy.

Remonty zostały sfinansowane w większości ze środków unijnych, w ramach funduszu „Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko”.

7.2. Kształtowanie granicy polno - leśnej

Podstawowym zagadnieniem związanym z kształtowaniem granicy polno-leśnej jest przestrzenne zagospodarowanie terenów w pobliżu lasów. Chodzi tu głównie o lokalizację budownictwa mieszkaniowego i zagrodowego wśród kompleksów leśnych lub wzdłuż granicy z lasami. Pojawienie się budynków mieszkalnych i zagród gospodarskich powoduje zubożenie bogactwa fauny i flory w pobliżu zabudowy, wkraczanie gatunków synantropijnych i obcych, zakłócenie spokoju, wydeptywanie brzegów lasu, pojawienie się szkodników w postaci wałęsających się psów i kotów, a także, co jest niedostatecznie doceniane, pojawienie się nadmiernego i nieprawidłowego oświetlenia ciągów komunikacyjnych i obszarów zabudowanych – szczególnie w lasach i na ich obrzeżu. Nieprzemyślane decyzje lokalizacyjne powodują problemy związane z doprowadzeniem mediów do domów lub na plac budowy, kłopoty ze zbudowaniem nowej drogi dojazdowej, odprowadzeniem ścieków, wywozem śmieci i nieczystości. Efektem tego są dzikie wysypiska śmieci, studnie kopane w lesie powodujące zanikanie źródeł wody i przesuszanie terenu, odprowadzanie do lasu ścieków zanieczyszczających wody gruntowe. Występują tu także w większym stopniu takie zjawiska jak kłusownictwo, nielegalne pozyskanie stroszu i choinek w okresach świątecznych oraz inne przejawy szkodnictwa leśnego. Poza tym spadające gałęzie i złomy drzew powodują niekiedy zniszczenie ogrodzenia i dachów budynków. Rodzi to konflikty pomiędzy nadleśnictwem, a właścicielami posesji którzy domagają się odsunięcia granicy lasu. Dlatego urzędy gmin wydające decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu przyszłemu inwestorowi powinny wymagać właściwego zlokalizowania budynku na działce, przebiegu wszystkich sieci medialnych, lokalizacji miejsc gromadzenia śmieci i odprowadzania ścieków. Przyszły inwestor powinien wskazać wszystkie te lokalizacje poparte odpowiednią dokumentacją z zakładu energetycznego, gazowniczego, Nadleśnictwa, zarządu dróg itp.

W istniejących Programach Ochrony Środowiska dla powiatów w granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa nie ma wzmiankowanej potrzeby ochrony i kształtowania granicy rolno – leśnej. Tymczasem realnym zagrożeniem dla licznych zbiorowisk leśnych i nieleśnych oraz konkretnych gatunków roślin i zwierząt są stałe naciski na zmianę gruntów rolnych na budowlane, szczególnie w pasie granicy rolno – leśnej. Najpewniejszym zabezpieczeniem tego pasa jest odpowiednie opracowanie Miejscowych Planów Zagospodarowania

Przestrzennego, co jednak jest zależne od stanowiska rad gminnych. W Programach wspomina się także o potrzebie ochrony oraz powiększania powierzchni leśnej i zadrzewionej, jednak bez konkretnych wytycznych, a także z uwagami o braku funduszy na takie inwestycje.

W Nadleśnictwie Kobiór problem granicy rolno – leśnej jest trudny i złożony, ponieważ dotyczy nie tylko styku lasu i obszarów upraw rolnych, ale także granicy z terenami osiedlowymi wsi i małych miast, a także terenów przemysłowych i komunikacyjnych. Przy tym część lasów występuje w formie drobnych kompleksów (por. rozdz. 1.8.), co dodatkowo stwarza trudności w kontrolowaniu i utrzymaniu granic.

7.3. Kształtowanie strefy ekotonowej

Ekoton to pas przejściowy na styku dwóch biocenoz, odznaczający się większym bogactwem flory i fauny niż sąsiadujące ze sobą ekosystemy. Szczególnie bogate są szerokie ekotony będące miejscem bytowania gatunków charakterystycznych dla obu sąsiadujących biocenoz oraz tzw. gatunków stykowych.

Ekoton spełnia wiele funkcji, głównie biologicznych i ochronnych. Biologiczna funkcja ekotonu związana jest z występowaniem większej grupy zwierząt kręgowych i bezkręgowców, większym bogactwem zespołów roślinnych. Ochronna funkcja ekotonu polega na ograniczaniu ujemnego wpływu środowisk terenów otwartych na środowisko leśne, m. in. chroni przed hałasem, stanowi barierę dla silnych wiatrów, pożarów, łagodzi ekstremalne zmiany temperatur, spełnia rolę filtra dla różnego rodzaju imisji przemysłowych aerozoli i gazów wnikających do wnętrza lasu. Strefy ekotonowe działają korzystnie na estetykę monotonnych kompleksów leśnych.

Zgodnie z zasadami gospodarki leśnej zaleca się tworzenie na obrzeżach lasu pasa ochronnego o szerokości 20 - 30 m, złożonego z roślinności zielnej, krzewów, niskich drzew i luźnego piętra górnego jako właśnie strefy ekotonowej. Szczególnie ważne są strefy ekotonowe dla dużych jednogatunkowych drzewostanów iglastych narażonych na szkodliwe działanie wiatru oraz strefy ekotonowe wzdłuż arterii komunikacyjnych, a także w lasach przeznaczonych do masowej rekreacji.

Przy zakładaniu tych stref należy stosować gatunki drzew i krzewów liściastych zgodnych z siedliskowym i gospodarczym typem drzewostanu, stosować rozluźnioną więźbę sadzenia i bardziej intensywne zabiegi pielęgnacyjne prowadzące do powstania wielopiętrowej, zróżnicowanej struktury drzewostanu. Należy dążyć aby zewnętrzne obrzeża lasu oraz lasy wzdłuż gruntów nieleśnych wewnątrz kompleksu leśnego były maksymalnie wypełnione przez roślinność zielną, krzewy i drzewa w układzie pionowym i poziomym.

W tym celu należy:

- wykorzystywać istniejące odnowienia naturalne różnych gatunków drzew i krzewów
- sadzić możliwie wiele gatunków drzew i krzewów rodzimego pochodzenia właściwych dla danego siedliska
- wykorzystywać przede wszystkim drzewa i krzewy światłożadne, odporne na podkrzesywanie i zgryzanie oraz działanie wiatru i mrozu. Gatunki te powinny wyróżniać się dużymi walorami estetycznymi i pokarmowymi (rośliny miododajne) oraz dawać dobre schronienie dla zwierząt
- stosować dla krzewów zmieszanie grupowe (5-10 sadzonek jednego gatunku w jednej grupie)
- stosować luźniejszą więźbę sadzenia
- wykonywać częstsze i silniejsze cięcia pielęgnacyjne w celu wykształcenia drzew z silnym ugałęzionym pniem i silnym systemem korzeniowym.

Przy sposobie zagospodarowania lasu opartym na rębni częściowej strefa ekotonowa kształtuje się automatycznie. Należy jedynie w trakcie zabiegów pielęgnacyjnych i hodowlanych na obrzeżach lasu stosować silniejsze cięcia umożliwiające wnikanie światła do wnętrza lasu i tworzenie wyżej opisanego pasa. W trakcie cięć należy popierać zwłaszcza drzewa silnie ukorzenione i ugałęzione, mimo ich złej jakości technicznej – za wyjątkiem zachowania zasad bezpieczeństwa przy szlakach komunikacyjnych. Konieczność sztucznego

zakładania tej strefy występuje na zrębach zupełnych. Pasy takie należy zaplanować w miejscach gdzie pododdział planowany jest do rębni zupełnej (ze względu na typ siedliskowy lasu) i sąsiaduje z cennymi elementami przyrodniczymi, jakimi są niektóre siedliska przyrodnicze np.: torfowiska, jeziora dystroficzne, jeziora, rzeki itp. Elementem ochrony różnorodności biologicznej oraz ochrony cennych elementów przyrodniczych (siedliska przyrodnicze, stanowiska chronionych gatunków itp.) jest pozostawianie wzdłuż cieków wodnych oraz bagien i torfowisk pasów drzewostanu.

Strefy ekotonowe pozostawiane w miejscach planowanych rębni zupełnych powinny podlegać odnowieniu poprzez zagospodarowanie cięciami złożonymi, o ile stan siedliska na to pozwala. Ponadto, należy zaznaczyć, że zapisy ZHL obligują do pozostawiania 5% powierzchni drzewostanu w trakcie prowadzenia użytkowania rębego. W przypadku konieczności kształtowania strefy ekotonowej, w wydzieleniach przewidzianych do użytkowania rębego, w PUL dla Nadleśnictwa Kobiór zaprojektowano niższy pobór miąższości, umożliwiający tworzenie większych biogrup. Zaleca się aby tego rodzaju biogrupy (o pow. min. 0,06 ha) i fragmenty drzewostanu pozostawiać m.in. w otoczeniu cennych siedlisk przyrodniczych (torfowisk, bagien, jezior dystroficznych, rzek itp.). Biogrupy takie powinny być pozostawiane bez użytkowania aż do biologicznej śmierci drzew, a wydzielające się w ramach biogrup drzewa nie powinny być usuwane.

Obecnie obowiązują Wytyczne w sprawie stref przejściowych, ekotonowych i ochronnych w nadleśnictwach RDLP Katowice opublikowane dnia 09.05.2017 r. przez RDLP w Katowicach (pismo ZG.0210.1.2017). Wytyczne powstały, jako synteza zaleceń zawartych w przepisach prawa powszechnego i miejscowego, Planach Zadań Ochronnych, zasadach branżowych (Zasady Hodowli Lasu, Instrukcja Ochrony Lasu, Instrukcja Przeciwpożarowa). Wytyczne określają przypadki tworzenia i zaniechania tworzenia stref ekotonowych oraz sposoby pielęgnacji stref istniejących, a także ogólne zasady tworzenia ich od podstaw.

7.4. Ochrona bioróżnorodności

Różnorodność na wszelkich poziomach, bogactwo genetyczne, zgodność z warunkami siedliskowymi, czy rodzime pochodzenie, są czynnikami wzmacniającymi trwałość lasu. Ochrona bioróżnorodności i przywracanie jej w miejscach gdzie zanika, należy do podstawowych działań współczesnego leśnictwa.

Ochrona różnorodności biologicznej jest realizowana w oparciu o obowiązujące w Lasach Państwowych zarządzenia i instrukcje m.in.: Zasady Hodowli Lasu, Instrukcję Ochrony Lasu czy też Instrukcję Urządzenia Lasu.

Na poziomie krajobrazu należy dążyć do zachowania naturalnych form krajobrazu jakimi są różne typy lasu, śródleśne łąki, bagna, torfowiska, wrzosowiska oraz twory przyrody nieożywionej. Poprzez kształtowanie strefy ekotonowej należy dążyć do harmonizowania przejść pomiędzy różnymi biotopami (formami krajobrazu).

Na poziomie ekosystemu należy jak najszerzej chronić i wykorzystywać w hodowli lasu zmienność mikrosiedlisk. Mikrosiedliska zajmują nieraz bardzo małe powierzchnie stąd należy wykorzystywać je do wprowadzenia cennych gatunków domieszkowych. Chronić należy również małe ekosystemy wilgotne jak młaki, źródlika, bagienka, torfowiska, mszary będące środowiskiem występowania rzadkiej flory i fauny.

Różnicowanie drzewostanów zgodne z warunkami naturalnymi polega na utrzymaniu odpowiedniej struktury gatunkowej, wiekowej, warstwowej i przestrzennej. Zapewnieniu takiej różnorodności drzewostanów ma służyć odpowiednio prowadzona gospodarka leśna, a szczególnie rębnie złożone dostosowane do siedliska i drzewostanu w taki sposób by stworzyć najlepsze warunki dla odnowienia i rozwoju lasu. Wykonywane cięcia należy dostosować do konkretnych warunków lokalnych. Przy cięciu uprzątającym wskazane jest pozostawienie w formie biogrup fragmentów drzewostanów (5% miąższości) o najlepszej żywotności (odpornych na wiatr, zgorzel słoneczną itp.) Wzbogaceniu różnorodności drzewostanów ma również służyć pozostawienie niektórych starych drzew do ich fizjologicznej starości, a nawet biologicznej śmierci oraz pozostawienie wybranych drzew martwych

stojących (szczególnie dziuplastych), jako siedziby licznych organizmów decydujących o bogactwie i procesach samoregulacji w przyrodzie.

Na poziomie gatunkowym ochrona różnorodności może dotyczyć warstwy drzew, krzewów czy runa. W przypadku drzew chodzi głównie o wzbogacenie składu gatunkowego drzewostanów. Cenne domieszki (np. fitomelioracyjne) korzystnie wpływają na trwałość lasów, ale przy ich wprowadzaniu należy się kierować wymaganiami siedliskowymi i klimatycznymi poszczególnych gatunków (wykorzystanie mikrosiedlisk).

W przypadku rzadkich czy chronionych gatunków krzewów czy roślin runa należy zabiegi hodowlane w drzewostanie podporządkować ochronie tych stanowisk.

W zróżnicowanym środowisku leśnym występuje również większa różnorodność gatunkowa zwierząt. Między innymi bardzo wiele gatunków jest związanych z martwą i butwiejącą tkanką drzew, stąd korzystne jest pozostawianie pewnej ilości martwych drzew w lesie do ich całkowitego rozkładu.

W ramach ochrony bioróżnorodności gospodarka leśna powinna uwzględniać czynności prowadzące do utrzymania lub odtworzenia biotopów przydatnych, i bezwzględnie koniecznych, dla funkcjonowania różnych grup zwierząt związanych ze środowiskiem leśnym, tj.: stawonogów, płazów, gadów, ptaków, drobnych ssaków – głównie nietoperzy, a także pilchowatych. Podstawą zapewnienia istnienia wymienionych zwierząt jest tworzenie zróżnicowanych gatunkowo i wiekowo drzewostanów na właściwych siedliskach z wykształconymi wszystkimi warstwami. W lasach zagospodarowanych zachodzi często potrzeba dodatkowego wspierania konkretnych grup zwierząt lub konkretnych gatunków. Metody są od dawna opracowane i znane. Funkcjonowanie płazów, a szczególnie zapewnienie ciągłości ich rozrodu, gwarantuje obecność drobnych zbiorników wody i ochrona naturalności przebiegu rzek i potoków leśnych. Te zalecenia wpisują się w programy małej retencji realizowane w Lasach Państwowych. Nie bez znaczenia jest także likwidacja barier ekologicznych na drogach przecinających szlaki migracyjne płazów. Od dawna stosowane jest w takich miejscach wyłapywanie i przenoszenie płazów w okresach migracji rozrodczych. W znanych miejscach występowania płazów i gadów niezwykle cenne jest tworzenie miejsc schronienia i zimowania w postaci stosów karpiny i innych części drzew, a także stosów kamieni i gałęzi, co ma bezpośredni związek z akumulacją martwej substancji drzewnej realizowaną w Lasach Państwowych. Jednym ze sposobów ochrony i popierania populacji ptaków, nietoperzy i drobnych ssaków jest tworzenie sztucznych miejsc rozrodu i schronienia w postaci skrzynek lęgowych. Ich konstrukcja i sposób rozmieszczania są od dawna opracowane i stosowane w zależności od lokalnych potrzeb i warunków. Dla ochrony i popierania wymienionych grup zwierząt ważne jest także tworzenie enklaw wyłączonych z czynności gospodarczych. Takie enklawy tworzą remizy, sukcesje, biogrupy i drzewa biocenotyczne. W tych obiektach nie planuje się żadnych czynności gospodarczych i zachodzą w nich naturalne procesy ekologiczne. Opisane wyżej metody przewidziane są w obowiązujących instrukcjach Lasów Państwowych.

Na poziomie genetycznym należy dążyć do zachowania możliwie jak najszerszej puli genowej, co sprzyja zwiększeniu odporności na zmieniające się warunki stresogenne, poprzez rozszerzenie bazy genowej biorącej udział w selekcji naturalnej. Wskazane jest zatem na możliwie jak największych obszarach zachowywanie różnorodności genowej. Można to osiągnąć przez maksymalne wykorzystanie odnowienia naturalnego pochodzącego od jak największej liczby osobników.

Prowadzona w lasach gospodarka selekcyjna dążąca do wyodrębnienia najcenniejszych ekotypów gatunków drzew leśnych również poważnie wpływa na zachowanie zasobów genowych. W związku z tym, że selekcję prowadzi się w kierunku populacyjnym, a nie osobniczym nie zachodzi obawa zawężenia puli genowej.

7.5. Akumulacja drewna drzew martwych

Przez wiele dziesięcioleci pozostawianie w lesie drzew martwych było traktowane, jako naruszenie podstawowych zasad gospodarki leśnej, co zresztą miało swoje uzasadnienie w sztucznych, niestabilnych drzewostanach o uproszczonej strukturze. Rygorystyczne

usuwanie posuszu doprowadziło jednak do wyeliminowania ze środowiska leśnego niezwykle ważnej niszy siedliskowej, a z nią szeregu gatunków owadów saproksylicznych, grzybów, śluzowców, wątrobowców, porostów i mszaków, a także roślin wyższych – epifitów. Warto również przypomnieć, że w niektórych skrajnych warunkach odnawianie się gatunków drzewiastych jest możliwe jedynie na leżących pniach drzew martwych. W obecnie obowiązującej zrównoważonej gospodarce leśnej i zgodnie z zasadą lasu wielofunkcyjnego, konieczne jest odtworzenie tej niszy ekologicznej.

Instrukcja Ochrony Lasu obowiązująca od 1 stycznia 2012 r. wymaga usuwania z lasu martwych i obumierających drzew wg odpowiednich zasad, ale jednocześnie wprowadza pojęcia: gospodarka martwą materią organiczną oraz drzewo biocenotyczne. Również metodyka monitoringu siedlisk GIOŚ zaleca ochronę drzew biocenotycznych, jako mikrosiedlisk drzewnych, definiując ogólnie cechy tej grupy drzew jak następuje: drzewa hubiaste, z istotnymi obłamami koron, z zamartwymi głównymi konarami, z rozszczepionymi pniami, piorunowe (drzewa z rysami piorunowymi), z pęknięciami pnia, dziuplaste, próchniejące, starsze niż 150 lat. Drzewem biocenotycznym może być także drzewo wywrócone z bryłą korzeniową, tzw. wykrot.

Na zrębach zupełnych ZHL przewidują pozostawienie fragmentów starodrzewu wraz z nienaruszonymi warstwami dolnymi, aż do naturalnego rozpadu. W ten sposób współczesne wytyczne określające sposób gospodarowania w lasach aprobują pozostawianie na powierzchni leśnej pewnej ilości drzew obumierających i martwych, co jest gwarancją m.in. zachowania różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych.

Decyzja o pozostawianiu na gruncie martwych drzew powinna uwzględniać bezpieczeństwo drzewostanu. Pozostawienie martwych drzew które zginęły w wyniku konkurencji lub uszkodzeń mechanicznych nie tworzy zagrożenia dla lasu, natomiast podejrzenie o infekcje bakteryjne i grzybowe, a także możliwość stworzenia bazy rozwojowej szkodliwych owadów, jest przesłanką do usunięcia martwych drzew poza powierzchnię leśną. Niekiedy pozostawienie zainfekowanych drzew jest możliwe po zastosowaniu dodatkowych zabiegów – zwykle korowania w odpowiednich terminach przewidzianych instrukcją ochrony lasu.

Jednorazowe pozostawienie docelowej ilości nie jest pożądane (ze względu na bezpieczeństwo sanitarne i pożarowe, a także brak zróżnicowania rozkładu drewna), ani zwykle możliwe (ze względu na brak takiej ilości drewna). Ten proces powinien mieć charakter ciągły w okresie gospodarczym.

Pomiar drewna drzew martwych przeprowadzono na 210 z 1669 (tj. 12,6%) kołowych powierzchni próbnych wylosowanych do inwentaryzacji zasobów drzewnych (zgodnie z metodyką przyjętą w IUL). Całkowita miąższość drewna martwego stwierdzona na powierzchniach pomiarowych wynosi 114624 m³, co stanowi 2,32% zapasu na gruntach zalesionych. Średnia miąższość drewna martwego wynosi 7,18 m³/ha powierzchni zalesionej objętej pomiarem, przy czym miąższość martwych drzew stojących wynosi 2,13 m³/ha, a leżących i fragmentów drzew 5,05 m³/ha.

Prawdopodobnie rzeczywista miąższość drewna martwego jest nieco większa niż wynikająca z aktualnych pomiarów, ponieważ pomiary nie obejmują powierzchni I klasy wieku, gdzie martwe drewno także występuje. Można się również spodziewać zwiększania ilości drewna martwego pochodzącego z przestoi, ponieważ w bieżącym okresie gospodarczym nie planuje się cięć tej grupy drzew, a obowiązujące zasady przewidują pozostawianie na zrębach zupełnych i przy cięciach uprzątających minimum 5% zapasu drzewostanu głównego w postaci biogrup.

Zestawienie miąższości drewna drzew martwych

Typ siedliskowy lasu	Powierzchnia w ha	Miąższość drewna martwego					
		Drewno martwych drzew stojących i złomów		Drewno drzew leżących i fragmentów drzew martwych		Razem	
		m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³
1	2	3	4	5	6	7	8
BMB	43,61	2,53	110,29	3,77	164,25	6,30	274,54
BMŚW	1124,23	1,94	2185,10	5,15	5791,88	7,09	7976,98
BMW	3873,74	2,05	7950,90	5,01	19399,46	7,06	27350,36
LŁ	2,97	4,29	12,75	3,15	9,37	7,44	22,11
LMB	56,43	2,79	157,36	4,31	243,00	7,10	400,36
LMŚW	1550,78	2,06	3188,76	4,64	7191,21	6,70	10379,97
LMW	6521,54	2,06	13452,22	4,88	31829,96	6,94	45282,18
LMWYŻŚW	33,13	7,90	261,72	7,97	263,91	15,87	525,63
LŚW	974,41	3,07	2993,88	5,84	5694,55	8,91	8688,44
LW	818,55	2,22	1813,86	6,32	5174,46	8,54	6988,31
LWYŻŚW	518,83	1,77	917,97	4,85	2518,32	6,62	3436,29
LWYŻW	161,53	1,65	267,26	3,88	626,63	5,53	893,89
OL	273,54	2,54	695,68	5,81	1590,15	8,35	2285,84
OLJ	5,28	2,83	14,97	8,17	43,12	11,00	58,08
OLJWYŻ	4,23	4,66	19,73	9,79	41,40	14,45	61,13
Razem obręb	15962,80	2,13	34042,45	5,05	80581,66	7,18	114624,11
Ogółem n-ctwo	15962,80	2,13	34042,45	5,05	80581,66	7,18	114624,11

Dla porównania, na podstawie Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasu z roku 2021 (cykl 2020-2024), przedstawiono dane dotyczące ilości martwego drewna w RDLP Katowice i ogółem w Lasach Państwowych.

Jednostka LP	Powierzchnia leśna ha	Miąższość drewna martwego					
		Drewno martwych drzew stojących i złomów		Drewno drzew leżących i fragmentów drzew martwych		Razem	
		m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³
1	2	3	4	5	6	7	8
RDLP Katowice	599 810	4,7	2814779	4,9	2924828	9,6	5739607
LP ALP	7121431	4,5	32325367	4,9	34645044	9,4	66970411

W ogólnej miąższości drewna martwego największe udziały mają w kolejności: sosna – 34,2%, świerk – 17,6%, brzoza – 13,2%, dąb – 12,2%, olcha – 10,7. Pozostałe 12,1% miąższości drewna martwego tworzy drewno 10 innych gatunków.

8. Rozwój rekreacji i turystyki

W zbliżającym się okresie gospodarczym prace w zakresie zagospodarowania turystycznego należy skoncentrować na:

1. Ograniczaniu uciążliwości dla środowiska leśnego już istniejących obiektów i urządzeń turystycznych. Do działań tych zaliczyć można m.in. sprawne gromadzenie i wywóz śmieci, likwidacja dzikich wysypisk śmieci. Należałoby w tym zakresie współpracować z gminami, które podobne postulaty przedstawiają w studium zagospodarowania przestrzennego i programach ochrony środowiska
2. Podnoszenie standardu obsługi ruchu turystycznego poprzez:

- bieżące utrzymanie istniejących wiat i schronów
- wydawanie, wg potrzeb, kolejnych informatorów przyrodniczo - leśnych i map turystycznych Nadleśnictwa.

Rozwój niektórych nowych form turystyki przebiega w sposób niekontrolowany stwarzając liczne zagrożenia dla ekosystemów leśnych, unikatowych nieraz wartości przyrodniczych i prowadzonych zabiegów gospodarczych. W związku z tym korzystne byłoby, aby rozwój turystyki przebiegał przy współpracy Nadleśnictwa z lokalnymi władzami samorządowymi, tym bardziej, że często gminy liczą, w związku z rozwojem turystyki i rekreacji, na tworzenie miejsc pracy, źródła dochodów ludności i podatków dla gminy.

W przypadku wyznaczania nowych miejsc postoju pojazdów, szlaków turystycznych lub innych urządzeń turystycznych przebiegających przez teren Nadleśnictwa lub w jego pobliżu konieczne jest uzgodnienie tych przedsięwzięć z Nadleśniczym, który może nie wyrazić zgody na tworzenie niektórych z nich.

9. Edukacja ekologiczna

Wyniki badań socjologicznych świadczą o dużej zależności między stanem świadomości ekologicznej społeczeństwa, a stanem środowiska. Wynika z nich także, że różne działania przyjazne środowisku są podejmowane przez ludzi tym chętniej, im wyższe jest wykształcenie. Sposobem na osiągnięcie pożądanego stanu świadomości społecznej jest realizacja planowych programów edukacji ekologicznej, obejmująca wszystkie grupy społeczne, wykorzystująca wszystkie struktury edukacyjne, formalne i nieformalne. Oddziaływaniem edukacyjnym należy objąć całe społeczeństwo z priorytetem dla szkolnictwa formalnego.

Edukacyjna działalność Nadleśnictwa może przybierać różne formy np.:

- publikacje naukowe i popularnonaukowe w czasopismach leśnych i przyrodniczych
- publikacje w prasie lokalnej
- udział w audycjach radiowych i telewizyjnych (zwłaszcza w programach lokalnych)
- wydawanie folderów, informatorów itp. o tematyce ekologicznej
- organizowanie spotkań w ośrodkach edukacji ekologicznej, klubach, szkołach itp.
- wykorzystanie nowoczesnych technik przekazu informacji - umieszczanie na stronach internetowych artykułów czy też prezentacji propagujących edukację ekologiczną
- wspieranie inicjatyw organizowania klas ekologicznych oraz tworzenie programów autorskich zarówno w szkołach podstawowych jak i średnich
- zinwentaryzowanie zawartości bibliotek szkolnych i pedagogicznych, oraz dofinansowanie tych bibliotek, które mogłyby stać się małymi centrami edukacji ekologicznej w swoim najbliższym rejonie.

Edukacja ekologiczna, dotycząca obszarów leśnych, należy obecnie do statutowych obowiązków Lasów Państwowych. Nadleśnictwo Kobiór również prowadzi edukację leśną, wykorzystując do tego celu bazę materialną jaką tworzą:

1. Ośrodek Hodowli Żubrów i Edukacji Leśnej w Jankowicach – obiekt wyposażony w środki audiowizualne, pomieszczenia wystawowe i konferencyjne.
2. Wiaty turystyczne w leśnictwach.

Wymienione obiekty zostały utworzone w konkretnym celu – edukacyjnym i turystycznym, a oprócz tego do celów edukacyjnych wykorzystuje się:

- urządzenia łowieckie
- pomniki przyrody
- użytki ekologiczne.

Nadleśnictwo bierze udział w różnego rodzaju imprezach i akcjach społecznych o charakterze ekologicznym, informacyjnym i rozrywkowym o zasięgu lokalnym, a także szerszym. W roku 2021 były to:

- Akcja „Łączą nas drzewa” – stoisko edukacyjno-promocyjne w siedzibie nadleśnictwa, połączone z wydawaniem sadzonek

- „Choinki dla życia” – stoisko promocyjno-edukacyjne na Jarmarku Bożonarodzeniowym w Pszczynie, połączone z rozdawaniem choinek honorowym dawcom krwi
- „SadziMy” – stoisko edukacyjno-promocyjne w siedzibie nadleśnictwa, połączone z rozdawaniem sadzonek i instruktazem
- Piknik leśny w Wiśle – stoisko edukacyjne promujące hodowlę żubrów i ochronę cennych gatunków zwierząt, połączone z rozpoznawaniem roślin i zwierząt leśnych
- Stoisko promocyjno-edukacyjne na Jarmarku Bożonarodzeniowym w Orzeszu, połączone z akcją rozdawania choinek dla osób biorących udział w konkursach wiedzy przyrodniczej
- Akcje sprzątania lasu organizowane wspólnie z gminą Wyry i inicjatywą społeczną „Czyste Orzesze” z udziałem szkół ponadpodstawowych w Tychach
- Cykliczne akcje zbierania żołądździ i kasztanów przez uczniów szkół powiatu pszczyńskiego i miasta Tychy, połączone z akcją edukacyjną
- „Hubertus 2021” w Pszczynie – stoisko edukacyjne na temat gospodarki łowieckiej.
- Udział w programach radia lokalnego eM pn. „Sekrety Przyrody”
- Opracowanie i wydanie folderu dotyczącego ścieżki edukacyjnej „W krainie pszczyńskiego żubra”
- Terenowa edukacja wycieczek szkół i przedszkoli prowadzona przez pracowników nadleśnictwa.

10. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody

Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody w Nadleśnictwie Kobiór (Tabela nr XXIII)

Lp.	Lokalizacja	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne. Podmiot odpowiedzialny	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
Rezerваты				
1.	<p style="text-align: center;">Żubrowisko</p> <p>848 g; 849 d; 850 g; 850 h; 850 ~d; 850 ~f; 851 d; 851 ~d; 851 ~f; 851 ~g; 852 c; 852 d; 852 ~c; 852 ~d; 852 ~f; 853 b; 853 c; 853 d; 853 f; 853 g; 853 ~c; 853 ~d; 854 a; 854 b; 854 c; 854 d; 854 f; 854 g; 854 h; 854 ~a; 854 ~b; 855 g; 855 h; 855 i; 855 ~c; 855 ~d; 856 g; 856 h; 856 i; 856 j; 856 k; 856 ~c; 857 f; 857 g; 857 h; 857 i; 857 j; 857 ~c; 859 l; 860 b; 860 c; 860 d; 860 f; 860 ~d; 860 ~f; 861 a; 861 b; 861 ~a; 861 ~b; 862 a; 862 b; 862 ~a; 862 ~b; 863 a; 863 b; 863 c; 863 d; 863 f; 863 ~a; 863 ~b; 864 a; 864 b; 864 ~a; 864 ~b; 865 a; 865 b; 865 c; 865 d; 865 ~a; 865 ~b; 866 a; 866 b; 866 c; 866 d; 866 f; 866 g; 866 h; 866 i; 866 j; 866 k; 866 l; 866 m; 866 n; 866 o; 866 ~a; 866 ~b; 867 a; 867 b; 867 c; 867 ~a; 867 ~b; 868 a; 868 b; 868 c; 868 d; 868 ~a; 868 ~b; 868 ~c; 869 a; 869 b; 869 c; 869 d; 869 ~a; 869 ~b; 870 a; 870 b; 870 c; 870 ~a; 870 ~b; 871 l; 871 m; 871 n; 871 o; 871 ~b; 872 a; 872 b; 872 c; 872 d; 872 f; 872 ~a; 872 ~b; 873 a; 873 b; 873 c; 873 d; 873 f; 873 g; 873 ~a; 873 ~b; 874 a; 874 b; 874 c; 874 d; 874 f; 874 g; 874 h; 874 i; 874 j; 874 k; 874 l; 874 ~a; 874 ~b; 875 a; 875 b; 875 c; 875 d; 875 f; 875 g; 875 h; 875 i; 875 j; 875 k; 875 l; 875 m; 875 n; 875 ~a; 875 ~b; 875 ~c; 876 a; 876 b; 876 c; 876 ~a; 876 ~b; 877 a; 877 b; 877 c; 877 d; 877 ~a; 877 ~b; 878 a; 878 b; 878 c; 878 d; 878 f; 878 g; 878 h; 878 i; 878 j; 878 ~a; 878 ~b; 878 ~c; 878 ~d; 879 a; 879 b; 879 c; 879 g; 879 i; 879 ~a; 879 ~b; 879 ~c; 879 ~d; 880 a; 880 b; 880 c; 880 d; 880 ~a; 880 ~b</p> <p style="text-align: center;">745,40 ha</p>	<p>Rezerwat powołano w celu stworzenia możliwie naturalnych warunków prowadzenia zamkniętej, zachowawczej hodowli żubrów.</p> <p>Celem ochrony jest utrzymanie i polepszenie warunków środowiskowych sprzyjających egzystencji żubrów, dążenie do przywrócenia naturalności i stabilności ekosystemu.</p> <p>Zakazy i dopuszczenia określa akt powołujący, a także obowiązujący plan zadań ochronnych.</p>	<p>Rezerwat ma opracowane roczne zadania ochronne na okres od 05.02.2022 r. do 04.02.2023 r.</p> <p>1. Pielęgnacja upraw 16,26 ha: 851 d, 855 i, 867 b, 869 d, 871 o, 876 a.</p> <p>2. Wprowadzenie odnowień (z wykorzystaniem odnowień naturalnych) 4,11 ha: 869 d, 876 a.</p> <p>3. Poprawki i uzupełnienia: cały teren rezerwatu w zależności od potrzeb.</p> <p>4. Czyszczenia wczesne 8,30 ha: 852 c, d, 870 c.</p> <p>5. Czyszczenia późne 19,79 ha: 855 h, 856 i, 865 d, 866 k, o, 869 c, 870 c, 871 n, 876 a.</p> <p>6. Trzebieże wczesne 17,26 ha: 857 i, j, 866 h, 868 c, 872 c, 873 c.</p> <p>7. Trzebieże późne 13,28 ha: 857 f, g, 872 c, f, 873 f, 874 k, 875 k.</p> <p>Dopuszcza się usunięcie z terenu rezerwatu do 95% masy drewna pozyskanego w wyniku cięć (z wyłączeniem przestojów). Drewno pozostawione ma mieć postać całych strzał, bez okrzesywania.</p> <p>8. Cięcia sanitarne: Cały teren rezerwatu w zależności od potrzeb. Dopuszcza się usunięcie z terenu rezerwatu do 95% masy drewna koniecznej do usunięcia, z wyłączeniem przestojów oraz posuszu jałowego stojącego i drzew dziuplastych. Drzewa pozostawione mają mieć formę całych strzał, bez okrzesywania.</p> <p>9. Konserwacja grodzień upraw: 850 g, h, 851 d, 852 c, 855 h, i, 856 i, j, 862 a, 865 d, 866 i, l, 867 b, 868 d, 869 c, d, 870 c, 871 n, o, 872 d, 876 a, 877 b, 878 f.</p> <p>10. Grodzień upraw siałką: 869 d, 876 a.</p> <p>11. Kontrola populacji szkodników pierwotnych: Brudnica mniszka – oddz. 867 a, jedna próba.</p>	<p>Rębnia IV d: 850 h, 852 c, 855 i, 859 l, 866 i, 871 m, 871 o, 872 a, 872 d, 877 c, 878 b.</p> <p>Odnowienia po rębni: 850 h, 852 c, 855 g, i, 859 l, 866 i, 871 m, o, 872 a, d, 877 c, 878 b.</p> <p>TW, TP: 849 d, 852 d, 853 c, f, 854 c, f, h, 856 g, h, 857 f – j, 860 b – f, 861 a, 862 a, b, 865 b, c, 866 a, b, d, j, l, m, n, 867 c, 868 a, c, 869 a, b, 870 a, b, 872 c, 873 a – d, g, 874 j, k, l, 875 c, l, j, k, l, 876 c, 877 d, 878 a, c, d, h, l, 880 a, b, c.</p> <p>CW, CP: 850 g, h, 851 d, 852 c, d, 855 h, i, 856 i, j, d, 866 f, i, j, k, o, 867 b, 868 d, 869 c, d, 870 c, 871 n, o, 872 d, 875 h, 876 a, 877 a, b, 878 f.</p> <p>Pielęgnacje upraw: 869 d, 876 a.</p>

Lp.	Lokalizacja	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne. Podmiot odpowiedzialny	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
			<p>Osnują gniaździsta i czerwonołowa – cały rezerwat wg potrzeb.</p> <p>12. Prowadzenie gospodarki łąkarskiej: 863 c, d, 864 b, 874 a, b, c, 875 a, g, 878 g, 879 c, g. Dopuszcza się nawożenie, bronowanie, wałowanie, karczowanie pni, podsiewy, koszenie użytkowe i pielęgnacyjne. Potrzeby nawożeniowe wg analiz glebowych i ekspertyz łąkarskich.</p> <p>13. Utrzymanie drożności i bezpieczeństwa na drogach leśnych: Bieżąca konserwacja dróg, usuwanie złomów, wywrotów, drzew zawieszonych, fragmentów konarów, bieżące podkrzesywanie suchych konarów. W zależności od potrzeb cała masa drewna ma pozostać na gruncie poza pasem drogowym.</p> <p>14. Zbiór szyszek sosny pospolitej z wytypowanych drzew stojących. Oddz. 879 a WDN.</p> <p>15. Utrzymanie nasadzeń dębów szypułkowych w historycznych alejach dębowych, tworzących osie widokowe. Drogi: Żubrowa, Jarzębinowa, Dębowa, Pijacka. Ochrona 60 szt. dębów szypułkowych wraz z konserwacją ich indywidualnego zabezpieczenia (siatka i paliki).</p> <p>Czynności związane z ochroną czynną gatunków zwierząt.</p> <p>1. Bieżące remonty, modernizacja i konserwacja obiektów, ogrodzeń oraz urządzeń hodowlanych: 846 b, 874 b, c, 875 a. c, g, 876 c, 879 a, b, c. g. h. W zależności od potrzeb.</p> <p>2. Konserwacja ogrodzenia zagrody pokazowej: 879 a, b, c, g, i. Zgodnie z dokumentacją projektową.</p> <p>3. Bieżące remonty i konserwacja ogrodzenia rezerwatu. Cały rezerwat w zależności od potrzeb.</p> <p>4. Dokarmianie żubrów: 864 b, 874 b, c, 879 b, c.</p> <p>5. Utrzymanie poletek zgrzyzowych – w tym pielęgnacja gleby: 874 c, 875 a, c, d – 3,00 ha.</p>	

Lp.	Lokalizacja	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne. Podmiot odpowiedzialny	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
			<p>6. Prowadzenie profilaktyki weterynaryjnej, w tym dorażne i specjalistyczne zabiegi lecznicze. Prowadzenie elektronicznego systemu identyfikacji żubrów. Cały obszar rezerwatu. W zależności od potrzeb, z możliwością transportu zwierząt do placówek specjalistycznych.</p> <p>7. Utrzymanie właściwych warunków sanitarnych w rejonie zagród hodowlanych: Centralna część rezerwatu – pałniki. W zależności od potrzeb usuwanie (wymiana) wierzchniej warstwy gleby, wapnowanie.</p> <p>8. Odstrzał redukcyjny zwierzyny płowej i czarnej: Cały teren rezerwatu z wyłączeniem części centralnej – zagród hodowlanych i kwarantannowych, łąk i pastwisk oraz terenu 500 m od gniazda bielika. 37 szt. jelenia i daniela (struktura płciowa i wiekowa wg planu), 10 szt. dzików.</p> <p>9. Utrzymanie paśników dla zwierzyny: 851 d, 855 i. Konserwacja wg potrzeb, wapnowanie otoczenia.</p> <p>10. Utrzymanie pasów zaporowych dla dzików: 863 a – 300 mb.</p> <p>11. Modernizacja ścieżki edukacyjnej wraz z jej przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych: 879 a, b, i, 880 a. Zgodnie z dokumentacją projektową – etap III. Nadzór: RDOS w Katowicach</p>	
2.	<p>Babczyna Dolina 122 i; 122 j; 122 ~g; 123 d; 123 f; 123 g; 123 ~d; 123 ~f; 124 d; 124 f; 124 g; 124 h; 124 i; 124 ~b; 124 ~c; 124 ~d; 125 d; 125 f; 125 g; 125 h; 125 ~c; 125 ~d; 125 ~f; 126 d; 126 f; 126 g; 126 h; 126 ~c; 126 ~d; 147 a; 147 ~c; 148 a; 148 b; 148 c; 148 ~c; 148 ~d; 149 a; 149 b; 149 c; 149 d; 149 f; 149 g; 149 h; 149 ~c; 149 ~d 77,48 ha</p>	Rezerwat powołano w celu zachowania naturalnych układów biocenotycznych w niżowych dolinach rzecznych. Celem ochrony jest utrzymanie naturalnego przebiegu meandrującego potoku i związanych z nim zbiorowisk leśnych i torfowiskowych.	<p>Dla rezerwatu opracowano zadania ochronne na okres od 08.11.2021 r. do 07.11.2026 r.</p> <p>1. Wykaszenie roślinności zielnej w otoczeniu miejsca odpoczynku 124 f.</p> <p>2. Remonty, konserwacja, wymiana urządzeń związanych z ruchem turystycznym.</p> <p>3. Powalenie do 30 szt. drzew rosnących w pobliżu koryta potoku, w oddziałach 123, 124 w celu utworzenia naturalnych progów i spowolnienia przepływu.</p> <p>4. Bieżące utrzymanie przejezdności drogi między oddziałami 148, 149 w tym usuwanie drzew lub ich części. Nadzór: RDOS w Katowicach</p>	-

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne. Podmiot odpowiedzialny	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
Obszary Natura 2000				
3.	PLB240001 Dolina Górnej Wisły 933, 934 66,06 ha	Ostoję powołano w celu ochrony co najmniej 29 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i szeregu innych gatunków. Celem ochrony jest zachowanie dotychczasowych własności środowiska, jako siedliska chronionych gatunków. Cel ochrony w części należącej do Nadleśnictwa jest realizowany zgodnie z Planem Zadań Ochronnych w którym określono zakazy i dopuszczenia.	Ostoja posiada Plan Zadań Ochronnych z 31 grudnia 2013 r., ogłoszony w DZ. Urz. WS z 8 stycznia 2014 r., obowiązujący do 21. 01. 2024 r. Zalecenia ochronne: 1. Pozostawianie kęp (biogrup) drzew do naturalnego rozkładu o powierzchni, co najmniej 0,15 ha, w drzewostanach z przewagą gatunków liściastych podlegających użytkowaniu rębnemu. 2. Monitoring populacji lęgowej w okresie od kwietnia do września. 3. Monitoring wyznaczania i pozostawiania kęp (biogrup). Raz w czasie obowiązywania PZO. Nadzór: RDOŚ w Katowicach.	W obszarze występowania gatunku będącego przedmiotem ochrony nie przewiduje się cięć pielęgnacyjnych z grupy TW i TP, ani cięć rębnych, jedynie Piel, CW, CP. Monitoring populacji lęgowej prowadzony jest regularnie.
4.	PLB120009 Stawy w Brzeszczach 794 i, j, r-y 928 l, m, n 5,24 ha	Ostoję powołano w celu ochrony co najmniej 8 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i szeregu innych gatunków. Celem ochrony jest zachowanie dotychczasowych własności środowiska, jako siedliska chronionych gatunków. Cel ochrony w części należącej do Nadleśnictwa jest realizowany zgodnie z Planem Zadań Ochronnych w którym określono zakazy i dopuszczenia.	Ostoja posiada Plan Zadań Ochronnych z 29 sierpnia 2014 r., ogłoszony w DZ. Urz. WS z 2 września 2014 r., obowiązujący do 15. 09. 2024 r. Zmiany: Zarządzenie RDOŚ w Krakowie i RDOŚ w Katowicach z 30.01.2017 r., obowiązujący do 14.01.2027 r. Szczegółowe zalecenia ochronne nie są adresowane do ALP. Nadzór: RDOŚ w Krakowie, RDOŚ w Katowicach	
5.	PLH240039 Zbiornik Goczałkowicki Ujście Wisły i Bajerki Bez gruntów LP	Ostoję powołano w celu ochrony gatunków zwierząt wodno-łądowych wymienionych w zał. II Dyrektywy Siedliskowej oraz siedliska 3150. Jest częścią ostoi ptasiej Dolina Górnej Wisły.	Ostoja posiada Plan Zadań Ochronnych ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 12 grudnia 2019 r., zmieniony Zarządzeniem z 10 października 2022 r. Zalecenia ochronne nie są adresowane w żadnym punkcie do Nadleśnictwa.	

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne. Podmiot odpowiedzialny	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
Parki krajobrazowe				
6.	Cysterskie kompozycje krajobrazowe Rud Wielkich 329-397, 399-404, 409-411, 444-446, 457-459, 466-468, 469-472, 490-495, 508-513, 544 b,c,d, 545-549, 560-563 1087,24 ha	Celem ochrony jest zachowanie struktur gospodarczych – rolnych i leśnych ukształtowanych przez gospodarkę zakonu cystersów, trwającą przez 5 stuleci.	Park nie ma opracowanego Planu ochrony. Zasadniczym warunkiem prowadzenia gospodarki leśnej na tym obszarze jest utrzymanie kompleksów leśnych w niezmienionym stanie. Zmiany mogą wynikać jedynie z powodu prowadzenia planowej gospodarki leśnej. Nadzór: Dyrektor Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego	
Obszary Chronionego Krajobrazu				
7.	Obszar Chronionego Krajobrazu Potoku Ornontowickiego łącznie z dopływami	Obszar objęty ochroną mocą uchwały rady gminy ze względu na wyróżniające się walory krajobrazowe i zróżnicowane ekosystemy, cenne jako obszary turystyczne i wypoczynkowe, oraz korytarze ekologiczne. Oba obszary nie leżą na gruntach Nadleśnictwa	-	
8.	Obszar Chronionego Krajobrazu Potoku z Bujakowa łącznie z dopływami		-	
Pomniki przyrody				
9.	Drzewa pomnikowe: 18 szt. Głazy narzutowe: 2 szt. (por. rozdz. 2.4.)	Drzewa objęte ochroną ze względu na nieprzeciętne rozmiary i wiek. Celem ochrony jest zapewnienie ich nienaruszalności, a także zagwarantowanie stabilności warunków siedliskowych. Wymagania ochronne określa Art. 40 i 45, rozdz. 2 Ustawy o ochronie przyrody.	Działania ochronne ze strony Nadleśnictwa wynikają z zapisów ustawowych i polegają na kontroli pomników i ich otoczenia, a także na uwzględnienie wymagań ochronnych przy planowaniu czynności gospodarczych. Nadzór: Urzędy gminne	Wyznaczanie szlaków zrywkowych i prowadzenie czynności gospodarczych w bezpiecznej odległości. W razie potrzeby zastosowanie osłon pni i korzeni.

Lp.	Lokalizacja zadań ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne Działania ochronne. Podmiot odpowiedzialny	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
Użytki ekologiczne				
10.	Paprocany 651 d, k, 662 b, c, 663 a 19,06 ha	Zespół zarastających stawów, bagien i podmokłych łąk objętych ochroną w celu zachowania stanowisk rzadkich gatunków roślin, oraz siedliska chronionych ptaków wodno – błotnych i licznych płazów.	Ochrona polega na kontroli nienaruszalności obszaru użytku i prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej w jego otoczeniu. Nadzór: Urząd Gminy	-
11.	Użytek bez nazwy 374 b,c,f,g,j,k,n,p, ~a, ~b 19,26 ha	Fragment kompleksu leśnego o zwyczajowej nazwie Wierzysko, objęty ochroną głównie z przyczyn społecznych. Celem ochrony jest zachowanie starego drzewostanu z panującym bukiem – lokalnie popularnego obszaru rekreacyjnego.	Ochrona ma na celu zwiększenie stabilności drzewostanu i dopuszczenie do stopniowej wymiany pokoleń drzew leśnych. Nadzór: Urząd Gminy	Cięcia pielęgnacyjne w postaci TW. Cięcia stabilizujące i odnowieniowe w postaci rębni przerębowej w rozmiarze 5%.
12.	Stawy Jedlina Poza gruntami LP	Obszar chroni kompleks zarastających stawów i podmokłych łąk – siedliska płazów i ptaków.	-	-
13.	Zapadź Poza gruntami LP	Obszar chroni torfowisko ze stanowiskami rzadkich regionalnie gatunków roślin.	-	-
Strefa ochrony ostoi zwierząt				
14.	Strefa ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania bielika – 2 strefy o pow. 119,31 ha. Strefa w rezerwacie nie jest wyłączona jako odrębny, rozgraniczony obiekt.	Ochrona ostoi ma na celu zapewnienie niezmienności warunków siedliskowych i drzewostanów. Strefy całoroczne i okresowe są określone w zarządzeniach powołujących, a warunki ogólne w załączniku nr 4 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.	W strefie całorocznej czynności gospodarcze nie są przewidziane. W strefie okresowej zgodnie z warunkami ogólnymi w terminach zastrzeżonych w Rozporządzeniu Ministra. Nadzór: RDOŚ w Katowicach	
Zespół przyrodniczo - krajobrazowy				
15.	Góra Chełmeczki 769 h,i,j, 771 h, 774 a, 775 a 17,23 ha	Celem ochrony jest zachowanie fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego o wyjątkowych walorach widokowych i estetycznych.	Zasadniczym zaleceniem ochronnym jest utrzymanie dotychczasowych sposobów użytkowania ziemi, co jest zgodne z podstawami gospodarki leśnej. Nadzór: Urząd Gminy.	
Stanowisko dokumentacyjne				
16.	Kamieniołom piaskowców karbońskich Łaziska Górne 0,10 ha Poza gruntami LP	Celem ochrony jest zachowanie odsłonięcia ukazującego budowę geologiczną Zrębu Mikołowskiego.		

11. Zdjęcia

Strona tytułowa: dąb – dwójka, 663 c.

Dąb pomnik, 645 b

Bunkier Obszaru Warownego Śląsk, 661 g.

Podrzeń zębrowiec w rowie 672A a.

Buk kolumnowy 612 d, 170 l., 114 cm, 36 m.

Buczyna 612 c, 100 lat, 52 cm, 38 m, 570 m³/ha, Lśw.

Czereśnia 110 l., 65 cm, 27 m, 602 h.

Uszkodzenie dna lasu – nielegalny tor crossowy, oddz. 602.

12. Załączniki

12.1. Lokalizacja stanowisk roślin chronionych

Adres Leśnictwo, oddział, wydzielenie	Nazwa polska	Nazwa łacińska
05-179 -a	bagno zwyczajne	<i>Ledum palustre</i>
13-187 -g	bagno zwyczajne	<i>Ledum palustre</i>
05-204 -g	bagno zwyczajne	<i>Ledum palustre</i>
11-766 -f	bagno zwyczajne	<i>Ledum palustre</i>
15-912 -b	bagno zwyczajne	<i>Ledum palustre</i>
04-125 -f	biczycza trójwębna	<i>Bazzania trilobata</i>
14-854 -d	biczycza trójwębna	<i>Bazzania trilobata</i>
04-125 -f	bielistka siwa	<i>Leucobryum glaucum</i>
14-836 -f	bielistka siwa	<i>Leucobryum glaucum</i>
14-854 -d	bielistka siwa	<i>Leucobryum glaucum</i>
10-651 -k	bobrek trójlistkowy	<i>Menyanthes trifoliata</i>
04-125 -f	brodawkowiec czysty	<i>Pseudoscleropodium purum</i>
05-185 -b	brodawkowiec czysty	<i>Pseudoscleropodium purum</i>
05-185 -c	brodawkowiec czysty	<i>Pseudoscleropodium purum</i>
10-652 -b	brodawkowiec czysty	<i>Pseudoscleropodium purum</i>
12-728A -j	brodawkowiec czysty	<i>Pseudoscleropodium purum</i>
14-854 -b	brodawkowiec czysty	<i>Pseudoscleropodium purum</i>
14-861 -a	brodawkowiec czysty	<i>Pseudoscleropodium purum</i>
13-245 -g	ciemiężyca zielona	<i>Veratrum lobelianum</i>
06-319 -a	ciemiężyca zielona	<i>Veratrum lobelianum</i>
02-100 -f	czosnek niedźwiedzi	<i>Allium ursinum</i>
02-101 -b	czosnek niedźwiedzi	<i>Allium ursinum</i>
03-122 -a	czosnek niedźwiedzi	<i>Allium ursinum</i>
14-872 -d	długosz królewski	<i>Osmunda regalis</i>
04-124 -d	drabik drzewkowaty	<i>Climacium dendroides</i>
12-728A -i	drabik drzewkowaty	<i>Climacium dendroides</i>
15-895 -b	drabik drzewkowaty	<i>Climacium dendroides</i>
04-125 -f	dzióbekowiec Zetterstedta	<i>Eurhynchium angustirete</i>
05-133 -i	dzióbekowiec Zetterstedta	<i>Eurhynchium angustirete</i>
04-148 -b	dzióbekowiec Zetterstedta	<i>Eurhynchium angustirete</i>
05-185 -c	dzióbekowiec Zetterstedta	<i>Eurhynchium angustirete</i>
05-185 -d	dzióbekowiec Zetterstedta	<i>Eurhynchium angustirete</i>
10-662 -c	fałdownik nastroszony	<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>
12-728A -c	fałdownik nastroszony	<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>
12-728A -i	fałdownik nastroszony	<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>
15-895 -b	fałdownik nastroszony	<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>
15-896 -a	fałdownik nastroszony	<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>
04-125 -f	fałdownik trzyrzędowy	<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>
04-125 -f	gajnik lśniący	<i>Hylocomium splendens</i>
04-221 -a	grzybienie białe	<i>Nymphaea alba</i>

Adres Leśnictwo, oddział, wydzielenie	Nazwa polska	Nazwa łacińska
10-662 -c	grzybienie białe	<i>Nymphaea alba</i>
10-681A -i	grzybienie białe	<i>Nymphaea alba</i>
08-472 -o	grzybienie północne	<i>Nymphaea candida</i>
10-682 -d	grzybienie północne	<i>Nymphaea candida</i>
11-720 -b	grzybienie północne	<i>Nymphaea candida</i>
14-836 -a	grzybienie północne	<i>Nymphaea candida</i>
04-221 -a	kotewka orzech wodny	<i>Trapa natans</i>
04-221 -d	kotewka orzech wodny	<i>Trapa natans</i>
10-681A -i	kotewka orzech wodny	<i>Trapa natans</i>
01-6 -a	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
01-7 -g	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
01-7 -j	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
03-71 -c	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
03-75 -c	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
05-133 -a	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
05-133 -i	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
05-134 -j	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
05-156 -a	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
05-156 -b	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
05-156 -c	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
05-156 -g	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
05-157 -a	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
05-157 -b	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
05-157 -h	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
05-181 -a	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
05-181 -b	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
07-439 -h	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
11-721 -j	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
11-737 -b	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
14-871 -m	kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>
01-61 -g	kukułka szerokolistna	<i>Dactylorhiza majalis</i>
01-62 -d	kukułka szerokolistna	<i>Dactylorhiza majalis</i>
03-144 -g	kukułka szerokolistna	<i>Dactylorhiza majalis</i>
10-651 -d	kukułka szerokolistna	<i>Dactylorhiza majalis</i>
11-696 -d	kukułka szerokolistna	<i>Dactylorhiza majalis</i>
11-766 -c	modrzewnica zwyczajna	<i>Andromeda polifolia</i>
10-651 -a	mokradłozka zaostrowana	<i>Calliergonella cuspidata</i>
10-651 -k	mokradłozka zaostrowana	<i>Calliergonella cuspidata</i>
10-652 -h	mokradłozka zaostrowana	<i>Calliergonella cuspidata</i>
04-123 -d	nastroszek Brucha	<i>Ulotia bruchii</i>
04-123 -f	nastroszek Brucha	<i>Ulotia bruchii</i>
04-123 -g	nastroszek Brucha	<i>Ulotia bruchii</i>
04-124 -g	nastroszek Brucha	<i>Ulotia bruchii</i>
04-125 -f	nastroszek Brucha	<i>Ulotia bruchii</i>

Adres Leśnictwo, oddział, wydzielenie	Nazwa polska	Nazwa łacińska
04-125 -g	nastroszek Brucha	<i>Ulotia bruchii</i>
04-149 -c	nastroszek Brucha	<i>Ulotia bruchii</i>
11-720 -a	nastroszek Brucha	<i>Ulotia bruchii</i>
12-728A -i	nastroszek Brucha	<i>Ulotia bruchii</i>
14-853 -c	nastroszek Brucha	<i>Ulotia bruchii</i>
14-861 -a	nastroszek Brucha	<i>Ulotia bruchii</i>
04-123 -g	nastroszek kędzierzawy	<i>Ulotia crispa</i>
04-124 -g	nastroszek kędzierzawy	<i>Ulotia crispa</i>
04-125 -f	nastroszek kędzierzawy	<i>Ulotia crispa</i>
04-125 -h	nastroszek kędzierzawy	<i>Ulotia crispa</i>
05-133 -a	nastroszek kędzierzawy	<i>Ulotia crispa</i>
05-133 -i	nastroszek kędzierzawy	<i>Ulotia crispa</i>
11-720 -b	nastroszek kędzierzawy	<i>Ulotia crispa</i>
14-854 -b	natorfek nagi	<i>Odontoschizma denudatum</i>
14-862 -b	natorfek nagi	<i>Odontoschizma denudatum</i>
11-720 -b	pędzliczek brodawkowy	<i>Syntrichia papillosa</i>
05-185 -g	pędzliczek szerokolistny	<i>Syntrichia latifolia</i>
05-186 -a	pióropusznik strusi	<i>Matteucia struthiopteris</i>
11-640 -i	pióropusznik strusi	<i>Matteucia struthiopteris</i>
10-708 -a	pióropusznik strusi	<i>Matteucia struthiopteris</i>
04-123 -g	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
04-124 -f	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
04-124 -g	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
04-124 -h	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
04-125 -f	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
05-133 -a	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
05-133 -i	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
04-148 -a	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
04-148 -b	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
04-149 -c	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
04-149 -f	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
04-149 -g	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
04-149 -h	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
05-185 -c	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
10-652 -b	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
10-662 -b	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
10-662 -c	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
11-720 -b	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
12-728A -i	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
12-728A -l	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
11-762 -a	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
14-818 -h	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
14-829A -d	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
14-836 -a	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>

Adres Leśnictwo, oddział, wydzielenie	Nazwa polska	Nazwa łacińska
13-837 -a	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
14-853 -c	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
14-854 -d	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
15-895 -b	plonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>
10-682 -i	plywacz zachodni	<i>Utricularia australis</i>
01-43 -d	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
02-67 -d	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
05-136 -h	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
05-137 -j	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
05-179 -h	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
05-185 -c	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
05-186 -a	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
05-186 -b	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
05-204 -g	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
05-205 -b	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
04-221 -m	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
04-222 -i	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
03-237 -d	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
03-250 -a	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
16-257 -g	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
16-257 -i	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
11-640 -c	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
11-640 -i	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
10-672A -a	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
11-721 -j	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
11-737 -b	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
12-755 -c	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
12-763 -d	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
12-763 -f	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
13-842 -f	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
14-872 -d	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
14-878 -a	podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
03-122 -i	próchniczek błotny	<i>Aulacomnium palustre</i>
05-185 -c	próchniczek błotny	<i>Aulacomnium palustre</i>
10-651 -a	próchniczek błotny	<i>Aulacomnium palustre</i>
10-651 -k	próchniczek błotny	<i>Aulacomnium palustre</i>
11-720 -b	próchniczek błotny	<i>Aulacomnium palustre</i>
14-836 -a	próchniczek błotny	<i>Aulacomnium palustre</i>
13-837 -a	próchniczek błotny	<i>Aulacomnium palustre</i>
14-854 -d	próchniczek błotny	<i>Aulacomnium palustre</i>
15-895 -b	próchniczek błotny	<i>Aulacomnium palustre</i>
04-124 -d	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
04-125 -d	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
04-125 -g	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>

Adres Leśnictwo, oddział, wydzielenie	Nazwa polska	Nazwa łacińska
04-125 -h	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
04-126 -d	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
04-126 -g	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
04-126 -h	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
05-133 -a	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
05-133 -i	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
05-185 -b	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
05-185 -c	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
05-185 -d	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
10-651 -k	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
10-662 -b	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
11-720 -a	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
11-720 -b	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
11-720 -f	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
12-728A -c	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
12-728A -i	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
12-728A -j	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
12-728A -l	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
14-829A -d	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
14-836 -a	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
13-837 -a	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
14-853 -c	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
14-854 -b	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
14-854 -d	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
14-854 -f	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
14-878 -a	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
15-895 -b	rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>
08-472 -o	salwinia pływająca	<i>Salvinia natans</i>
09-645 -c	salwinia pływająca	<i>Salvinia natans</i>
09-646 -c	salwinia pływająca	<i>Salvinia natans</i>
10-662 -b	salwinia pływająca	<i>Salvinia natans</i>
11-720 -b	salwinia pływająca	<i>Salvinia natans</i>
12-728A -i	salwinia pływająca	<i>Salvinia natans</i>
16-954A -f	salwinia pływająca	<i>Salvinia natans</i>
16-964 -f	salwinia pływająca	<i>Salvinia natans</i>
16-964 -h	salwinia pływająca	<i>Salvinia natans</i>
16-965 -b	salwinia pływająca	<i>Salvinia natans</i>
16-965 -g	salwinia pływająca	<i>Salvinia natans</i>
05-134 -j	szurpek porosły	<i>Orthotrichum lyellii</i>
12-729 -f	szurpek porosły	<i>Orthotrichum lyellii</i>
14-861 -a	szurpek porosły	<i>Orthotrichum lyellii</i>
03-122 -j	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
04-123 -f	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
04-123 -g	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>

Adres Leśnictwo, oddział, wydzielenie	Nazwa polska	Nazwa łacińska
04-124 -f	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
04-124 -g	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
04-124 -h	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
04-124 -i	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
04-125 -f	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
04-125 -g	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
04-126 -g	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
05-133 -a	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
05-133 -i	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
04-148 -b	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
04-149 -c	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
04-149 -g	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
05-185 -c	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
10-651 -k	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
10-652 -h	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
10-662 -b	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
10-662 -c	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
14-818 -h	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
14-829A -d	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
14-854 -d	torfowiec błotny	<i>Sphagnum palustre</i>
03-122 -j	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
04-123 -d	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
04-123 -f	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
04-123 -g	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
04-124 -d	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
04-124 -g	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
04-124 -h	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
04-124 -i	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
04-125 -f	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
04-125 -g	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
05-133 -a	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
05-133 -i	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
04-148 -b	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
04-149 -c	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
05-185 -c	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
10-651 -k	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
10-652 -b	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
10-662 -c	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
11-720 -b	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
12-728A -i	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
14-818 -h	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
14-836 -a	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
13-837 -a	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
14-854 -d	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>

Adres Leśnictwo, oddział, wydzielenie	Nazwa polska	Nazwa łacińska
15-895 -b	torfowiec frędzlowany	<i>Sphagnum fimbriatum</i>
04-124 -h	torfowiec Girgensohna	<i>Sphagnum girgensohnii</i>
04-125 -f	torfowiec Girgensohna	<i>Sphagnum girgensohnii</i>
04-125 -g	torfowiec Girgensohna	<i>Sphagnum girgensohnii</i>
04-125 -h	torfowiec Girgensohna	<i>Sphagnum girgensohnii</i>
04-126 -d	torfowiec Girgensohna	<i>Sphagnum girgensohnii</i>
04-126 -h	torfowiec Girgensohna	<i>Sphagnum girgensohnii</i>
05-133 -i	torfowiec Girgensohna	<i>Sphagnum girgensohnii</i>
04-148 -b	torfowiec Girgensohna	<i>Sphagnum girgensohnii</i>
04-149 -c	torfowiec Girgensohna	<i>Sphagnum girgensohnii</i>
05-185 -c	torfowiec Girgensohna	<i>Sphagnum girgensohnii</i>
10-652 -b	torfowiec Girgensohna	<i>Sphagnum girgensohnii</i>
10-652 -h	torfowiec Girgensohna	<i>Sphagnum girgensohnii</i>
14-853 -c	torfowiec Girgensohna	<i>Sphagnum girgensohnii</i>
14-854 -d	torfowiec Girgensohna	<i>Sphagnum girgensohnii</i>
14-861 -a	torfowiec Girgensohna	<i>Sphagnum girgensohnii</i>
04-124 -d	torfowiec kończysty	<i>Sphagnum fallax</i>
04-124 -h	torfowiec kończysty	<i>Sphagnum fallax</i>
04-125 -f	torfowiec kończysty	<i>Sphagnum fallax</i>
04-126 -g	torfowiec kończysty	<i>Sphagnum fallax</i>
05-185 -c	torfowiec kończysty	<i>Sphagnum fallax</i>
10-652 -h	torfowiec kończysty	<i>Sphagnum fallax</i>
10-662 -b	torfowiec kończysty	<i>Sphagnum fallax</i>
10-662 -c	torfowiec kończysty	<i>Sphagnum fallax</i>
12-728A -i	torfowiec kończysty	<i>Sphagnum fallax</i>
14-836 -a	torfowiec kończysty	<i>Sphagnum fallax</i>
13-837 -a	torfowiec kończysty	<i>Sphagnum fallax</i>
14-854 -b	torfowiec kończysty	<i>Sphagnum fallax</i>
14-854 -b	torfowiec magellański	<i>Sphagnum magellanicum</i>
05-133 -i	torfowiec nastroszony	<i>Sphagnum squarrosum</i>
04-149 -f	torfowiec nastroszony	<i>Sphagnum squarrosum</i>
11-720 -b	torfowiec nastroszony	<i>Sphagnum squarrosum</i>
14-829A -d	torfowiec nastroszony	<i>Sphagnum squarrosum</i>
15-895 -b	torfowiec nastroszony	<i>Sphagnum squarrosum</i>
05-133 -i	torfowiec pogięty	<i>Sphagnum flexuosum</i>
10-651 -k	torfowiec pogięty	<i>Sphagnum flexuosum</i>
10-652 -b	torfowiec pogięty	<i>Sphagnum flexuosum</i>
11-720 -f	torfowiec pogięty	<i>Sphagnum flexuosum</i>
11-720 -g	torfowiec pogięty	<i>Sphagnum flexuosum</i>
11-762 -a	torfowiec pogięty	<i>Sphagnum flexuosum</i>
05-133 -i	torfowiec Russowa	<i>Sphagnum russowii</i>
04-148 -b	torfowiec Russowa	<i>Sphagnum russowii</i>
14-854 -b	torfowiec Russowa	<i>Sphagnum russowii</i>
11-720 -b	torfowiec zanurzony	<i>Sphagnum inundatum</i>

Adres Leśnictwo, oddział, wydzielenie	Nazwa polska	Nazwa łacińska
12-728A -i	torfowiec zanurzony	<i>Sphagnum inundatum</i>
10-662 -b	torfowiec ząbkowany	<i>Sphagnum denticulatum</i>
10-662 -c	torfowiec ząbkowany	<i>Sphagnum denticulatum</i>
11-720 -b	torfowiec ząbkowany	<i>Sphagnum denticulatum</i>
14-836 -a	torfowiec ząbkowany	<i>Sphagnum denticulatum</i>
13-837 -a	torfowiec ząbkowany	<i>Sphagnum denticulatum</i>
04-125 -f	tujowiec tamaryszkowaty	<i>Thuidium tamariscinum</i>
02-79 -i	wawrzynek wilczelyko	<i>Daphne mezereum</i>
02-101 -b	wawrzynek wilczelyko	<i>Daphne mezereum</i>
05-156 -b	wawrzynek wilczelyko	<i>Daphne mezereum</i>
05-157 -a	wawrzynek wilczelyko	<i>Daphne mezereum</i>
03-192 -c	wawrzynek wilczelyko	<i>Daphne mezereum</i>
01-7 -j	widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>
03-71 -i	widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>
05-131 -a	widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>
03-144 -a	widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>
05-156 -a	widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>
04-174 -c	widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>
04-176 -a	widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>
12-711 -c	widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>
05-182 -h	widłak jałowcowaty	<i>Lycopodium annotinum</i>
04-125 -f	widłoząb kędzierzawy	<i>Dicranum polysetum</i>
12-729 -h	widłoząb kędzierzawy	<i>Dicranum polysetum</i>
14-854 -b	widłoząb kędzierzawy	<i>Dicranum polysetum</i>
03-122 -i	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
03-122 -j	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
04-123 -d	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
04-123 -f	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
04-123 -g	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
04-124 -f	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
04-124 -g	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
04-124 -h	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
04-124 -i	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
04-125 -g	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
04-126 -f	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
04-126 -g	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
04-126 -h	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
04-148 -b	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
04-148 -c	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
04-149 -c	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
04-149 -f	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
05-185 -c	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
10-651 -k	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
10-651 -l	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>

Adres Leśnictwo, oddział, wydzielenie	Nazwa polska	Nazwa łacińska
10-652 -h	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
10-662 -b	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
10-662 -c	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
11-720 -a	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
11-720 -b	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
12-728A -c	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
12-728A -i	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
12-728A -j	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
12-729 -d	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
14-829A -d	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
14-836 -f	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
14-853 -c	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
14-854 -b	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
14-878 -a	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
15-895 -b	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>
15-896 -a	widłoząb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>

13. Literatura

1. Banaszak K. i inni: Charakterystyka zlewni Małej Wisły. Reg. Zarz. Gosp. Wodnej w Gliwicach. Gliwice 2012.
2. Błońska A., Molenda T., Chmura D.: Warunki występowania rosiczki okrągłolistnej (*Drosera rotundifolia* L.). Inżynieria ekologiczna Nr 29, 2012.
3. Buszman B. red.: Studium waloryzacji przyrodniczej Jeziora Paprocańskiego i jego otuliny oraz wskazanie ograniczeń w sposobie zagospodarowania „zachodniego brzegu” jeziora. Eco Consensus Tychy 1997.
4. COMPAS: Województwo Śląskie część północna. Mapa turystyczna
5. Centralny Rejestr Geostanowisk Polski.
6. Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody.
7. Chojnacka-Ożga L., Lorenc H. red.: Współczesne problemy klimatu Polski. IMiGW. Warszawa 2019.
8. Cywiński K. W.: Historia zapisana w lesie. RDLP w Katowicach. Katowice 2004.
9. Falandysz J.: Wielkość spożycia chlordanu, heptachloru i epoksydu heptachloru w Polsce. Roczn. PZH, 2003, 54, Nr 1.
10. Ginter B. Przegląd archeologiczny. Vol. 22: 1974. Wydobywanie przetwórstwo i dystrybucja surowców i wyrobów krzemienych w schyłkowym paleolicie północnej części Europy środkowej.
11. Górniak J., Dądela J., Wójtowicz E.: Zasady prowadzenia gospodarki leśnej z uwzględnieniem udostępnienia turystycznego w rezerwacie przyrody Żubrowisko, pod kątem dostosowania do potrzeb bytowych populacji żubra. BULiGL oddz. w Krakowie Kraków 2006.
12. Gilewska S.: Podział Polski na jednostki geomorfologiczne. Przegląd Geograficzny T LVIII, z. 1-2. PWN Warszawa 1986.
13. Hebda I., Kłys G., Nowak A.: O utworzeniu Parku Narodowego Puszcza Śląska. Acta Geographica Silesiana 21. Sosnowiec 2016.
14. Jerzmanowska S., Machowski R., Szewczuk M.: Zmiany jakości wód powierzchniowych w zlewni Pszczyńki. Z badań nad wpływem antropopresji na środowisko. T 2. Wydział Nauk o Ziemi UŚ. Sosnowiec 2001.
15. Kondracki J.: Geografia regionalna Polski. PWN Warszawa 1998.
16. Konieczny W., Wieland Z., Romańczyk M.: Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Tychy. Opracowanie ekofizjograficzne. Katowice 2010.
17. Leśny Atlas Turystyczny. RDLP w Katowicach. Kraków 2008.
18. Mysłajek R, W i inni: Fauna nietoperzy Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”. Scripta Rudensia 14 (2005).
19. Nieróbca A., Kozyra J., Mizak K., Wróblewska E.: Zmiany długości okresu wegetacyjnego w Polsce. Woda-Środowisko-Obszary Wiejskie. 2013 T. 13. Z. 2.
20. Ocena wód powierzchniowych za 2017 rok w województwie opolskim. www.opole.gov.pl.
21. Opracowanie ekofizjograficzne województwa opolskiego. Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego. Opole 2008.
22. Pasierbiński A., Wierzoń M.: Weryfikacja stanowisk prawnie chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków flory naczyniowej i brioflory na terenie Nadleśnictwa Kobiór. Kobiór 2021.
23. Pigan M., Wójtowicz E.: Historia pszczyńskich żubrów. European Bison Conservation Newsletter. Vol 8 (2015).
24. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego 2020+. Załącznik do uchwały nr V/26/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. Katowice 2016.
25. Plit J.: Wały przeciwpowodziowe – antropogeniczny element krajobrazu. Woda w przestrzeni przyrodniczej i kulturowej. Prace komisji krajobrazu kulturowego T. II. PTG Sosnowiec 2003.

26. Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2019. GIOŚ. Regionalny wydział monitoringu środowiska w Katowicach. Katowice 2020.
27. Romańczyk M. i inni: Opracowanie ekofizjograficzne do planu zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego. Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska. Katowice 2015.
28. Stan środowiska w Polsce. Raport 2018. GIOŚ Warszawa 2018.
29. Stan środowiska w województwie śląskim raport 2020. GIOŚ departament monitoringu środowiska. Regionalny wydział monitoringu środowiska w Katowicach. Katowice 2020.
30. Strony internetowe gmin, organizacji społecznych i gospodarczych położonych w zasięgu Nadleśnictwa.
31. Szlama D., Schneider G., Kościelny H.: Ptaki Nadleśnictwa Kobiór. Kobiór 2012.
32. Wilczek Z., Simka M., Zarzycka M.: Walory ekoturystyczne fitocenoz leśnych doliny potoku Korzeniec w Puszczy Pszczyńskiej. Acta Geographica Silesiana, 11/4 (28). Sosnowiec 2017.

13. Kronika

